

Indsatser til at øge søgning til og gennemførelse af EUD

Afrapportering

21. august 2018

Agenda

Introduktion

Metodisk tilgang

Indsatsområder

1 Forankring af målsætninger

2 Information & vejledning

3 Tryghed & forudsigelighed

4 Attraktive EUD-forløb

5 Fleksibel EUD

6 Eksponering for praksis

7 Målrettet 10. klasse

8 Repositionering af EUD-brand

Målene i EUD-reformen tegner ikke til at blive opfyldt, og analysen skal derfor opstille løftestænger til øget søgning og gennemførelse

Der er et udbredt politisk ønske om, at der skal være flere faglærte i Danmark, men tilsvarende er der en stigende bekymring for den lave aktivitet på erhvervsuddannelserne. Målsætningen fra erhvervsuddannelsesreformen om, at mindst 25 pct. skal vælge en erhvervsuddannelse direkte efter 9. og 10. klasse i 2020 og 30 pct. i 2025, ser således ikke ud til at blive realiseret. Indeværende analyse adresserer denne udfordring.

Baggrund for analysen

Erhvervsuddannelsesreformen fra 2014 opstiller fire overordnede mål:

- Mindst 25 pct. skal vælge en erhvervsuddannelse direkte efter 9. og 10. klasse i 2020 og 30 pct. i 2025.
- Flere elever skal gennemføre en EUD (frafaldet skal reduceres).
- Erhvervsuddannelserne skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige som muligt.
- Elevernes trivsel og aftagernes tilfredshed skal øges.

Der er et udbredt politisk ønske om, at der skal være flere faglærte i Danmark, men tilsvarende er der en stigende bekymring for den lave aktivitet på erhvervsuddannelserne. Målsætningen fra erhvervsuddannelsesreformen ser således ikke ud til at blive realiseret.

Regeringen og Dansk Folkeparti blev med Aftale om finansloven for 2018 enige om fortsat at følge udviklingen på området tæt og evt. iværksætte yderligere initiativer for at styrke erhvervsuddannelserne

Regeringen har derfor besluttet at igangsætte en analyse af erhvervsuddannelsesområdet.

Formål med analysen

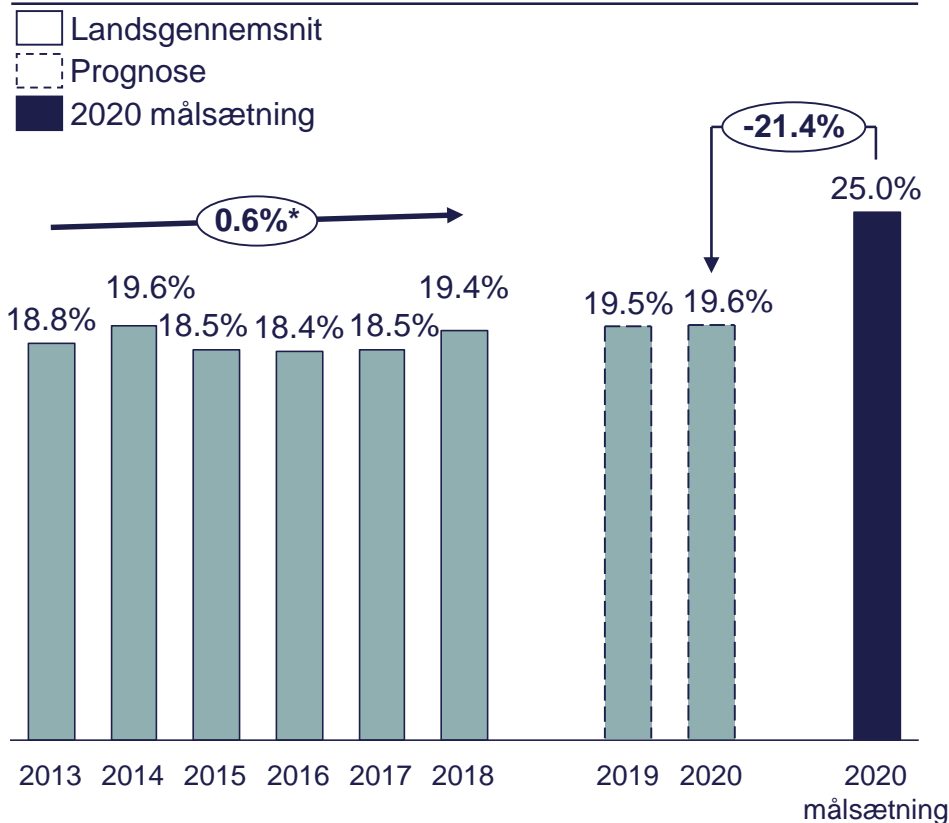
"Opgavens formål er at kortlægge kommunernes og erhvervsskolernes praksis, indsatser og rammevilkår, herunder økonomiske incitamenter, i forhold til søgning, tilgang og gennemførelse på erhvervsuddannelserne (EUD).

Formålet er i forlængelse heraf at identificere mulige løftestænger, indsatser og best practice-tiltag, der kan øge søgning, tilgang og gennemførelsen på EUD."

Det vurderes urealistisk at nå 2020-målsætningerne vedrørende søgning og gennemførelse uden at justere på den nuværende model

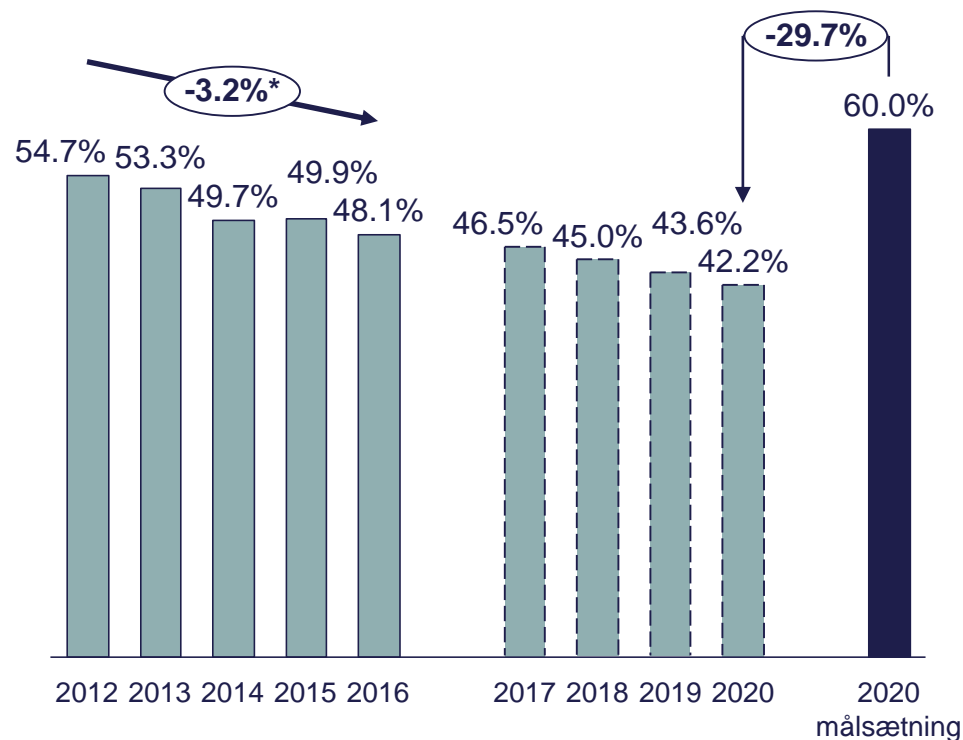
Søgning til erhvervsuddannelse

Andel elever, der søger efter 9. og 10. klasse, procent

Gennemførelse af erhvervsuddannelse

Andel elever, der gennemfører en erhvervsuddannelse, procent

Note: Prognosen er beregnet ved at fremskrive den historiske udvikling

* Vækstraten i procent pr. år for perioden

4 | Kilde: UVM; QVARTZ/RMC

For at opstille løftestængerne er der gennemført fire delanalyser af de centrale dele af styringskæden, som kan påvirke den unges valg

Stat, kommuner og erhvervsskoler har forskellige roller i at påvirke den unges valg. Potentielle løsninger involverer ofte flere led i styringskæden

Gennem fire delanalyser skal følgende belyses*

1 Erhvervsskoler

Erhvervsskolernes indsats i forhold til at øge optaget og reducere frafaldet, herunder erhvervsskolernes samarbejde med kommunen, virksomheder mv.

2 Kommuner

Kommunernes indsats og rammevilkår i forhold til at øge optaget på erhvervsskolerne, herunder målrettede kommunale tiltag for flere faglærte samt samarbejdet med virksomheder og erhvervsskoler.

3 Udskoling

Grundskolernes indsats i udskoling (7.-9. klasse), herunder vejledningsindsatsen, praksisfaglighed i undervisningen, brobygnings- og praksisrettede aktiviteter i udskoling.

4 10. klassestilbud

Kommunens brug af forskellige 10. klassestilbud, herunder tilbuddenes betydning for elevernes udvikling af faglige og personlige kompetencer og videre uddannelsesvalg.

Fokus er opstilling af løftestænger, der – inden for rammen af frit uddannelsesvalg og de nuværende adgangskrav – kan øge søgning og gennemførelse på erhvervsuddannelserne*

Der er grundlæggende tre hovedveje til at øge søgningen til EUD

Fokus for analysen

Praksis, indhold og rammer (**virkeligheden**) i erhvervsuddannelserne kan justeres for at gøre uddannelserne mere attraktive og tilgængelige rent objektivt set.

Samtidig kan de unges perception (**opfattelse**) påvirkes for at fremme et mere positivt syn på erhvervsuddannelserne givet den faktiske virkelighed.

Endelig kan de unges muligheder ændres betydeligt ved at begrænse **det frie uddannelsesvalg** (fx højere karakterkrav til gymnasiet) eller ved at fjerne adgangskravene til erhvervsuddannelserne.

* Udbudsmaterialet: "Opgavens formål er at kortlægge kommunernes og erhvervsskolernes praksis, indsatser og rammevilkår, herunder økonomiske incitament, i forhold til søgning, tilgang og gennemførelse på erhvervsuddannelserne (EUD). Formålet er i forlængelse heraf 6 | at identificere mulige løftestænger, indsatser og best practice-tiltag, der kan øge søgning, tilgang og gennemførelsen på EUD"

Agenda

Introduktion

Metodisk tilgang

Indsatsområder

- 1 Forankring af målsætninger
- 2 Information & vejledning
- 3 Tryghed & forudsigelighed
- 4 Attraktive EUD-forløb
- 5 Fleksibel EUD
- 6 Eksponering for praksis
- 7 Målrettet 10. klasse
- 8 Repositionering af EUD-brand

Der er gennemført fire delanalyser, hvor praksis i forhold til søgning og gennemførelse på EUD er kortlagt. Med afsæt heri, er der identificeret 20 konkrete løftestænger inden for otte indsatsområder

Der er gennemført fire delanalyser, som kortlægger praksis, indsatser og rammevilkår inden for fire områder

På tværs af delanalyserne er der identificeret udfordringer og mulige løsninger til at øge søgning og gennemførelse på EUD

Med afsæt heri, er der identificeret otte forskellige indsatsområder med 20 underliggende konkrete løftestænger

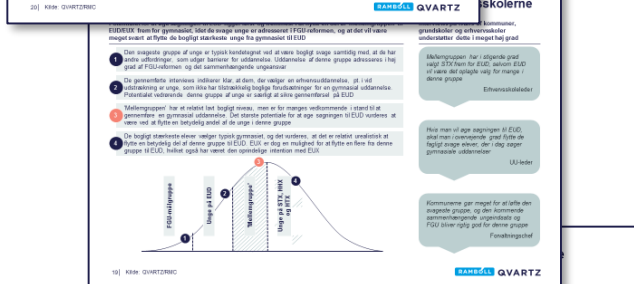
1

Erhvervsskoler

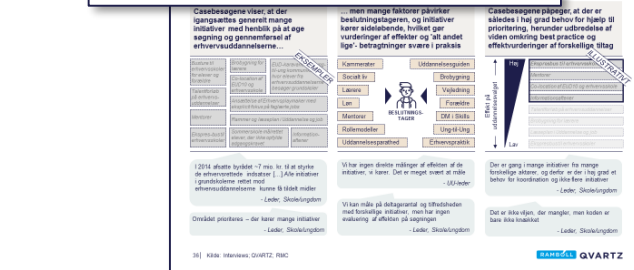
2

Kommuner (målrettede kommunale indsatser/ målsætninger for flere faglærte

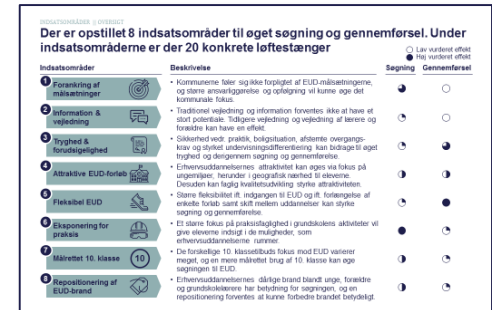
3

Udskoling

4

10. klassestilbud

Kilde: , Udbud af "Analyse af kommuner og erhvervsskolars praksis og indsats i forhold til søgning, tilgang og gennemførelse på erhvervsuddannelserne (EUD)"; QVARTZ/RMC

For at sikre et solidt datagrundlag er der anvendt en række forskellige metoder på tværs af de fire delanalyser

Interviews

Interviews med 300+ personer på tværs af de fire delanalyser – fra forvaltningsdirektører til lærere og elever

Desk research

Afdækning af forskning, projektbeskrivelser, handleplaner mv., herunder inddragelse af konklusioner fra kortlægningen af eksisterende viden om søgning og gennemførelse på EUD

Registeranalyse

Der tages udgangspunkt i tre datakilder:

- Data fra Danmarks Statistik
- Data fra STIL
- Indsamlede data hos kommuner

Surveys

Der er gennemført to surveys blandt:

- 500 pædagogiske udskolingsledere (svarprocent ~60%)
- 98 skolechefer i forvaltningen (svarprocent ~85%)

Deltagende respondenter fordeler sig repræsentativt mellem kommuner

Forældreinterviews

Telefoninterviews med 22 forældre til elever i 7.-10. klasse og på erhvervsskoler

Minisurvey

Opfølgende telefonisk survey til en stikprøve på ~73 % af alle UU-ledere

Der er gennemført interviews med i alt 297 personer i 10 udvalgte kommuner på tværs af de fire delanalyser

Dataindsamling via interviews på tværs af delanalyser
Antal personer interviewet

Der er herudover afholdt interviews med DEG, DE, DI, NordeaFonden og den tidligere styregruppeformand for Young Skills

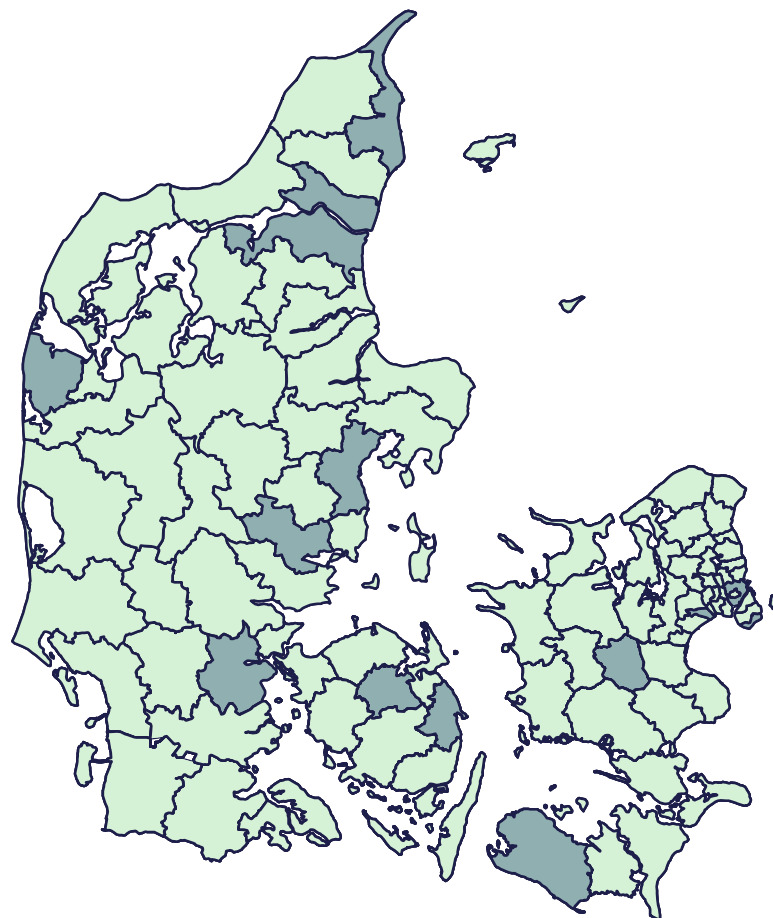
Kommune	Erhvervsskoler	Kommunalforv.	Udskolingen	10.-klassestilbud	I alt
	DA1	DA2	DA3	DA4	
Ishøj	8	5	9	2	24
Frederikshavn	8	5	1	4	18
Aalborg	18	5	9	6	38
Aarhus	13	4*	5	6	28
København	12	6	2	14	34
Lemvig	11	7	7	7	34
Lolland	13	6	3	2	24
Horsens	14	3	11	3	30
Kolding	19	2	7	10	38
Dragør	11	1	16	1	29
I alt	127	44	70	55	297

Kommunerne er udvalgt for at sikre variation på centrale parametre og høj generaliserbarhed af analysens konklusioner

Variation i casekommuner

Kommune	Kommunetype, 2017	Kommune -størrelse, 2017	Socioøk. Indeks, 2017	Antal elever i 9./10. kl., 2016/2017	Søgning mod EUD, 2017
Ishøj	Mellemkommune	Lille	1,61	295	64 (22,9%)
Dragør	Bykommune	Lille	0,59	200	16 (9,4%)
Lemvig	Yderkommune	Lille	1,01	732	47 (19,7%)
Lolland	Yderkommune	Mellem	1,66	870	121 (28,8%)
Frederikshavn	Landkommune	Mellem	1,06	1043	171 (25,8%)
Horsens	Mellemkommune	Mellem	0,99	1455	212 (20,9%)
Kolding	Bykommune	Mellem	0,96	1.836	197 (17,7%)
Aalborg	Bykommune	Stor	0,95	2.592	337 (17,8%)
København	Bykommune	Stor	1,18	5413	548 (12,6%)
Aarhus	Bykommune	Stor	1,01	4072	398 (12,4%)

Geografisk fordeling af case kommuner

De interviewede personer dækker en bred vifte af aktører med betydning for den unges uddannelsesproces – fra forvaltningsdirektører til de unge

Fokus i interviews på tværs af de fire delanalyser har været at afdække, hvad der driver søgning og gennemførelse på erhvervsuddannelserne, og hvordan dette kan øges. Interviews har afdækket aktørernes målsætninger og motiver, adfærd for at nå målsætningerne samt hvilke muligheder og barrierer, de ser der er for at øge søgning og gennemførelse. Interviews er gradvist blevet mindre eksplorative og mere og mere fokuseret på hypoteser om konkrete løftestænger til forbedringer.

Brug af citater: Citater i denne afrapportering anvendes hovedsageligt til at illustrere pointer. De er ikke nødvendigvis udtryk for den fulde bredde i input fra respondenter.

Interviewpersoner i de fire delanalyser (se appendix 1 for fuldt overblik)

1 Erhvervsskoler

Direktører for erhvervsskoler
 Uddannelseschefer og uddannelsesledere
 Undervisere
 Vejledere (praktikvejledere, fastholdelsesvejledere, uddannelsesvejledere)
 Rekrutterings-, kommunikations-, marketingsmedarbejdere
 Forældre til elever i gang med en erhvervsuddannelse
 Repræsentanter fra DI, DA, DEG

2 Kommuner

UU:	Ledere og vejledere
Skole-ungeforvaltninger:	Direktører og skolechefer
Beskæftigelsesforvaltning:	Forvaltnings- og centerchefer
Økonomiforvaltning:	Forvaltnings- og centerchefer
Jobcentre:	Jobcenterchefer
Øvrige:	Erhvervsplaymakere*, EUD- chefer og -direktør

3 Udskolingen (7.-9. klasse)

Udskolingsledere
 UU-vejledere (2 skoler)
 Lærere i udskolingen
 Elever i udskolingen
 Forældre til udskolingselever

4 10. klassestilbud

Folkeskoler alm.10.-kl.:	Ledere, lærere, forældre
Kommunalt center med alm. 10.kl. og EUD10:	Ledere, lærere
EUD10 og 20/20-ordning på erhvervsskole:	Ledere, lærere, forældre
Ungdomsskoler med alm. 10. kl.:	Ledere, lærere, vejleder
Frie grundskoler med 10. klasse:	Ledere, lærere, forældre
Efterskoler:	Ledere, lærere, vejleder, forældre

Note: * Erhvervsplaymaker er en virksomhedskonsulent, som er ansvarlig for at facilitere samarbejde mellem erhvervsliv, udskoling og erhvervsskoler.

For at belyse betydningen af forskellige 10. klassestilbud er der gennemført en målgruppeanalyse og en effektanalyse

Formål
Kilde
Datagrundlag
Outcome

Målgruppeanalyse

At identificere, hvad der karakteriserer elever, der vælger de forskellige 10. klassestilbud, og elever der påbegynder en ungdomsuddannelse direkte efter 9. klasse.

- Data fra Danmarks Statistik
- Data fra STIL
- Indsamlede data hos kommuner

Eleverne karakteriseres ud fra følgende parametre:

- Køn
- Alder
- Herkomst
- 9. klasseafgangskarakterer
- Forældrenes uddannelse
- Forældrenes beskæftigelsesstatus
- Forældrenes indkomst
- Social trivsel
- Faglig trivsel
- Motivation for undervisning

- Viden om, hvor mange elever vælger at tage 10. klasse som EUD10 eller 20/20-ordning.
- Viden om elever, der går i forskellige 10. klassestilbud, og elever der påbegynder en ungdomsuddannelse direkte efter 9. klasse.

Betydning af forskellige 10. klassestilbud

At estimere betydningen af forskellige 10. klassestilbud for:

- Elevernes faglige niveau
- Valg af ungdomsuddannelse (EUD, gym og øvrigt)
- Gennemførelse af grundforløb

- Data fra Danmarks Statistik
- Data fra STIL
- Indsamlede data hos kommuner

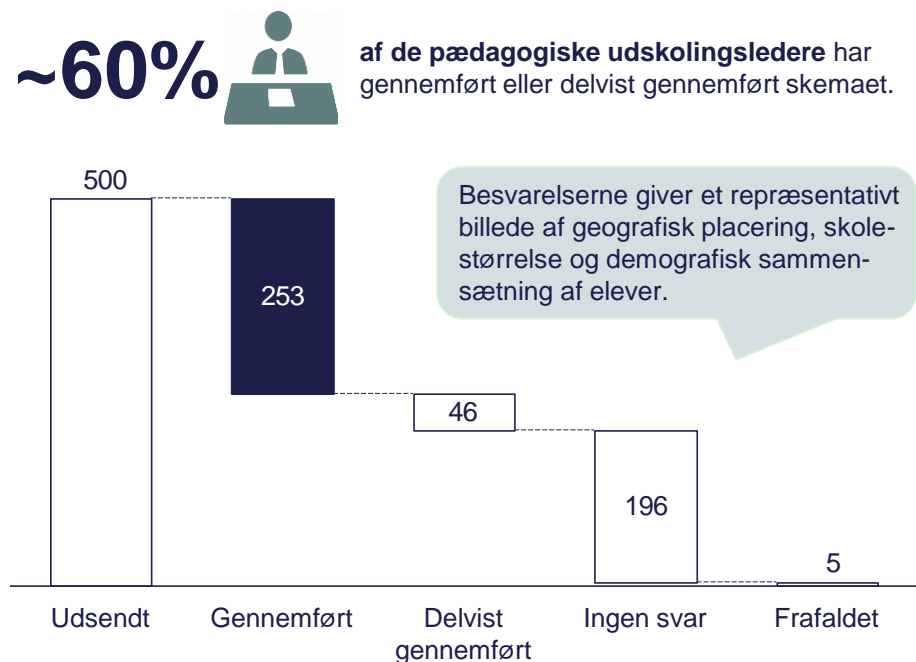
- Analysen tager afsæt i et kvasiexperimentelt design, hvor der etableres en "indsatsgruppe" (elever der vælger 10. klasse) og en kontrolgruppe (elever starter på en ungdomsuddannelse direkte efter 9. klasse). Dette vil ske med afsæt i propensity score matching.
- I analysen kontrolleres der for de samme variable som nævnt under målgruppeanalysen.

- Viden om, hvilke parametre der har betydning for, hvorvidt eleverne vælger at påbegynde EUD, gym eller øvrige ungdomsuddannelser.
- Viden om, hvilke parametre der har betydning for, hvorvidt eleverne får gennemført grundforløb.

Der er blevet gennemført to surveys blandt pædagogiske udskolingsledere og skolechefer med tilfredsstillende svarprocenter

Survey blandt pædagogiske udskolingsledere

Overblik over besvarelser

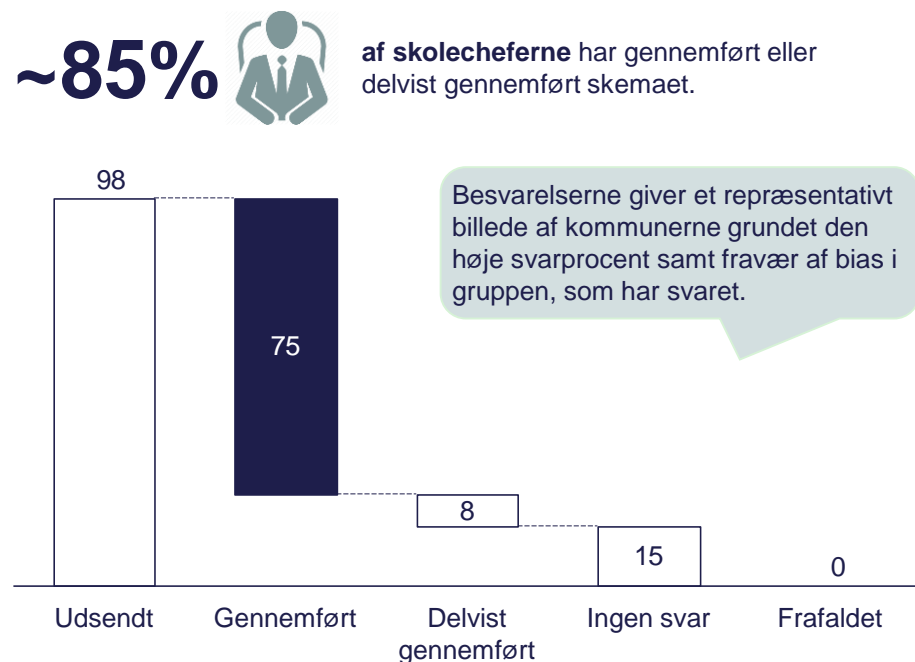

Surveyen omhandler **skolernes arbejde med brobygning, praktik og praksisfaglighed i undervisningen og vejledningen.**

Surveyresultaterne anvendes i analysen af **indsatsområdet 4 – praksis eksponering**. Resultaterne vil **påhjælpe kvalificeringen** af de identificerede **løftestængernes betydning og potentiale.**

Survey blandt skolechefer i den kommunale forvaltning

Overblik over besvarelser

Surveyen giver indblik i hvilke **10. klassetilbud**, der findes i de enkelte kommuner. Endvidere bidrager surveyen med viden om **kommunernes strategiske overvejelser og målsætninger** ift. andelen af unge på en årgang, som skal i 10. klasse. Resultaterne fra surveyen **føder ind i indsatsområde 8 – målrettet 10. klasse.**

Kvalitetssikring af undersøgelsesfokus, hypoteser og analyse gennem inddragelse af ekspertgruppe og aktuel kortlægning af eksisterende viden

Inddragelse af ekspertgruppe

Som en del af undersøgelsen har der været nedsat en ekspertgruppe bestående af eksperter fra Professionshøjskolen Metropol. Gruppen har haft til formål at kvalificere og validere undersøgelsens hypoteser og analyser.

I **opstartsfasen** er gruppen blevet brugt til:

- kvalitetssikring af semistrukturerede interviewguides til alle respondenttyper
- kvalificere de indledende hypoteser for, hvilke indsatser der har en effekt på opnåelsen af de overordnede målsætninger

I **den afsluttende fase** er gruppen blevet inddraget med henblik på validering af resultater, konklusioner og anbefalinger.

Kortlægning: Styrket søgning og gennemførelse af EUD

Sideløbende med undersøgelsen har Rambøll gennemført en videnskortlægning, med det formål at skabe et opdateret overblik over eksisterende og bedst tilgængelig viden om, hvilke virkningsfulde indsatser der kan bidrage til at øge søgning og tilgang til samt gennemførelsen på erhvervsuddannelserne.

Kortlægningen har identificeret ti temaer, hvor der findes relevant national og international litteratur og viden, der kan anvendes i arbejdet med at øge søgningen mod erhvervsuddannelserne.

Den fremfundne viden inden for disse ti temaer understøtter nærværende undersøgelses prioritering af fokuspunkter og fund af analytiske hovedpointer.

Kortlægningen har også understreget, at vidensgrundlaget på erhvervsuddannelsesområdet har en karakter, der gør det vanskeligt at konkludere, hvilke indsatser der har større effekt end andre, idet studierne ikke er gennemført på en måde, så disse lader sig sammenligne.

Der er gennemført telefoniske forældreinterviews og en minisurvey blandt UU-centrene

Der er gennemført en række telefoninterviews med forældre til elever i 7.-10. kl. og forældre til elever på erhvervsskoler med henblik på at få mere viden om forældrenes indflydelse på de unges uddannelsesvalg

I interviewene er forældrene blevet spurgt om bl.a.:

- Hvad de oplever, der har betydning for deres barns uddannelsesvalg?
- Deres syn på fordele og ulemper ved en erhvervsuddannelse
- Hvilken dialog omkring uddannelsesvalg, de har haft med deres barn
- Hvilke elementer i 7.-10. klasse – undervisning, brobygning, praktik eller andet – der har haft betydning for barnets uddannelsesvalg
- Hvordan skolen har involveret forældrene i processen med at vælge uddannelse
- Deres egen baggrunds – uddannelsesniveau, erfaringer, eller andet – betydning for deres holdning til barnets uddannelsesvalg

Som opfølgning på interviews med UU i de 10 kommuner er der gennemført en opfølgende telefonisk minisurvey for at afdække udbredelsen af en række strukturelle forhold

I interviewene er UU-lederne blevet spurgt om:

- Hvor mange af kommunens elever, der har været eksponeret for rollemodeller?
- Hvorvidt lærerne deltager i introduktionskurserne i 8. klasse?
- Hvorvidt der i forbindelse med de obligatoriske introduktionskursuser i 8. klasse er tvungne dage på EUD/EUX?
- Hvorvidt der foreligger et fast regionalt koncept for introduktionskursuser i 8. klasse på EUD/EUX?

Besvarelsesprocent: 73% (44 ud af 60 UU-ledere)

Agenda

Introduktion

Metodisk tilgang

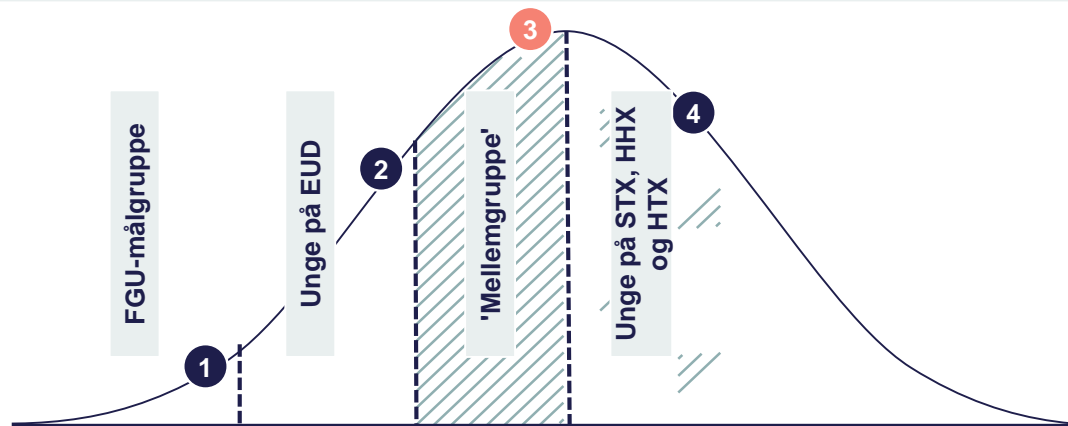
Indsatsområder

- 1 Forankring af målsætninger
- 2 Information & vejledning
- 3 Tryghed & forudsigelighed
- 4 Attraktive EUD-forløb
- 5 Fleksibel EUD
- 6 Eksponering for praksis
- 7 Målrettet 10. klasse
- 8 Repositionering af EUD-brand

Potentialet for en forøgelse af søgningen til EUD ligger hovedsageligt i løftestænger, der kan flytte unge fra 'mellemlgruppen' til erhvervsskolerne

Potentialet for at øge søgningen til EUD ligger først og fremmest i at flytte en del af 'mellemlgruppen' til EUD/EUX frem for gymnasiet, idet de svage unge er adresseret i FGU-reformen, og at det vil være meget svært at flytte de bogligt stærkeste unge fra gymnasiet til EUD

- 1 Den svageste gruppe af unge er typisk kendetegnet ved at være bogligt svage samtidig med, at de har andre udfordringer, som udgør barrierer for uddannelse. Uddannelse af denne gruppe adresseres i høj grad af FGU-reformen og det sammenhængende ungeansvar.
- 2 De gennemførte interviews indikerer klart, at dem, der vælger en erhvervsuddannelse, pt. i vid udstrækning er unge, som ikke har tilstrækkelig boglige forudsætninger for en gymnasial uddannelse. Potentialet vedrørende denne gruppe af unge er særligt at sikre gennemførelse på EUD.
- 3 'Mellemlgruppen' har et relativt lavt bogligt niveau, men er for manges vedkommende i stand til at gennemføre en gymnasial uddannelse. Det største potentiale for at øge søgningen til EUD vurderes at være ved at flytte en betydelig andel af de unge i denne gruppe.
- 4 De bogligt stærkeste elever vælger typisk gymnasiet, og det vurderes, at det er relativt urealistisk at flytte en betydelig del af denne gruppe til EUD. EUD er dog en mulighed for at flytte flere fra denne gruppe til EUD, hvilket også har været den oprindelige intention med EUD

Interviews på tværs af kommuner, grundskoler og erhvervsskoler understøtter dette i meget høj grad

"Mellemlgruppen har i stigende grad valgt STX frem for EUD, selvom EUD vil være det oplagte valg for mange i denne gruppe."

Erhvervsskoleleder

"Hvis man vil øge søgningen til EUD, skal man i overvejende grad flytte de fagligt svage elever, der i dag søger gymnasiale uddannelser."

UU-leder

"Kommunerne gør meget for at løfte den svageste gruppe, og den kommende sammenhængende ungeindsats og FGU bliver rigtig god for denne gruppe."

Forvaltningschef

Hovedudfordringerne for at nå målsætningerne kan løses ved adressering af både de faktiske forhold på EUD og perceptionen af EUD blandt de unge

Hovedudfordringer

Ejerskab af EUD-målsætningerne er i mange tilfælde lav fra forvaltningsniveau, grundskoleniveau og også i en vis grad fra erhvervsskolerne

Opfattelsen af EUD blandt de unge er i vid udstrækning negativ og EUD anses i vid udstrækning som en mulighed for dem, der ikke har de fornødne kompetencer til at tage en gymnasial uddannelse

Grundskolelovgivningens muligheder for eksponering af erhvervsuddannelse og faglærte jobs udnyttes i mange tilfælde i relativt lav grad

En række centrale elementer i EUD-reformen rettet mod at skabe mere attraktive forløb for de unge er ikke fuldt ud høstet

Valget af uddannelse afhænger af det frie uddannelsesvalg. Adfærd afgøres i høj grad af præferencer og i mindre grad af klare incitament

Forhold som adresseres i løftestængerne

Perceptionen af EUD

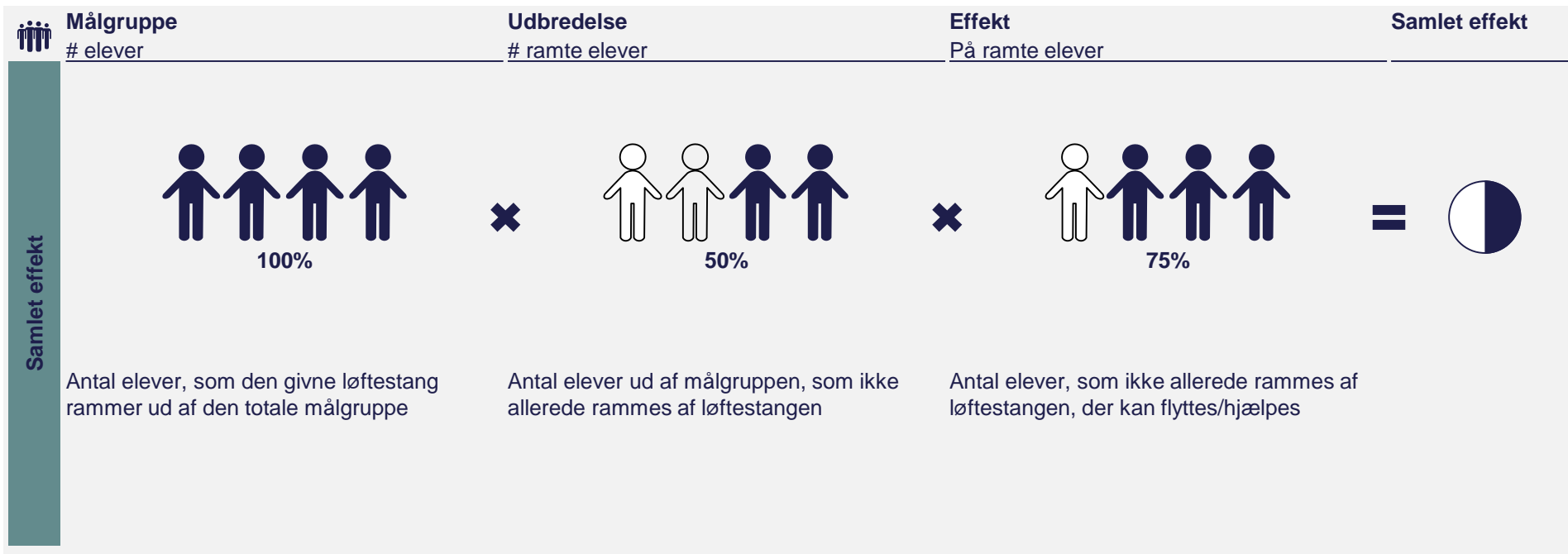
Faktiske forhold på EUD

Der er opstillet 8 indsatsområder til øget søgning og gennemførelse. Under indsatsområderne er der 20 konkrete løftestænger

○ Lav vurderet effekt
● Høj vurderet effekt

Indsatsområder	Beskrivelse	Søgning	Gennemførelse
1 Forankring af målsætninger 	<ul style="list-style-type: none"> Kommunerne føler sig ikke forpligtet af EUD-målsætningerne, og større ansvarliggørelse og opfølgning vil kunne øge det kommunale fokus. 	●	○
2 Information & vejledning 	<ul style="list-style-type: none"> Traditional vejledning og information forventes ikke at have et stort potentiale. Tidligere vejledning og vejledning af lærere og forældre kan have en effekt. 	●	○
3 Tryghed & forudsigelighed 	<ul style="list-style-type: none"> Sikkerhed vedr. praktik, boligsituation, afstemte overgangskrav og styrket undervisningsdifferentiering kan bidrage til øget tryghed og derigennem søgning og gennemførelse. 	●	●
4 Attraktive EUD-forløb 	<ul style="list-style-type: none"> Erhvervsuddannelsernes attraktivitet kan øges via fokus på ungemiljøer, herunder i geografisk nærhed til eleverne. Desuden kan faglig kvalitetsudvikling styrke attraktiviteten. 	●	●
5 Fleksibel EUD 	<ul style="list-style-type: none"> Større fleksibilitet ift. indgangen til EUD og ift. forlængelse af enkelte forløb samt skift mellem uddannelser kan styrke søgning og gennemførelse. 	●	●
6 Eksponering for praksis 	<ul style="list-style-type: none"> Et større fokus på praksisfaglighed i grundskolens aktiviteter vil give eleverne indsigt i de muligheder, som erhvervsuddannelserne rummer. 	●	●
7 Målrettet 10. klasse 	<ul style="list-style-type: none"> De forskellige 10. klassestilbuds fokus mod EUD varierer meget, og en mere målrettet brug af 10. klasse kan øge søgningen til EUD. 	●	●
8 Repositionering af EUD-brand 	<ul style="list-style-type: none"> Erhvervsuddannelsernes dårlige brand blandt unge, forældre og grundskolelærere har betydning for søgningen, og en repositionering forventes at kunne forbedre brandet betydeligt. 	●	●

Løftestængerne er vurderet i forhold til relativ indbyrdes effekt samt tidshorisont

Tidshorisont til fuld effekt

år til fuldeffekt af løftestangen opnås

- Eks. 1: For løftestang 8.1 – en repositionering af EUD's brand vurderes det til at tage ~3-5 år af ekspert fra QVARTZ's marketing practice
- Eks. 2: For løftestang 2.1 – øget EUD-rettet vejledning opnås bl.a. ved, at mindst 30% af UU-vejlederne har en EUD-baggrund. Dette vurderes til at tage 5+ år under antagelsen af, at en UU-vejleder i gennemsnit bibeholder erhvervet i 25 år, hvilket giver en udskiftningsrate på ~4% årligt. Derfor vil det tage 5+ år at supplere op til ~30, da UU-vejledere med en EUD-baggrund pt. udgør ~10%

Note: Effekten af hver løftestang er vurderet relativt til andre løftestænger og i høj grad med afsæt i kvalitative observationer.

Afrapporteringen i det følgende er opdelt i tre hovedelementer: 1) Gennemgang af praksis på de undersøgte områder, 2) uddybning af identificerede udfordringer på otte indsatsområder og 3) opstilling af løsninger

Hver sektion indledes med en gennemgang af relevant observeret praksis, indsatser og rammevilkår. Der er udarbejdet én gennemgang for indsatsområder under hhv. kommuner, erhvervsskoler, grundskoler og 10. klasse og tværgående for brand.

Herefter er der en uddybende beskrivelse af udfordringerne på området. Disse er opdelt efter de enkelte indsatsområder og består af en række sider med analyser på baggrund af analysens forskellige datakilder.

Med afsæt i beskrivelsen af udfordringerne inden for de enkelte indsatsområder er der opstillet én eller flere løftestænger under hvert af de 8 indsatsområder. Løftestængerne er alle beskrevet i et ensartet 1-siders format samt uddybet på de efterfølgende sider.

Delanalyse 2 | Kommunernes arbejde med at skabe søgning til og gennemførelse af erhvervsuddannelser

Kommunens indsatsområde 1 og 2 er de gennemførte udfordringer, som er blevet identificeret i forbindelse med gennemførelsen af erhvervsuddannelser. Disse udfordringer er opdelt i tre dele: 1) Søgningsfasen, 2) Udførelsesfasen og 3) Evaluationsfasen.

1. Søgningsfasen: Her er det vigtigt at sikre, at der er tilstrækkeligt søgning til uddannelserne. Dette kan gøres ved at sikre, at der er tilstrækkeligt oplysning om uddannelserne og at der er tilstrækkeligt oplysning om mulighederne for at søge på uddannelserne.
2. Udførelsesfasen: Her er det vigtigt at sikre, at der er tilstrækkeligt oplysning om mulighederne for at søge på uddannelserne. Dette kan gøres ved at sikre, at der er tilstrækkeligt oplysning om mulighederne for at søge på uddannelserne.
3. Evaluationsfasen: Her er det vigtigt at sikre, at der er tilstrækkeligt oplysning om mulighederne for at søge på uddannelserne. Dette kan gøres ved at sikre, at der er tilstrækkeligt oplysning om mulighederne for at søge på uddannelserne.

Selvom kommuner har meget forskellige rammevilkår, har meget få sat egne mål, som udgangspunkt for en kommunal strategi

På basis af et af de nationale målsætninger blev sat på de fleste kommuner som følge af udfordringer i rammevilkår. Det har ført til, at mange kommuner har sat sig egne mål, som udgangspunkt for en kommunal strategi.

Kommunale målsætninger

Andelen af kommuner på Søgnings- og Udførelsesfasen i 2017

Fase	Andelen af kommuner (%)
Søgningsfasen	20%
Udførelsesfasen	72%

De nationale målsætninger viser, at der er behov for at sikre, at der er tilstrækkeligt søgning til uddannelserne og at der er tilstrækkeligt oplysning om mulighederne for at søge på uddannelserne.

At opnå en mere EUD-rettet vejledningsindsats vil kræve relativt få ressourcer, men vurderes også at have moderat effekt

For at opnå en mere EUD-rettet vejledningsindsats vil kræve relativt få ressourcer, men vurderes også at have moderat effekt.

Krav til baggrund samt ændring af uddannelsesforløb og kurser kan bidrage til en mere EUD-rettet indsats

For at opnå en mere EUD-rettet indsats kan det være nødvendigt at ændre uddannelsesforløbene og kurserne. Dette kan gøres ved at sikre, at der er tilstrækkeligt oplysning om mulighederne for at søge på uddannelserne.

Note: Indsatsområdernes rækkefølge i afrapporteringen følger delanalyserne i følgende orden: Kommuner, erhvervsskoler, grundskole, 10. klasse og endelig brand, som er tværgående og ikke en del af en af de fire delanalyser.

Agenda

Introduktion

Metodisk tilgang

Indsatsområder

1 Forankring af målsætninger

2 Information & vejledning

3 Tryghed & forudsigelighed

4 Attraktive EUD-forløb

5 Fleksibel EUD

6 Eksponering for praksis

7 Målrettet 10. klasse

8 Repositionering af EUD-brand

Delanalyse 2 || Kommunernes arbejde med at skabe søgning til og gennemførelse på erhvervsuddannelserne

Analysens indsatsområder 1 og 2 og de dertilhørende løftestænger tager primært afsæt i delanalyse 2 og en kortlægning af, hvordan kommunerne i dag arbejder med at skabe søgning til uddannelserne, samt hvordan de understøtter elevernes gennemførelse af uddannelserne

Kortlægning af kommunernes praksis

Kortlægningen af kommunernes praksis for at arbejde med søgning og gennemførelse udspringer af **delanalyse 2**.

På baggrund af kortlægningen identificeres centrale udfordringer, der gør sig gældende for kommunerne, og som i samspil med indsigter fra de øvrige delanalyser er retningsgivende for særligt **indsatsområde 1 og 2** i den samlede analyse.

Kortlægningen af kommunernes arbejde med at skabe søgning til og gennemførelse på uddannelserne inddrager flere **datakilder**, hvor interviews med forskellige aktører i kommunerne udgør hovedkilden.

Interviews med chefer og nøglemedarbejdere inden for skole/ungdom- økonomiforvaltningen samt chefer for UU, jobcentre og beskæftigelsesforvaltninger

Desk research i form af undersøgelser, forskning og statistik på området med særligt fokus på kommunernes handlingsplaner og initiativer for øget søgning og gennemførelse

Mini-survey via en opfølgende telefonisk survey til en stikprøve på ~73 % af alle UU-ledere

En kombination af de initiale undersøgelsesspørgsmål og den kalibrerede spørgeramme har guidet kortlægningen i delanalyse 2

- 1 Hvilken indflydelse har den kommunale organisering og de (statsligt styrede) kommunale rammevilkår, herunder økonomiske incitamenter, på EUD-optag og gennemførelse samt anvendelse af 10. klasse?
- 2 Hvilken indflydelse har den kommunale aktive politik herunder strategi og mål på søgningen til EUD?
- 3 Hvilke barrierer er der for, at kommunerne kan gennemføre en effektiv aktiv politik rettet mod at opfylde de nationale mål for EUD?

På de følgende sider præsenteres indsigter fra kortlægningen.

Organisering og incitamenter vurderes ikke at have væsentlig betydning for opnåelse af EUD-målsætningerne

Interviews med de ti kommuner viser, at organisering og økonomiske incitamenter ikke har væsentlig betydning for kommunernes tilgang til EUD-området

- Som et led i analysen er den kommunale organisering og de kommunale incitamenter til at øge søgningen og gennemførelsen af EUD blevet afdækket gennem særligt interviews med en lang række medarbejdere og chefer i ti forskellige kommuner, herunder chefer og nøglemedarbejdere inden for skole/ungdom- og økonomiforvaltningen samt chefer for UU- og jobcentre.
- De gennemførte interviews med de ti udvalgte kommuner peger på, at der eksisterer få forskelle af mærkbar betydning i forvaltningsorganiseringen. Der ses en variation i, hvordan forvaltningerne er tilrettelagt henset til kombination af ressortområder, hvilket dog ikke vurderes at have betydning for kommunernes tilgang til EUD-målsætningerne. Endvidere ses der forskelle i, om kommunerne deler UU med andre kommuner, eller om den tilknyttede UU alene refererer til den enkelte kommune. Endelig varierer det, hvorvidt kommunen har en dedikeret medarbejder til at skabe bro mellem grundskolen og erhvervslivet i relation til at sikre praksiseksponering af eleverne i grundskolen, jf. indsatsområde 6 – Eksponering for praksis.
- I tre ud af de ti interviewede kommuner var UU-funktionen delt mellem flere kommuner. Med afsæt i de gennemførte interviews vurderes dette skel ikke at have afgørende for UU's aktiviteter henset til at fremme indfrielsen af målene i EUD-reformen. UU-vejledningen lægger vægt på både den enkeltes og på samfundets interesse. Interviews indikerer, at der er nogen variation i, hvor meget relativ vægt UU'erne giver disse to hensyn i deres vejledning. I to kommuner understreges det i interviews, at vejledningen skal være uafhængig, og at hensynet til eleven altid står over samfundsmæssige hensyn. Tre andre kommuner påpeger i interviews, at der skal vejledes efter elevens interesse, men også samfundets interesse. Her understreges det, at det er vigtigt at udfordre elevens uddannelsesønsker i vejledningen. Nuancerne er dog relativt små, og der er endvidere stor enighed blandt interviewpersonerne – herunder også UU-ledere og -vejledere om, at vejledning generelt kun i meget lav grad kan ændre unges uddannelsesvalg. Mere vejledning til de unge vil således, med afsæt i de gennemførte interviews, øge de unges refleksion og afklarethed – men ikke ændre søgemønstrene til fx en højere andel på EUD. Som eksempel har en UU-leder direkte adspurgt, om 'hvorvidt markant flere ressourcer til intensiv vejledning af alle unge i udkolingen vil øge EUD-andelen', svaret klart nej. UU understreger generelt i interviews, at mere vejledning ikke vil have nogen væsentlig effekt på søgningen til EUD.
- En anden variation mellem kommuner er anvendelsen af dedikerede koordinerende medarbejdere mellem grundskole og erhvervsliv og EUD. I to ud af de ti interviewede kommuner var der ansat en dedikeret medarbejder til at varetage forbindelsen mellem grundskolen og erhvervslivet, hvoraf det i den ene kommune udelukkende var med et EUD-fokus. Ifølge interviews har erhvervsplaymakeren i denne kommune oprettet en hjemmeside med hyldevarer i forbindelse med virksomhedsbesøg. Dertil hjælper playmakeren unge i fritidsarbejde via coaching. Denne organisering vurderes til at være attraktiv, hvilket uddybes under indsatsområde 6 – Eksponering for praksis.
- De gennemførte interviews i kommunerne viser, at økonomiske incitamenter ingen steder er en væsentlig drivende faktor for kommunernes tilgang til øget søgningen eller gennemførelse af EUD eller aktiviteten på 10. klasse. Kommunerne har intet umiddelbart økonomisk incitament til at sende unge på erhvervsskolerne fremfor gymnasiet eller omvendt, idet der i begge tilfælde er tale om uddannelser med fuld statslig finansiering. De drivende faktorer, der bliver nævnt i interviewene, varierer i høj grad fra kommune til kommune. I fire kommuner påpeges det i interviews, at de drivende faktorer er relateret til erhvervslivet og demografien i kommunen. Årsagerne er bl.a., at en kommune vil undgå for mange svage unge på offentlig forsørgelse, to kommuner mangler faglært arbejdskraft til den lokale industri, og en kommune forventer en række nye anlægsprojekter, der kræver faglært arbejdskraft. I to af de andre kommuner understreges det i interviews, at politisk motivation i høj grad driver aktiviteterne. Endelig er der to andre interviewede kommuner med få incitamenter givet deres demografi og erhvervsliv, og observeres som lettere opgivende på EUD-området. Se appendix 1 for en fuld gennemgang af faktorer, der driver tilgangen til EUD i de interviewede kommuner.
- Hvad angår øget gennemførelse på EUD, anser de interviewede kommuner det i høj grad som erhvervsskolernes ansvar at sikre dette, og man har derfor kun i begrænset omfang initiativer rettet mod at sikre øget gennemførelse. I en kommune er der nedsat en kommunal koordineringsgruppe, der hjælper unge i farezonen for at droppe ud. Her er der allokeret en vejleder udelukkende til dette. Dertil har kommunen introduceret et bekymringsmærke, hvorefter eleven med bekymringsmærket får en række samtaler. Ydermere forsøger kommunen at videregive information fra grundskolen til EUD omkring eleven, fx omkring læseegenskaber, men her er der en stor udfordring med persondataloven, hvorfor det oftest ikke kan lade sig gøre. En anden kommune har indsat fastholdelsesmentorer for de svageste unge ved opstart på EUD. Dertil understreges det fra kommunen, at erhvervsskolerne er for dårlige til at underrette kommunen om frafaldstruede unge.

Strategi, mål og strategisk udmøntning || Mål og strategier er fremmede for kommunernes bidrag til søgning til EUD (I/II)

De gennemførte interviews viser, at strategi, mål og konkret udmøntning af strategien varierer i høj grad på tværs af de ti kommuner

- Som et led i analysen er kommunernes mål og strategi på EUD-området blevet afdækket via interviews med ti kommuner, herunder chefer og nøglemedarbejdere inden for skole/ungdom- og økonomiforvaltningen samt chefer for UU- og jobcentre.
- Ud af de ti interviewede kommuner har kun én kommune formuleret en individuel tilpasset kvantitativ målsætning for søgning til EUD (der er forskellig fra den nationale målsætning), mens en række af kommunerne har adapteret den nationale målsætning. Yderligere viser en stikprøve, at kun 28% af kommunerne på Sjælland har egentlige kvantitative målsætninger for søgningen til EUD. Interviewene viser endvidere, at bare to ud af ti kommuner har EUD-specifikke strategier på området i form af et formuleret strategidokument med en prioritering af nøgleområder, der skal forbedres. Yderligere to kommuner har forpligtende handlingsplaner fra kommunen til hver grundskole for at sikre en bestemt retning i arbejdet med fx åben skole og Uddannelse & Job. Se i øvrigt indsatsområde 6 for uddybning af praksiseksponering.
- De gennemførte interviews viser en sammenhæng mellem klare kvantitative målsætninger, en aktiv EUD-rettet kommunal strategi og handlingsplaner. Gennem interviews observeres det, at EUD-området har større ledelsesfokus i disse fire kommuner, og dertil har disse kommuner i højere grad aktivt taget stilling til målsætningen. Samtidig kan det konstateres, at der for så vidt angår de 10 interviewede casekommuner er en positiv sammenhæng mellem de kommuner, der har en mere klar, struktureret og strategisk tilgang til området og de kommuner, som over de senere år har oplevet en fremgang i søgningen til EUD. Det bemærkes her, at antallet af kommuner i undersøgelsen samt manglende kontrol for potentielle tredjevariable gør, at dette må betragtes som indikativt. Det bemærkes endvidere, at denne positive sammenhæng ses på tværs af fire kommuner med meget forskellige udgangspunkter i form af nuværende søgning til EUD, størrelse, demografi, erhvervsliv og uddannelseslandskab. De resterende seks kommuner oplever en stagnerende eller negativ udvikling i søgningen til EUD, undtagen en enkelt kommune, som dog udviser store udsving i søgningsudviklingen til EUD.
- Strategierne og handlingsplanerne for de fire kommuner udmønter sig – eller implementeres – på forskellig vis. De gennemførte interviews viser, at en kommune fx har ansat en erhvervsplaymaker, som udelukkende har fokus på erhvervsuddannelser til at sikre, at unge får indsigt i erhvervslivet (praksiseksponering). En anden kommune har timefastlagt Uddannelse & Job med 25 timer per år fra 0.-9. klasse inklusiv opfølgning for alle grundskoler i kommunen. I en tredje kommune er der udarbejdet tilrettelagte forløb/hyldevarer sammen med virksomheder og erhvervsskoler til brug i forbindelse med åben skole, hvilket gør det nemmere for grundskolelærerne at implementere åben skole. I en fjerde kommune har UU opbygget et netværk af lokale virksomheder til virksomhedsbesøg og erhvervspraktik, der igen gør det nemt for grundskolen at møde erhvervslivet. Dertil har de udarbejdet et program for svage unge med henblik på at udvikle deres personlige og sociale kompetencer, således at de kan komme i uddannelse. Klare mål og strategier udmønter sig således gennem en mere struktureret og hensigtsmæssig tilgang til arbejdet med EUD-målsætningerne fra kommunalt hold. De konkrete modeller for praksiseksponering i fx åben skole eller Uddannelse & Job beskrives nærmere under indsatsområde 6 – Eksponering for praksis.
- Ser man på de interviewede kommuner uden målsætning og specifikke strategier på området, ses det baseret på interviews, at indsatsen i langt højere grad rammer uddannelsesområdet generelt og ikke EUD-specifikt. I en af kommunerne har man fx ansat en erhvervsplaymaker, men med et langt mere generelt fokus på alle ungdomsuddannelser. Yderligere ses det i disse kommuner, at det i langt højere grad er op til den enkelt grundskole at udarbejde egne koncepter hver især, hvor hjælpen fra kommunerne er begrænset, og hvor interviews entydigt peger på, at kvaliteten af disse koncepter er lavere, når de ikke er resultatet af en fælles kommunalt drevet indsats.
- Kommuneinterviewene tegner et billede af, at der er stor sammenhæng mellem en given kommunes ambitionsniveau på EUD-området og graden af involvering fra kommunens side. Den strategiske udmøntning afhænger af kommunernes ambitionsniveau i form af deres klare mål, strategier og/eller handlingsplaner.
- *(fortsættes på næste side)*

Strategi, mål og strategisk udmøntning || Mål og strategier er fremmende for kommunernes bidrag til søgning til EUD (II/II)

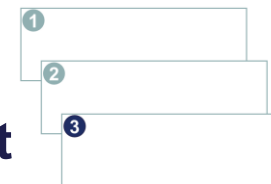

Interviews med kommuner viser, at strategi, mål og strategisk udmøntning varierer i høj grad på tværs af de ti kommuner

(fortsat fra forrige side)

- Virkningen af de forskellige initiativer er dog svær at redegøre for, da mange faktorer påvirker beslutningstageren (den unge), og initiativer kører sideløbende, hvilket gør vurderinger af effekter og 'alt andet lige'-betragtninger svære i praksis.
- Hvad angår gennemførelsen på EUD, anser de interviewede kommuner det i høj grad som erhvervsskolernes ansvar at sikre dette, og kommunerne har kun i meget begrænset omfang politik rettet mod at sikre høj gennemførelse, som i højere grad er fokuseret på at sikre uddannelsesparathed inden ungdomsuddannelse. På trods af, at kommunerne i flere tilfælde antager, at der ville kunne være en positiv kommunal og samfundsmæssig business case i, at kommunerne støtter frafaldstruede unge på erhvervsskoler mere end i dag, fastholder de, at det er erhvervsskolernes ansvar, og at kommunerne ikke bør påtage sig en del af dette ansvar.

Barriere for aktiv politik || Der er ingen væsentlige statslige barrierer for kommunerne i forhold til en aktiv politik på området

Interviews med de ti kommuner viser, at barrierer (i rammebetingelserne for en effektiv aktiv politik på området) næsten udelukkende udgøres af det frie uddannelsesvalg

- Som et led i analysen er barriererne blevet afdækket gennem interviews med ti kommuner, herunder chefer og nøglemedarbejdere inden for skole/ungdom- og økonomiforvaltningen samt chefer for UU- og jobcentre. De gennemførte interviews med de ti kommuner peger på, at der ikke er direkte statslige barrierer ud over det frie uddannelsesvalg. De nuværende adgangskrav til gymnasiet gør, at størstedelen (baseret på data fra uddannelsesstatistik) af de unge selv har mulighed for at bestemme, om de vil på EUD eller gymnasiet. Det frie uddannelsesvalg betyder derfor, at kommunernes eneste mulighed for at påvirke fordelingen mellem hhv. gymnasiale uddannelser og erhvervsskolerne er ved at påvirke de unges præferencer. Dette er svært at gøre effektivt, da disse præferencer i høj grad formes over lang tid og af faktorer, der er uden for kommunerne direkte kontrol, og som grundlæggende relaterer sig til, hvad der anses som en attraktiv livsstil og et godt liv. Derfor er indsatsområde 8 vedrørende repositionering af EUD's brand relevant.
- Baseret på interviewene med kommunerne er det således hverken regulering, finansieringsmodeller eller lignende, der står i vejen for, at kommunerne kan iværksætte effektive tiltag.

Central opfølgning på søgning i de enkelte kommuner vil øge det kommunale ejerskab og indsats for at nå EUD-målsætningerne

○ Lav vurderet effekt
● Høj vurderet effekt

Indsatsområder	Problem & baggrund	Løftestænger	Søgning	Gennemførelse
<p>1 Forankring af målsætninger </p>	<ul style="list-style-type: none"> Opfølgningen på målsætningerne i EUD-reformen er primært sket med erhvervsuddannelserne og ikke med kommunerne. Der er klare indikationer på, at kommunale målsætninger og strategier på området har en positiv betydning for kommunernes bidrag til at øge søgningen til EUD. Kommuner og grundskolers viden omkring effekter og best practice ift. søgning og gennemførelse er begrænset. 	<p>1.1 Opfølgning med kommuner</p> <p>UVM følger sammen med kommunerne op på strategi- og handlingsplaner på erhvervsuddannelsesområdet.</p> <p>UVM følger op på kommunale målsætninger ift. søgning med udgangspunkt i oplæg til blød nedbrydning af de nationale mål.</p> <p>Viden omkring effekter og kommunal best practice udbredes gennem løftestangskatalog, som UVM sender ud til kommuner.</p>		
<p>2 Information & vejledning </p>				
<p>3 Tryghed & forudsigelighed </p>				
<p>4 Attraktive EUD-forløb </p>				
<p>5 Fleksibel EUD </p>				
<p>6 Eksponering for praksis </p>				
<p>7 Målrettet 10. klasse </p>				
<p>8 Repositionering af EUD-brand </p>				

I 2015 satte EUD-reformen ambitiøse 2020- og 2025-mål på erhvervsuddannelsesområdet, som man siden har fulgt op på med erhvervsskolerne

I 2015 satte EUD-reformen ambitiøse mål for bl.a. søgning og gennemførelse på erhvervsuddannelserne, hvilket der tidligere er fulgt op på med erhvervsskolerne, men kommuner og grundskoler er i lavere grad blevet ansvarliggjort

Målsætning

	2020	2025
> Søgning Flere elever skal vælge en erhvervsuddannelse direkte efter grundskolen	25%	30%
> Gennemførelse Flere skal fuldføre en påbegyndt erhvervsuddannelse	60%	67%
> Undervisning Alle elever skal udfordres til at blive så dygtige, som de kan	Differentieret undervisning	
> Trivsel Tilliden til og trivslen på erhvervsuddannelserne skal øges	Fælles metode og resultatmål udvikles	

Opfølgning og ansvarliggørelse

Den centrale opfølgning på de nationale EUD-mål har fokuseret på erhvervsskolerne

Der følges op gennem handlingsplanerne for øget gennemførelse, der efter erhvervsuddannelsesreformen afspejler Klare Mål.

Handlingsplaner udarbejdes årligt af erhvervsskolerne og fungerer som et styringsredskab mellem skoler og stat.

Der er tale om performance rating, hvor erhvervsskolernes øverste ledelse har elementer af handlingsplanerne inde over deres resultatkontrakter.

Klasse	Indikator
Klasse mål 1	<ul style="list-style-type: none"> Færdige præsentationsopgaver til en erhvervsuddannelses direkte fra 9. og 10. klasse
Klasse mål 2	<ul style="list-style-type: none"> Frafald fra uddannelsesstart til hovedforløb Socioøkonomisk reference Opfølgning på uddannelse Frafald på grundforløbet 1. og 2. del Frafald på hovedforløb Frafald i overgang mellem grundforløbet 1. og 2. del Frafald i overgang mellem grund- og hovedforløb
Klasse mål 3	<ul style="list-style-type: none"> Elever med fag på et højt niveau end det obligatoriske Elever på talerprøve Elever på scene Elever med fag på ekspertniveau
Klasse mål 4	<ul style="list-style-type: none"> Beaktning af behov for ryddelighed Elever med Virksomhedsindsigt

Interview med kommunerne viser, at der ikke følges struktureret op på målsætningerne med kommunerne fra centralt hold

Grundskolerne og UU har kontakten til den unge under processen omkring ungdomsuddannelsesvalget, og styringskæden skal derfor nå dem for, at målsætningerne kan have en effekt på kommunernes bidrag til målopfyldelsen.

2015

Kommuner har ingen statsligt formulerede incitamenter til at øge søgning og ansvarliggøres ikke direkte, hvilket medfører varierende prioritering

Casebesøgene viser, at der i den statslige styringsmodel ikke ligger væsentlige incitamenter for kommunerne til at øge søgning, og hverken kommuner eller grundskoler ansvarliggøres direkte for målsætninger. Kommunerne anser det for erhvervsskolernes ansvar at sikre gennemførelse. Dette medfører varierende kommunalt fokus på at understøtte øget søgning og gennemførelse af erhvervsuddannelser, som primært er drevet af andre faktorer, som fx lokalt skolelandskab

Interviews viser, at Kommune F og Kommune E følger de nationale målsætninger på erhvervsuddannelsesområdet af politiske årsager

Kommune E

Kommune E har overtaget regeringens målsætninger på erhvervsuddannelsesområdet – man er politisk enig i målsætningen

- UU-leder

Kommune E lægger sig op ad de nationale målsætninger på erhvervsuddannelsesområdet. Det er en politisk prioritet

- Leder, Skole/ungdom

Kommune F

Målsætninger og fokus på erhvervsuddannelsesområdet er i høj grad politisk drevet

- UU-leder

Erhvervsuddannelsesområdet har stort politisk fokus – i 2014 afsatte byrådet ~7 mio. kr. til at styrke de erhvervsrettede indsatser, primært i udkolingen

- Leder, Skole/ungdom

Interviews viser, at der i mange kommuner er mindre politiske fokus på målsætningerne og prioriteringen drives primært af andre faktorer såsom demografi, skolelandskab og erhvervsliv

Kommune H

Det lokale erhvervsliv, beskæftigelsessituationen og udfordringen med fraflytning taler for at få flere på EUD

Leder, Arbejdsmarked

Der er ingen kvantitative målsætninger på området

- UU-leder

Førsteprioritet i kommunen er bibeholdelse af gymnasiet, som er meget vigtigt for byen og kommunen

- Leder, Skole/ungdom

Kommune G

Det politiske fokus er afledt af behovet for erhvervsfaglig arbejdskraft i kommunen

- UU-leder

Politisk har man ikke sat nogen kvantitativ målsætning, selvom det lokale arbejdsmarked har stort behov for erhvervsuddannede

- Leder, Skole/ungdom

Note: For uddybning se appendiks

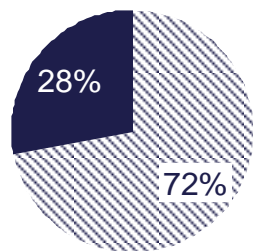
Selvom kommuner har meget forskellige rammevilkår, har meget få sat egne mål som udgangspunkt for en kommunal strategi

På trods af at de nationale målsætninger ikke passer til de fleste kommuner som følge af variation i rammevilkår, har kun ~28% sat mål for søgning til erhvervsuddannelserne. Mangel på kommunalt ejerskab til målsætningerne vurderes baseret på casebesøgene til at medføre mangel på EUD-strategi og derved mindre fokus og mindre virkningsfulde indsatser

Kommunal målsætning*

Andel af kommuner på Sjælland, der...

- ...ingen målsætning har
- ...har en målsætning

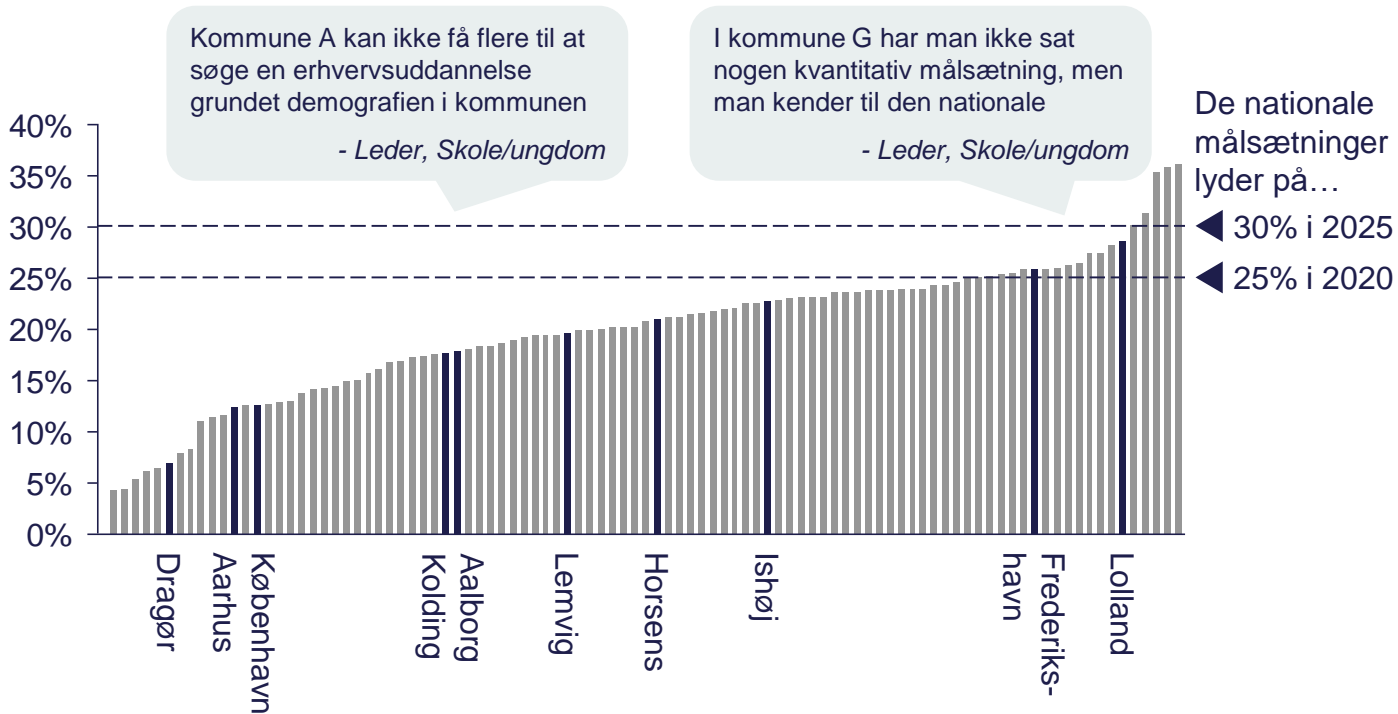

De, der *har* en målsætning, har i høj grad adapteret den nationale målsætning

- Kortlægning

Søgning til erhvervsuddannelserne per kommune

Andel af grundskoleårgang, 2017

* Baseret på en stikprøve blandt 73% af landets UU-ledere

UU og grundskolerne har intet naturligt incitament til at lede flere mod en erhvervsuddannelse – prioriteringen skal derfor drives kommunalt

Med afsæt i casebesøgene ved kommunerne vurderes det, at kommunal strategi og prioritering kan drive incitamentet til at arbejde mod at få flere på EUD, da UU og grundskolerne ikke har et incitament hertil. Den kommunale prioritering skal også bidrage til neutralisering af lærere og vejlederes naturlige præference for gymnasiet givet deres baggrund

	 Grundskoler	 Ungdommens Uddannelsesvejledning
INSTITUTIONELLE RAMMER	<p>Grundskolerne har på institutionsniveau intet økonomisk incitament til at skelne mellem ungdomsuddannelser</p> <p>Grundskoler måles på trivsel og karakterer ved afgangsprøven, som fordrer et bogligt (gymnasialt) fokus</p> <p>Grundskoler måles ikke på overgangsraten til EUD</p> <p>Kommunale respondenter nævner, at der i nogle grundskoler foreligger et uformelt mål vedrørende overgangsraten til gymnasiet</p>	<p>De lokale tolkninger af vejlederloven varierer. Den dominerende tolkning blandt respondenter er, at vejledningen skal være uvildig og derfor ikke tage samfundets interesser i betragtning, udover hvad der vedrører den enkelte</p> <p>§ 1. Vejledningen efter denne lov skal bidrage til, at valg af uddannelse og erhverv bliver til størst mulig gavn for den enkelte og for samfundet, herunder at alle unge gennemfører en erhvervskompetencegivende uddannelse</p>
KULTUR & BAGGRUND	<p>Grundskolelærere har en gymnasial baggrund, hvilket giver et naturligt bias i vidensniveauet omkring ungdomsuddannelser, som efterlader rum til fordomme, der smitter af på eleverne</p> <p>En Eva undersøgelse viser, at kun 12% af lærere i 8. og 9. klasse har godt kendskab til erhvervsuddannelserne, mens 42% har godt kendskab til de gymnasiale uddannelser</p> <p>Aktører fra erhvervsuddannelser og kommunale aktører påpeger det gymnasiale bias blandt lærere</p>	<p>UU-vejledere har typisk en lærerbaggrund, hvilket giver de samme udfordringer ift. bias som for lærerstaben*</p> <div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="margin-left: 20px;"> <p>~70% af UU-vejledere er tidligere folkeskolelærere</p> <p> Folkeskolelærere</p> </div> </div>

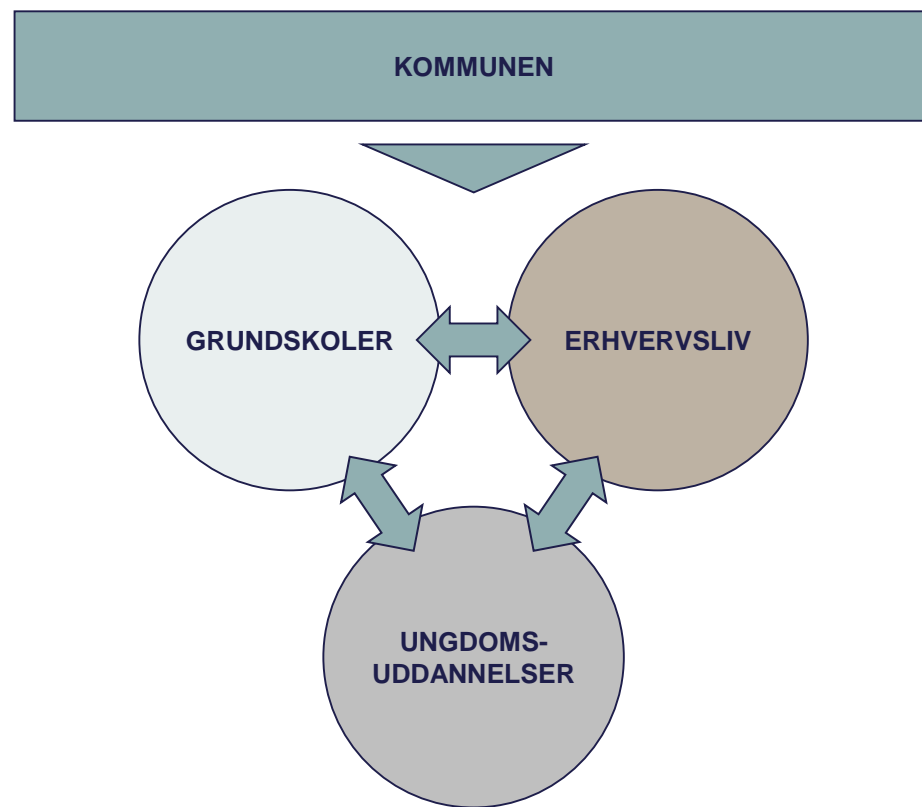
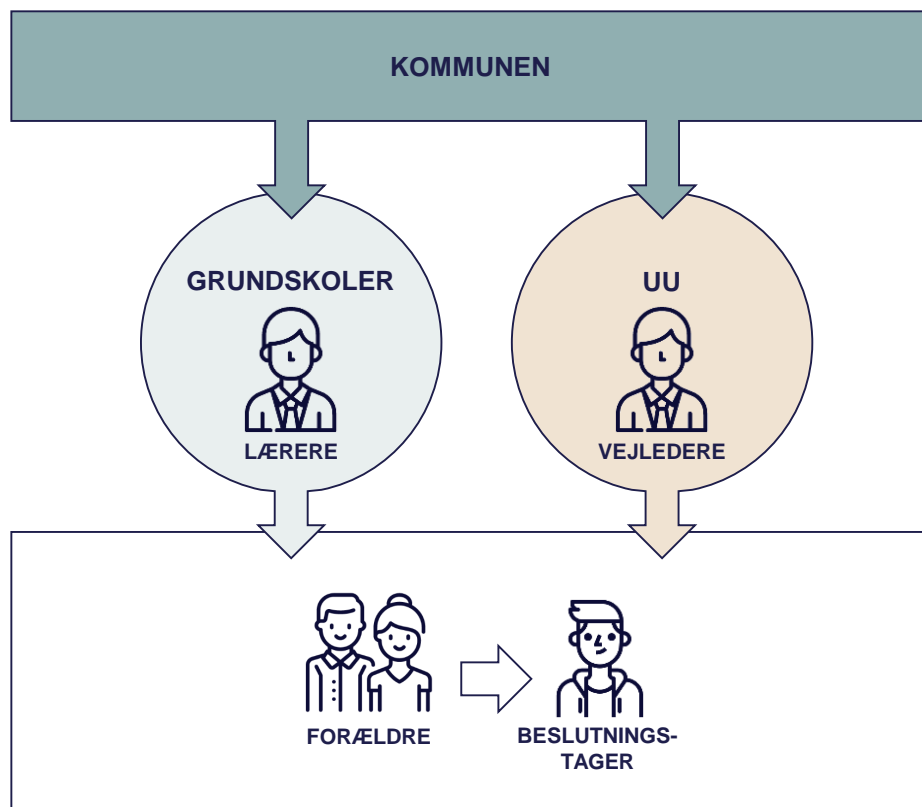
* Baseret på desk research via LinkedIn med en stikprøve på 233 UU-vejledere

Kilde: Interviews; Retsinformation; Ekspertgruppe; UU-rundspørge; EVA, 2016, 'Tre ting kan få de unge til at vælge en erhvervsuddannelse'; QVARTZ; RMC

Kommunen har både en faciliterende og opfølgende rolle – en forudsætning for at nå målsætningerne er, at de påtager sig ansvaret...

Grundskoler og UU spiller en vigtig rolle i formningen af uddannelsesvalget gennem lærere og vejlederes direkte kontakt med unge og forældre og tilrettelæggelse af vejledning og åben skole-aktiviteter

Kommunens rolle ligger i at forankre målsætninger ved ledelsen i grundskolen samt følge op og facilitere tværgående samarbejde mellem grundskole, erhvervsskoler og erhvervsliv

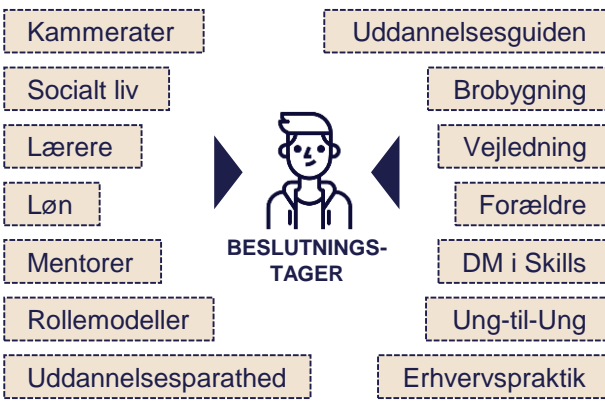

... Og samtidig informeres om, hvorledes de effektivt kan påvirke situationen i retning af målsætningerne

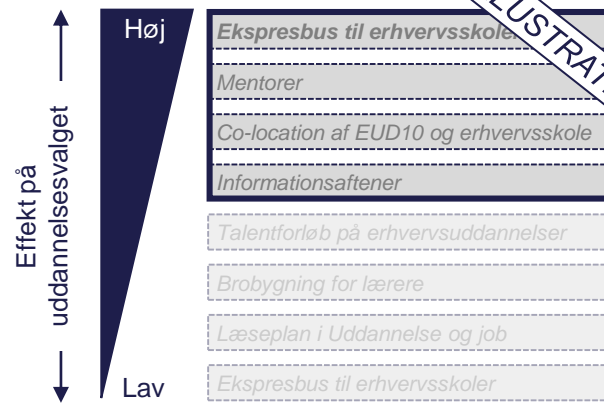
Casebesøgene viser, at der på tværs af aktører generelt igangsættes mange initiativer* med henblik på at øge søgning og gennemførelse af erhvervsuddannelserne...

... men mange faktorer påvirker beslutningstageren, og initiativer kører sideløbende, hvilket gør vurderinger af effekter og 'alt andet lige'-betragtninger svære i praksis

Casebesøgene i kommunerne viser, at der således i høj grad er behov for hjælp til prioritering, herunder udbredelse af viden omkring best practice og effektvurderinger af forskellige tiltag

I 2014 afsatte byrådet ~7 mio. kr. til at styrke de erhvervsrettede indsatser [...] Alle initiativer i grundskolerne rettet mod erhvervsuddannelserne kunne få tildelt midler
- Leder, Skole/ungdom

Området prioriteres – der kører mange initiativer
- Leder, Skole/ungdom

Vi har ingen direkte målinger af effekten af de initiativer, vi kører. Det er meget svært at måle
- UU-leder

Vi kan måle på deltagerantal og tilfredsheden med forskellige initiativer, men har ingen evaluering af effekten på søgningen
- Leder, Skole/ungdom

Der er gang i mange initiativer fra mange forskellige aktører, og derfor er der i høj grad et behov for koordination og ikke flere initiativer
- Leder, Skole/ungdom

Det er ikke viljen, der mangler, men koden er bare ikke knækket
- Leder, Skole/ungdom

*Se appendix 1 for fuld gennemgang af identificerede initiativer
35 | Kilde: Interviews; QVARTZ; RMC

Opfølgning med kommuner vil sikre og understøtte effekten af en række øvrige initiativer særligt vedrørende øget søgning

Formål & indhold

Formål: Forankring af de nationale prioriteringer og målsætninger på erhvervsuddannelsesområdet i kommuner, grundskoler og UU

Indhold:

Kommunerne...

... Indrapporterer kvantitative målsætninger for søgning til EUD i økonomiaftalen til UVM

... Redegør for strategi og handlingsplaner for at nå målsætningerne over for UVM

Viden om best practice på området deles med kommunerne af UVM

(Ovenstående kan fx aftales mellem regeringen og kommunerne ifm. ØA)

Potentialeskøn

S Søgning

G Gennemførelse

- Indsatsområdets potentiale udspringer af graden, hvortil det understøtter de øvrige indsatsområder
- Det forudsætter, at kommuner prioriterer området, men ikke nødvendigvis i form af væsentlige merudgifter

Vidensgrundlag og hovedobservationer

Tyngde af vidensgrundlag: Vurderes til moderat/høj og bygges på udsagn fra interviews med primært kommunerne. Dertil bygges det på den nedenstående positive sammenhæng mellem strategi og udvikling i søgning på tværs af kommuner

- Samtlige casekommuner er blevet adspurgt angående mål og strategi på erhvervsuddannelsesområdet, mens en række erhvervsskoler ligeledes er adspurgt
- Interviewene med kommunerne og erhvervsskolerne viser i høj grad: 1) at prioriteringen på tværs af kommuner varierer og ofte drives af andre faktorer (f.eks. demografi) end den nationale politiske prioritering, 2) at viden omkring effekter og best practice er begrænset og 3) at opfølgningen på målsætningerne i EUD-reformen primært er sket via opfølgning med erhvervsskolerne og ikke med kommunerne
- Via data fra uddannelsesstatistik observeres der en positiv sammenhæng mellem kommunal målsætning & strategi baseret på kommuneinterviews og udviklingen i søgning til erhvervsuddannelser i fire kommuner*

Implementeringsansvar

Stat

- Oplæg til målsætninger og løftestangskatalog
- Evaluering af målsætning, strategi og handlingsplaner

Kommune

- Udarbejdelse af kommunal strategi og handlingsplaner
- Kommunale målsætninger

UU

- Evt. input til kommunale handlingsplaner

EUD

- Evt. input til kommunale handlingsplaner

Grundskolen

- Evt. input til kommunale handlingsplaner

Forankring af målsætninger skal understøtte effekten af øvrige indsatsområder. Løftestangskataloget til kommuner skal indeholde de løftestænger inden for øvrige indsatsområder, hvor kommunen har dele af eller hele implementeringsansvaret

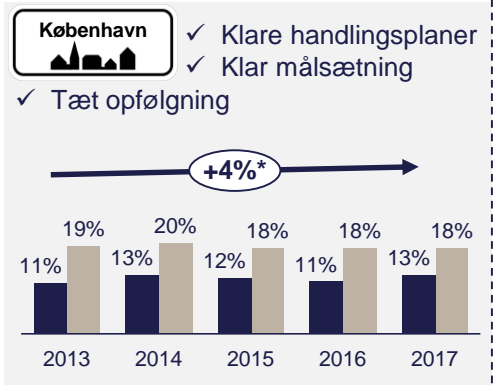
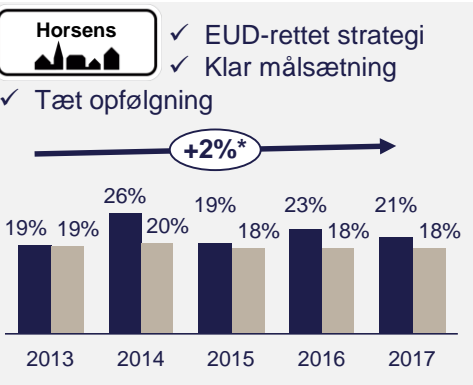
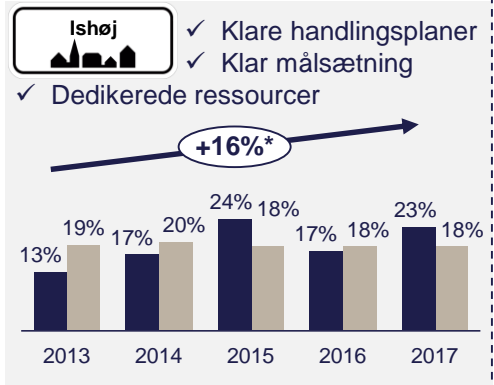
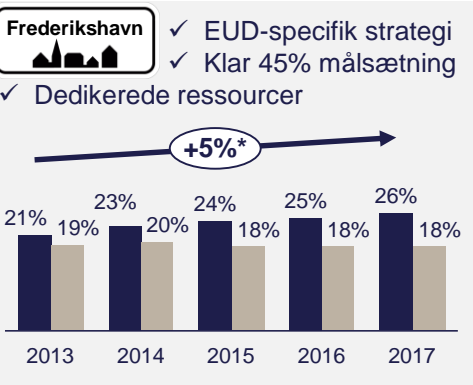
* Som det fremgår af den følgende side, er der et positivt forhold mellem en klar målsætning & strategi og udviklingen i søgningen til EUD på tværs af fire forskellige kommuner både målt på størrelse, demografi og erhvervsliv

For at forankre nationale målsætninger kan kommuner pålægges at redegøre for deres strategi og handlingsplaner

De resterende seks kommuner har oplevet en negativ eller stagnerende udvikling i søgningen til EUD, undtagen Lolland som har oplevet svingende søgning

Kommuner, der baseret på casebesøgene vurderes til at have en klar målsætning, strategi, handlingsplan og/eller opfølgning på området, oplever umiddelbart en positiv udvikling

Søgning direkte fra grundskolen ■ Kommunalt ■ Landsgennemsnit

CASES

CASE-BESKRIVELSE

Undervisningsministeriet kan bidrage til den kommunale prioritering af erhvervsuddannelsesområdet ved at bede kommunerne indrapportere deres strategi og underliggende handlingsplaner på området

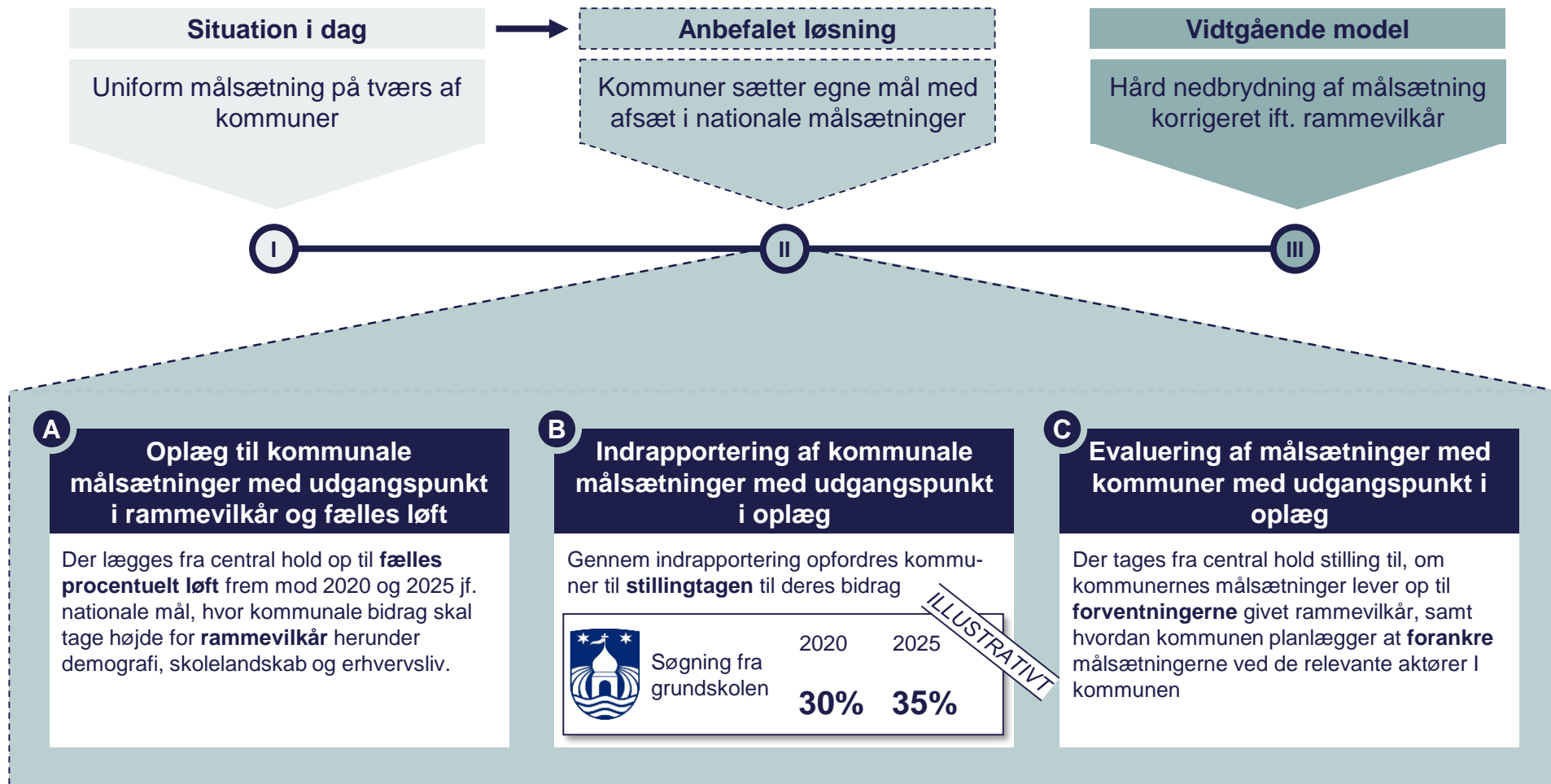
Rambøll gennemførte for AMK Øst, herunder RAR Sjælland og Hovedstaden ultimo 2017 en kortlægning af kommunernes aktiviteter for at få flere unge i folkeskolen til at vælge en erhvervsuddannelse, hvor man bad kommunerne beskrive deres indsatser og målsætninger på erhvervsuddannelsesområdet

Note: På trods af et meget forskelligt udgangspunkt i størrelse, demografi og erhvervsliv observeres en positiv udvikling i disse fire kommuner, som ellers må antages at spille på udviklingen i søgningen. Data for de resterende 6 kommuner, kan findes i kommune appendix (1), * Vækstraten i procent årligt fra 2013 til 2017

En 'blød' nedbrydning af nationale målsætninger kan afklare forventninger til hver kommunes bidrag og samtidig medvirke til ansvarliggørelse

Med afsæt i casebesøgene ved kommunerne anbefales følgende løsning til forankring af målsætninger

Et effektkatalog med formålet at dele af best practice på tværs af kommuner skal bidrage til en mere fokuseret indsats i kommunerne

Indsatsområder

- Kommunalt implementeringsansvar
- 1 Forankring af målsætninger
  - 2 Information & vejledning
  - 3 Tryghed & forudsigelighed
  - 4 Attraktive EUD-forløb
  - 5 Fleksibel EUD
  - 6 Eksponering for praksis
  - 7 Målrettet 10. klasse
  - 8 Repositionering af EUD-brand

Løsningskatalog

Løsningskataloget består af relevante løftestænger samt konklusioner fra kortlægningen

Ved deling af relevante løftestænger og konklusioner fra kortlægningen med kommunerne kan Undervisningsministeriet bidrage til udbredelse af best practice og prioritering af aktiviteter på erhvervsuddannelsesområdet i kommunerne

I

Samling af løftestangskatalog, bestående af løftestænger, hvor implementeringen helt eller delvist varetages af kommunen, grundskolerne eller UU

II

Udsendelse af løftestangskatalog sammen med beskeden om indrapportering af strategi og oplæg til kommunale målsætninger

Implementeringen af Uddannelse og Job bør være et eksplicit element i opfølgningen på handlingsplaner med kommunerne

Casebesøgene viser, at der er stor variation i den praktiske fortolkning af uddannelse og job på tværs af kommuner, og flere påpeger, at man bør følge op centralt...

Uddannelse og Job er obligatorisk for alle grundskoler i kommunen fra 0.-9. klasse med 25 timer afsat per år. Der foreligger materiale, undervisningsplan, plan for virksomhedsbesøg osv.

- Leder, Skole/ungdom

Der er ikke taget fat på udrulningen af job og uddannelse i kommunen

- UU-leder

Implementeringen af Uddannelse og Job er op til de enkelte skoler – vi ved ikke, hvornår de tager fat på det.

- Leder, Skole/ungdom

Der skal være en tættere opfølgning på Uddannelse og Job, og hvad der faktisk bliver gjort. Lovmæssigt bør man påkræve opfølgning gennem kvalitetsrapporter.

- UU-leder

Fra statens side bør man bede skolecheferne om at indsende et referat på, hvad der er sket ift. faget inden for kommunen

- UU-leder

... man bør derfor i opfølgningen på handlingsplaner med kommuner inkludere opfølgning på implementeringen af uddannelse og job

ILLUSTRATIVT

Strategi	Handlingsplan	Målsætning
De unge i Korsbæk kommune har et stort kendskab til de lokale virksomheder og de fremtidige kompetencebehov og [...]	✓ Vejledning	 Søgning fra grundskolen
	✓ Praktik	
	✓ Brobygning	2020 2025
	✓ Introduktionskurser	30% 35%
	✓ ...	
	✓ Uddannelse og Job	

Hvad indeholder faget Uddannelse og Job i kommunen?

- Afsatte timer
- Plan for undervisning, virksomheds- og uddannelsesbesøg

Hvem er ansvarlig og involveret i udformning?

- Overordnet ansvarlig for **koncepter og kontaktnetværk**
- Involverede **inputgivere** fra erhvervsskoler, erhvervsliv etc.

Hvem er målgruppen?

- Involverede **skoler**
- Hvilke **klassetrin** rammes af hvilke elementer?

Agenda

Introduktion

Metodisk tilgang

Indsatsområder

1 Forankring af målsætninger

2 Information & vejledning

3 Tryghed & forudsigelighed

4 Attraktive EUD-forløb

5 Fleksibel EUD

6 Eksponering for praksis

7 Målrettet 10. klasse

8 Repositionering af EUD-brand

EUD-rettet vejledning og individuel vejledning til mellemgruppen kan øge søgning til EUD i nogen grad

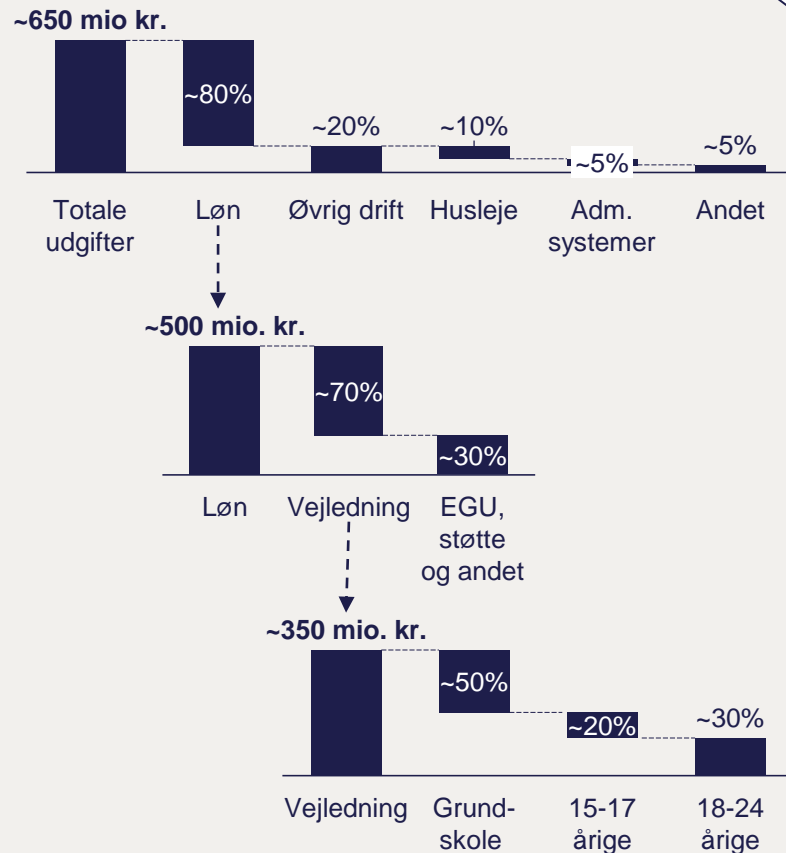
○ Lav vurderet effekt
● Høj vurderet effekt

Indsatsområder	Problem & baggrund	Løftestænger	Søgning	Gennemførelse	
<p>1 Forankring af målsætninger </p>	<ul style="list-style-type: none"> • Det lave kendskab til erhvervsuddannelserne blandt elever, grundskolelærere, forældre og vejledere har negative konsekvenser for søgningen til EUD • I dag modtager kun ikke-uddannelsesparate elever i udkolingen individuel vejledning • Eksponering for praksis indeholder mere effektive løftestænger ift. at øge kendskab og nedbryde fordomme, men inden for ren information og vejledning eksisterer enkelte mulige greb 	<p>2.1 EUD-rettet vejledning</p> <p>Krav til, at 30% af UU-vejledere har en erhvervsuddannelsesbaggrund</p> <p>Mere tid dedikeret til information omkring erhvervsuddannelserne på vejlederuddannelsen</p>			
<p>2 Information & vejledning </p>		<p>2.2 Vejledning til mellemgruppen</p> <p>Individuel vejledning af mellemgruppen evt. særligt målrettet de ikke-valgparate elever</p>			
<p>3 Tryghed & forudsigelighed </p>					
<p>4 Attraktive EUD-forløb </p>					
<p>5 Fleksibel EUD </p>					
<p>6 Eksponering for praksis </p>					
<p>7 Målrettet 10. klasse </p>					
<p>8 Repositionering af EUD-brand </p>					

På nationalt plan bruges i dag ~650 mio. kr. på UU-centrene, som bærer hovedansvaret for vejledningsaktiviteter i udskolingen

Der bruges ~650 mio. kr. på UU-centrene, hvoraf størstedelen går til vejledning – fortrinsvist af grundskoleelever

INDIKATIVT*

UU's ansvar i grundskolen dækker både over vejledning, information og facilitering af eksponering for praksis

UU's ansvar i grundskolen ligger både inden for:

- ▶ Ren **information og vejledning**, hvor UU har det fulde ansvar for...
  - ... **Individuel vejledning** af de ikke uddannelsesparate (~20% af eleverne ifølge uddannelsesstatistik), fra 8. til 10. klassetrin, hvor UU har det fulde ansvar
  - ... **Kollektiv vejledning** af alle elever fra 7. til 10. klassetrin, hvor UU har det fulde ansvar
  - ... **Informationsmøder hvor forældre inviteres**
- ▶ **Praksiseksponering og undervisning**, herunder...
  - ... **Brobygning/introduktionsforløb** med fokus på ungdomsuddannelse, herunder de obligatoriske introduktionsforløb og brobygning, som UU har det primære ansvar for
  - ... **Praktik/introduktionsforløb** med fokus på job, herunder de obligatoriske introduktionsforløb, som UU har det primære ansvar for samt de korte praktikforløb, der ikke er obligatoriske, hvor UU ikke er ansvarlig men inddrages
  - ... Tilrettelæggelse af faget **Uddannelse og Job**, hvor UU ikke er ansvarlig, men inddrages i tilrettelæggelsen

Kendetegnende for alle UU's aktiviteter samt deres formålsbeskrivelse er, at de **kun i begrænset omfang omfatter et eksplicit fokus på erhvervsuddannelserne.**

* Bygger på omkostningsfordeling fra 2012 – totale udgifter er opdateret jævnfør 2017-tal fra DST korrigeret for husleje/EUDgifter

Kilde: Vejledningsbekendtgørelsen; vejledningsloven; folkeskoleloven; Analyse af vejledningsindsatsen i overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse; UVM Uddannelsesstatistik.dk; QVARTZ; RMC

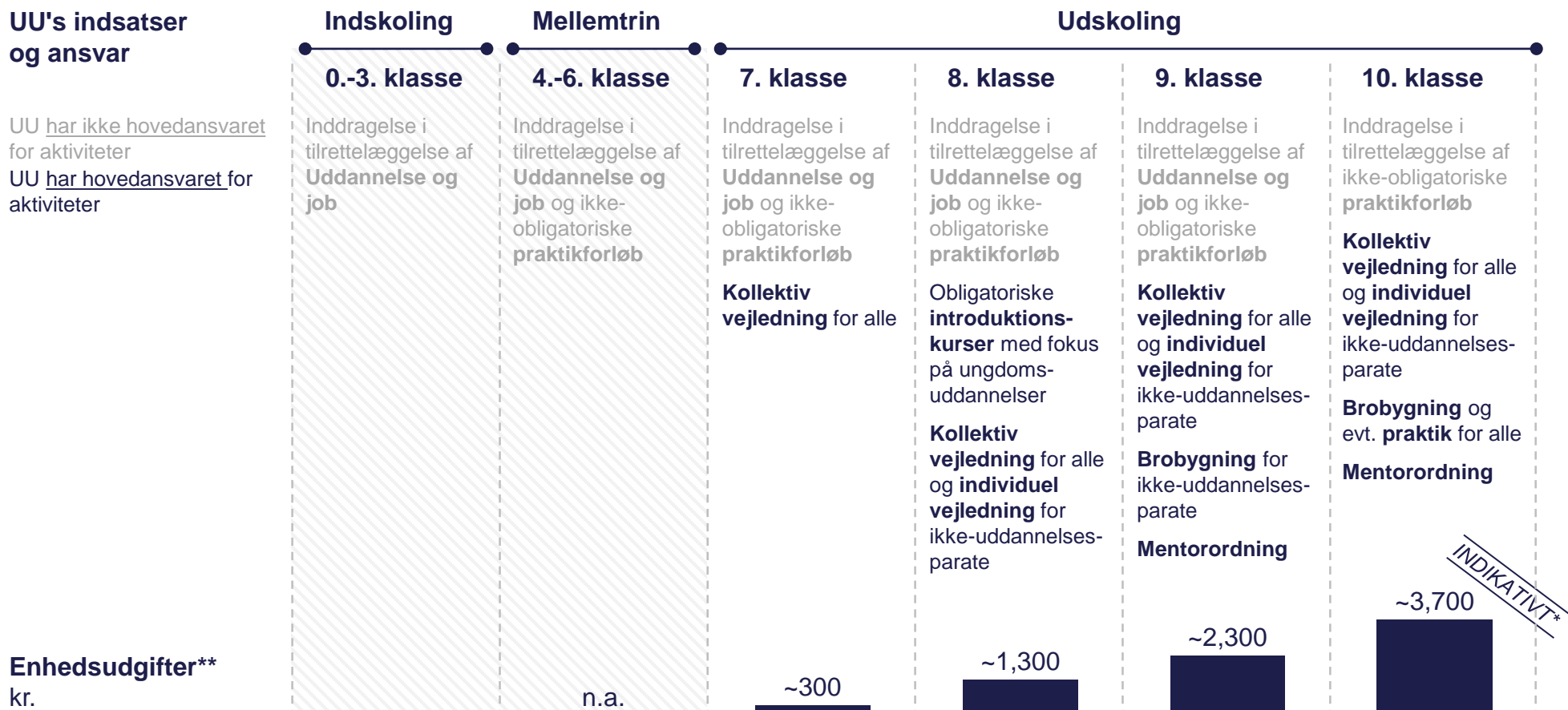
Vejledningsaktiviteter ligger primært i udskoling, hvor udelukkende ikke-uddannelsesparate modtager individuel vejledning

UU's vejledende aktiviteter ligger primært i udskoling, hvor der både lægges vægt på praksiseksponering og ren vejledning – individuel vejledning er forbeholdt de ikke-uddannelsesparate og omfatter dermed ikke mellemgruppen

UU's indsatser og ansvar

UU har ikke hovedansvaret for aktiviteter

UU har hovedansvaret for aktiviteter

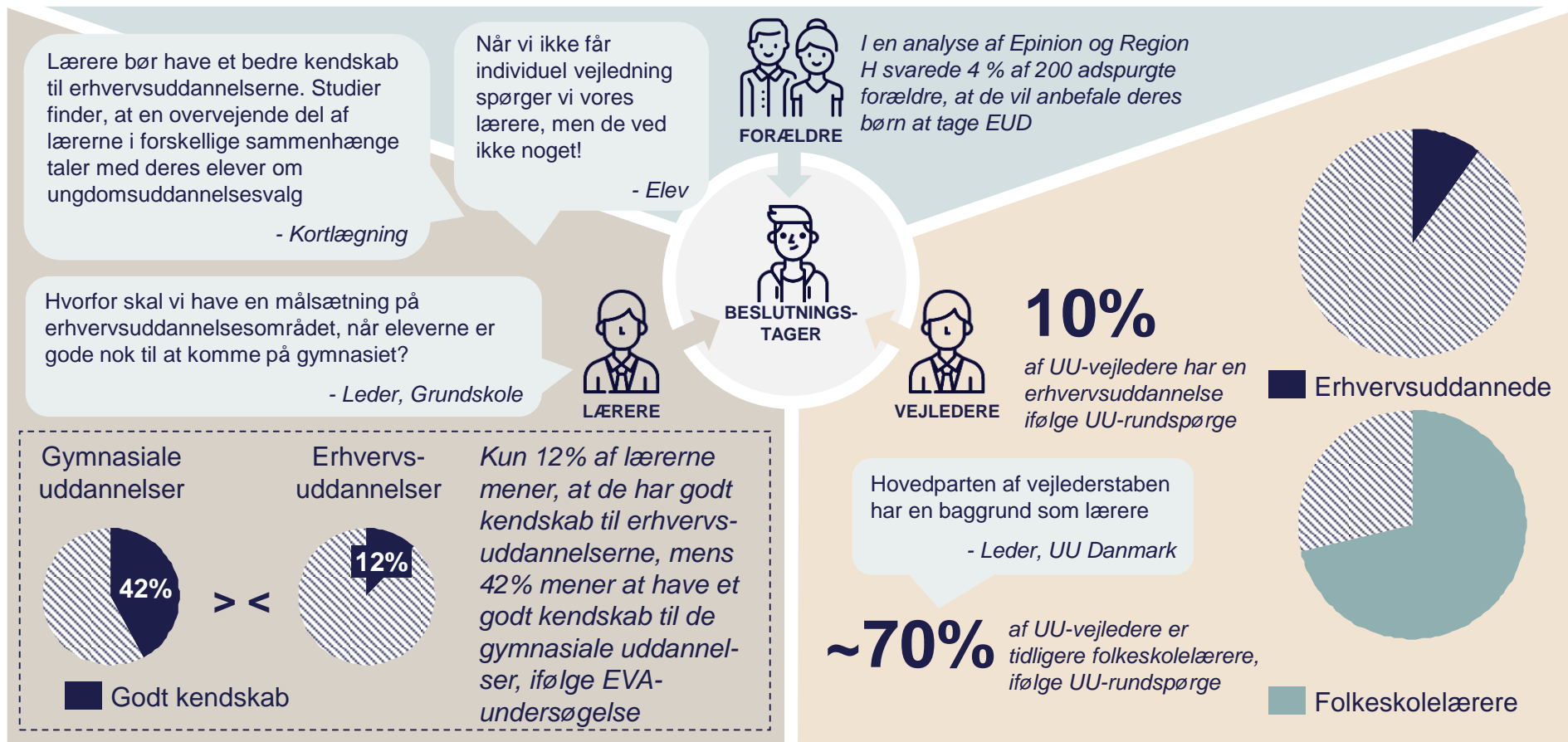

* Bygger på omkostningsopgørelse fra 2012 ** Omkostning pr. person i UU-centrets målgruppe

Kilde: Vejledningsbekendtgørelsen; vejledningsloven; folkeskoleloven; Analyse af vejledningsindsatsen i overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse; QVARTZ; RMC

Unge rådfører sig primært ved voksne med lav kendskab til EUD, hvilket giver et naturligt bias – indeværende indsatsområde adresserer vejledere

Lærere og vejledere har typisk en gymnasial baggrund, hvilket betyder lavere kendskab til EUD. Erhvervsuddannelsesområdet er samtidig mere komplekst, da det omfatter flere uddannelsestyper, hvilket stiller krav til vejledningen

Eksponering indeholder mere effektive løftestænger på en række områder, men inden for ren information og vejledning eksisterer to mulige greb

Respondenter fra UU samt interviewede eksperter peger på, at ren vejledning og information i sin nuværende form har et lavt potentiale ift. søgning, og at nøglen ligger i praksiseksponering, men der eksisterer et par greb på vejledningsområdet

INTERVIEWS

Vejledningen kan bidrage til at kvalificere valget, men vil ikke nødvendigvis få flere unge til at søge en EUD

- UU-leder

Vi er pålagt at være uvildige i vejledningen!

- UU-leder

Mere vejledning vil ikke få flere i en erhvervsuddannelse

- UU-leder

Hvis vi fik et større budget til at udvide vejledningen, ville det ikke nødvendigvis få flere på EUD

- UU-leder

Vi har nået et mætningspunkt i forhold til information omkring erhvervsuddannelserne – de unge vil ikke høre mere, og forespørger i stedet information omkring gymnasiet

- UU-leder

FORSKNING

Kun enkelte studier kommer således med konkrete bud på, hvordan en kvalificeret vejledning kan tilrettelægges og gennemføres, så eleverne i højere grad søger mod erhvervsuddannelserne.

[...] information om erhvervsuddannelserne [skal] ikke nødvendigvis etableres som viden hos eleverne. Selvom eleverne får kendskab til erhvervsuddannelserne, er det således ikke givet, at dette bidrager til - eller udfordrer - de unges refleksioner i forhold til valg af uddannelse.

Studierne fremhæver i den forbindelse, at den erhvervsrettede [...] kan kombineres med mere praktiske elementer, såsom uddannelsespraktik, besøg hos virksomheder eller erhvervspraktik

Jeg tror ikke på løsninger inden for den traditionelle vejledning – det rammer ikke skiven, og det er for sent

- Ekspert

Pless et al. 2017; EVA 2017

Løftestænger

3.1 EUD-rettet vejledning

Krav til, at 30% af UU-vejledere har en erhvervsuddannelsesbaggrund

Mere tid dedikeret til information omkring erhvervsuddannelserne på vejlederuddannelsen

3.2 Vejledning til mellemgruppen

Individuel vejledning af mellemgruppen evt. særligt målrettet de ikke-valgparate elever

At opnå en mere EUD-rettet vejledningsindsats vil kræve relativt få ressourcer, men vurderes også at have moderat effekt

Formål & indhold

Formål: Forøgelse af vidensniveau og erfaring med erhvervsuddannelserne i vejlederstaben

Indhold

- Kravstillelse til andelen af vejledere med en erhvervsuddannelsesbaggrund på fx 30%
- Reformering af vejlederuddannelsen til i højere grad at reflektere kompleksiteten og diversiteten af erhvervsuddannelsesviften

Vidensgrundlag og hovedobservationer

Tyngden af grundlag: Vurderes til moderat og bygges på interviews med primært kommunerne. Dertil bygges det på den positive sammenhæng mellem tilstedeværelse af en klar strategi observeret i interviews og udvikling i søgning til EUD i casekommunerne.

- Samtlige casekommuner og over halvdelen af erhvervsskolerne er blevet adspurgt angående vejledningsindsatsen og dertil eksperter
- Interviewene med kommunerne og erhvervsskolerne viser i nogen grad: 1) at overvægten af lærere og gymnasiEUDdannede i vejlederstaben har en negativ effekt på søgningen til EUD, 2) at manglen på viden omkring erhvervsskolerne blandt lærere og vejledere har en negativ effekt på søgningen til erhvervsuddannelserne og 3) at diversiteten i vejledergruppen kan bidrage positivt
- En undersøgelse fra EVA understøtter i nogen grad vidensargumentet, da kun 12% af grundskolelærerne mener, at de har nok viden om EUD
- Via en rundspørge observeres det, at kun 10% af UU-vejlederne har en erhvervsuddannelse, og at 70% af UU-vejlederne er tidligere folkeskolelærere

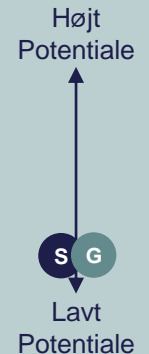

Potentialeskøn

S Søgning

G Gennemførelse

- Udskiftning af vejlederstaben vil ske inden for eksisterende økonomiske rammer
- Vejledning vurderes overordnet at have et begrænset potentiale

Implementeringsansvar

Stat

- Stille krav til andelen af vejledere med EUD-baggrund
- Igangsætte reformering af vejlederuddannelsen

Kommune

UU

EUD

Grundskolen

- Evt. tilpasning af vejlederstaben, så hurtigt som den naturlige udskiftning tillader det

Information og vejledning skal suppleres af praksiseksponering for at have den ønskede effekt på søgningen til erhvervsuddannelserne

Krav til baggrund samt ændring af uddannelsesforløb og kurser kan bidrage til en mere EUD-rettet vejledningsindsats

For at skærpe retningen på vejledningen og modarbejde de gymnasiale bias kan Undervisningsministeriet stille krav til fordelingen af UU-vejledernes baggrund

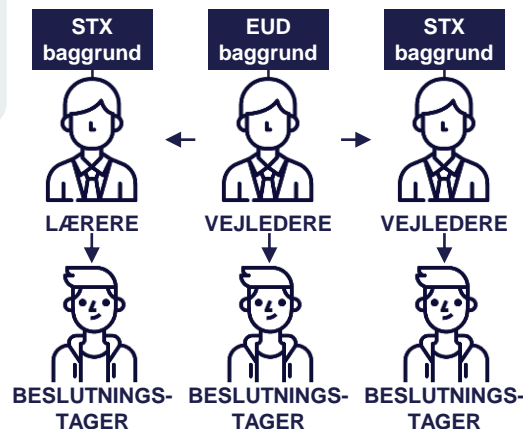
30%

Af alle vejledere i grundskolen skal have baggrund som erhvervsuddannet

■ Erhvervsuddannet
▨ Anden baggrund

Erhvervsuddannelserne bør være overrepræsenterede, da området repræsenterer flere forskellige ungdomsuddannelser

Repræsentationen af erhvervsuddannede i UU kan have afsmittende effekt på øvrige vejledere og lærere

Kommune A

I kommune A har **6 af 28** vejledere en erhvervsuddannelsesbaggrund, hvilket er et resultat af en bevist strategi i center-ledelsen - den primære driver på EUD-området i Aalborg

Det har været en bevidst rekrutteringsstrategi – **vejledere med en EUD-baggrund er typisk mere vidende og brænder mere for området** – de kan fungere som en slags ressourceperson i temaet

CASE

Vidensniveauet blandt vejlederne kan styrkes gennem øget fokus på erhvervsuddannelserne i vejlederuddannelsen og på viderEUDdannede kurser i erkendelse af feltets kompleksitet relativt til gymnasiet

Fagoversigt

Uddannelsen indeholder følgende obligatoriske moduler:

- Vejledning og individ
- Vejledning og samfund
- Vejledning og vejleder

Hvert af de obligatoriske moduler har et omfang af 10 ECTS.

Valgfrie moduler er:

- Innovation i vejledningsmiljøer (5 ECTS)
- Interkulturel vejledning (5 ECTS)
- Karrierevejledning (5 ECTS)
- Karrierevejledning af voksne (10 ECTS)
- Kollektive vejledningsformer (10 ECTS)
- Mentorskaber og mentorordninger (5 ECTS)
- Særlige vejledningsbehov (10 ECTS)
- Valg og valgprocesser - teorier og praksisformer (10 ECTS)
- Vejledning i uddannelsesinstitutioner (10 ECTS)
- Vejledning og digitale medier (5 ECTS)

Blandt de valgfrie moduler skal du vælge moduler op til et omfang af 15 ECTS.

Det er muligt at vælge moduler uden for uddannelsens faglige område, dog højst 15 ECTS.

Kontakt uddannelsesinstitutionen om dette.

Du afslutter uddannelsen med et afgangsprøve, der har et omfang af 15 ECTS. Projektet tager udgangspunkt i en praktisk problemstilling inden for arbejdsområdet.

Alle vejledere i folkeskolen skal have taget diplomuddannelsen 'Uddannelses-, erhvervs- og karrierevejledning', hvori kommende vejledere bl.a. undervises i indholdet af ungdomsuddannelser med henblik på at istandgøre dem til at vejlede grundskoleelever. Her kan indholdet i erhvervsuddannelserne opprioriteres i erkendelse af feltets kompleksitet relativt til gymnasiet

Adgangskravet til uddannelsen er en uddannelse på erhvervsakademiniiveau – man bør se på adgangsmuligheder for erhvervsuddannede

Optagelse og adgang

For at blive optaget på uddannelsen, skal du have en af følgende uddannelser:

- En relevant uddannelse mindst på niveau med en erhvervsakademiuddannelse
- En relevant akademiuddannelse

Desuden skal du have mindst 2 års relevant erhvervs erfaring efter den adgangsgivende uddannelse.

Hvis du ikke opfylder uddannelseskravene, kan du eventuelt optages på dispensation. Kontakt uddannelsesstedet.

Der kan sættes yderligere fokus på indholdet af erhvervsuddannelserne på viderEUDdannede kurser og konferencer – fx afholdt af UU Danmark

En udvidelse af den individuelle vejledning kan bidrage til øget søgning, hvis vejledningen rettes mod EUD, men vil drive høje omkostninger

Formål & indhold

Formål: Kvalificering af uddannelsesvalget for mellemgruppen, således at flere træffer et aktivt valg fremfor et ikke-valg, hvor gymnasiet vælges som default

Indhold

- Indførelse af individuel vejledning til mellemgruppen

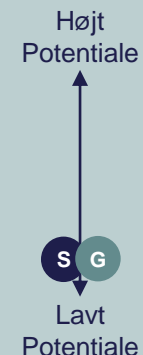

Potentialeskøn

S Søgning

G Gennemførelse

- En kvalificering af uddannelsesvalget vil ikke med sikkerhed have en stor effekt på søgningen til EUD
- Potentialet af løftestangen løftes, hvis den implementeres sammen med løftestang 3.1, EUD-rettet vejledning

Vidensgrundlag og hovedobservationer

Tyngden af grundlag: Vurderes som begrænset og bygges på udsagn fra interviews med kommunerne og erhvervsskolerne samt ekspertinterviews

- Samtlige casekommuner og over halvdelen af erhvervsskolerne er blevet adspurgt angående vejledningsindsatsen og dertil eksperter, mens en række grundskoleelever, -lærere og -forældre også er blevet adspurgt indirekte
- Interviewene med kommunerne, erhvervsskolerne, grundskoleelever, -lærere og -forældre viser i nogen grad: 1) at valget om at gå på gymnasiet for mange er default-optionen og 2) at uddannelsesparathed ikke kan sidestilles med valgparathed – primært udtalt af kommuner og erhvervsskoler
- En undersøgelse fra Epinion understøtter i høj grad, at forældrenes default-option er gymnasiet, og kun 4% anbefaler deres børn at tage på EUD
- Vejledningsloven viser, at kun de ikke-uddannelsesparate modtager individuel vejledning

Implementeringsansvar

Stat

- Udvidelse af UU's ansvarsområde inden for den individuelle vejledning til (ikke-valgparate i) mellemgruppen

Kommune

UU

- Udvidelse af UU-korpset til vejledning af (ikke-valgparate i) mellemgruppen

EUD

Grundskolen

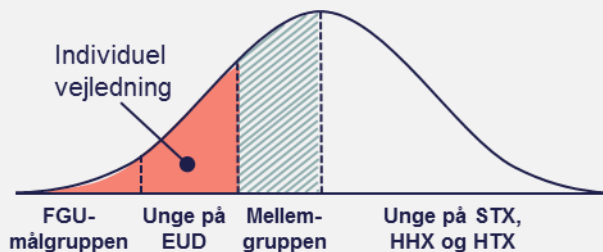

Information og vejledning skal suppleres af praksiseksponering for at have den ønskede effekt på søgningen til erhvervsuddannelserne

Individuel UU-vejledning til unge op til mellemgruppen vil kunne kvalificere valget til fordel for erhvervsuddannelserne

? Hvorfor?

Der er **ingen individuel vejledning til mellemgruppen**, hvor potentialet for at flytte unge over i en EUD/ EUX vurderes størst...

... hvilket er et problem, fordi den gymnasiale vej repræsenterer 'ikke-valget' – erhvervsuddannelsesvejen bliver først aktuel, når der træffes et aktivt valg, hvilket vejledningen kan være med til at fremme

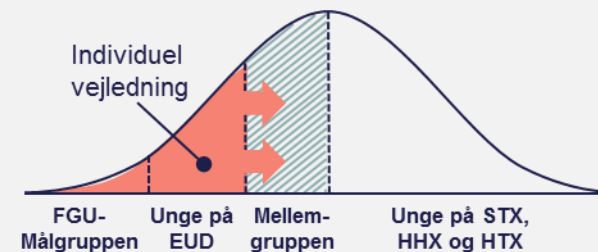

[...] elever, der er erklæret uddannelsesparate, kan ligeledes være i tvivl om deres uddannelsesvalg. Disse elever modtager typisk ikke individuel vejledning, selvom de kunne have gavn heraf

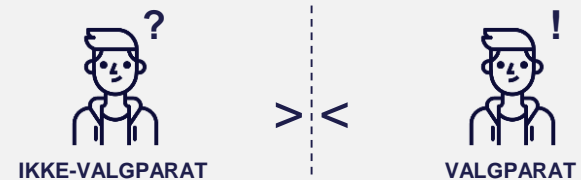
- EVA, 2015

⚙️ Hvordan?

Den individuelle vejledning bør **udvides til mellemgruppen**, der er karakteriseret ved at være uddannelsesparate, men har et gennemsnit på under 7 i de bundne prøver i 9 klasse...

... særligt målrettet de ikke valg-parate, som er karakteriseret ved mangel på engagement i valgprocessen og manglende bevidsthed om konsekvenser af valg

- Forholder sig passivt ift. uddannelsesvalget
- Manglende bevidsthed ift. valgets konsekvenser

- Er engageret og aktiv, når der skal tages beslutninger
- Er stand til at koble interesser og kompetencer med valget

Agenda

Introduktion

Metodisk tilgang

Indsatsområder

1 Forankring af målsætninger

2 Information & vejledning

3 Tryghed & forudsigelighed

4 Attraktive EUD-forløb

5 Fleksibel EUD

6 Eksponering for praksis

7 Målrettet 10. klasse

8 Repositionering af EUD-brand

Delanalyse 1: Erhvervsskolernes arbejde med at skabe søgning til og gennemførelse på erhvervsuddannelserne

Analysens indsatsområder 3, 4 og 5 og de dertilhørende løftestænger tager primært afsæt i delanalyse 1 og en kortlægning af, hvordan erhvervsskolerne i dag arbejder med at skabe søgning til uddannelserne, og hvordan de understøtter elevernes gennemførelse af uddannelserne.

Kortlægning af erhvervsskolernes praksis

Kortlægningen af erhvervsskolernes praksis for at arbejde med søgning og gennemførelse udspringer af **delanalyse 1**.

På baggrund af kortlægningen identificeres centrale udfordringer, der gør sig gældende på erhvervsskolerne, og som i samspil med indsigter fra de øvrige delanalyser, er retningsgivende for særligt **indsatsområde 3, 4 og 5** i den samlede analyse.

Kortlægningen af erhvervsskolernes arbejde med at skabe søgning til og gennemførelse på uddannelserne inddrager flere **datakilder**, hvor fokusgruppinterviews med forskellige aktører på erhvervsskolerne udgør hovedkilden.

Desk research med særligt fokus på kvantitative opgørelser over søgning og frafald på erhvervsuddannelserne samt på erhvervsskolernes handlingsplaner for øget gennemførelse, som er screenet forud for afholdelse af fokusgruppinterviews. Desuden inddrages viden fra Kortlægning af styrket søgning og gennemførelse på EUD (Rambøll 2018)

Fokusgruppinterviews med uddannelsesledere, undervisere, vejledere og markedsføringsansvarlige på erhvervsskolerne samt **interviews** med repræsentanter fra faglige organisationer

Forældreinterviews med forældre til elever på en erhvervsuddannelse

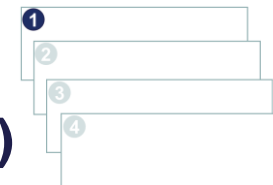
Fire undersøgelsesspørgsmål guider kortlægningen i delanalyse 1

- 1 Hvordan arbejder erhvervsskolerne med at tiltrække elever til deres uddannelser?
- 2 Hvordan arbejder erhvervsskolerne med at fastholde eleverne i deres uddannelse?
- 3 I hvilket omfang udbyder erhvervsskolerne EUX og hvad er erfaringerne med uddannelsesretningen?
- 4 Hvordan samarbejder erhvervsskolerne med andre aktører om at styrke søgning til og gennemførelse på uddannelserne?

På de følgende sider præsenteres indsigter fra kortlægningen i form af et antal hovedpointer for hvert undersøgelsesspørgsmål, som danner afsæt for præsentationen. Hovedpointerne bygger på data på tværs af datakilder.

Hvad angår de forskellige informantgrupper på erhvervsskolerne anskueliggøres variation i udsagn i det omfang, der har været udtalte forskelle eller direkte modstridende pointer i relation til besvarelse af undersøgelsesspørgsmålene. Det er imidlertid kendetegnende for data, at mange af de samme indsigter er fremkommet på tværs af informantgrupper.

AD 1: Rekrutteringsindsatsen bærer præg af opmærksomhed på flere målgrupper samt fokus på strategisk markedsføring (I/II)

De interviewede erhvervsskoler giver udtryk for, at strategisk rekruttering fylder mere og mere i den daglige praksis. Der er bl.a. behov for forskellige strategier for, hvordan forskellige målgrupper kan tiltrækkes til EUD. Dog er en ny, fælles fortælling om EUD et kerneelement i rekrutteringen generelt.

Bred, men strategisk rekruttering

På baggrund af interviews med erhvervsskolerne tegner der sig generelt et billede af, at især skoler med større organisatorisk volumen arbejder mere målrettet og på et mere strategisk plan med rekruttering, end de gjorde før EUD-reformen. Det overordnede formål med den strategiske rekrutteringsindsats er at øge volumen på uddannelserne.

Desuden er alle informantgrupper i fokusgruppeinterviewene blevet bedt om at forholde sig til og beskrive konkrete rekrutteringsindsatser målrettet forskellige målgrupper på EUD. Der er stor variation på tværs af uddannelser i forhold til, hvilke målgrupper man traditionelt tiltrækker og hvilke målgrupper, hvor man har behov for nye tiltag for at nå. Det er dog en generel pointe, at der er behov for at øge fokus på rekruttering af den unge målgruppe, jf. hovedpointe #3.

Ydermere er det en gennemgående pointe i interviewene, at erhvervsskolerne ser en tæt sammenhæng mellem branding og rekruttering, jf. indsatsområde 8. Skolerne er optagede af at skabe og udbrede en ny fælles fortælling om EUD, som skal styrke EUD's image og skabe positiv opbakning omkring valget af en EUD. Målet med fortællingen er at gøre EUD til et relevant og konkurrencedygtigt alternativ til andre ungdomsuddannelser, især de gymnasiale uddannelser.

Stærke versus svage elever i målgruppen

I hovedparten af fokusgruppeinterviewene på tværs af informantgrupper udtrykkes en generel opmærksomhed på at tiltrække fagligt stærke elever, hvilket en ny fortælling om EUD ikke mindst skal bidrage til. En mindre andel af informanterne giver i den forbindelse udtryk for en strategisk overvejelse på skolerne om rekruttering af hhv. mere og mindre ressourcestærke elever: flere ressourcestærke elever kan styrke faglighed og kvalitet i uddannelserne samt mindske udgifter til fastholdelsesindsatser.

Erhvervsskolerne har dog også fokus på at imødekomme målgruppen af fremtidige elever, som er kendetegnet ved at være mindre ressourcestærke. I forhold til rekruttering af denne målgruppe er der især behov for at skabe tryghed i uddannelsesvalget ved fx at vise kontinuiteten i støttemuligheder på tværs af folkeskole og EUD samt at anskueliggøre uddannelsesvejen fra grundforløb til hovedforløb. Flere skoler, især undervisere og vejledere, lægger vægt på, at unge, som oplever faglige udfordringer i folkeskolen, kan få vækket deres motivation for at tage en ungdomsuddannelse ved at få konkret indblik i opbygning og tilrettelæggelse af EUD.

AD 1: Rekrutteringsindsatsen bærer præg af opmærksomhed på flere målgrupper samt fokus på strategisk markedsføring (II/II)

De interviewede erhvervsskoler giver udtryk for, at strategisk rekruttering fylder mere og mere i den daglige praksis. Der er bl.a. behov for forskellige strategier for, hvordan forskellige målgrupper kan tiltrækkes til EUD. Dog er en ny, fælles fortælling om EUD et kerneelement i rekrutteringen generelt.

Fokus på den unge elevmålgruppe

Erhvervsskolereformens fokus på den unge målgruppe – elever direkte fra 9. eller 10. klasse – afspejler sig tydeligt i skolernes rekrutteringsstrategier. Skolerne fremhæver i vidt omfang de unge som en vigtig målgruppe for deres rekrutteringsaktiviteter, herunder at samarbejdet med folkeskolerne og erhvervsskolernes tilstedeværelse på diverse uddannelsesmesser er intensiveret gennem de seneste tre år. Dette vidner også skolernes handlingsplaner om. Desuden må rekruttering af de helt unge gå hånd i hånd med en øget indsats for at få virksomhederne til at åbne op for at ansætte de unge, hvilket flere undervisere ser som en udfordring.

Rekruttering af den unge målgruppe beror på andre og nye elementer, end skolerne tidligere har haft primært fokus på. Det handler bl.a. om at skabe og formidle om et attraktivt ungemiljø, som er konkurrencedygtigt med miljøet på andre ungdomsuddannelser. I den forbindelse nævner flere informanter, at der er behov for volumen i ungemiljøet for at gøre det attraktivt; flere elever skal samles de samme steder. Dette kan imidlertid stå i kontrast til en målsætning om at udbyde erhvervsuddannelser i de områder, hvor de unge er bosat. Spørgsmålet om volumen kontra tilgængelighed er aktuelt hos flere skoler og giver anledning til fokus på mulighederne for samarbejde mellem ungdomsuddannelser, herunder forskellige erhvervsskoler, om udbud af uddannelser.

Formidlingen om et attraktivt ungemiljø er ikke kun målrettet kommende elever, men også elevernes forældre. Erhvervsskolerne fortæller, at de er optagede af at nå ud til forældrene med henblik på at sende signaler om gode uddannelsesmiljøer, perspektivrige uddannelser og høj faglig kvalitet. 'En ny fortælling' om EUD skal på den måde også tale ind i et forældreperspektiv. Interviews med forældre understøtter pointen om, at der er behov for formidling til denne målgruppe, særligt med fokus på tryghed og forsikring om, at skolen vil støtte og hjælpe den enkelte elev, når vedkommende fx skal i praktik.

Erhvervsskolerne har mange forskellige bud på, hvilke konkrete indsatser, der kan bidrage til at tiltrække de unge elever. Overordnet set handler mange af disse indsatser dog om det samme: at give kommende elever mulighed for at komme så tæt på hverdagen på en erhvervsuddannelse som muligt. En virkelighedsnær og konkret oplevelse af noget fag-fagligt kan dels tilvejebringes gennem aktiviteter såsom brobygning eller valgfag, hvor eleverne bliver en del af undervisningen på en erhvervsuddannelse i en periode. Den generelle formidling om EUD på digitale platforme, i kampagner, på uddannelsesmesser o.lign. kan, ifølge skolerne samt ifølge viden på området, med fordel inddrage rollemødder. Formidling fra unge til andre unge opleves som et virksomt greb, idet fokus er knap så meget på vejledning og uddannelsesvalg og i stedet drejer sig om interesser, som de unge kan relatere til. Også denne pointe understøttes af viden på området.

Søgning → tilgang:

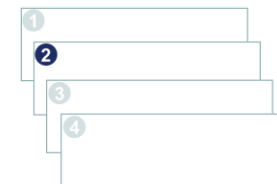
Hvordan arbejder erhvervsskolerne med at sikre, at elever, der søger, også påbegynder en uddannelse?

Gruppen af elever, der falder fra før uddannelsesstart kan ifølge erhvervsskolerne overordnet set opdeles i to. For det første en gruppe, der ingen intention har om at starte uddannelse, men som søger om optagelse for at udsætte presset for at træffe et valg om, hvad de vil og skal. For det andet en gruppe, som af forskellige årsager mister motivationen for at gå i gang med uddannelsen i perioden mellem optag og uddannelsesstart.

Sidstnævnte målgruppe arbejder nogle erhvervsskoler aktivt med at støtte ved at skabe tilhørsforhold til skolen i den mellemliggende periode. Det kan fx bestå i at afholde informationsaftener for elever og forældre, hvor eleverne møder deres kontaktlærere. Det kan også handle om at give eleverne mulighed for at få kontakt med hinanden, både fysisk og digitalt. En skole har eksempelvis gode erfaringer med at etablere en facebookgruppe for nye grundforløbshold, hvor eleverne kan "mødes" og udveksle forventninger til den kommende uddannelsesstart.

AD 2: Fastholdelsesindsatsen går på to ben:

1) tryghed og trivsel, 2) faglighed (I/II)

Ifølge erhvervsskolerne bidrager det positivt til elevernes gennemførelse af deres uddannelse, når de er trygge og har gode relationer i det miljø, de færdes i på uddannelsen. Desuden er det afgørende for elevernes motivation, at de får relevante og individuelt tilpassede faglige udfordringer.

Fastholdelse handler om et trygt miljø

Interviewene viser, at der er bred enighed på tværs af især undervisere og vejledere om, at et trygt uddannelsesmiljø er afgørende i fastholdelsesindsatsen. Tryghed etableres via gode relationer eleverne imellem samt en tæt relation mellem den enkelte elev og vedkommendes (fx) kontaktlærer eller studievejleder. Sammenhold og socialt fællesskab mellem eleverne kan bero på mange af de samme elementer, som erhvervsskolerne fremhæver i relation til et godt ugemiljø, mens etableringen af de gode relationer mellem elever og ansatte på skolerne i høj grad fremhæves som et spørgsmål om personlig kemi, engagement og relationelt arbejde, som for underviserne og vejlederne er vanskeligt at beskrive mere konkret.

Dog fremhæves i flere fokusgrupper med vejledere *vejledning i praksismiljøet*, hvor en studie-, trivsels- eller fastholdelsesvejleder færdes i undervisningen og løbende går i dialog med eleverne om eventuelle udfordringer relateret til såvel undervisning som til trivsel i uddannelsen generelt. Erfaringerne tyder på at være positive.

Et andet konkret trivselsfremmende tiltag er en tidlig indsats mod fravær. Så snart en elev har uforklarligt eller gentagende fravær, ses det som afgørende, at en repræsentant fra skolen tager kontakt til eleven og stiller sig til rådighed for dialog om eventuelle problemstillinger. Her er den gode relation igen et vigtigt og understøttende element, som kan skabe tryghed for eleven i en eventuelt presset situation.

Tryghed og trivsel handler desuden ikke kun om personlige og sociale forhold. Den enkelte elev kan ligeledes opleve udfordringer i relation til elementer i uddannelsen, fx praktiksøgning og overgange mellem grundforløb og hovedforløb samt praktik- og skoleperioder på hovedforløbet. Generelt peger kortlægningen på, at skolerne er optagede af vigtigheden af at forberede eleverne på det næste skridt i uddannelsen, hvilket kan imødegå det, at erhvervsuddannelsessystemet og opbygningen af uddannelsesforløb kan opleves komplekst. Den proaktive informationsindsats er særligt vigtigt på grundforløbet forud for, at eleverne starter på deres specifikke uddannelse samt i relation til praktikpladssøgningen.

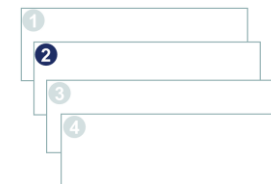
Fastholdelse handler om at tilpasse den faglige indsats

Undervisningsdifferentiering udgør et kerneelement i erhvervsskole-reformen, ligesom der eksisterer omfattende forskning om effekten af undervisningsdifferentiering på elevernes udvikling. Dette har medvirket til, at erhvervsskolerne arbejder mere systematisk med at tilrettelægge undervisning, der kan imødekomme forskellige elevers forskellige behov. Skolerne er dog generelt udfordrede ift. at imødekomme kravet om undervisningsdifferentiering i kraft af den meget mangfoldige elevmålgruppe på uddannelserne kombineret med en begrænset kapacitet på skolerne til at bringe viden og metoder til undervisningsdifferentiering i spil i praksis.

Der kan imidlertid påpeges to typer greb i en differentieret faglig indsats. For det første viser kortlægningen, at skolerne arbejder med at tilpasse indholdet af undervisningen til eleverne for at understøtte motivation og læring på tværs af faglige niveauer. Det handler bl.a. om at arbejde med talentforløb, men også om at bringe digitale løsninger i spil, som tillader en større fleksibilitet i forhold til tilrettelæggelse af undervisningen. For det andet er der et udpræget behov for at støtte de elever fagligt, som er frafaldstruede i kraft af (muligvis) ikke at kunne gennemføre GF2 på normeret tid – en problemstilling mange skoler fremhæver. Indsatsen målrettet denne elevgruppe handler i første omgang om undervisning af høj faglig og pædagogisk kvalitet samt tilvejebringelse af eventuelle støtteforanstaltninger (SPS mv.) til den enkelte. Hvis eleven ikke når de overgangskrav, der er fastsat for uddannelsen, handler skolens indsats derefter om at fastholde motivationen hos eleven på trods af, at vedkommende skal igennem GF2 igen. Skolerne afsøger i den forbindelse muligheder for at give målrettet, ekstra undervisning, men mulighederne er begrænsede.

(fortsættes på næste side)

AD 2: Fastholdelsesindsatsen går på to ben: 1) tryghed og trivsel, 2) faglighed (II/II)

Ifølge erhvervsskolerne bidrager det positivt til elevernes gennemførelse af deres uddannelse, når de er trygge og har gode relationer i det miljø, de færdes i på uddannelsen. Desuden er det afgørende for elevernes motivation, at de får relevante og individuelt tilpassede faglige udfordringer.

GF1 imødekommer begge behov i fastholdelsesindsatsen

På tværs af skoler og informantgrupper er der generelt positive erfaringer med GF1. Flere nævner, at GF1 er afgørende for fastholdelsen af de unge elever i begyndelsen af deres uddannelse, fordi de har behov for både indledende opkvalificering og socialisering ind i erhvervsskolemiljøet. Eleverne skal med andre ord klædes på til at påbegynde deres specifikke uddannelse, og de har gavn af et indledende forløb sammen med andre nye elever, hvor der skabes et klassefællesskab omkring uddannelsen.

GF1 kan udgøre en ramme for at skabe socialt tilhørsforhold og tryghed med et, for mange, nyt fagligt omdrejningspunkt. Netop det faglige omdrejningspunkt nævnes af flere som vigtigt, herunder at det er væsentligt, at eleverne får mulighed for at stifte bekendtskab med de praktiske elementer i uddannelsen og ikke blot får en oplevelse af, at erhvervsskolen er en forlængelse af folkeskolens boglige fag.

Kortlægningen viser, at især undervisere oplever, at de positive erfaringer med GF1 kan udgøre en motivation for at tilbyde forløbet til flere elevgrupper end de helt unge elever, som forløbet i dag er forbeholdt. Argumentet er, at et indledende 10-ugers forløb med fokus på målrettet uddannelsesparathed *til erhvervsuddannelserne* kan udgøre en tidlig og forebyggende fastholdelsesindsats for flere. Unge, som har haft en kortere pause mellem afsluttet folkeskole og påbegyndelse på EUD og dermed ikke har adgang til GF1, kan have behov for mange af de samme indledende opmærksomhedspunkter som de unge, der starter på EUD direkte efter 9. eller 10. klasse. Lidt ældre elever eller voksne, der ikke har gået i skole i en længere årrække, og for hvem det at påbegynde en uddannelse kan virke overvældende på forhånd samt overvældende i starten, kan desuden have stor gavn af et kort opkvalificerende forløb med fokus på grundfag, men med direkte kobling til erhvervsuddannelserne (modsat fx opkvalificering på VUC). For sidstnævnte målgruppe vurderer undviserne desuden, at tilbuddet om GF1 potentielt kan styrke søgningen til EUD.

Generelt har skolerne ikke svært ved at fastholde elever på GF1, men flere har en opmærksomhed på, at det kan være vanskeligt at videreføre de positive relationer og sociale tilhørsforhold, som skabes på GF1, fordi forløbet er kort og eleverne ikke fortsætter på de samme hold, når de starter på GF2. Dette gælder desuden i udpræget grad på EUX, hvor det er vanskeligt for skolerne at skabe et tilhørsforhold mellem eleverne, idet der typisk ikke kan oprettes rene EUX-hold.

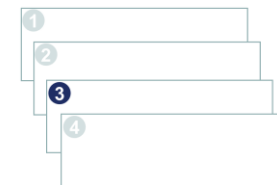
Højere adgangs- og overgangskrav skaber både muligheder og udfordringer

Debatten om de højere adgangskrav til erhvervsskolerne, som dels blev indført med EUD-reformen, dels intensiveres yderligere fra 2019, er stadig aktuel blandt især undervisere og vejledere. Mens nogen fremhæver problematikken vedr. de fagligt svage elever, som risikerer ikke at få en ungdomsuddannelse, lægger andre vægt på, at et højere fagligt niveau på erhvervsuddannelserne kommer alle centrale parter til gode: eleverne selv såvel som skolen og aftagerne.

Generelt rejser repræsentanter fra erhvervsskolerne spørgsmål om, hvorvidt de faglige krav i uddannelserne, særligt overgangskravene mellem grundforløb og hovedforløb, er afstemt på en hensigtsmæssig måde mellem områdets interessenter. Især undervisere og vejledere oplever kompetente elever være fagligt udfordrede som følge af både mængden og niveauet i overgangskravene på særligt nogle uddannelser.

AD 3: Eux – udvalgte deskriptive data

Som led i kortlægningen indgår tilgængelige data om søgning og frafald på EUX.

Antal elever fra 9. eller 10. kl., der søger EUX og EUX, 1. prioritetsansøgninger, 2015-2017

Kommune	År Uddannelse					
	2015		2016		2017	
	EUX	Samlet erhvervsudd.	EUX	Samlet erhvervsudd.	EUX	Samlet erhvervsudd.
Aalborg	49	346	87	336	78	337
Aarhus	126	414	183	426	154	398
Dragør	6	33	0	27	5	16
Frederikshavn	33	166	53	174	48	171
Horsens	42	187	76	231	78	212
Ishøj	0	34	7	18	0	29
Kolding	58	202	88	208	72	197
København	101	494	82	487	165	548
Lemvig	10	67	17	69	8	47
Lolland	17	112	6	94	12	121

Tabellen

- Andelen af elever, der søger en erhvervsuddannelse med EUX ud af det samlede antal, der søger en erhvervsuddannelse, ligger på ca. 10-30 pct. i de repræsenterede kommuner
- Andelen er relativt stabil over den treårige periode

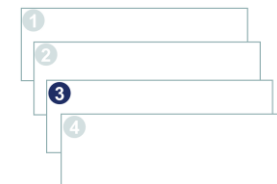
Færre falder fra eux

- Frafaldet blandt EUX-elever er relativt lavt sammenlignet med frafald blandt erhvervsskoleelever generelt.
- I 2016 havde eks. kun 7,4 pct. af eleverne på EUX afbrudt deres grundforløb uden omvalg ved status efter 3 mdr. På tværs af alle erhvervsuddannelses typer var andelen 12,5 pct.
- Resultater af evaluering af EUX (2017) støtter op om dette billede

Frafaldet er koncentreret på få uddannelser

- Blandt EUX-linjerne med højest frafald uden omvalg i 2016 er:
  - Industritekniker: 40 pct.
  - Data- og kom.udd.: 25 pct.
  - Finansudd.: 20,8 pct.
  - Elektriker: 18,5 pct.
- En evaluering af EUX (2017) peger på, at frafaldsproblematikken kan hænge sammen med, at eux-eleverne har svært ved at nå de faglige niveauer på grundforløbet

AD 3: Erhvervsskolerne ser et stort potentiale i EUX og arbejder med at løse implementeringsudfordringer

Kvalitative interview afdækker, at erhvervsskolerne oplever EUX som et nyt, vigtigt element i uddannelsen af fremtidens arbejdskraft. EUX-linjerne imødekommer desuden mål og ønsker om at undervisningsdifferentiere, så fagligt stærke elever i højere grad mødes af relevante udfordringer.

EUX er en succes – men er ikke for alle

Stadig flere erhvervsskoler udbyder EUX-linjer på stadig flere uddannelser. Skolerne oplever overordnet set, at EUX er en succes. Dette ud fra en betragtning om, at frafaldet på EUX-linjerne er begrænset samt med udgangspunkt i en overbevisning om, at eux kan bidrage positivt til at repositionere erhvervsuddannelserne som ungdomsuddannelser af høj kvalitet og med gode muligheder for eksempelvis at læse videre.

EUX opleves af skolerne som en succes for de elever, som forud for påbegyndelse af uddannelsen har grundig viden om, hvad det kræver at tage en EUX, og at der er tale om høje krav sammenlignet med andre gymnasiale uddannelser. De høje krav består i, at eleverne både skal opbygge specialiserede, faglige kompetencer og opnå høje faglige niveauer i de gymnasiale fag. I det omfang eleverne er godt forberedte på, hvad der venter dem på EUX, og i det omfang de har kompetencerne til at indfri kravene, er EUX ifølge erhvervsskolerne et kerneelement i udviklingen af stærke faglige profiler på fremtidens arbejdsmarked.

Dog kan manglende forventningsafstemning og parathed omvendt afføde store udfordringer for en betydelig andel af eleverne. Det hænger ifølge erhvervsskolerne sammen med, at vejledningen om EUX i folkeskolen og hos UU endnu ikke har nok kendskab til uddannelsesformen. Mange informanter fremhæver desuden, at EUX ofte er 'mors valg' forstået på den måde, at nogle elever vælger EUX for at tilfredsstille en generel forventning, især hos deres forældre om, at en gymnasial ungdomsuddannelse er at foretrække frem for en "almindelig" erhvervsuddannelse. Også elevernes forældre mangler imidlertid ofte et klart billede af, hvad EUX kræver af eleverne og har derfor ikke tilstrækkelige forudsætninger til at vejlede deres børn om EUX. Dette peger både erhvervsskolerne og forældrene selv på.

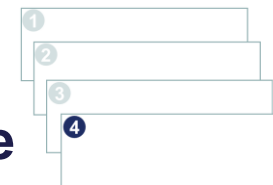
Samlet set peger erfaringerne med EUX på, at det fulde potentiale for at tiltrække nye og fagligt stærke elever til erhvervsskolerne med muligheden for EUX ikke er fuldt indfriet endnu. Indfrielsen af potentialet beror i høj grad på, at det generelle kendskab til EUX øges.

EUX udfordrer erhvervsskolernes planlægning af undervisningen

Selvom populariteten af EUX er stigende blandt eleverne, er det stadig kun et fåtal af nye elever, der vælger denne uddannelsesvej. Det betyder, at erhvervsskolerne som oftest ikke kan oprette "rene" EUX-hold, men i stedet må inkludere EUX-elever på forskellige andre hold på tværs af grundforløb og hovedforløb. Dette udfordrer dels skolernes planlægning, dels elevernes tilhørsforhold til skolen og deres respektive uddannelse. Nogle informanter fremhæver dette som en mulig problematik i forhold til at fastholde elever, der oplever at mangle kammerater at sparre med under deres uddannelsesforløb.

Skolerne er stadig i en implementeringsproces, og der afprøves forskellige modeller for at imødegå de logistiske udfordringer. Nogle skoler er med i Undervisningsministeriets forsøg med fleksibel tilrettelæggelse af EUX, mens andre arbejder med at finde en model for samlæsning af EUX-elever på tværs af hold og uddannelser samt undersøger muligheder for at samlæse elever på tværs af erhvervsskoler og eksempelvis HHX og HTX.

AD 4: Samarbejdsrelationer med eksterne aktører til erhvervsskolerne varierer og afhænger bl.a. af geografi og skolestørrelse

Bredt samarbejde af høj kvalitet og med fælles målsætninger mellem erhvervsskolerne og eksterne aktører kan bidrage positivt til både søgning og gennemførelse.

Erhvervsskolerne ønsker at styrke samarbejde og fælles kultur med folkeskolerne

Indfrielse af EUD-reformens mål om, at flere unge skal vælge en erhvervsuddannelse direkte efter 9. eller 10. klasse fordrer et tæt samarbejde mellem folkeskolen og erhvervsskolerne. Informanterne i undersøgelsen giver således også generelt udtryk for, at samarbejdet er intensiveret i form af flere konkrete initiativer såsom brobygning, valgfag og øvrige aktiviteter, der samlet set bidrager til at skabe viden om EUD blandt folkeskoleelever. Samtidig er det en gennemgående pointe i fokusgrupperne, at samarbejdet bør og kan styrkes, og at dette handler om andet og mere end konkrete initiativer og aktiviteter. Informanterne påpeger, at selve sammenhængen og kontinuiteten mellem folkeskole og erhvervsuddannelse kan styrkes, hvilket i høj grad handler om at introducere og integrere erhvervsuddannelsernes praksisfaglighed i folkeskolens undervisning – allerede i indskolingen og på mellemtrinet. 'En fælles og tværgående kultur' efterspørges.

Gode samarbejdsrelationer mellem den enkelte erhvervsskole og de omkringliggende folkeskoler kan bane noget af denne vej, men der er ifølge erhvervsskolerne behov for mere strukturelle indgreb i tilrettelæggelsen af folkeskolens undervisning for at nå i mål med at skabe en tværgående uddannelseskultur, der kan rumme både den klassiske boglige og den efterspurgte praksisfaglige dimension og dermed gøre valget om en erhvervsuddannelse nemmere og mere naturligt for de unge.

Kommunerne kan understøtte erhvervsskolernes vigtige samarbejde med erhvervslivet

Erhvervsskolerne vurderer, at det har stor betydning for deres rekruttering af elever og for kvaliteten i deres uddannelser, hvor tæt et samarbejde de har med det omkringliggende og især lokale erhvervsliv. Det handler især om at skaffe praktikpladser til eleverne – et vigtigt signal at sende til eleverne i markedsføringen af uddannelser.

Skolerne arbejder generelt set målrettet med praktikpladsskabende initiativer, hvilket ofte også afspejles i deres organiseringer, fx i form af praktikcentre og praktikkonsulenter, der opsøger og plejer relationer med virksomheder. Desuden har det betydning, hvor skolen geografisk er placeret, herunder hvilken erhvervsaktivitet, der generelt kendetegner den eller de omkringliggende kommuner. I kommuner med et relativt stort industrielt erhvervsliv er det eksempelvis, alt andet lige, lettere for en erhvervsskole at være i tæt dialog med virksomheder, der har behov for kvalificeret arbejdskraft og således har en interesse i at samarbejde med den lokale erhvervsskole om at tiltrække og uddanne dygtige elever.

På tværs af interviewene med repræsentanter fra erhvervsskolerne er det en pointe, at det understøtter skolernes kontakt med virksomheder i lokalområdet, når der er en tydelig sammenhæng mellem kommunens uddannelses- og beskæftigelsesindsats, og hvis de regionale vækstmålsætninger eksempelvis udgør et fælles udgangspunkt for samarbejdet mellem kommune, erhvervsliv og uddannelsesinstitutioner.

Erhvervsskolernes indbyrdes samarbejde kan bidrage positivt til, at flere elever gennemfører en erhvervsuddannelse

Især på større erhvervsskoler fremstår det som en vigtig del af fastholdelsesindsatsen over for elever, som umiddelbart har valgt den for dem forkerte uddannelse, at eleverne tidligt vejledes mod andre af skolens uddannelsesretninger. Kortlægningen viser, at vejledningen mod andre uddannelser med fordel kan gå på tværs af skoler i det omfang elevens skole ikke kan tilbyde den uddannelse, der synes mest oplagt for eleven. Denne type samarbejde mellem erhvervsskolerne er imidlertid udfordret af, at skolerne samtidig er afhængige af det aktivitetsbaserede taxameter.

Større sikkerhed i uddannelsen og individuel tilpasning af den enkelte elevs forløb kan bidrage til øget søgning og gennemførelse

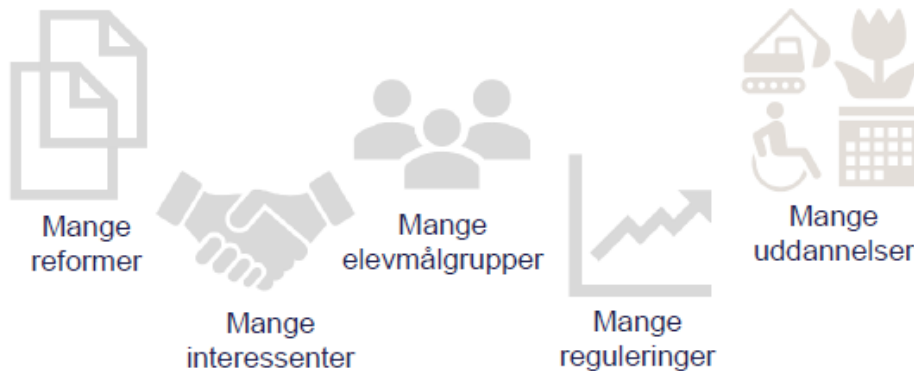
○ Lav vurderet effekt
● Høj vurderet effekt

Indsatsområder	Problem & baggrund	Løftestænger	Søgning	Gennemførelse
1 Forankring af målsætninger 	<ul style="list-style-type: none"> Erhvervsuddannelses-systemet opleves af elever og forældre at være komplekst, hvilket kan skabe usikkerhed. Praktikplads-situationen er et af de indsatsområder, der med fordel kan rettes fokus mod. Desuden oplever erhvervs-skolerne ikke at blive inddraget nok ide faglige udvalgs arbejde med at formulere overgangskrav, hvilket iflg. skolerne kan betyde, at de faglige udvalg fastsætter urealistisk høje krav, samt at der mangler gennemsigthed og konsistens i krav på tværs af uddannelser inden for samme område. Endvidere ser skolerne fortsat opgaven med at inkludere forskellige elevgrupper som afgørende for fastholdelse og motivation til læring. 	3.1 Praktikpladsskabende initiativer Styrket økonomisk incitament til oprettelse af praktikpladser blandt virksomheder med tilknytning til fordelsuddannelser samt øget gennemsigthed i praktikpladsdata.		
2 Information & vejledning 		3.2 Tættere dialog om overgangskrav Erhvervsskoler inddrages mere i de faglige udvalgs proces med formulering af overgangskrav i uddannelserne, og der foretages fra centralt niveau evaluering af overgangskravenes betydning for elevernes gennemførelse på uddannelserne.		
3 Tryghed & forudsigelighed 		3.3 Bedre undervisningsdifferentiering Undervisning tilrettelægges på baggrund af tidligere og mere systematisk afdækning af kompetencer hos alle elever for både at imødekomme mere og mindre ressourcestærke elever.		
4 Attraktive EUD-forløb 				
5 Fleksibel EUD 				
6 Eksponering for praksis 				
7 Målrettet 10. klasse 				
8 Repositionering af EUD-brand 				

Erhvervsuddannelsessystemets kompleksitet skaber usikkerhed for nogle elever og forældre

Erhvervsuddannelsessystemet opleves ifølge erhvervsskolerne selv som værende komplekst og svært at gennemskue – især for elever i grundskolen og deres forældre, men også for vejledere og andre med tilknytning til grundskolen, som skal kunne guide eleverne mod erhvervsskolerne. Kompleksiteten kan afstedkomme en utryghed hos nogle elever samt medvirke til en uklar vejledning, hvilket kan have indflydelse på både søgning og gennemførelse.

- Erhvervsuddannelsessystemet er kendetegnet ved en høj grad af kompleksitet, bl.a. afstedkommet af, at systemet samlet set rummer mange uddannelser med mange forskellige specifikke forløb – og således også mange elevmålgrupper.
- Desuden er systemet overordnet set reguleret af skiftende reformer og uddannelsespolitisk udvikling samt frekvente tilpasninger i form af dimensionering, kvoter og fordelsuddannelser.
- Endelig har en lang række interessenter indflydelse på uddannelsessystemets konkrete indretning. Sammenlignet med andre ungdomsuddannelser spiller aftagersiden – de faglige udvalg repræsenteret af arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationer samt erhvervsskolernes egne samarbejder med virksomheder - en afgørende rolle for selve uddannelsessystemets samlede udformning.

Blandt repræsentanter fra erhvervsskolerne påpeger både uddannelsesledere, undervisere og vejledere, at erhvervsuddannelsessystemets høje kompleksitet både er en styrke og en udfordring:

- **På den ene side** afspejler kompleksiteten fleksibilitet og rummelighed ift. at kunne imødekomme mange aktørers parallelle behov – bl.a. i kraft af det store udbud af uddannelser.
- **På den anden side** kan kompleksiteten være kilde til manglende forudsigelighed og deraf følgende utryghed hos uddannelsessystemets afgørende målgruppe: Eleverne (og deres forældre).

Manglende praktikpladser og gennemsigtighed om praktikpladssituationen har negativ indflydelse på søgning og gennemførelse

Det har stor betydning for erhvervsskoleelevers tryghed vedr. deres kommende uddannelsesforløb, at der er gennemsigtighed omkring praktikpladssituationen inden for deres område. Denne gennemsigtighed påpeges på tværs af analysens informanter at mangle i dag, hvilket understøtter en grundlæggende usikkerhed omkring det at få en praktikplads.

Manglende praktikpladser har negativ indflydelse på søgning og gennemførelse af erhvervsuddannelserne

- Uddannelser, inden for områder hvor der mangler praktikpladser, fremstår mindre attraktive for eleverne at søge og kan ifølge erhvervsskolerne afholde nogen fra overhovedet at søge om optagelse på EUD.
- Den negative betydning for søgning er mindre aktuell for unge, som vælger gymnasiet og skal begrunde fravalget af EUD. Vurderingen på baggrund af erhvervsskolernes egne udsagn er imidlertid, at betydningen af manglende praktikpladser kan have større vægtning i fravalget blandt de unge, der slet ikke påbegynder en ungdomsuddannelse, men som kan have overvejet EUD.
- For elever, som har taget grundforløbet, kan den manglende praktikplads betyde, at eleven afbryder sin uddannelse.
- Ifølge en undersøgelse om skolepraktikforløb er en uddannelsesaftale med en virksomhed at foretrække frem for skolepraktik, idet elever, som har været i skolepraktik, har sværere ved at finde ansættelse i erhvervslivet efter endt uddannelse end elever, der har haft en uddannelsesaftale*.

FAKTABOKS

- Hvert år udpeges en række fordelsuddannelser: Erhvervsuddannelser inden for fag, hvor man på baggrund af udvalgte nøgletal forventer et særligt stort behov for arbejdskraft.
- Arbejdsgivere, som udbyder praktik til elever fra fordelsuddannelserne, kan opnå en økonomisk bonus (5000 kr./praktikårselev).
- Arbejdsgiverne er ikke *forpligtede* på at udbyde et bestemt antal praktikpladser målrettet fordelsuddannelserne.

Manglende *gennemsigtighed* vedr. praktikpladser har ifølge erhvervsskolerne negativ indflydelse på søgning og gennemførelse af erhvervsuddannelserne

- Hyppige revideringer (årlige) vedr. dimensionering og kvoter bidrager negativt til uforudsigeligheden og usikkerheden i elevernes opfattelser af praktikpladssituationen.
- Nyere initiativer såsom korte forløb samt fordelsuddannelser opleves på den ene side som positive initiativer. Erhvervsskolerne fremhæver ikke desto mindre, at også disse initiativer skaber usikkerhed hos eleverne.
- Den generelle offentlige debat med fokus på manglende praktikpladser, inden for visse men få uddannelser, skaber en opfattelse blandt elever og forældre af, at der er et *generelt* praktikpladsproblem på EUD, hvilket ikke stemmer overens med virkeligheden.
- Data og formidling om praktikpladssituationen er i dag utilstrækkelig.

FAKTABOKS

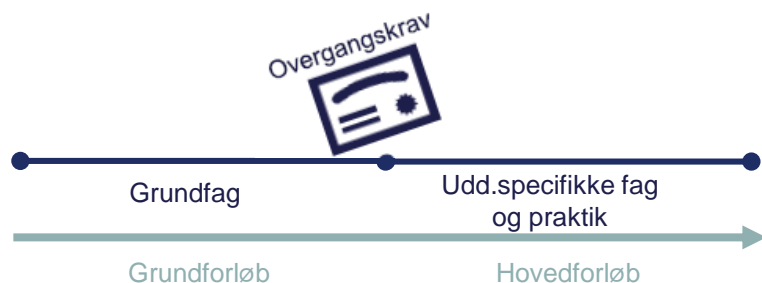
- Korte uddannelsesaftaler skal gøre det mere overskueligt for virksomheder at ansætte elever i en kortere tidsperiode ad gangen.
- En undersøgelse viser, at de korte uddannelsesaftaler hurtigt er blevet en populær praktikform, men kan have negative konsekvenser for den enkelte elevs faglige udvikling, fordi eleven selv har stort ansvar for sit uddannelsesforløb og kan risikere at skulle sammensætte forløbet af mange korte aftaler og/eller skolepraktikforløb.

Kilde: QVARTZ/RMC; EVA 2012, Resultater af skolepraktik; EVA 2017, Evaluering af korte uddannelsesaftaler i erhvervsuddannelserne;

62 | *Undersøgelsen tager forbehold for, at fx personlige og sociale ikke-kvantificerbare faktorer ligeledes kan have indflydelse på målgruppens resultater.

Faglige udvalg fastsætter ifølge erhvervsskolerne for høje og for varierende overgangskrav på tværs af uddannelser

De faglige udvalg fastlægger erhvervsuddannelsernes overgangskrav, dvs. krav om grundfagsniveauer, der skal være opnået, inden eleven kan overgå fra grundforløb til hovedforløb. Kravene ræsonnerer ifølge repræsentanter fra erhvervsskolerne ikke i tilstrækkelig grad med et uddannelsesforløb på 20 uger – det gælder ikke mindst på EUX. Erhvervsskolerne ønsker således en tættere dialog i processen, så erhvervsskolereformens målsætninger om høj faglighed i erhvervsuddannelserne kan indfries og komme eleverne til gavn.

- Overgangskrav mellem de forskellige forløb på en erhvervsuddannelse formuleres og fastlægges af faglige udvalg, uden samordning på tværs af uddannelser. Nogle uddannelser har få krav, andre har mange.
- Det er problematisk, idet erhvervsskolerne oplever, at eleverne bruger overgangskravene til at navigere efter, når de vælger uddannelse, men at overgangskravene ikke nødvendigvis afspejler uddannelsernes relative sværhedsgrad.
- Erhvervsskolerne oplever, at de faglige udvalg har for stort fokus på, at eleverne skal opnå høje niveauer i grundfag sammenlignet med uddannelsesspecifikke fag, hvorfor grundforløbet bliver overbelastet, og mange elever ikke kan gennemføre forløbet på 20 uger (1 klip).
- Problematikken er særligt udtalt på EUX, hvor eleverne forventes at opnå krav svarende til et års gymnasial uddannelse på kun 10 uger.
- Erhvervsskolerne anerkender de faglige udvalgs og EUD-reformens ambitioner om at skabe høj kvalitet i EUD og at klæde eleverne på til arbejdsmarkedet, men påpeger, at tværgående karakteristika hos eleverne i dag kan udfordre indfrielsen af de høje krav.

Der er bred enighed blandt uddannelsesledere, undervisere og vejledere om, at der i den generelle offentlige forståelse af EUX, herunder i vejledningen af kommende elever, hersker en forkert opfattelse af den faglige belastning på EUX. Erhvervsskolerne oplever, at elever vejledes mod EUX som en mellemvej "for dem, der ikke kan tage gymnasiet, men gerne vil have lidt mere end en EUD."

EUX er blevet solgt som en nemmere måde at få studiekompetence, men det er det stik modsatte, det er meget sværere. Det er jo de studiekompetencer, som man opnår på gymnasiet, og her skal de så opnå dem hurtigere end HF, og også opnå de praktiske kompetencer!

*Uddannelsesleder,
erhvervsudd.*

FAKTABOKS

- EUX-elever skal læse tre grundfag på c-niveau på GF1 og fem grundfag på c-niveau på GF2. Eleverne skal således opnå overgangskravene på kortere tid end almengymnasiale elever har til at tilegne sig tilsvarende faglige niveauer.
- En evaluering af EUX (2017) peger på, at den korte tid til at opnå overgangskravene er en barriere for, om eleverne indfrier kompetencemålene på EUX, dvs. opnår kompetencer til at arbejde med synergien mellem grundfag og uddannelsesspecifikke fag.

Erhvervsskolerne tiltrækker mange forskellige elevmålgrupper, men formår ikke altid at rumme dem

Erhvervsskolernes samlede elevmålgruppe er kendetegnet ved stor mangfoldighed, hvilket stiller krav til erhvervsskolerne om undervisningsdifferentiering i et omfang, der for skolerne er vanskeligt at imødekomme. Underviserne mangler viden om og/eller ressourcer til at tilrettelægge en tilstrækkeligt differentieret undervisning. Desuden har skolerne svært ved at imødekomme elever med faglige udfordringer.

Erhvervsskoleelevernes forskellighed

- I og med at erhvervsskolerne skal rumme en meget mangfoldig elevgruppe, er der også behov for, at skolerne er i stand til at imødekomme mange forskellige undervisnings- og læringsbehov.
- Skolerne, og især fagunderviserne, oplever det som en udfordring at undervisningsdifferentiere i en grad, der imødekommer elevernes forudsætninger og behov.
- Problematikken vedrører ikke kun elever, som oplever faglige udfordringer, men også elever, som har behov for en særlig tilrettelæggelse af undervisningen for at opretholde motivationen i deres uddannelse.

FAKTABOKS

- Forskning viser, at det har betydning for fastholdelse af elever på erhvervsuddannelserne, at der undervisningsdifferentieres og stilles høje forventninger til elevernes faglige udvikling.
- De høje forventninger skal spille sammen med differentiering af undervisningen, så den imødekommer eleven forstået i et helhedsorienteret perspektiv – fagligt, personligt og socialt.

Elever med faglige udfordringer

- Sammenlignet med andre ungdomsuddannelser har erhvervsskolerne en større andel af elever med faglige udfordringer.
- Erhvervsskolerne har vanskeligt ved at imødekomme disse elevers behov, dels fordi de mangler redskaber til at opnå viden om elevernes vanskeligheder, dels fordi de mangler kapacitet til at adressere udfordringerne.
- Nye elever kan finde det grænseoverskridende og tabubelagt at skulle angive i deres ansøgning, at de har behov for særlig støtte, hvormed erhvervsskolen ikke har forudsætninger for at søge den rette støtte hjem til eleven forud for uddannelsesstart.
- Konsekvensen er, at eksempelvis SPS-støtte tilvejebringes for sent i elevens uddannelsesforløb og efterlader eleven i en sårbar og i nogle tilfælde frafaldstruet situation i starten af uddannelsen.

En strukturel barriere: Erhvervsskolerne kan ikke søge SPS eller andre hjælpemidler til elever, som ikke har en lægelig vurdering af sin funktionsnedsættelse.

Erhvervsskolerne oplever det som en barriere i støtte- og fastholdelsesindsatsen, at elever, som "kun" har PPR-papirer med fra folkeskolen, men som ikke har en lægeligt stillet diagnose, ikke efter nuværende regler kan få stillet SPS til rådighed i uddannelsen.

Initiativer for flere praktikpladser samt bedre formidling om praktikpladser kan øge tryghed forbundet med at vælge EUD

Formål & indhold

Formål: At styrke opfattelsen af, at en erhvervsuddannelse er et sikkert uddannelsesvalg ved dels at understøtte allerede igangsatte initiativer for flere praktikpladser, dels at styrke formidling af data om tilgængelighed af praktikpladser. Dette kan bidrage til at skabe tryghed for elever og forældre ifm. valget af EUD.

Indhold:

- Revidering af retningslinjer for fordelsuddannelser samt regler om korte uddannelsesaftaler
- Styrket data og formidling om praktikpladser.

Vidensgrundlag og hovedobservationer

Tyngden af vidensgrundlaget: vurderes som høj baseret på, at alle informanter fra de repræsenterede erhvervsskoler er blevet spurgt om betydningen af praktikpladssituationen og der hersker bred enighed om konklusionerne, hvorpå løftestangen bygger. Undersøgelser fra EVA understøtter indsigter fra interviews.

- Ifølge erhvervsskolerne giver regler om fordelsuddannelser anledning til usikkerhed for elever og forældre og kommer ikke i tilstrækkelig grad eleverne til gode, idet arbejdsgivere ikke forpligtes til at oprette pladserne.
- Regler om korte uddannelsesaftaler kan ifølge undersøgelser samt i erhvervsskolerne øjne have negativ indvirkning på elevers faglige udvikling.
- Data om praktikpladser er ifølge erhvervsskoler og eksperter uigennemsigte og afspejler ikke virkeligheden.
- Erhvervsskolerne vurderer, at EUX-elever har vanskeligt ved at finde praktikpladser, idet de er mindre attraktive end EUD-elever i virksomhedernes øjne grundet længere skoleperioder og manglende viden om kompetencer.

Der er ingen væsentlige snitflader til andre løftestænger.

Potentialskøn

S Søgning

G Gennemførelse

- Effekten af initiativet på søgning vurderes samlet at være begrænset, men dog til stede. Effekten på gennemførelse vurderes ligeledes begrænset i relation til øvrige indsatser med betydning herfor.
- Implementeringshorisonten for initiativerne, hovedsageligt ift. implementering af ny digital platform, vurderes at være 2-3 år.

Implementeringsansvar

Stat

Kommune

UU

EUD

Grundskolen

- Revidering af retningslinjer om fordelsuddannelser, så kun fulde uddannelsesaftaler udløser bonus til virksomheder
- Revidering af regler i form af loft på korte uddannelsesaftaler
- Tilvejebringelse af bedre (mere brugervenlig) formidling af data om praktikpladssituationen
- Tydelig formidling til erhvervslivet om positive effekter af at ansætte EUX-elever.

! Foruden staten, kommunerne og erhvervsskolerne har virksomhederne ligeledes fsfa. Trepartaftalen et ansvar for at arbejde for målsætningen om flere praktikpladser

Praktikpladsskabende initiativer og bedre formidling af data om praktikpladssituationen

Stat, arbejdsgiverorganisationer og kommuner har en vigtig fælles opgave i forhold til at skabe flere praktikpladser til erhvervsskolelever. Desuden kan udvalgte initiativer være med til at dæmpe op for unødigt utryghed i elevernes opfattelser af praktikpladssituationen.

Eksisterende praktikpladsskabende initiativer kan styrkes

Trepartsaftalen 2017 indeholder en række initiativer, herunder praktikplads-AUB, der samlet set skal styrke praktikpladssituationen på erhvervsuddannelserne. Flere initiativer er ved at blive implementeret og har således ikke indfriet deres potentiale endnu.

Der vurderes imidlertid at kunne foretages enkelte mulige justeringer vedr. fordelsuddannelsesordningen, som vil kunne understøtte indsatsen for at skabe flere praktikpladser:

- **Praktikpladsgaranti:** Arbejdsgivere på virksomheder tilknyttet fordelsuddannelserne forpligtes formelt, dvs. i højere grad end i dag, på at oprette praktikpladser til elever på fordelsuddannelserne.
- **Kun fulde uddannelsesaftaler udløser bonus:** For at imødegå en tendens til, at virksomheder ansætter elever i korte forløb, fordi dette er mere uforpligtende, udløses kun bonus til virksomheder på fordelsuddannelser, der indgår fulde uddannelsesaftaler med elever.

Mere klarhed omkring praktikpladssituationen

- Der indsamles løbende data på nationalt plan om den lokale praktikpladssituation blandt skolerne – men data formidles ikke på en tilstrækkeligt overskuelig måde til, at evt. tvivl og usikkerhed vedr. situationen blandt elever og deres forældre kan imødegås med henvisning til data.
- Foruden eller som led i en revitalisering af praktikpladsen.dk vurderes der at være behov for at integrere data fra UVM's databank med data fra praktikpladsen.dk, så brugere nemt kan få viden om:
  - ✓ **Indgåede og igangværende** uddannelsesaftaler fordelt på **uddannelser** og **aftaletyper** (ordinære/korte aftaler)
  - ✓ samt fordelt på **kommuner/regioner**,
  - ✓ opdateret på **månedsbasis** og
  - ✓ opgjort for såvel **antal** som **andele elever** på den enkelte uddannelse.

Praktik på EUX

Nogle repræsentanter fra erhvervsskolerne påpeger, at det kan være særligt vanskeligt for EUX-elever at finde praktikpladser, fordi virksomhederne: 1) ikke finder det attraktivt at ansætte en EUX-elev, som de først får ud i virksomheden et år efter indgået uddannelsesaftale, 2) ikke har viden om EUX-elevs kompetencer.

Nogle erhvervsskoler arbejder med at imødegå disse udfordringer ved 1) at anbefale EUX-elever at søge praktik i par, så den pågældende virksomhed hele tiden har en elev på arbejdspladsen, 2) en målrettet formidling om fordele for virksomheder ved at ansætte EUX-elever.

NEXT anbefaler EUX-elever at søge praktikplads to-og-to

På NEXT i København anbefaler en studievejleder EUX-elever at søge praktikpladser to-og-to. Det skaber den fordel, at virksomheden ikke skal undvære en lærling i et halvt år ad gangen, hvilket øger attraktiviteten af EUX-eleverne for nogen virksomheder. Det er endnu uklart, om flere EUX-elever får en praktikplads, men vejlederen oplever, at ordningen giver EUX-eleverne blod på tanden ift. at søge praktik.

Praktik i par

HVAD?

- Når man på NEXT anbefaler EUX-elever at søge praktikpladser parvis, er der to formål med dette: For det første er formålet, at flere virksomheder skal ansætte en EUX-elev, og for det andet skal det give eleverne mere mod på at søge en praktikplads.
- Når to EUX-elever får praktikplads det samme sted, forsøger NEXT efterfølgende at tilrettelægge undervisningsforløbet således, at de to elever skiftes til at være i praktik og have undervisning på skolen.

NEXT møder virksomhedernes behov og støtter eleverne

HVORFOR?

- Skolen oplever, at det er udfordrende at få virksomheder til at ansætte EUX-elever i praktik. Ifølge vejlederen på NEXT er den overvejende årsag til dette, at virksomhederne ikke kan undvære eleverne i det halve år, de er på skolen. Ved at ansætte to elever, undgår de at skulle undvære elever.
- Vejlederen oplever, at det er grænseoverskridende for mange elever at skulle præsentere sig selv for en virksomhed og søge en praktikplads alene. Denne udfordring kommer man omkring, når eleverne kan søge praktikplads sammen.

Eleverne tror på sig selv – sammen

HVORDAN?

- Vejlederen oplever, at eleverne får langt mere blod på tanden i forhold til at søge en praktikplads, når de præsenteres for muligheden for at søge praktikken parvis.

”Erfaringen er umiddelbart, at skuldrene falder ned, når jeg nævner det, for det er svært at gå ud og præsentere sig selv alene.” (Vejleder, NEXT)

- Da vejlederen først i efteråret er begyndt at anbefale eleverne at søge praktikplads sammen, vides det endnu ikke, om flere elever får en praktikplads ved at tilbyde virksomhederne denne model.

Hvem er involveret?

HVEM?

- Vejlederen introducerer muligheden for at søge praktikplads parvist for eleverne så tidligt som muligt i uddannelsesforløbet – gerne på GF1.
- Såfremt to elever får praktikplads hos den samme mester, begynder skolen at tilpasse undervisningsforløbet således, at eleverne skiftes til at være i skole og i praktik. Derfor er det også afgørende for indsatsen, at skolen tilpasser undervisningen fleksibelt.

Erhvervsskolerne involveres i højere grad end i dag i formulering og justering af overgangskrav fra GF2 til hovedforløb

Formål & indhold

Formål: At sikre en bedre sammenhæng i det enkelte uddannelsesforløb, herunder elevernes muligheder for at forudse og forventningsafstemme ift. den faglige belastning på hhv. grund- og hovedforløb. Desuden at sikre indfrielsen af reformens mål om styrket faglig kvalitet i erhvervsuddannelserne ved at understøtte overensstemmelse mellem rammer for og indhold i uddannelserne.

Indhold:

- Nye procedurer for løbende formulering og revidering af overgangskrav, hvor de faglige udvalg i højere grad end i dag indgår i dialog med erhvervsskolerne om udformning af overgangskravene.

Vidensgrundlag og hovedobservationer

Tyngden af vidensgrundlaget: vurderes moderat baseret på fokusgruppeinterviews med de forskellige informanter på erhvervsskolerne.

- De faglige udvalg har beslutningskompetence ift. fastsættelse af overgangskrav. Erhvervsskolerne har krav på høring ifm. godkendelse af kravene, men savner indflydelse i processen frem mod godkendelse.
- Mange elever bliver overraskede over omfanget af overgangskravene på grundforløbet, og erhvervsskolernes vurdering er, at kravene er uhensigtsmæssigt høje og medvirker til et højt frafald af elever.
- Erhvervsskolerne er organiseret i faglige udvalg på forskellige niveauer (fx DEG), som vil kunne indgå i formulering og revidering af overgangskrav.
- Løbende evaluering af overgangskravenes betydning for søgning og gennemførelse kan styrke det fælles dialoggrundlag.

Potentialeskøn

S Søgning
G Gennemførelse

- Effekten vedrører gennemførelse, mens potentialet, hvad angår søgning, er lavt
- Implementeringshorisont: 3-5 år

Implementeringsansvar

- Stat**
  - Ændring/udvidelse af § 4 stk. 7 i Bekendtgørelse om erhvervsuddannelser
  - Initiativ til løbende evaluering af overgangskrav på tværs af uddannelser
- Kommune**
- UU**
- EUD**
  - Tættere dialog med faglige udvalg.
- Grundskolen**

Løsningen har snitflader til 5.1 om udvidede muligheder for GF1 samt 5.2 om større fleksibilitet ift. udvidelse af GF2. De tre initiativer vil i samspil imødegå et uhensigtsmæssigt stort pres på eleverne ift. faglig progression på GF2 og vil således kunne bidrage til at mindske frafald på grundforløbet.

Erhvervsskolerne involveres i formulering af overgangskrav og tilrettelæggelse af uddannelsesforløb

De faglige udvalg bibeholder beslutningskompetencen vedr. formulering af overgangskrav i erhvervsuddannelserne, men erhvervsskolerne involveres i processen.

- **Det** er en del af "erhvervsuddannelsernes DNA", at erhvervslivet (arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationer) har indflydelse via formulering af kompetencemål og overgangskrav på, hvad eleverne lærer gennem deres uddannelse.
- **Derfor** skal de faglige udvalg, som repræsenterer arbejdsgiverne, ikke fratages den endelige beslutningskompetence vedr. overgangskrav og tilrettelæggelse af forløb i uddannelserne.
- **Dog** er det ifølge erhvervsskolerne muligt at skabe uddannelser med en højere grad af sammenhængskraft på tværs af forløb samt grund- og uddannelsesspecifikke fag, hvis de faglige udvalg indgår i en tættere dialog med skolerne i processen med at fastsætte overgangskrav samt tilrettelæggelse af forløb og hvilke fag, der lægges hvornår på uddannelserne.
- **Desuden** anbefales det på baggrund af den samlede analyse at gennemføre løbende evaluering af sammenhængen mellem omfang og niveauer i overgangskrav og søgning og gennemførelse, herunder afledte effekter af overgangskravenes løbende revidering.

Repræsentanter fra en stor faglig organisation understreger, at fastsættelsen af såvel adgangs- som overgangskrav på erhvervsuddannelserne bør afspejle høje forventninger til eleverne ud fra en ambition om at styrke fagligheden i erhvervsuddannelserne generelt.

Forskningsbaseret viden peger desuden på, at høje forventninger har positiv betydning for elevernes gennemførelse.

Derfor vurderes det at være et centralt opmærksomhedspunkt, at øget dialog om overgangskrav *ikke* betyder, at kravene sænkes, men at kravene fastsættes, så de ræsonnerer med strukturer, forudsætninger og muligheder i uddannelserne.

Hvis vi skal forsvare at få vores medlemsvirksomheder til at hjælpe med at uddanne de unge, så skal vi sikre kvalitet, og karakterer er en måde at gøre det på. *Faglig organisation*

Et kendetegn ved god undervisningspraksis, der understøtter gennemførelse er, at der opstilles høje forventninger til elevernes faglige udvikling*.

Bekendtgørelse om erhvervsuddannelser revideres, så erhvervsskolerne inddrages mere systematisk i processen med udformning af overgangskrav

Faglige udvalg i dialog med repræsentanter fra lokale uddannelsesudvalg / Danske Gymnasier og Erhvervsskoleers EUD-valg

Løbende evaluering: Hvordan påvirker overgangskrav og uddannelsesforløb søgning til og gennemførelse på erhvervsuddannelserne?

Konsistens og sammenhængskraft i faglige krav i og på tværs af erhvervsuddannelser kan have positiv betydning for gennemførelse

Bedre viden om elevernes kompetencer kan bidrage til mere og bedre undervisningsdifferentiering

Formål & indhold

Formål: Indsatser i form af tidligere og mere systematisk afdækning af elevernes kompetencer skal sikre bedre imødekomelse af såvel elever med særlige støttebehov som elever, der har behov for ekstra udfordringer for at blive så dygtige, de kan. Skolerne skal vha. større og bedre viden om elevernes kompetencer styrke undervisningsdifferentieringen.

Indhold:

- Mere effektiv videndeling om elevers behov på tværs af folkeskoler og erhvervsskoler
- Nationale, kommunale og lokale muligheder for at styrke afdækning af erhvervsskoleelevers kompetencer tidligt i uddannelsesforløbet.

Vidensgrundlag og hovedobservationer

Tyngden af vidensgrundlaget: vurderes relativt lavt baseret på, at en mindre andel af de interviewede repræsentanter fra erhvervsskolerne explicit efterspørger bedre viden om elevkompetencer i direkte relation til undervisningsdifferentiering. Vidensgrundlaget styrkes derimod af positive erfaringer samt forskning om betydningen af undervisningsdifferentiering (Rambøll 2018).

- Erhvervsskolerne efterspørger bedre muligheder for og inspiration til at afdække elevers kompetencer tidligere i elevernes uddannelsesforløb.
- Nogle elever tilkendegiver ikke deres behov for SPS forud for, at de påbegynder uddannelsen, hvormed den første tid er sårbar i kraft af manglende støtte.
- Nogle skoler har gode erfaringer med prioritering af en tidlig afdækning af alle elever for således at imødekomme både mere og mindre ressourcestærke elever.
- En tidligere undersøgelse (2017) peger på, at brug af realkompetencevurdering op-levs af skolerne som værende relevant for også andre elever end de, der er fyldt 25.

Løsningen har en generel berøring til indsatsområde 5 om mere fleksible EUD-forløb. Hvis erhvervsskolerne opnår større viden om elevernes forudsætninger og behov, kan skolerne målrette relevante undervisningstilbud til den enkelte elev og således blive mere fleksible ift. tilrettelæggelse af den enkelte elevs uddannelsesforløb.

Potentialeskøn

S Søgning
G Gennemførelse

- Mere og bedre undervisningsdifferentiering kan imødekomme alle elever og have effekt på gennemførelse
- Implementeringshorisont: 2-3 år

Implementeringsansvar

Stat

- Revidering af ansøgningsprocedure til EUD
- Mulighed for at søge SPS til elever pba. PPR-papirer
- Understøttelse af muligheder for deling af data mellem folkeskoler og erhvervsskoler

Kommune

- Tættere opfølgning med elever over 18, der søger ind på EUD, og som har SPS-behov

UU

EUD

- Tidlig afdækning af alle elevers kompetencer
- Bedre udnyttelse af eksisterende muligheder for differentieret undervisningstilrettelæggelse.

Grundskolen

Bedre afdækning af elevers kompetencer – bedre forudsætninger for undervisningsdifferentiering

En mere systematisk afdækning af elevernes behov og forudsætninger forud for uddannelsesstart kan dæmme op for skolernes vanskeligheder med at søge SPS til eleven tidligt i uddannelsesforløbet og kan understøtte skolerne i at undervisningsdifferentiere til både mere og mindre ressourcestærke elever.

Undervisningsdifferentiering kan understøttes af tiltag på flere niveauer

Nationale muligheder

- I ansøgningsproceduren til erhvervsuddannelserne kan der opnås større viden om elevens eventuelle særlige støttebehov, hvis eleven ikke kun skal angive, om vedkommende *aktuelt* har behov for støtte, men også om eleven *tidligere* i sit uddannelsesforløb har modtaget støtte.
- Udvikling af fleksible og differentierede undervisningsforløb: Talentforløb, fjernundervisningsforløb o.lign. til gavn for hele sektoren.
- Som led i det sammenhængende kommunale ungeansvar skal det være nemmere for erhvervsskoler at få viden om nye elevers evt. støttebehov gennem systematisk overlevering af viden fra elevens folkeskole/tidligere uddannelsesinstitutioner.
- PPR-papirer gøres til legitimt ansøgningsgrundlag for SPS.

Gode erfaringer med kompetencevurdering af alle elever

Nogle erhvervsskoler arbejder med at kompetencevurdere alle elever inden for eksempelvis de første to uger af grundforløbet. Det giver skolerne mulighed for at tilrettelægge en undervisning, der imødekommer – og ikke mindst motiverer – den enkelte elev til at lære. En tidlig afdækning kan understøtte målet om at udbyde fleksible EUD-forløb.

Kommunale muligheder

- UU følger tættere op med elever over 18 år i deres ansøgningsproces, så eleverne bliver vejledt tilstrækkeligt i forhold til at formidle til erhvervsskolen, at de har et støttebehov.

Muligheder på erhvervsskolen

- Implementering af systematiske screeningsprocedurer, som tager udgangspunkt i den viden, som en styrket national og kommunal indsats vil afstedkomme, og som desuden er tilpasset skolens lokale kapacitet.
- Screening af *alle elever* med henblik på at få viden om såvel mere og mindre ressourcestærke elever.
- Prioritering af omlægning af udvalgte undervisningsforløb til digitale eller fjernundervisningsforløb, som bl.a. kan imødekomme ressourcestærke elever og elever med begrænset mobilitet.
- Forankring af SPS-funktioner hos enkelte undervisere eller vejledere for at sikre konsistens i støtteindsatsen.

Niveauinddeling af elever på grundforløbet

Viden om elevernes faglige udgangspunkt anvendes desuden nogle steder til at niveauintdele grundforløbsholdene i nogle eller alle fag. Niveauinddeling kan dæmme op for den store opgave, der påligger underviseren ift. at differentiere undervisningen, så alle opnår udbytte.

Tradium afholder indslusningssamtaler for alle nye elever inden skolestart

På Tradium afholder SPS-mentorer individuelle indslusningssamtaler for alle nye elever, inden eleverne påbegynder uddannelse. På baggrund af indslusningssamtalerne har vejlederne mulighed for at sikre, at eleverne får den nødvendige støtte i undervisningen fra start. Oplevelsen er, at samtalerne giver alle elever en god start på uddannelsen og har bidraget til at mindske frafaldet blandt udfordrede elever.

En god start

HVAD?

- Formålet med indslusningssamtalerne er at opnå viden om de elever, som skal til at påbegynde uddannelse på skolen samt at give eleverne en tryk og god start.
- Inden eleverne starter afholder en gruppe på to til tre SPS-mentorer individuelle samtaler for alle nye elever, eventuelt sammen med elevernes forældre.
- Samtalen afholdes med udgangspunkt i et skema, som sikrer, at de vigtigste spørgsmål om eleven afdækkes. Spørgsmålene i skemaet er både af praktisk karakter (fx om eleven har en bærbar pc, skal have hjælp til at søge SU eller ungdomskort o.lign.), men afdækker også personlige forhold (fx hvad elevens mål med uddannelsen er, og om der er særlige forhold, der medfører, at eleven skal have ekstra støtte under uddannelsen).

Fokus på tidlig indsats

HVORFOR?

- Indslusningssamtalerne er indført i en erkendelse af, at elever med forskellige udfordringer ofte ikke får den støtte, fx i form af SPS-timer, de har behov for, da man først for sent eller slet ikke bliver opmærksom på elevens behov.
- Samtidig har skolen et ønske om at sikre, at alle nye elever føler sig taget godt imod, og oplever en tryk ved skolen, når de skal påbegynde deres uddannelse.

Mindsket frafald

HVORDAN?

- Indslusningssamtalerne har bidraget til, at skolerne i langt højere grad end tidligere afdækker elevernes støttebehov og får søgt støttetimer til eleverne inden skolestart.
- Den information, som SPS-mentorerne får om eleverne inden skolestart, formidles til undervisergruppen, som kan tilpasse og tilrettelægge undervisningen derefter.
- Tidligere oplevede skolen et relativt højt frafald blandt elever med udfordringer, men ifølge studievejlederen er frafaldet nu meget lavt blandt denne elevgruppe.

"Før i tiden har vi set frafald hos de unge, som er udfordret, men det frafald er i hvert fald meget lavt nu, så det er en succes. Helt vildt."

Hvem er involveret i indsatsen?

HVEM?

- Samtalerne foretages af SPS-mentorer, som indgår i et støttetteam bestående af tre psykologer og tre SPS-mentorer. SPS-mentorerne læser elevernes ansøgninger og forbereder samt afholder indslusningssamtaler for alle nye elever i løbet af foråret og sommeren inden skolestart.
- Efter samtalerne er afholdt overleveres informationen til underviserne, som bliver informeret om, hvilken støtte eleverne vil modtage i undervisningen og hvorfor.

Agenda

Introduktion

Metodisk tilgang

Indsatsområder

1 Forankring af målsætninger

2 Information & vejledning

3 Tryghed & forudsigelighed

4 Attraktive EUD-forløb

5 Fleksibel EUD

6 Eksponering for praksis

7 Målrettet 10. klasse

8 Repositionering af EUD-brand

Større social, fysisk, økonomisk og geografisk attraktivitet forbundet med at tage en EUD kan øge søgning og gennemførelse

○ Lav vurderet effekt
● Høj vurderet effekt

Indsatsområder	Problem & baggrund	Løftestænger	Søgning	Gennemførelse
1 Forankring af målsætninger 	<ul style="list-style-type: none"> En række forhold får EUD-forløb til at fremstå mindre attraktive for nogle elevmålgrupper end eks. gymnasiet. Særligt den unge målgruppe sammenligner erhvervsuddannelserne med alternative ungdomsudd., og efterspørger et bedre ugemiljø. Desuden er nogle elever, specielt i landområderne, udfordrede af afstanden til den nærmeste erhvervsskole, hvilket kan have betydning for søgning til erhvervsskolerne. Endelig peger erhvervsskolerne på, at der er behov at styrke den faglige kvalitet i erhvervsuddannelserne, så den i højere grad afspejler erhvervslivets udvikling. 	4.1 Bedre ugemiljø Best practice ift. etablering af ugemiljøer udbredes og implementeres på erhvervsskolerne		
2 Information & vejledning 		4.2 Økonomisk støtte til enlige forsørgere Lovbestemmelse revideres, så enlige forsørgere ikke falder i indkomst under skolepraktik.		
3 Tryghed & forudsigelighed 		4.3 Fælles uddannelsessteder Samarbejde i tyndt befolkede områder kan imødekomme mindre mobile elever og samtidig sikre etablering af bæredygtige uddannelsesmiljøer.		
4 Attraktive EUD-forløb 		4.4 Faglig kapacitetsopbygning Fokus på kvalitet i form af kompetenceudvikling og modernisering.		
5 Fleksibel EUD 				
6 Eksponering for praksis 				
7 Målrettet 10. klasse 				
8 Repositionering af EUD-brand 				

Det skal være mere attraktivt for især unge elever at vælge en erhvervsuddannelse

Forskellige strukturelle forhold, der varierer på tværs af målgrupper, får EUD til at fremstå mindre attraktive end andre ungdomsuddannelser. Særligt den unge målgruppe sammenligner erhvervsuddannelserne med alternativer i form af gymnasiet.

Attraktivitet beror på en sammenligning af EUD med alternativerne

- Et samlet erhvervsuddannelsesforløb består af flere korte forløb og beror på vekselluddannelsesprincippet om et gunstigt sammenspil mellem teori og praksis – skole og praktik. Disse grundlæggende strukturer og principper optræder både som styrker og udfordringer for erhvervsuddannelserne.
- Korte forløb og frihed i praktikpladssøgningen ift. konkret praktikvirksomhed skaber grundlag for individuel tilrettelæggelse og dermed hensyn til den enkelte elevs ønsker og behov.
- De mange forskellige tilrettelæggelsesmuligheder betyder dog også, at erhvervsskolesystemet er komplekst, og at tværgående og fællesskabende uddannelsesaktiviteter kan være vanskelige at etablere.
- Sammenlignes erhvervsuddannelsessystemet med de gymnasiale uddannelser er der bred enighed blandt informanterne i den samlede analyse om, at det er uddannelsernes **udfordringer**, der fylder mest i elevernes bevidsthed og vurdering af EUD som et mindre attraktivt valg end gymnasiet.

Muligheder

Udfordringer

Eksempler på informanternes opfattelser af, hvad et godt ungemiljø består i, samt hvad det betyder for eleverne

Attraktivitet varierer fra målgruppe til målgruppe

- Undersøgelser viser, at det for unge elever har betydning at være en del af et godt ungemiljø, ligesom den geografiske afstand til skolen betyder noget for valg af uddannelse.
- Forskning viser, at mange unge elever orienterer sig mod de gymnasiale uddannelser, fordi de endnu ikke er afklarede med, hvad de vil. Ved at vælge en gymnasial uddannelse 'køber' de sig noget tid, inden de skal vælge erhverv. For ældre elever er beskæftigelsesmuligheder og økonomiske forhold afgørende, ligesom den faglige kvalitet i uddannelserne – blandt elever på tværs af målgrupper – har stor betydning.

At skabe attraktive erhvervsuddannelser handler ikke bare om at kopiere det, som gymnasierne gør. EUD skal være attraktiv i kraft af det EUD kan, hvilket bl.a. er at tilbyde de unge en faglig identitet.

Vejleder, erhvervsudd.

Det sociale er en kæmpe mangelvare på erhvervsuddannelserne!

Forælder til erhvervsskoleelev

Det faglige er hun god til, men det er kommet bag på mig, hvor meget det sociale betyder. Det at trives på et studie, det skal have et socialt element.

Forælder til erhvervsskoleelev

Fraværet af attraktive ungemiljøer på erhvervsuddannelserne får uddannelserne til generelt at fremstå mindre attraktive

På erhvervsskoleområdet har der ikke, på samme måde som på det gymnasiale område, været tradition for et stærkt socialt aspekt i det samlede uddannelsesmiljø, herunder et aktivt ungemiljø. Erhvervsskolereformen 2015 fordrer dog, at erhvervsskolerne skal skabe attraktive ungemiljøer, fordi skolerne skal tiltrække flere unge direkte fra 9. eller 10. klasse.

Et attraktivt ungemiljø påvirker søgning til EUD

På tværs af informanter fra erhvervsskoler, folkeskoler, kommuner og 10.-klassescentre tilkendegives stor enighed i, at et attraktivt ungemiljø spiller en stor rolle for unges uddannelsesvalg.

Forskning peger på, at miljøet på uddannelserne har betydning for elevernes uddannelsesvalg, og at skolernes arbejde for at styrke attraktive miljøer dermed kan styrke søgningen.

Et attraktivt ungemiljø

Informanter på tværs af folkeskoler, 10. klasse og erhvervsskoler peger på følgende vigtige elementer i et godt ungemiljø:

- **Sociale** aktiviteter: Fester, studieture, mulighed for gr.arb. mv.
- **Fysisk** indbydende omgivelser, som afspejler faglighed.

...Men erhvervsskolerne har ikke succes med at skabe disse miljøer, selvom det er en del af EUD-reformen.

- Forløbene er for korte til, at eleverne finder incitament til selv at skabe et socialt miljø, når de starter på uddannelsen – det skal være tilgængeligt og have en vis volumen allerede, når de begynder.
- Mange erhvervsskoler fremstår slidte og umoderne, hvad angår de fysiske miljøer. Skolerne oplever, at eleverne sammenligner dem med gymnasierne, som ofte er moderne og indbyder til både faglig og social aktivitet.
- Undervisning på grundforløbene foregår ofte et andet sted end undervisning på hovedforløbene, hvilket udfordrer sammenhængskraften i det samlede uddannelsesforløb.

Det er et vilkår i erhvervsuddannelserne, at de består af korte forløb og dermed ikke ligner fx gymnasiet. Hvis man skal skabe et ungemiljø, skal det afspejle det. Miljøet skal passe til rammerne.

Ekspert

SU-regler afholder enlige forsørgere fra at søge ind på en EUD og øger risikoen for frafald mellem grundforløb og hovedforløb

Enlige forsørgere, der kommer i skolepraktik på deres hovedforløb, oplever en markant nedgang i deres forsørgelsesgrundlag fra grundforløb til hovedforløb. Det afholder nogen fra at søge ind på en erhvervsuddannelse, ligesom det øger risikoen for frafald mellem grundforløb og hovedforløb.

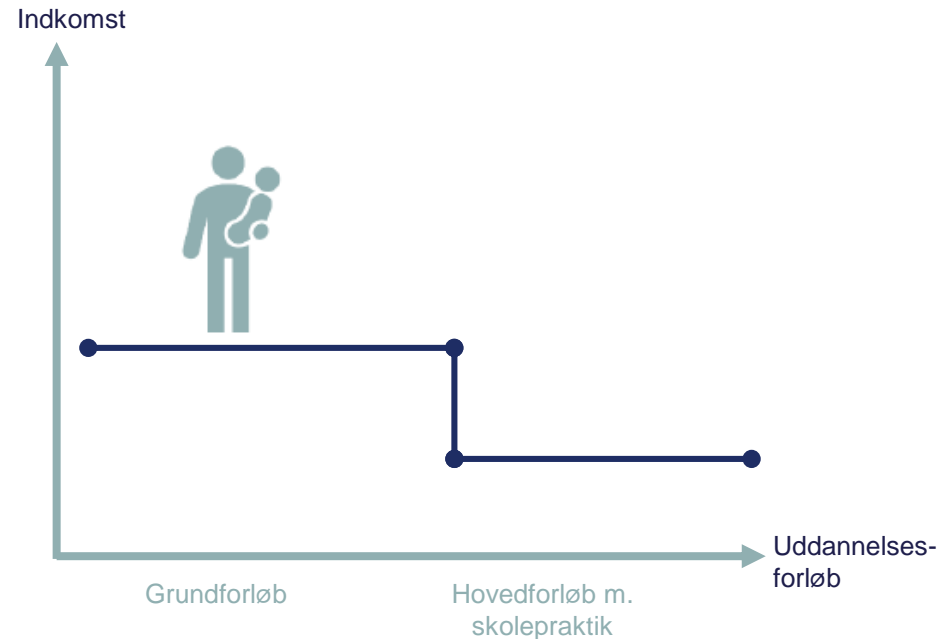
Et attraktivt ungemiljø påvirker søgning til EUD

- Enlige forsørgere modtager SU svarende til det dobbelte af almindelig SU, når de er på grundforløbet.
- Forsørgertillægget bortfalder, når eleverne påbegynder hovedforløbet, idet eleverne som udgangspunkt skal have en uddannelsesaftale og dermed modtager elevløn.
- Hvis eleven ikke får en uddannelsesaftale og derfor skal fortsætte sin uddannelse i skolepraktik, reduceres vedkommendes forsørgelsesgrundlag til en almindelig SU.
- Dette afskrækker mange fra at søge ind på en erhvervsuddannelse og udgør ligeledes en risiko for afbrud i uddannelsen mellem grundforløb og hovedforløb.

Der er en del enlige forsørgere, som faktisk ser en mulighed i skolepraktikken, fordi de er mindre mobile og kan være udfordrede af at skulle i praktik længere væk fra hjemmet.

Underviser, erhvervsudd.

En enig forsørgers indkomst under EUD-forløb med skolepraktik

Geografisk afstand til skolen har negativ påvirkning på både søgning og gennemførelse – især blandt unge elever

Især unge elever, som ikke er klar til at flytte hjemmefra, er udfordrede af geografisk afstand til uddannelsesstederne.

Geografisk afstand påvirker både søgning og gennemførelse

- Erhvervsskolerne peger på, at særligt unge elever samt mindre ressourcestærke elever har begrænset mobilitet og dermed er udfordrede, hvis de har langt til skole eller praktiksted. Det gælder især i mindre byer og landområder med begrænset offentlig transport.
- En undersøgelse viser ligeledes, at der kan være en sammenhæng mellem erhvervsskoleelevers afstand til uddannelsesstedet og deres gennemførelse af uddannelsen*:

”(...) erhvervsskoleelevernes gennemsnitlige afstand til deres uddannelsessted stiger i takt med, at gennemførelsesprocenten falder.”

(Danske Regioner 2015)

- ...Det samme mønster gør sig gældende i relation til søgning: Jo længere transporttid den unge har til uddannelsesinstitutionen, jo lavere sandsynlighed for, at vedkommende vil søge om optagelse på pågældende uddannelsesinstitution.
- Erhvervsskolerne fremhæver desuden, at det kan være udfordrende for elever at starte i praktik i virksomheder, der ligger langt fra deres bopæl. Denne problemstilling er særligt aktuel for elever i skolepraktik, som skal leve op til EMMA-kriterierne →

EMMA-kriterierne

Elever uden uddannelsesaftale på hovedforløbet kan komme i skolepraktik på uddannelser, som udbyder dette.

For at blive optaget i skolepraktikken skal eleven leve op til EMMA-kriterierne. Eleven skal være:

- ✓ Egned
- ✓ Mobil geografisk
- ✓ Mobil fagligt
- ✓ Aktivt praktikpladssøgende

Kravet om geografisk mobilitet betyder, at eleven på et hvilket som helst tidspunkt i hovedforløbet skal være klar til at tage en praktikplads i hele landet. Det kan nogle elever ikke imødekomme.

Man kan få praktikpladsen, hvis man kan og vil. Men man kan ikke altid få det lokalt. Man må rejse efter det. Det er de ikke altid parate til.

Underviser, erhvervsskole

Der er den udfordring med de 17-årige, som bor på en landejendom. De er ikke modne til at flytte hjemmefra, og de kan ikke transportere sig selv. De er simpelthen for unge.

Underviser, erhvervsskole

Kilde: QVARTZ/RMC; retsinformation.dk; Danske Regioner, 2015, 'Analysenotat – Sammenhæng mellem gennemførelsen af erhvervsuddannelser og elevernes afstand til deres erhvervsskole', *Det understreges dog i undersøgelsen, at andre faktorer kan have relativt større betydning for gennemførelse, herunder socioøkonomi, men at afstand til uddannelsesstedet alt andet lige forventes at påvirke gennemførelse.

Geografisk afstand til skolen har negativ påvirkning på både søgning og gennemførelse – især blandt unge elever

Nyere dansk uddannelsesforskning viser, at udbuddet af erhvervsuddannelser i de unges nærmiljø har betydning for, om nogle grupper af unge overhovedet tager en ungdomsuddannelse.

Forskning peger på, at tre grupperinger af unge kan belyse betydningen af geografi for uddannelsesvalget

Det er den lokalt forankrede gruppe, der finder det attraktivt at tage en erhvervsuddannelse

Den semimobile gruppe

Vil gerne blive i nærområdet, men er villig til at flytte efter den rette uddannelse

Den mobile gruppe

Ønsker at komme væk fra lokalmiljøet og bruger uddannelse "som billet"

Den lokalt forankrede gruppe

Orienterer sig kun lokalt og er derfor afhængige af, at der udbydes uddannelse og praktikpladser i nærområdet

- Risikoen ved fravær af uddannelsesmuligheder i nærområdet er, at unge i denne gruppe ikke søger en erhvervsuddannelse.
- Hvis der er muligheder for gymnasial uddannelse, vil de unge være mere tilbøjelige til at gå denne vej på trods af, at en EUD i højere grad matcher deres forudsætninger og behov.
- Med en gymnasial uddannelse er der større sandsynlighed for, at de unge på sigt fraflytter deres lokalområde, hvilket er problematisk for affolkningstruede kommuner med mangel på arbejdskraft.

- Opgørelser viser, at unge i land- og udkantsområder samt i mindre byer er mere tilbøjelige til at søge en erhvervsuddannelse end unge i de større byer.
- Samtidig er det hovedsageligt disse unge, som er kendetegnet ved at være lokalt forankrede.
- Det er således en udfordring og en barriere for at indfri et eksisterende potentiale for større søgning til EUD, hvis målgruppen af unge uden for de større byer er begrænsede i deres valg af ungdomsuddannelse, herunder i udvalget af erhvervsuddannelser i det pågældende område.

"En større andel af de unge, der vokser op uden for de store byer, vælger en erhvervsuddannelse i forhold til unge, der vokser op i byerne. Sådan har det været i mange år – og sådan er det også i dag, selv om flere vælger en gymnasial uddannelse."

Karin Topsø Larsen, forsker i uddannelsesgeografi, Aalborg Universitet (Politiken, 24. okt. 2017)

Erhvervsskolerne mangler tidssvarende underviserkompetencer og øvrige faglige ressourcer, fx i forhold til teknologi og digitalisering

Elevers tiltrækning mod EUD handler bl.a. om, at det er tydeligt for dem, at EUD er en ambitiøs og perspektivrig uddannelsesvej, der via undervisning af høj faglig kvalitet bl.a. åbner muligheder for videre uddannelse i fremtiden. Derfor er det centralt, at erhvervsskolernes faglige udbud er tidssvarende og afspejler behov og praksis i erhvervslivet. Erhvervsskolerne oplever imidlertid at mangle forudsætninger for at styrke det faglige udbud.

Undervisere på erhvervsskolerne oplever manglende fokus på løbende faglig opkvalificering og tidssvarende undervisningsmaterialer/-udstyr

- Underviserne har en oplevelse af, at den løbende faglige opkvalificering som de har behov for for at kunne tilvejebringe undervisning, der matcher erhvervslivets behov, ikke i tilstrækkelig grad er på dagsordenen politisk og på skolerne.
- Uddannelseschefen og –ledere anerkender problemstillingen og henviser til, at faglig opkvalificering kræver såvel et strategisk som et ressourcemæssigt fokus, som er vanskeligt at udmønte samtidig med, at der skal gennemføres besparelser på området.
- Nogen fravælger erhvervet som fagunderviser på en erhvervsskole, fordi de fagligt og økonomisk kan få bedre vilkår i den private erhvervssektor. Dette er særligt en problemstilling i perioder med økonomisk vækst og lav ledighed.
- Særligt ressourcestærke elever samt ældre elever, som har været ude i erhvervslivet og søger en erhvervsuddannelse for at opnå formelle kompetencer, opleves af erhvervsskolerne at være orienterede mod faglig kvalitet i deres søgeproces.

Nogen af de elever, som har været ude og arbejde, er mere *up to date* på teknologien, end vi er.

Underviser, erhvervsskole

Det nytter ikke noget, at vi tiltrækker en masse elever, som så kommer og får en undervisning af lav kvalitet. Så gider de jo ikke være her.

Underviser, erhvervsskole

Faglighed og pædagogik skal spille sammen

- I *Aftale om bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser* fremgår det, at undervisere på erhvervsskolerne skal kompetenceløftes – både fagligt og pædagogisk.
- Underviserne vurderer, at den pædagogiske indsats, som følge af de klare retningslinjer for denne indsats sammenlignet med den faglige, har modtaget størst opmærksomhed i implementering af reformen, mens den faglige indsats i manges øjne udestår.

Erhvervsskolerne kan styrke søgning og gennemførelse ved at skabe bedre ungemiljøer

Formål & indhold

Formål: At styrke såvel elevernes søgning til som gennemførelse af erhvervsuddannelserne ved at skabe mere attraktive sociale og fysiske miljøer i relation til uddannelsesforløbet.

Indhold:

- Formidling af eksisterende viden og erfaringer om lovende praksis for etablering af ungemiljøer
- Revidering af gældende regler om etablering af skolehjem i tilknytning til uddannelsesinstitutioner.

Vidensgrundlag og hovedobservationer

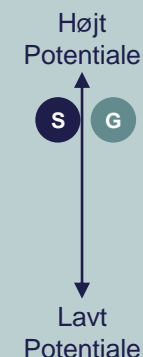
Tyngden af vidensgrundlaget: vurderes relativt høj og hviler på udsagn fra såvel erhvervsskolerne som repræsentanter fra analyserne på udskolings- samt 10. klasserådet. Samtlige informanter blandt erhvervsskolerne er blevet spurgt om betydningen af ungemiljøer for rekruttering og fastholdelse af elever, og der er bred enighed om hovedkonklusionerne. En litteraturkortlægning (Rambøll 2018) understøtter konklusionerne.

- Det har stor betydning for unges valg af uddannelse, hvilket miljø der er på den pågældende uddannelsesinstitution - især det sociale miljø er vigtigt.
- Strukturelle forhold på erhvervsuddannelserne såsom korte forløb og en mangfoldig elevmålgruppe udfordrer opgaven med at skabe ungemiljøer.
- Der findes eksempler på greb ift. at skabe attraktive ungemiljøer, som med fordel kan iværksættes af flere skoler i samarbejde for at optimere indsatsen og for at skabe volumen i ungemiljøerne.

Potentialeskøn

S Søgning
G Gennemførelse

- Løftestangen vurderes samlet set at kunne få væsentlig effekt for både søgning og gennemførelse
- Implementeringshorisont: 3-5 år

Implementeringsansvar

Stat

- Formidling og vejledning til erhvervsskoler
- Revidering af gældende retningslinjer for godkendelse af erhvervsskoler til oprettelse af nye skolehjem

Kommune

UU

- Målrettet indsats for at skabe et godt socialt og fysisk ungemiljø
- Samarbejde mellem skoler for at tilføre ungemiljøet volumen.

EUD

Grundskolen

Indsigter vedr. styrket attraktivitet i EUD-forløb har en tæt sammenhæng til indsigter vedr. repositioneringen af erhvervsskolerne. En vigtig del af et nyt brand om EUD består i at formidle til den unge målgruppe, at de vil blive en del af et ungemiljø på deres uddannelse, jf. indsatsområde 8. Desuden indgår det i 4.3, at erhvervsskoler i samarbejde kan skabe attraktive ungemiljøer ved fælles oprettelse af nye campusser.

Erhvervsskolerne kan blive mere attraktive ved selvstændigt og via en fælles indsats at skabe ungemiljøer pba. viden om lovende praksis

Et godt ungemiljø kræver en indsats på den enkelte skole og i samarbejdet mellem skoler. Der eksisterer god og lovende praksis på området, men skolerne mangler viden herom. Foruden kortlægning og formidling af denne viden kan etablering af skolehjem konkret understøtte et godt ungemiljø.

Tværgående formidling af lovende praksis på tværs af skoler

- Det er en del af EUD-reformen, at erhvervsskolerne skal arbejde med at skabe gode ungemiljøer på uddannelserne.
- Mange har fokus på indsatsen og fremhæver kvalificerede bud på, hvad der kan bidrage til et godt ungemiljø.
- Skolerne fremhæver samtidig, at de har et konkret og oplyst afsæt for eller kvalificeret inspiration til at skabe ungemiljøer.
- Lovende praksis på området kan derfor med fordel kortlægges og formidles blandt erhvervsskolerne.

Det sociale miljø kan fremmes via...

- Studieture
- Sociale og faglige arrangementer
- Samvær på tværs af hold, forløb og uddannelser
- Mulighed for at bo på skolen.

Det fysiske miljø kan fremmes via...

- Modernisering af bygninger og tidssvarende inventar
- Afspejling af uddannelsens faglighed i miljøet
- Gode forhold for gruppe- og projektarbejde.

Eksempel: GF1 ind i det faglige miljø

- At stille en faglig identitet til rådighed for eleverne tidligt i uddannelsesforløbet virker attraktivt for mange.
- Nogen erhvervsskoler arbejder med dette ved at placere undervisningen i grundfagene tæt på værkstederne og hovedforløbselevernes undervisning i de uddannelsesspecifikke fag.
- Grundforløbseleverne spejler sig i de ældre elever og bliver bevidste om sammenhængen mellem grundfag og uddannelsesspecifikke fag.

Mulighed for etablering af skolehjem på flere skoler

- Skoler med skolehjem tilknyttet fremhæver, at elevernes større tilknytning til skolen er med til at skabe et godt social miljø og kan bidrage til tryghed i uddannelsesmiljøet generelt.
- Muligheden for at bo på skolen kan både tiltrække elever til skolen og være med til at fastholde elever i deres uddannelse, fordi de opnår større forankring til skolen, ikke kun i kraft af relationer til de øvrige elever, men også til vejledere og undervisere, der spiller en vigtig rolle ift. fastholdelse, og som på et skolehjem har bedre muligheder for at understøtte og arbejde med eleverne.
- Der kan ifølge erhvervsskolerne opstilles tydeligere kriterier for oprettelse af nye skolehjem, så flere skoler evt. i fremtiden kan etablere skolehjem.

Et godt ungemiljø på erhvervsuddannelserne er kendetegnet ved tryghed, fællesskab og muligheder for at få indflydelse som elev

På baggrund af den samlede analyse, og således på tværs af indsigter om dels grundskole- og 10.-klasseselevers præferencer, dels erhvervsskoleelevers respons på skolernes etablering af ungemiljøer, kan fem kerneelementer i et godt ungemiljø fremhæves. Elementerne er fremanalyseret på baggrund af kvalitative vurderinger foretaget blandt analysens informantgrupper og er således ikke udtryk for 'sikker viden (evidens), men snarere oplevede virkninger i praksis.

Introduktionsaktiviteter 	Tryghed og tilhørsforhold i hverdagen 	Sammenhæng ml. fagligt og socialt 	Balance ml. noget 'etableret' og 'nyt' 	Fælles aktiviteter på tværs af skoler
<p><i>Hvad?</i></p> <p>Introduktionsaktiviteter, der ryster eleverne sammen og giver dem mulighed for at lære hinanden at kende gennem uforpligtende, sociale aktiviteter – men også gennem fælles introduktion til det faglige miljø – kan skabe social sammenhængskraft.</p> <p><i>Hvordan?</i></p> <p>Fx Introduge, introudflugter, oplæg ved ældre elever, tæt forbindelse til kontaktlærere den første tid, tydelig planlægning og formidling herom af de første dage på uddannelsen.</p>	<p><i>Hvad?</i></p> <p>Det er vigtigt for den unge elevmålgruppe hurtigt at opnå en tryghed i uddannelsesmiljøet. Det har skolen et ansvar for, bl.a. ved at reagere hurtigt og opsøgende ift. fravær hos eleverne.</p> <p><i>Hvordan?</i></p> <p>Fx hverdagsaktiviteter såsom fælles morgenmad, mulighed for fælles lektiecafé samt fysiske omgivelser, der indbyder til både socialt og fagligt fællesskab.</p> <p>Fx en kontaktlærer, som arbejder med relationsdannelse med eleverne og lærer dem at kende.</p> <p>Fx målrettede og opsøgende indsatser, når det registreres, at en elev har fravær.</p>	<p><i>Hvad?</i></p> <p>Det styrker ungemiljøet, hvis eleverne har noget konkret at mødes og være fælles om. Det kan være sociale aktiviteter – men også aktiviteter, der bringer den faglighed i spil, som eleverne netop har valgt EUD for. Flere skoler peger på, at en tidlig introduktion til det faglige miljø kan være med til at fastholde unge og evt. skoletrætte elevers motivation for uddannelsen under grundforløbet, der for nogen kan fremstå "tungt" med primært fokus på grundfag.</p> <p><i>Hvordan?</i></p> <p>Fx sociale aktiviteter som en sportsturnering, fredagsbar, fester, udflugter og studieture</p> <p>Fx undervisning i tilknytning til skolens værksteder</p>	<p><i>Hvad?</i></p> <p>På den ene side er der behov for, at nye elever oplever at blive modtaget i et allerede etableret ungemiljø. På den anden side kan det at have indflydelse på at skabe et ungemiljø være motiverende for nogen. Derfor kan ungemiljøet med fordel indeholde elementer af begge dele.</p> <p><i>Hvordan?</i></p> <p>Fx elevdemokrati, festudvalg eller "initiativteams", hvor elever i fællesskab arrangerer sociale eller faglige aktiviteter.</p>	<p><i>Hvad?</i></p> <p>Udfordringen med at skabe gode ungemiljøer handler på nogle skoler om, at holdene er små og forløbene korte. For at skabe forankring af ungemiljøet kan det derfor være fordelagtigt for skoler at arbejde sammen på tværs og etablere fælles 'traditioner', som nye hold kan overtage samt viderEUDvikle.</p> <p><i>Hvad?</i></p> <p>Fx fælles organisering af undervisning eller fysisk placering af uddannelser.</p> <p>Fx fælles aktiviteter såsom idrætsdage eller faglige arrangementer.</p>

Frederikshavn Handelsskole afholder motivationsdag for EUX-elever

På Frederikshavn Handelsskole starter et nyt skoleår med en motivationsdag, hvor eleverne både laver teambuilding, definerer klasseregler og forventningsafstemmer med underviserne. Motivationsdagen bidrager til at signalere professionalismisme og begejstring omkring uddannelsen, og samtidig bliver eleverne opmærksomme på, at det gode uddannelsesforløb bygger på en teamindsats.

Motivationsdagens udformning

HVAD?

- Formålet med motivationsdagen er at skabe et socialt sammenhold blandt eleverne og samtidig at skabe en holdkultur, hvor eleverne er motiverede til og engagerede i at lære. Derudover skal dagen skabe begejstring og positivitet omkring det at gå på en erhvervsskole og give eleverne en god start på skoleåret.
- Motivationsdagen begynder med, at eleverne alle skriver ned, hvad deres mål er med uddannelsen, og hvilke drømme de har for fremtiden. Dette diskuteres bagefter i plenum.
- Eleverne transporteres derefter ud til en gård, hvor de præsenteres for forskellige teambuilding-øvelser, som har til formål at ryste dem sammen og give dem mulighed for at lære hinanden bedre at kende.
- Til slut diskuterer eleverne, hvad de har lært om hinanden og sig selv, og bliver på den baggrund enige om, hvilke klasseregler der skal gælde for resten af skoleåret. Klassereglerne hænges op på plakater i klassen.

Sammenhold – fastholdelse!

HVORFOR?

- Indsatsen er et svar på de generelle udfordringer med et for højt fravær, der opleves på erhvervsskolerne. Derudover udspringer det af et ønske om at skabe større sammenhold blandt eleverne og samtidig skabe et undervisningsmiljø, hvor eleverne er engagerede og har respekt for hinanden.

Elever og undervisere deler begejstringen

HVORDAN?

- Eleverne udtrykker stor tilfredshed med motivationsdagen og påpeger bl.a., at det opleves mere frit og ligeværdigt, når dagen ikke foregår i de sædvanlige skolerammer.
- Både elever og undervisere italesætter, at klassereglerne har større værdi, når de formaliseres. De kan eksempelvis bedre holde hinanden op på de klasseregler, de har udformet, når de står på skrift og hænger på væggene.
- Underviserne får et bedre indblik i elevsammensætningen i klassen, som de bl.a. anvender, når de efterfølgende danner studiegrupper.

"Eleverne bliver opmærksomme på og bevidste om, at det er en teamindsats, og at man er i et klassemiljø og et klassefællesskab."
(Underviser, Frederikshavn Handelsskole)

Hvem er involveret i indsatsen?

HVEM?

- På motivationsdagen er eksterne aktører hyret til at stå for teambuilding-aktiviteter. Kontaktlærere deltager også.
- Det er vigtigt, at de elever, som har været forhindret i at deltage på dagen, fx grundet sygdom, også accepterer klassereglerne. På skolen håndteres det ved at introducere eleverne til det arbejde resten af klassen har lavet, og præsentere reglerne for dem.

På SOSU C starter dagen med fælles morgenmad og yoga

På SOSU C spiser grundforløbselever på PAU morgenmad sammen og dyrker yoga hver morgen, inden undervisningen går i gang. Dette bidrager til, at eleverne bryder dårlige mad- og motionsvaner og skaber en følelse af at være en del af et fællesskab.

Sundhed og positive signaler

HVAD?

- Formålet med indsatsen er, at eleverne bliver opmærksomme på og bryder med eventuelle dårlige mad- og motionsvaner. Dette opfattes som særligt vigtigt på PAU, hvor de studerende i fremtiden skal være rollemodeller for andre børn og unge. Samtidig er ønsket at understøtte det sociale miljø i klassen.
- I to klasser på Pædagogisk Assistent Uddannelsen (PAU) lægger eleverne hver morgen mobilen fra sig og spiser morgenmad sammen. Skolen tilbyder gratis morgenmad på hele grundforløbet, og eleverne har alternativt selv mulighed for at medbringe egen morgenmad. Det eneste krav til maden er, at den skal være sund.
- Efter morgenmaden laver underviseren simple afspændings- eller yogævelser med eleverne i fem minutter.

Flere udfordringer – samme løsning

HVORFOR?

- Indsatsen er et svar på de udfordringer, skolen oplever med, at mange unge har dårlige mad- og motionsvaner – mange elever spiser fx ikke morgenmad og dyrker ingen former for motion.
- Derudover har man på skolen et behov for at skabe et socialt miljø blandt eleverne og nogle faste og trygge rammer, de kan handle indenfor.

En følelse af fællesskab

HVORDAN?

- Ifølge en af de ansvarlige undervisere respekterer eleverne reglerne og tager enten morgenmad med, eller spiser det, der serveres på skolen.
- Eleverne får en fornemmelse af at være en del af et fællesskab og en klasse, som på sigt gør, at de har lyst til at være på skolen.

"Jeg kan se, at der er nogle piger, som sidder i klassen efter skole og hygger sig. Jeg ved ikke, om det er pga. morgenmaden, men det er en effekt af, at de har et godt miljø i klassen." (Underviser, SOSU C)

Hvem er involveret i indsatsen?

HVEM?

- De tre undervisere i underviserteamet står for at udarbejde retningslinjer omkring morgenmaden for holdet. Det indebærer fx regler om, at eleverne ikke må tage usund morgenmad med, og skal lægge mobiltelefonerne fra sig, når de sætter sig til bords.
- Underviserne står for at facilitere simple afspændingsøvelser for eleverne.
- For at indsatsen får den tilsigtede effekt, er det vigtigt, at underviserteamet er enige om retningslinjerne for eleverne, så eleverne oplever, at der er faste rammer.

Studievejleder på Learnmark Tech er tovholder for elevrådet

På Learnmark Tech er studievejlederen tovholder for elevrådet. Elevrådet mødes hver 14. dag for at planlægge arrangementer og have en dialog om driften af skolen generelt. Tovholderfunktionen har bidraget til, at der nu er opbakning til elevrådsmøderne og til de arrangementer, som elevrådet afholder.

Grundforløbselever bliver

HVAD?

- Formålet med at have et elevråd er, at eleverne føler sig hørt af skolen. Når skolens ledelse indgår i en dialog med eleverne, viser skolen, at de lytter til eleverne og deres ønsker, og samtidig dannes eleverne til at indgå i en demokratisk dialog.
- Studievejlederen indkalder elevrådet til et møde hver 14. dag. På skolen lægges der stor vægt på, at alle hold er repræsenteret til møderne. Såfremt holdrepræsentanten er forhindret, skal suppleanten deltage i stedet.
- Elevrådet omfatter holdene på grundforløbet.

Tovholder sikrer koordination og progression

HVORFOR?

- På Learnmark Tech har man tidligere oplevet, at det har været udfordrende at holde liv i elevrådet, hvis der ikke er en medarbejder, som er ansvarlig for at koordinere arbejdet i elevrådet.
- Derudover har man været udfordret af, at mange elever ikke hidtil har haft erfaring med foreningsarbejde eller andet elevrådsarbejde. Derfor var det nødvendigt med en fast tovholder, som kunne sikre sig, at der indkaldes til møder og følges op på de idéer, eleverne har fremsat.

Hygge og indflydelse

HVORDAN?

- Overordnet oplever en uddannelsesleder, at eleverne trives med elevrådsarbejdet og hygger sig med at planlægge sociale arrangementer. Det opleves desuden, at de øvrige elever bakker op om de arrangementer, elevrådet arrangerer.

"Til jul havde de lavet julebanko og havde været ude og finde gevinster. Der hyggede de sig helt gevaldigt."

- Eleverne bruger ikke kun elevrådet til at planlægge arrangementer, men også som en form for driftsmøde om mere praktiske forhold på skolen. Hvis eleverne fx ønsker et andet udbud af mad i kantinen, inviteres en repræsentant fra kantinen med til møde. På den måde oplever eleverne, at der er lydhørhed over for deres ønsker, og at ledelsen er 'tæt på'.

Hvem er involveret i indsatsen?

HVEM?

- Studievejlederen sørger for, at hvert hold vælger en repræsentant og suppleant til elevrådet. Derudover samler studievejlederen op på møderne.
- Det er afgørende, at der afsættes ressourcer og midler til elevrådet, hvis det skal være succesfuldt.

Tidlig visitation skal sikre, at kun elever, som er parate til GF2, påbegynder forløbet, samt at eleverne får den støtte, de har brug for

Hvidovre Vejledningscenter visiterer alle, der søger GF2. Dette sker ved en screening af ansøgninger, et fælles informationsmøde og individuelle samtaler. Det kvalificerer håndteringen af elever, der anbefales ikke at gå videre på GF2 med det samme. Eleverne får i de tilfælde råd om andre muligheder, som evt. på sigt kan gøre det muligt for dem at påbegynde og gennemføre en erhvervsuddannelse.

Screening – fælles møde – individuel samtale

HVAD?

- Vejledningscentret visiterer alle elever, der søger GF2 i tre trin. Først gennemgås elevernes ansøgninger. Derefter inviteres alle til et fælles informationsmøde, og afslutningsvis kommer alle til samtale med en vejleder for at drøfte muligheder og udfordringer ved at starte på GF2.
- Formålet med indsatsen er dels, at elever, som ikke lever op kravene og forudsætningerne for at gennemføre GF2, ikke optages, dels at mindre ressourcestærke elever, som optages, kan få den nødvendige støtte på skolen.

En vigtig forventningsafstemning

HVORDAN?

- Vejlederne oplever, at visitationen kan være med til at sikre, at elever får opbygget de kompetencer, der skal til for at gennemføre GF2, inden de påbegynder forløbet. I vejledningen sker således en forventningsafstemning ift. det at påbegynde og gennemføre en erhvervsuddannelse. En vejleder fortæller:
"En mand på 30 år havde opfyldt de faglige krav i dansk, men ved den individuelle samtale viste det sig, at han ikke var parat til at bruge det danske sprog i faglig sammenhæng. Han blev vejledt til at tage et VUC-forløb, før han begyndte på GF2."

For mange elever påbegynder GF2 med manglende forudsætninger for at gennemføre

HVORFOR?

- Erhvervsskolen oplever, at mange af de elever, som optages på GF2, ikke er rustede til at gennemføre forløbet. Det betyder, at mange er i risiko for at falde fra deres uddannelse, og at mange har behov for ekstra støtte for at fastholdes.
- Visitationen skal ligge lang tid før de 14 dage inden, eleverne begynder på uddannelsen for at sikre, at eleverne har tid og mulighed for evt. at opkvalificere sig inden uddannelsesstart eller at søge andre uddannelsesveje.

Hvem er involveret i indsatsen?

HVEM?

- Vejlederne screener ansøgninger for at finde frem til mindre ressourcestærke elever, der har brug for vejledning i forbindelse med deres uddannelsesvalg.
- Vejlederne inviterer typisk en uddannelsesleder eller en underviser med til de fælles møder for at skabe et virkelighedsnært billede af, hvad eleverne kan forvente sig af uddannelsen.

Økonomisk støtte til enlige forsørgere, så de ikke falder i indkomst, når de påbegynder skolepraktik, kan bidrage til øget søgning og gennemførelse

Formål & indhold

Formål: At sikre et realistisk forsørgelsesgrundlag til enlige forsørgere, der er i skolepraktik på deres hovedforløb.

Indhold:

- Nuværende regler om skolepraktikydelser revideres, så enlige forsørgere i skolepraktik får ret til skolepraktikydelser i tillæg til deres SU, både under skole- og praktikforløb (skolepraktik).

Vidensgrundlag og hovedobservationer

Tyngden af vidensgrundlaget: vurderes til relativt højt og bygges på udsagn fra enkelte erhvervsskoler samt repræsentanter fra enkelte kommuner. Desuden er problemstillingen vedr. skolepraktikydelser valideret af eksperter og afsøgt i lovgivningen.

- Der er enighed blandt repræsentanter fra erhvervsskolerne samt enkelte kommuner om, at de gældende regler for skolepraktikydelser til enlige forsørgere afspejler et "hul" i lovgivningen
- I nogle kommuner har man fra kommunens side valgt at supplere målgruppens månedlige indkomst på et tilskud svarende til tilskuddet til enlige forsørgere på grundforløbene. Vurderingen er, at eleverne, hvis de ikke havde modtaget tilskuddet, ville være faldet fra i overgangen mellem grundforløb og hovedforløb.

Ingen væsentlige snitflader til øvrige indsatsområder.

Potentialeskøn

S Søgning
G Gennemførelse

- Løsningen vil have stor betydning for en lille målgruppes gennemførelse og søgning. Det er dog ikke muligt at lave en præcis opgørelse over målgruppens omfang.
- NB. Målgruppen falder uden for analysens primære målgruppe
- Implementeringshorisont: 1-2 år

Implementeringsansvar

Stat

Kommune

UU

EUD

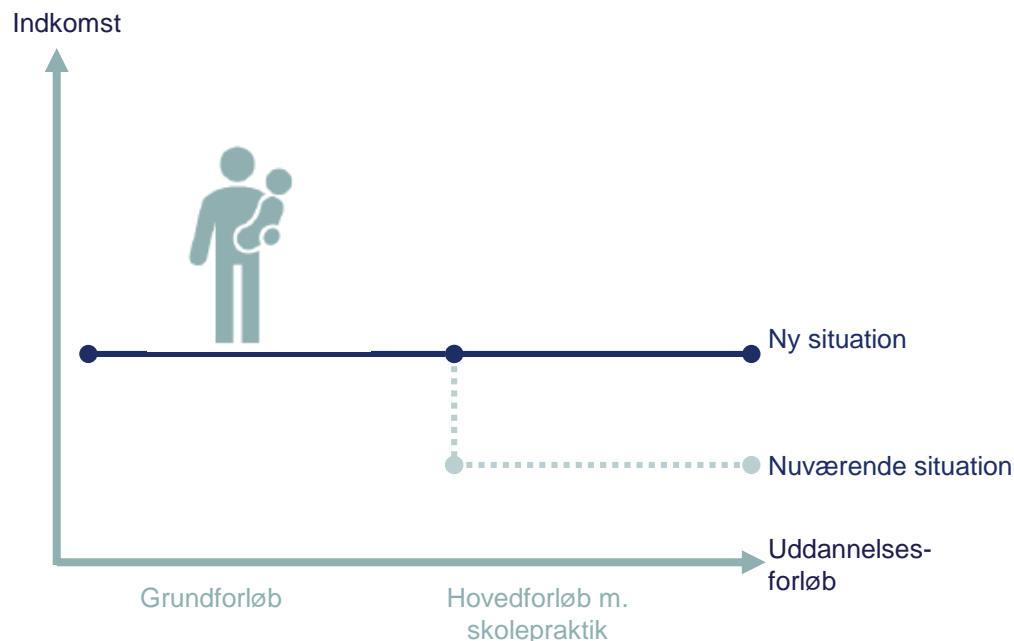
Grundskolen

- Nuværende regler om skolepraktikydelser revideres.

Enlige forsørgere skal have skolepraktikydelser i tillæg til deres SU, når de er i skolepraktik

Enlige forsørgere, som er i skolepraktik på deres hovedforløb, skal fortsat (fra grundforløbet) have mulighed for at få dobbelt SU. Det vil øge søgningen blandt de, der i dag afholder sig fra at søge pga. SU-reglerne, samt gennemførelsen blandt de, der under de nuværende SU-regler afbryder uddannelsen mellem grundforløb og hovedforløb.

§ 66 k. i Lov om erhvervsuddannelser revideres

§ 66 k. Skolen udbetaler en skolepraktikydelser til elever, der er i skolepraktik, dog ikke til elever, der modtager løn fra en arbejdsgiver, jf. § 66 f, eller arbejdsløshedsdagpenge, sygedagpenge, kontanthjælp, revalideringsydelse eller anden offentlig støtte, der tilsigter at dække leveomkostninger.

SU (grundbeløb) hører ind under anden offentlig støtte.

Fælles uddannelsessteder i områder med mange unge kan tiltrække de unge til erhvervsuddannelserne

Formål & indhold

Formål: At imødekomme behov for geografisk nærhed til uddannelsesstedet, særligt for elever i områder med langt til nærmeste uddannelsessted.

Indhold:

- Mere fleksible muligheder, bl.a. via tydeliggørelse af hjemmel i lovgivningen, for, at ungdomsuddannelsesinstitutioner kan etablere fælles uddannelsessteder (fx erhvervsskoler og gymnasiale uddannelser) og/eller udbyde digitale forløb på tværs.

Vidensgrundlag og hovedobservationer

Tyngden af vidensgrundlaget: vurderes at være moderat og bygges på udsagn fra repræsentanter fra erhvervsskolerne. Dertil bygges det på en undersøgelse vedr. betydningen af transporttid for unges søgning og gennemførelse af uddannelse.

- En undersøgelse viser en sammenhæng mellem transporttid til uddannelsen og unges søgning til samt gennemførelse af deres ungdomsuddannelse.
- Der eksisterer et uudnyttet potentiale for samarbejde mellem ungdomsuddannelsesinstitutioner ift. at udbyde uddannelser i områder med mange lokalt forankrede unge.
- Større lokalt uddannelsesudbud i kommunerne kan imødegå tendensen til, at unge fraflytter eks. mindre kommuner og søger mod byerne for at uddanne sig. Dette vil gavne det lokale erhvervmiljø i mindre kommuner.

Potentialeskøn

S Søgning

G Gennemførelse

- Fælles uddannelsessteder vil særligt gavne elever i mindre byer og i områder, hvor der er stor afstand til erhvervsskoler og/eller begrænset udbud af erhvervsuddannelser i nærområdet
- Den samlede effekt på såvel søgning som gennemførelse vurderes at være begrænset
- Implementeringshorisont: 5< år

Implementeringsansvar

Stat

- Tydeligere hjemmel til oprettelse af fælles uddannelsessteder på tværs af uddannelsesinstitutioner
- Revidering af EMMA-kriterierne

Kommune

- Prioritering af offentlige transportmuligheder omkring uddannelsesmiljøerne

UU

- Formidling om attraktive ungemiljøer på erhvervsuddannelserne

EUD

- Prioritering af fælles indsats, hver for sig og sammen, for at skabe og udbrede et styrket ungemiljø.

Grundskolen

Løsningen har snitflader til 4.1 om etablering af attraktive ungemiljøer på erhvervsuddannelserne.

Samarbejde mellem erhvervsskoler om fælles uddannelsessteder i områder med lang afstand til nuværende uddannelsessteder

Der er behov for, at kommuner, erhvervsskoler og øvrige uddannelsesinstitutioner samarbejder om at imødekomme især unge elevers forudsætninger og behov, hvad angår mobilitet og transportmuligheder

Erhvervsskoler kan arbejde sammen

- ...om at udbyde deres uddannelser på fælles campusser i områder med mange lokalt forankrede unge
- ...om at udbyde digitale undervisningsforløb.

Erhvervsskoler kan arbejde sammen med andre ungdomsuddannelsesinstitutioner

- ...om at udbyde uddannelser på fælles campusser.
- Sådanne initiativer kan styrke opfattelsen af, at erhvervsuddannelser er lige så geografisk tilgængelige som gymnasiale uddannelser.

Revidering af EMMA-kriterierne således, at:

- særligt sårbare elever ikke eller kun i begrænset omfang afkræves at søge uddannelsesaftale, når de er i skolepraktik.
- unge under 18 ikke afkræves mobilitet på tværs af hele landet.

Der kan være et *trade off* mellem oprettelse af satellit-campusser og etablering af et godt ungemiljø med en vis volumen (jf. 6.1)

Derfor er det væsentligt, at etablering af ungemiljøer indgår i den kommunale prioritering samt i den tværgående samarbejdsstrategi mellem uddannelsesinstitutionerne

- Kommunerne kan understøtte erhvervsskoleelevers mobilitet via prioritering af offentlige transportmuligheder.
- Kommunerne kan understøtte en højere grad af tværgående samarbejde mellem de kommunale ungdomsuddannelsesinstitutioner ved at integrere dette i den kommunale unge- og uddannelsesstrategi.

- Staten kan via aktiv understøttelse, herunder tydeliggørelse af hjemmelsgrundlag samt evt. sparring og vejledning til skolerne ift. fælles uddannelsessteder, styrke mulighederne for etablering af flere fælles campusser på tværs af hovedinstitutioner og kommunegrænser.

Styrket faglig kvalitet i uddannelsesmiljøet kan gøre erhvervsuddannelserne mere attraktive

Formål & indhold

Formål: At sikre, at kvaliteten i erhvervsuddannelserne afspejler behovene på arbejdsmarkedet, så eleverne uddannes i et miljø og opnår kompetencer, der modsvarer den virkelighed, de møder.

Indhold:

- Prioritering af faglig kapacitetsopbygning i form af dels faglig opkvalificering af undervisere (uddannelse og/eller virksomhedspraktik), dels tilvejebringelse af tidssvarende undervisningsmaterialer (digital teknologi, maskinel)
- En tværgående indsats: Nationalt, kommunalt og lokalt.

Vidensgrundlag og hovedobservationer

Tyngden af vidensgrundlaget: vurderes at være moderat og bygges dels på indsigter fra erhvervsskolerne, dels på eksisterende forskningsbaseret viden.

- Forskningen peger på, at god praksisbaseret undervisning skal være moderne og forholde sig aktivt til den virkelighed, der findes i erhvervene, som den pågældende uddannelse retter sig mod.
- Der findes eksempler på, at man på såvel nationalt, kommunalt og lokalt niveau kan målrette prioritering af fokus og midler til at styrke uddannelsernes faglige kvalitet.
- Fagligt stærke elever efterspørger høj kvalitet i undervisningen.

Løsningen relaterer sig for det første til den generelle forbedring af erhvervsuddannelserne, som fra politisk side er en overordnet målsætning. For det andet har løsningen snitflader til indsatsområde 3, herunder målet om mere og bedre undervisningsdifferentiering, der bl.a. kan være med til at tiltrække fagligt stærke elever.

Potentialeskøn

S Søgning

G Gennemførelse

- Løsningen vil hovedsageligt have effekt på elevers gennemførelse, idet kvalitet i uddannelsen kan bidrage til at fastholde den enkelte elev
- Implementeringshorisont: 5< år

Implementeringsansvar

Stat

Kommune

UU

EUD

Grundskolen

- Nationalt fokus på tværgående faglig opkvalificering af undervisere samt tilvejebringelse af tidssvarende udstyr i undervisningen på erhvervsuddannelserne
- Lokal prioritering af ressourcer til faglig opkvalificering.

National, kommunal og lokal opprioritering af faglige aspekter i kvalitetsindsatsen

Styrket kvalitet i erhvervsskolernes undervisning handler dels om at sikre løbende faglig opkvalificering af undervisere, dels om at prioritere modernisering af værksteder og redskaber til brug i undervisningen, så de afspejler det erhverv, som eleverne møder, når de er i praktik, og når de er færdige med deres uddannelse.

Prioritering på flere niveauer

Erhvervsskolernes lokale indsats

- Skolerne prioriterer faglig opkvalificering af undervisere og gør brug af muligheder for fælles initiativer med erhvervslivet – fx udlån eller fælles brug af udstyr.
- Flere skoler kan gå sammen om at indkøbe udstyr til brug i den faglige undervisning.
- Handlingsplan for øget gennemførelse bør anvendes til systematisk arbejde med samt dokumentation af indsatsen.
- Der etableres virksomhedspraktikaftaler for undervisere, som på den måde opnår tidssvarende kompetencer og får erfaringer med nyere praksis, end de evt. selv kender fra tidligere erhvervserfaring.

En national indsats

- Prioritering af tværgående initiativer, der kommer hele erhvervsskolesektoren til gavn.
- Initiativer skal bero på en kortlægning af behov for faglig opkvalificering og kvalitetsudvikling i sektoren.

Fagligt stærke elever efterspørger fagligt stærke uddannelsesmiljøer.

*Uddannelsesleder,
erhvervsskole*

Eksempel på lokal prioritering

På nogen erhvervsskoler prioriteres det, at undervisere i forskellige teamkonstellationer har én undervisningsfri dag om ugen til opkvalificering og/eller udvikling af undervisningsforløb, der kommer alle undervisere til gavn.

Eksempel på national prioritering

Prioritering og politisk udmøntning af pædagogisk opkvalificering af alle undervisere på erhvervsskoler inden 2020 afspejler en tværnational kvalitetsindsats.

FAKTABOKS

Forskere på området peger på, at god praksisbaseret undervisning bør være moderne og forholde sig aktivt til den virkelighed, der findes i erhvervene, som den pågældende uddannelse retter sig mod.

Agenda

Introduktion

Metodisk tilgang

Indsatsområder

1 Forankring af målsætninger

2 Information & vejledning

3 Tryghed & forudsigelighed

4 Attraktive EUD-forløb

5 Fleksibel EUD

6 Eksponering for praksis

7 Målrettet 10. klasse

8 Repositionering af EUD-brand

Fleksible muligheder for at tilpasse EUD-forløb til den enkelte elev kan imødekomme forskellige målgruppers forskellige behov

○ Lav vurderet effekt
● Høj vurderet effekt

Indsatsområder	Problem & baggrund	Løftestænger	Søgning	Gennemførelsel
1 Forankring af målsætninger 	<ul style="list-style-type: none"> Erhvervsuddannelserne skal rumme en differentieret elevmålgruppe, hvilket kalder på fleksibilitet i mulighederne for tilrettelæggelse af uddannelsesforløb. Erhvervsskolerne peger på, at mange elever har behov for et længere grundforløb, end GF2 lægger op til. Fx kan også andre end de, der tilhører den helt unge målgruppe, have gavn af GF1. Nogle elever er ikke bevidste om, hvilken specifik uddannelse de ønsker at starte på, før de starter på EUD. Derfor er der behov for større fleksibilitet og samarbejde mellem skoler ift. udveksling af elever på grundforløbet for samlet set at styrke gennemførelsen. 	5.1 Adgang til GF1 for flere Ældre elever får mulighed for at søge GF1. UU foretager vurderingen.		
2 Information & vejledning 		5.2 Mere fleksible muligheder for at forlænge GF2 Regler om supplerende undervisning udvides, så flere elever end i dag kan få flere kortere forløb ifm. GF2.		
3 Tryghed & forudsigelighed 		5.3 Deling af aktivitetsbaseret taxameter Taxameter deles mellem skoler ifm. elevs 'snuseforløb' og/eller skoleskift.		
4 Attraktive EUD-forløb 				
5 Fleksibel EUD 				
6 Eksponering for praksis 				
7 Målrettet 10. klasse 				
8 Repositionering af EUD-brand 				

Erhvervsuddannelsessystemets fleksibilitet varierer afhængig af den specifikke elevmålgruppe

En række strukturelle forhold har indflydelse på, hvilke elever der optages på erhvervsuddannelserne, og med hvilken grad af fleksibilitet forskellige målgrupper kan vælge at påbegynde og gennemføre en erhvervsuddannelse.

Påbegyndelse af en erhvervsuddannelse

- Elever som starter direkte efter 9. eller 10. klasse starter på GF1 (20 uger), mens alle andre elever som udgangspunkt starter på GF2 (20 uger)
- En elev kan påbegynde et grundforløb tre gange (3-klipsordningen)
- Elever, som har taget anden uddannelse, eller som har relevant erhvervs erfaring, kan få merit og afkorte GF2.

Fokus på de unge

Erhvervsuddannelsesreformen 2015 har som én af fire overordnede målsætninger, at flere unge skal vælge en erhvervsuddannelse direkte efter 9. eller 10. klasse.

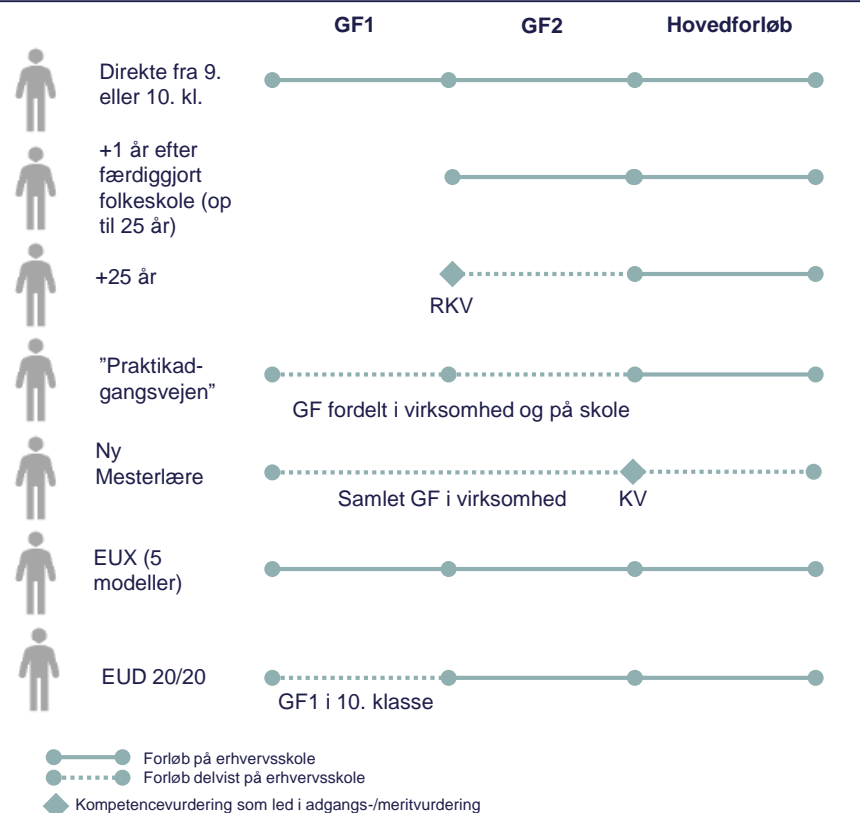
Udvikling i andel elever u. 17 år

20% ➔ 30%
2015 2017

Erhvervsuddannelsernes finansieringsmodel

Erhvervsskolerne er selvejende institutioner, der finansieres dels via statstilskud, dels via egen indtægtsdækket virksomhed. Taxametersystemet er den bærende bevillingsmodel, idet ca. 90% af det statslige tilskud gives som aktivitetsbaseret tilskud. Taxametertilskuddet udløses på baggrund af objektivt fastsatte kriterier samt årligt politisk fastsatte takster på finansloven.

Forskellige målgrupper på EUD

Ældre elever er udfordrede af, at de skal starte direkte på GF2, hvilket kan påvirke både søgning og gennemførelse

Med erhvervsuddannelsesreformen 2015 blev det tidligere samlede grundforløb splittet op i to: Grundforløb 1 forbeholdt unge, som påbegynder deres uddannelse direkte fra 9. eller 10. klasse, og et efterfølgende grundforløb 2 til alle elevgrupper.

Erhvervsskolerne peger generelt på, at GF1 er en succes

- De unge elever får en frisk start på deres skoleliv i et praksisorienteret miljø, hvilket kan imødegå evt. skoletræthed fra folkeskolen.
- Eleverne befinder sig i trygge rammer i en skolekontekst og lærer vigtigheden af at møde op til timerne.
- Såfremt den enkelte skole sætter fokus på praktikparathed og – søgning, kan eleverne allerede tidligt i deres uddannelsesforløb komme i gang med at søge en praktikplads - og dermed øges sandsynligheden for gennemførelse.
- Følgforskningen af EUD-reformen støtter op om disse indsigter.

Erhvervsskolerne peger samtidig på, at ældre elever har brug for en bedre 'indflyvning' til deres uddannelse

- Allerede året efter en elev er gået ud af folkeskolen, har vedkommende ikke længere mulighed for at tage GF1, men mange har i realiteten behov for at styrke deres faglige grundniveau.
- Også voksne elever, som ikke har gået i skole i en årrække, kan opleve det som en barriere for at søge ind på en erhvervsuddannelse, at de ikke starter med et forberedende forløb (foruden dele af GF2) i relation til den uddannelse, de ønsker at tage.

De faglige krav på GF2 er meget høje. Hvis man starter direkte på GF2, vil mange få et chok over niveauet. GF1 ville tage brodden af, fordi man vænner sig til at gå i skole.

Vejleder, erhvervsudd.

Mange ung-voksne føler sig ikke nødvendigvis klædt på til at starte direkte på GF2. De har brug for et forberedende forløb, hvor de kan vænne sig til at være på skolebænken igen.

Uddannelsesleder, erhvervsudd.

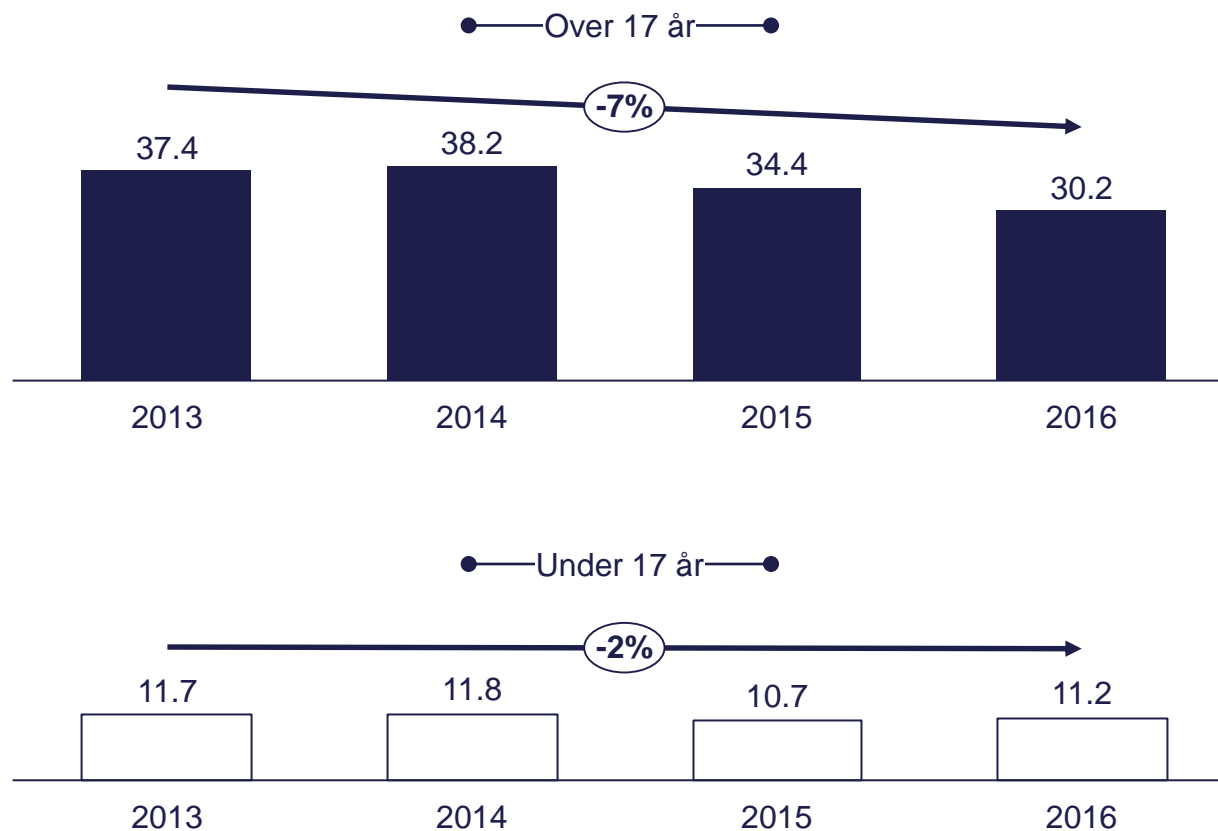
Mens andelen, der søger EUD direkte fra grundskolen, er konstant, ses der et signifikant fald inden for målgruppen, som *ikke* har adgang til GF1

Udvikling

Søgning til erhvervsuddannelse,
Antal i tusinder per aldersgruppe

Faldet i søgningen til erhvervsuddannelserne skyldes blandt andet, at færre elever over 17 år søger.

Aarhus Business College peger på, at denne målgruppes lavere søgning blandt andet kan skyldes, at de ikke har adgang til GF1 og derfor er nødsaget til at opkvalificere sig via VUC, såfremt de ikke kan indfri adgangskravene til EUD.

GF2 er for kort og komprimeret til, at mange elever kan nå at indfri overgangskrav og blive klar til praktik

Fra at det samlede grundforløb tidligere blev udbudt til alle elever og kunne vare op til 60 uger efter elevens konkrete behov, har GF2, som i dag tilbydes størstedelen af eleverne, et omfang på kun 20 uger. Samtidig skal eleverne på mange uddannelser opnå højere faglige niveauer end tidligere. Det betyder for nogen elever, at de bruger mere end ét klip på GF2, ligesom nogen afbryder deres uddannelse pga. det oplevede store pres.

Erhvervsskolerne påpeger flere problemstillinger, som spiller sammen og ifølge skolerne har implikationer for elevernes søgning og gennemførelse

De faglige krav på GF2 er så høje, at en del elever ikke kan nå at indfri overgangskravene inden for de 20 uger.

Eleverne bruger to SU-klip på at gennemføre GF2, selvom de måske kun har behov for en ekstra indsats i nogle fag eller i en begrænset periode.

De fleste elever har ikke en praktikplads, når de påbegynder GF2 og skal derfor søge praktik sideløbende med, at de modtager undervisning.

Det korte GF2 lægger pres på både eleven og skolen ift. at nå overgangskravene. Orienteringen mod praktikken, herunder konkrete søgningsaktiviteter, nedprioriteres derfor, hvilket forringer elevernes vilkår for at søge og finde en praktikplads.

...men samtidig nedprioriteres praktikpladssøgning som led i undervisningen, fordi skolen skal løfte elevernes faglige niveau på kort tid og derfor fokuserer på fagene.

Særligt unge elever har brug for mere end 20 uger (foruden evt. GF1) til at modnes personligt og fagligt, så de kan indgå i et arbejdsmiljø i en virksomhed.

Hverken erhvervslivet eller eleverne oplever, at eleverne er klar til praktik, når de starter hovedforløb, hvilket øger risiko for frafald.

To- eller flersprogede elever kan ikke nå at tilegne sig sproglige og fagsproglige kompetencer på 20 uger til at kunne begå sig i et fagligt miljø på en arbejdsplads.

Nogle elever afholder sig fra at søge ind på uddannelserne, mens andre bruger flere klip på at gennemføre GF2.

Samtidig er GF2 for kort og komprimeret til, at eleverne kan nå at indfri overgangskrav og blive klar til praktik inden for ét GF2-forløb

Fra at det samlede grundforløb tidligere blev udbudt til alle elever og kunne vare op til 60 uger, har GF2, som i dag tilbydes størstedelen af eleverne, et omfang på kun 20 uger. Samtidig skal eleverne opnå højere faglige niveauer end tidligere.

Mulighederne for at forlænge GF2 er begrænsede

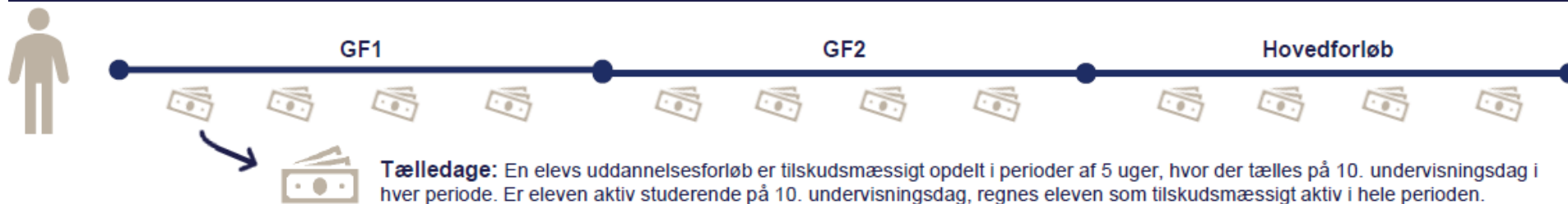
- Før erhvervsskolereformen kunne den enkelte skole, på baggrund af en helhedsorienteret vurdering af den enkelte elev, forlænge vedkommendes grundforløb op til 60 uger med hjemmel i bestemmelsen om den daværende valgfrie del af grundforløbet. Både faglige, personlige og sociale forhold kunne være udslagsgivende for, om skolerne forlængede eleverne.
- Efter reformen er det i udgangspunktet ikke længere muligt for skolerne at forlænge elevernes grundforløb. Dog giver § 51 stk. 1 i loven om erhvervsuddannelser mulighed for såkaldt *supplerende undervisning*. Paragraffen er ikke ny, men har fået stor opmærksomhed efter reformen, idet den repræsenterer den eneste mulighed for erhvervsskolerne for at give den enkelte elev mere undervisning på grundforløbet.
- Skønnet om anvendelse af paragraffen ligger stadig hos skolerne, men retningslinjerne for på hvilken baggrund, der kan tilbydes supplerende undervisning, er skærpet. Det er således udslagsgivende, at der skal være et perspektiv i uddannelsen. Det fremgår af vejledningen til anvendelse af §51, at: *"Det bærende hensyn er elevens mulighed for at færdiggøre sin uddannelse i tilfælde, hvor eleven på grund af særlige omstændigheder, enten er blevet afskåret fra at følge den almindelige undervisning, eller af andre legitime årsager, ikke har opnået det nødvendige læringsudbytte."*
- Der kan dermed *ikke* gives supplerende undervisning som følge af manglende tilegnelse af kompetencer på GF2. I de tilfælde må eleven tage GF2 igen og bruge et ekstra klip. Personlige eller sociale forhold, med mindre der er tale om sygdom, kan heller ikke danne baggrund for en forlængelse af GF2. Der kan heller ikke planlægges supplerende, gentaget undervisning forud for, at elevens lovlige fravær er registreret.

Repræsentanter fra SOSU-området peger på

- at det korte GF2-forløb udfordrer tosprogede elever.
- at SOSU-uddannelserne traditionelt set har stor appel til elever med anden etnisk herkomst end dansk sammenlignet med andre erhvervsuddannelser.
- at fagsproglige kompetencer er en vigtig forudsætning for at kunne indgå i et job med en stor berøringsflade til borgere samt andre faggrupper.
- at SOSU-området mangler arbejdskraft.

Erhvervsskolerne har incitament til at fastholde elever på trods af, at eleverne vil have gavn af at skifte uddannelse og uddannelsesinstitution

Det aktivitetsbaserede taxametersystem giver erhvervsskolerne incitament til at fastholde eleverne i skolernes egne uddannelse, hvilket i noget omfang kan have negative implikationer for elevernes gennemførelse af en uddannelse generelt, hvis uddannelsen ikke er den rette.

- Det aktivitetsbaserede taxametersystem skaber på den ene side positive incitament for den enkelte erhvervsskole til at arbejde med en aktiv fastholdelsesindsats.
- Der forekommer imidlertid et trade off mellem hensynet til fastholdelse på den specifikke uddannelse og hensynet til gennemførelse generelt.
- Taxametersystemet, hvor den enkelte skole modtager bevillinger på baggrund af antal årselever til bestemte *tælleperiode*, giver skolerne incitament til at fastholde en elev i et uddannelsesforløb, selvom vedkommende ville have større gavn af samt større sandsynlighed for at gennemføre et uddannelsesforløb på en anden uddannelsesinstitution.
- Repræsentanter fra erhvervsskolerne peger selv på denne problemstilling – et benspænd for det tværgående samarbejde mellem erhvervsskolerne om elevernes gennemførelse.
- Det vægter endvidere i incitamentsstrukturen, at erhvervsskoleledere resultatkontrakter indeholder mål om fastholdelse.

Jeg synes ikke, at min søn har fået hjælp fra sin nuværende skole i forbindelse med, at han gerne ville skifte uddannelse.

Forælder til elev i proces med at skifte udd.

Vi har ikke noget reelt incitament til at samarbejde om den enkelte elevs gennemførelse.

Uddannelsesleder på erhvervsudd.

Som vejleder tænker man på elevens bedste, men det er da sommetider svært, når der sidder en ledelse, som presser på for, at vi skal fastholde eleverne.

Vejleder på erhvervsudd.

Adgang til GF1 for flere i den samlede elevmålgruppe kan styrke søgning til EUD

Formål & indhold

Formål: At styrke indledende faglig opkvalificering og uddannelsesparathed hos flere ved at udvide målgruppen for GF1.

Indhold:

- En indledende opkvalificering kan styrke sandsynligheden for, at elever gennemfører deres uddannelse, idet de bliver fagligt klædt på samt får mulighed for at etablere sociale relationer tidligt i uddannelsesforløbet.
- Optagelse på GF1 reguleres af UU pba. en helhedsorienteret vurdering.
- Andel ekstra elever på GF1 kan reguleres via kriterier for optagelse samt evt. kvoter.

Vidensgrundlag og hovedobservationer

Tyngden af vidensgrundlaget: vurderes at være relativt høj og bygger på udsagn fra interviews med erhvervsskoler, hvor samtlige informanter er blevet spurgt om erfaringer med forskellige forløb i erhvervsuddannelsens struktur. Dertil bygger vidensgrundlaget på viden fra forskning om betydningen af faglig opkvalificering for søgning og fastholdelse.

- Erhvervsskolerne har generelt positive erfaringer med GF1, som er med til at sikre, at eleverne får en tryk og solid start – både fagligt og sociale – på deres erhvervsuddannelse. De gode erfaringer giver anledning til, at skolerne foreslår at udvide forløbet til en bredere målgruppe.
- Også elever, der *ikke* påbegynder EUD direkte efter 9. eller 10. klasse, kan i følge erhvervsskolerne have behov for GF1 – enten for at styrke uddannelsesparathed og/eller for at blive fagligt opkvalificeret.
- Forskning viser, at faglig opkvalificering, i direkte relation til den uddannelse en elev ønsker at påbegynde, er at foretrække, fordi det skaber sammenhæng i elevens uddannelsesforløb, hvilket er med til at fastholde eleven i uddannelse.

Løsningen har snitflader til 7.2., som adresserer udfordringen vedr. manglende tid til at blive klar til hovedforløbet. Desuden er det væsentligt at overveje implikationer for etablering af attraktive ungemiljøer for så vidt, GF1 åbnes for også ældre elever. Ydermere kan løsningen have samspil med 5.2 vedr. revidering og evt. lempelse af overgangskrav.

Potentialeskøn

S Søgning
G Gennemførelse

- Der opnås primært effekt på gennemførelse
- Implementeringshorisont: 1-2 år

Implementeringsansvar

Stat

- Revidering af regler om eksklusivt GF1 til kun den helt unge målgruppe – også ældre elever skal kunne tage GF1

Kommune

- Tilvejebringelse af kapacitet hos UU til vurdering af behov for GF1 hos den enkelte, der ønsker forløbet

UU

- Gennemførelse af vurderingssamtaler med elever, der søger om GF1

EUD

- Udbud af allerede eksisterende GF1-forløb til flere elever og/eller udbud af GF1-forløb til ældre elever.

Grundskolen

Adgang til GF1 for flere i den samlede elevmålgruppe kan styrke søgning til EUD

Det kan styrke både søgning og gennemførelse på erhvervsuddannelserne, hvis også andre elever end unge direkte fra 9. eller 10. klasse tilbydes GF1. Skolerne kan evt. oprette aldersopdelte hold for at understøtte gode sociale miljøer.

Målgruppen for GF1 skal udvides, men ikke alle har behov for forløbet.
Hvem skal have GF1?

Den enkelte kommende elev skal angive i sin ansøgning til EUD, evt. i samarbejde med UU eller jobcenter, **om vedkommende ønsker GF1.**

UU foretager, som led i opgavevaretagelsen under det samlede kommunale ungeansvar, en **vejlednings- og vurderingssamtale** med elever, der ønsker GF1.

Erhvervsskolen indskriver elever, der indstilles af UU, på **allerede eksisterende GF1-forløb** (der foretages ikke meritafklaring).

I interviewene med repræsentanter fra erhvervsskolerne er det en tværgående pointe, at en elev stadig er ung, selvom vedkommende har afsluttet folkeskolen for +1 år siden, og ofte har behov for et mere grundlæggende samt længere introducerede forløb til sin uddannelse, end GF2 tilbyder, såvel omfangs- som indholdsmæssigt. Tilbuddet og muligheden **kan skabe plads til personlig og faglig modning.**

Det kan desuden gavne ældre elever, som ikke har været under uddannelse i en årrække, at påbegynde erhvervsuddannelsen med en grundfaglig opkvalificering i form af GF1. Tilbuddet og muligheden **kan skabe tryghed** og være med til at forsikre nogen om, at de er i stand og klar til at tage en erhvervsuddannelse. Desuden kan et udvidet grundforløb understøtte sociale relationer, hvilket er vigtigt for elevernes fastholdelse. Det er i den forbindelse en pointe, at GF1 med fordel kan opdeles i hold af elever inden for den samme aldersgruppe, så skolerne arbejder med at etablere attraktive ungemiljøer muliggøres.

Løftestangen kan skaleres og tillade flere eller færre elever at blive optaget på GF1 via formulering af krav og retningslinjer i UU's faglige vurdering, ligesom der kan fastsættes kvoter for, hvor mange den enkelte uddannelsesinstitution skal kunne optage ekstra på GF1.

FAKTABOKS

Forskning viser, at både unge og voksne med behov for støtte til at påbegynde en erhvervsuddannelse har særlig gavn af, at opkvalificering sker i et praksisbetonet miljø, fx på den erhvervsskole de søger om at blive optaget på.

Det er med til at skabe motivation og orientering mod parathed til uddannelsen.

Denne viden støtter op om, at GF1 som et opkvalificerende forløb på erhvervsskolen tilbydes flere, som har brug for et fagligt forløb indledningsvis i uddannelsen.

Mere fleksible muligheder for at forlænge GF2 kan bidrage til at fastholde elever i uddannelse

Formål & indhold

Formål: At imødekomme behov for forlængelse af grundforløbet hos de elever, som ikke nødvendigvis har gavn af at tage hele GF2 igen. Dette vil bl.a. betyde, at eleverne ikke skal bruge to klip på grundforløbet, samt at de fastholder motivationen for deres uddannelse.

Indhold:

- Regler om supplerende undervisning udvides, så erhvervsskolerne er mere frie ift. at foretage et skøn over den enkelte elevs behov for undervisning. Skønnet beror på en mere helhedsorienteret vurdering af eleven, end der er hjemmel til i dag. Dog bør der formuleres klare kriterier for indsatsen.
- Der kan arbejdes med loft for udbuddet af supplerende undervisning fordelt til målgruppen.

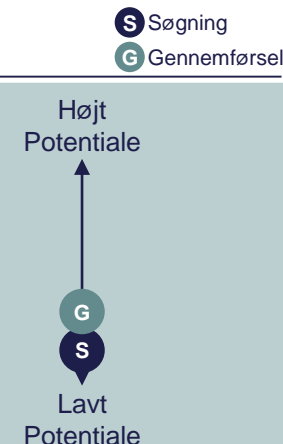
Vidensgrundlag og hovedobservationer

Tyngden af vidensgrundlaget: vurderes at være relativt høj og bygger på udsagn fra interviews med erhvervsskolerne. Størstedelen af de adspurgte berører problemstillinger vedr. omfang og krav på GF2, herunder risiko for frafald på forløbet, og der hersker bred enighed om de fremhævede hovedobservationer.

- Nogen elever bruger mere end ét klip i deres uddannelse på at gennemføre GF2, men mange af disse har ikke gavn af at tage hele GF2 to gange.
- Eksisterende muligheder for supplerende undervisning er for snævre til at imødekomme eksisterende behov.
- Det kan virke demotiverende for elever at tage hele GF2 mere end én gang, hvilket øger risikoen for frafald.
- Et kortere, supplerende forløb kan forkorte elevens samlede uddannelsesforløb.

Potentialeskøn

- Løsningen kan imødekomme alle de elever, som i dag bruger mere end ét klip på at gennemføre GF2 eller frafalder forløbet
- Implementeringshorisont: 1-2 år.

Implementeringsansvar

- Stat**
  - Udvide muligheden for brug af eller supplere §51 i Lov om erhvervsuddannelser med yderligere muligheder for at udvide eleveres grundforløb med målrettet supplerende undervisning
- Kommune**
- UU**
- EUD**
  - Udbyde supplerende undervisning (gerne holdbaseret) til elever, som har behov for det ifm. deres grundforløb.
- Grundskolen**

Indsatsområdet har en berøringsflade til indsatsområde 3.2 om tættere dialog om overgangskrav, samt indsatsområde 5.1.

Elever med behov for begrænset ekstra undervisning på GF2 skal have mulighed for dette uden at tage hele GF2 igen

En større grad af fleksibilitet i forhold til at udvide GF2 vil imødekomme de elever, som har behov for begrænset ekstra støtte eller tid til at gennemføre grundforløbet.

I dag

- Alle elever, som ikke har bestået GF2, og som endnu ikke har brugt tre klip, kan tage GF2 igen – men langt fra alle har behov for hele forløbet. Mange har behov for enten specifik faglig supplerende i enkelte fag eller et kortere opfølgende forløb afslutningsvis i forløbet.
- Nuværende regler om supplerende undervisning legitimerer kun undervisning til en meget snæver målgruppe og giver ikke skolerne mulighed for at planlægge evt. ekstra undervisning.

Hvem vil løsningen tilgode?

- Elever som ikke har behov for at tage hele GF2 igen, men som har behov for ekstra faglig støtte (ikke SPS) i løbet eller forlængelse af GF2.
- Denne elevgruppe finder det demotiverende og oplever det som et nederlag at skulle tage hele GF2 af flere omgange, herunder at bruge to klip på forløbet, hvilket øger risikoen for, at de ikke gennemfører grundforløbet.
- Tosprogede elever, som har behov for længere tid på grundforløbet til eksempelvis målrettet sprogundervisning med fokus på fagsprog.
- Elever, som generelt afholder sig fra at søge ind på EUD, fordi de ikke tror, at de kan gennemføre GF2 på 20 uger.

Anbefalet justering

- Regler udvides, så elever med behov for supplerende undervisning på GF2 kan modtage denne – gerne holdbaseret:

- Fra det tidspunkt på GF2, hvor et fagligt behov afdækkes

Og/eller

- I direkte forlængelse af GF2.
- Eleven skal i så fald ikke bruge et af sine tre klip i uddannelsen på at færdiggøre GF2.

Betydning for gennemførelse?

- Positiv betydning for gennemførelsen blandt de elever, som frafalder grundforløbet, fordi de finder forløbet for svært eller komprimeret.
- Positiv betydning for de elever, som ellers ville have brugt +1 klip på at gennemføre GF2, men som ikke har behov for at tage hele forløbet.

Omkostninger?

- På den ene side medfører løsningen omkostninger i form af øgede undervisningsaktiviteter.
- En del af finansieringen kan imidlertid hentes fra besparelser forbundet med en reduktion i nuværende omfang af GF2-udbud samt fastholdelsesaktiviteter.

Skoler skal have mulighed for at dele aktivitetsbaseret taxameter

Formål & indhold

Formål: At fremme erhvervsskolernes incitamenter til at samarbejde om elevernes gennemførelse via mere gunstige muligheder for udveksling af elever mellem hovedinstitutioner.

Indhold:

- Det aktivitetsbaserede taxametersystem skal ændres, så flere skoler kan få taxameter for den samme aktivitet, enten delt eller overlappende
- Det skal være nemmere for skoler at udveksle elever i korte 'snuseforløb', hvorigennem eleverne kan blive afklarede ift. uddannelsesskift.

Vidensgrundlag og hovedobservationer

Tyngden af vidensgrundlaget: vurderes at være begrænset og bygger på udsagn fra interviews med repræsentanter fra erhvervsskolerne, herunder især vejledergruppen, hvor enkelte informanter påpeger den direkte sammenhæng og problemstilling vedr. økonomiske incitamenter til at fastholde elever. Direkte adspurgt erklærer flere informanter sig dog enige i observationerne og ønsket om et tættere tværgående samarbejde om gennemførelse.

- For lang fastholdelse i forkert uddannelse virker demotiverende på eleverne og øger dermed risikoen for frafald.
- Erhvervsskolerne har ikke økonomiske incitamenter til samarbejde om elevernes gennemførelse og har dermed heller ikke skabt traditioner og procedurer herfor.
- Vejledere befinder sig i et krydspres ml. hensyn til skolens økonomi og elevens bedste.
- Erhvervsskolernes generelle samarbejde kan styrkes, hvis de i højere grad tilskyndes til at samarbejde om elevernes gennemførelse.

"Walk the talk": Løsningen vil kunne understøtte markedsføring med fokus på, at valget af en erhvervsuddannelse ikke lukker, men åbner døre for eleverne. I det omfang eleverne oplever, at skolerne selv efterlever denne pointe, vil eleverne allerede tidligt opleve fleksibiliteten og friheden forbundet med en erhvervsuddannelse.

Potentialeskøn

S Søgning
G Gennemførelse

- Der kan opnås effekt på gennemførelse, men givet målgruppens størrelse er den samlede effekt dog begrænset
- Implementeringshorisont: 1-4 år afhængig af model

Implementeringsansvar

Stat

Kommune

UU

EUD

Grundskolen

- Omlægning af det aktivitetsbaserede taxametersystem, enten 'small', 'medium' eller 'large' model
- Tydelig placering af ansvar, fx hos karrierevejledere, for at opsøge og vedligeholde viden om og samarbejde med andre erhvervsskoler om muligheder for udveksling af elever.

Skoler skal have mulighed for at dele aktivitetsbaseret taxameter

Der kan opstilles tre modeller med forskellig grad af indgriben i det nuværende taxametersystem, som i tilsvarende forskelligt omfang kan understøtte erhvervsskolernes samarbejde om elevernes gennemførelse af det samlede grundforløb

"Small"

Institutionalisering af 'snuseforløb'

- Der indføres et udvekslingstaxameter, hvor modtagende skole fakturerer afgivende skole for undervisning givet til eleven.
- Et snuseforløb er en periode på mellem 2-5 uger i løbet af grundforløbet, hvor en elev kan prøve, hvordan det er at gå på en anden uddannelse - enten på den samme eller en anden uddannelsesinstitution.
- Forløbet tæller ikke for et klip i elevens uddannelsesforløb.
- Kompensation for evt. manglende undervisning ifm. et snuseforløb kan imødekommes med udvidelse af muligheden for supplerende undervisning.

"Medium"

Omkostningsneutral model

- Hvis en elev skifter mellem skoler deles det aktivitetsbaserede taxameter mellem afgivende og modtagende skole relativt til, hvor stor en andel af den afholdte undervisning, eleven har modtaget hvert sted.
- Incitamentet til at fastholde eleven på trods af argumenter om større sandsynlighed for gennemførelse på en alternativ uddannelse svækkes, men fjernes ikke.
- Modellen kan kombineres med snuseforløb.

"Large"

Ny incitamentstruktur

- Der indføres et taxameteroverlap, som udgør en meromkostning sammenlignet med i dag.
- Både den afgivende og den modtagende skole får aktivitetsbaseret taxameter for den aktivitet, som eleven har været i gang med ifm. sit skoleskift.
- Incitamentet om gennemførelse overskygger incitamentet om fastholdelse.
- Modellen kan kombineres med snuseforløb.

Frafald 3 mdr. efter start på grundforløbet, 2016

Frafald med omvalg

1,0 %

Frafald uden omvalg

12,5 %

Løsningen kan mobilisere elever fra gruppen, der afbryder deres uddannelse uden at gå i gang med en anden uddannelse, til gruppen, der afbryder for at påbegynde eller fortsætte på en anden uddannelse.

Garantiskole-samarbejde gør det muligt for uddannelsesinstitutioner at samarbejde om elevernes gennemførelse

Garantiskole Vordingborg er et samarbejde mellem uddannelsesinstitutioner, hvor elever kan besøge og opleve forskellige ungdomsuddannelser, hvis de har brug for at afklare, om et uddannelsesskift er det rette for dem. Ordningen understøtter på den måde elevernes gennemførelse. Garantiskolesamarbejde er indført i flere andre kommuner, bl.a. Silkeborg, Roskilde og Ringsted Kommune.

Gennem Garantiskole Vordingborg udveksler uddannelsesinstitutioner elever udenom taxametersystemet

HVAD?

- Formålet er at sikre et smidigt samarbejde mellem uddannelsesinstitutioner, hvis en elev har behov for at skifte uddannelse, eller hvis vedkommende er i tvivl om sit uddannelsesvalg.
- Gennem Garantiskole Vordingborg kommer den unge på besøg hos en anden uddannelsesinstitution eller afdeling efter aftale med sin vejleder. Besøget varer op til en uge og foretages udenom taxameter-systemet. Den unge er "gæst" i en almindelige klasse, så der planlægges ikke særskilte aktiviteter, men lærere og elever orienteres om besøget. Koordinering af udvekslingen foretages af vejlederne på de involverede institutioner.

Øget fastholdelse og brug af færre klip på at gennemføre

HVORDAN?

- Oplevelsen er, at garantiskolen har ført til øget fastholdelsen blandt størstedelen af de unge, som vælger at skifte eller blive på deres uddannelse efter et besøg (Jan Lauridsen, vejleder på ZBC Vordingborg).
- Derudover mindsker samarbejdet de unges brug af klip, hvilket gavner gennemførelsen på EUD (Jan Lauridsen, vejleder på ZBC Vordingborg).
- Indtrykket er, at samarbejdet blev sat på pause under implementeringen af erhvervsuddannelsesreformen, men nu anvendes i højere grad og fremadrettet vil blive anvendt mere.

Behov for at mindske opbrud og 'huller' i elevernes uddannelsesforløb

HVORFOR?

- Nogle unge falder fra under deres uddannelse, fordi de bliver i tvivl om deres uddannelsesvalg. Dette kan skabe opbrud og huller i de unges uddannelsesforløb, hvis de ikke starter op på en ny uddannelse med det samme. Disse opbrud kan gøre det sværere for de unge at gennemføre en ungdomsuddannelse.
- Udfordringen, som Garantiskole Vordingborg søger at løse, relaterer sig således til en generel gennemførelsesproblematik, specifikt rettet mod elever, som risikerer opbrud i deres uddannelsesforløb, fordi de ønsker at skifte uddannelse.

Hvem er involveret i indsatsen?

HVEM?

- Garantiskolen har egen styregruppe under Vordingborg Kommunes ungeindsats. Styregruppen mødes fire gange årligt, men udvekslingen af elever koordineres af vejledere på skolerne.
- Relationer og kontakt mellem vejledere er en drivkraft for samarbejdet. Den primære barriere er, at det er ressourcemæssigt svært for vejledere at prioritere netværk og indsatser, som ligger uden for egen institution.
- De involverede institutioner er ZBC Vordingborg, Vordingborg Gymnasium og HF, Produktionsskolen Strømmen, VUC Storstrøm, 10. klassescentret, Vordingborg Ungdomsskole, UU Sjælland Syd, Jobcenteret, EUC Sjælland samt uformelt samarbejde med bl.a. CELF.

Agenda

Introduktion

Metodisk tilgang

Indsatsområder

1 Forankring af målsætninger

2 Information & vejledning

3 Tryghed & forudsigelighed

4 Attraktive EUD-forløb

5 Fleksibel EUD

6 Eksponering for praksis

7 Målrettet 10. klasse

8 Repositionering af EUD-brand

Delanalyse 3: Grundskolernes indsats for at forberede elever til et bredere uddannelsesvalg

Analysens indsatsområde 6 og de dertilhørende løftestænger tager afsæt i delanalyse 3 og en kortlægning af, hvordan grundskolerne i dag arbejder med praksisfaglighed, uddannelsesafklarende aktiviteter og vejledning

Kortlægning af grundskolernes praksis i udkolingen

Kortlægningen af grundskolernes praksis for at arbejde med søgning og gennemførelse udspringer af **delanalyse 3**.

På baggrund af kortlægningen identificeres centrale udfordringer, der gør sig gældende på grundskolerne, og som i samspil med indsigter fra de øvrige delanalyser, er retningsgivende for særligt **indsatsområde 6** i den samlede analyse.

Kortlægningen af grundskolernes arbejde med at motivere til bredere uddannelsesvalg inddrager flere **datakilder**, hvor interviews med lærere, ledere og elever i udkolingen udgør hovedkilden.

Desk research med særligt fokus på virksomme organiseringer og initiativer, der har betydning for elevernes uddannelsesvalg, herunder EUD-videnskortlægningen (Rambøll 2018).

Survey til pædagogiske udkolingsledere om organisering af uddannelsesafklaring og praksisfaglighed i undervisningen.

Gruppe- og enkeltinterviews med udkolingsledere, lærere, UU-vejledere og elever i udkolingen

Telefoninterviews med forældre til elever i udkolingen

Fire undersøgelsesspørgsmål guider kortlægningen i delanalyse 3

- 1 Hvordan arbejdes der med praksisfaglighed i udkolingsens undervisning og vejledning, herunder om der er forskelle i vejledningen til erhvervsuddannelserne ift. andre?
- 2 Hvordan tilrettelægges brobygningsaktiviteter og praktik, herunder hvilke barrierer der er i samarbejdet mellem erhvervsskolerne og folkeskolerne?
- 3 Hvordan tilrettelægges Uddannelse og Job i udkolingen med henblik på at informere og vejlede om erhvervsuddannelser?
- 4 Hvordan foretages vejledning for dels de fagligt svage og dels de fagligt stærke elever?

På de følgende sider præsenteres indsigter fra kortlægningen

AD 1: Skolerne forsøger at arbejde praksisfagligt, men oplever sig udfordret af faglige mål, prøveformer og didaktiske begrænsninger

Praksisfaglighed i undervisningen og vejledningen optager lærere og ledere, som alle udtrykker et ønske om en mere virkelighedsnær undervisning, der forbereder elever til andet end STX. Alligevel oplever skolerne udfordringer med en mere praksisfaglig skoledag, især når den praksisfaglige undervisning skal knyttes til uddannelsesvalg.

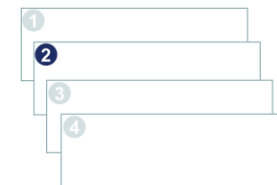
Lærerne på de besøgte skoler arbejder alle med alternativer til den traditionelle tavleundervisning i udskolingen. Dataindsamlingen rummer således flere konkrete måder at inddrage praksis i undervisningen, fx gennem problemorienteret undervisning, fordybelsesdage/uger, virksomhedssamarbejder, emneuger og valgfag, ligesom alle lærere beskriver, at de i den daglige undervisning vægter, at eleverne arbejder med virkelige problemstillinger, fx ved at undersøge skolens bygninger i matematik, udføre forsøg i naturfagene eller lave film i dansk. Der er dog forskel blandt skolerne på, hvor meget undervisningens organisering understøtter praksisfaglighed; på én skole er hele udskolingen projektorganiseret, og fagene spiller ind i projekter, hvor elever skal arbejde med cases, problemstillinger og løsninger, hvilket kræver et tæt teamsamarbejde. På de øvrige besøgte skoler benyttes elementer fra folkeskolereformen (linjer/toning, valgfag og åben skole) i varierende grad til at skabe en mere varieret udskoling; enkelte skoler har et specifikt erhvervsrettet praksisfagligt fokus fx i linjer eller valgfag for alle elever, mens det for andre skoler i højere grad handler om at lave afbræk, fx gennem museumsbesøg, virksomhedsbesøg og ekskursioner, fra den fagundervisning, der kendetegner hovedparten af elevernes skoledag. Her er det praksisfaglige i mindre grad en del af undervisningen.

De praksisrettede initiativer giver en mere varieret skoledag, men data peger på, at de praksisfaglige elementer i undervisningen i mindre grad kobles til uddannelsesvalg. På tværs af interviews peger lærerne på to forhold, der begrænser en praksisfaglig undervisning, der kan ansøre til en bredere uddannelsesvalg. Én gruppe af lærere peger på manglende overskud og ideer i en i forvejen presset hverdag: De oplever, at forberedelsestiden ikke er tilstrækkelig til undervisningsforløb, der kombinerer teori og praksis og skaber naturlige overgange til EUD. Færdige forløb ville kunne hjælpe dem, hvis de fik dem præsenteret, fx af en ressourceperson på skolen. En anden gruppe af lærere peger på manglende didaktik til at tilrettelægge forløb med klare mål for elevernes læring. For alle interviewede lærere gør det sig gældende, at manglende viden om erhvervsuddannelser vanskeliggør anknytningen mellem fag og uddannelsesvalg. Praksisfaglighed i undervisningen bliver dermed ikke automatisk en anledning til at tale om erhvervsuddannelser. Enkelte skoler har adresseret dette gennem fælles undervisningsforløb mellem erhvervsskole- og grundskolelærere. Her oplever grundskolelærerne både at have fået nye didaktiske redskaber og indsigt i EUD, som de kan hægte deres fagundervisning op til og dermed også vejlede om og forberede til erhvervsuddannelser.

Lærere og ledere på hovedparten af de besøgte skoler tolker de faglige mål og afgangsprøven på en måde, der former undervisningen i en akademisk retning, og som dermed vejleder eleverne i retning af gymnasiale uddannelser. Forberedelsen til afgangsprøven begrænser lærernes tid til og prioritering af undervisning, der kunne danne mere naturlige overgange til EUD, fordi en sådan undervisning for de fleste lærere opleves som en modsætning til opnåelsen af de faglige mål. Lærere og ledere vurderer, at konsekvensen er, at udskolingen primært forbereder til STX, og at det inden for de nuværende rammer er svært at klæde eleverne på til EUD, fordi de praktiske fag fylder meget lidt. Eleverne har også en oplevelse af, at udskolingen forbereder til STX, dels fordi fagene er de samme, og dels fordi undervisningsformen er akademisk snarere end praktisk-anvendelsesorienteret. Endelig fortæller elever, at de praktiske fag (fx valgfag) ikke tages seriøst blandt eleverne og ikke kobles til videre uddannelse af lærerne.

Mindre eller anderledes karaktergivning, andre prøveformer og andre faglige mål er ledere og læreres bud på en mere praksisorienteret udskoling, der skaber overgange til EUD. Samtidig er der eksempler i de besøgte skoler, hvor de har haft succes med en organisering, der understøtter praksisfaglighed og uddannelsesafklaring i samspil med de faglige mål, hvorfor det vurderes, at udfordringen ikke nødvendigvis er de faglige mål, men forståelsen af disse.

AD 2: De uddannelsesafklarende aktiviteter kan være med til at udfordre uddannelsesvalget men udbyttet varierer

Interviews med elever, forældre, ledere og lærere peger på, at udbyttet af de uddannelsesafklarende aktiviteter varierer betragteligt afhængigt af aktiviteterne organisering. Skolerne efterlyser særligt mere samarbejde med erhvervsskoler om forløb.

Der er meget varierende udbytte af introduktionskurserne, hvilket ser ud til at hænge sammen med introduktionskursernes organisering. På de fleste skoler skal alle elever besøge mindst én erhvervsuddannelse, men på nogle skoler kan de vælge en erhvervsrettet gymnasial uddannelse i stedet. På nogle skoler kan eleverne vælge, hvilken indgang eller uddannelse, de gerne vil besøge på erhvervsskolen, mens skoler i andre kommuner "parres" tilfældigt med en erhvervsuddannelse. Interviews med ledere, lærere og forældre peger på, at introduktionskurserne kan give eleverne mulighed for afklaring, når der er et godt samarbejde mellem grundskole, UU og erhvervsskole om dagene, og når dagene er tilrettelagt, så de giver eleverne indblik i undervisningen, uddannelserne og beskæftigelsesmulighederne. Omvendt får eleverne et meget begrænset udbytte, når besøgene ikke er veltilrettelagte, og når de ikke har mulighed for at vælge EUD-indgang. Eleverne er typisk afsted i 8. klasse, men i én kommune er de på introduktionskursus i 7. klasse. I den kommune, hvor eleverne er afsted i 7. klasse, oplever lærere og ledere, at det er et godt tidspunkt, dels fordi det tager noget af det tidsmæssige pres væk fra 8. klasse, og dels fordi det giver eleverne mere realistiske billeder på ungdomsuddannelser inden den første UPV. Dermed bliver det klarere for eleverne, hvad de vurderes i forhold til.

På tværs af datakilder varierer vurderingen af, om introduktionskurser formår at flytte elevers uddannelsesvalg fra STX til EUD. De fleste af de interviewede elever vurderer, at introduktionskurset bekræftede det uddannelsesvalg, de allerede havde truffet – og dette gælder især elever, der ønsker STX, men nogle forældre fortæller, at deres barns introduktionskursus – i samspil med virksomhedsbesøg, praktik og brobygning – har været med til at give eleven en klarere retning for uddannelsesvalget. I forlængelse heraf fortæller flere elever, at de oplevede at få mere ud af at besøge virksomheder og snakke med rollemodeller (både voksne og unge) for at forstå hvilke veje, der er mellem uddannelse og jobmuligheder som voksen.

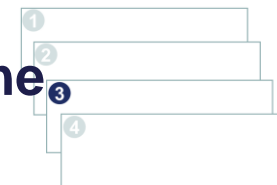
Lærere og ledere på flere skoler peger på, at et bedre samarbejde med erhvervsskolerne ville kunne flytte flere elever i retning af EUD. I de nuværende rammer er samarbejdet ofte begrænset til den konkrete introduktionsdag. Grundskolerne oplever ikke, at erhvervsskolerne er ligeså opsøgende som de gymnasiale uddannelser ift. at samarbejde om besøgsdage, valgfag eller andre forløb. Lærere og ledere efterspørger mere samarbejde om undervisningsforløb og introduktionskurser, og i datamaterialet er der eksempler på grund- og erhvervsskoler, der har samarbejde om undervisningsforløb. Vurderingen her er, at disse forløb giver elever nogle helt andre muligheder for læring, ligesom de giver værdifuld viden hos både grund- og erhvervsskolelærere.

Brobygning er på alle skoler et tilbud til de ikke-uddannelsesparate elever, og det ligger primært placeret hos UU vejlederen. Det betyder, at skolerne ikke er så tæt involverede i brobygningen. Nogle lærere mener, at det er godt, at de ikke-uddannelsesparate elever får en specialiseret indsats fra UU-vejlederen, men det har den betydning, at læreren har mindre gode forudsætninger for at følge op på brobygningen, når eleven er tilbage på skolen. Nogle informanter peger på, at brobygningen virker stigmatiserende for de elever, der skal afsted, og at det nuværende system samtidig ikke giver tilstrækkelige muligheder for at udfordre de uddannelsesparate elever, hvoraf en del ville profitere mere af EUD end STX.

Erhvervspraktik er en mulighed på alle skoler i enten 8. eller 9. klasse. Det er dog ikke på alle skoler, at praktikken er obligatorisk for alle elever; nogle steder er den et tilbud til de ikke-uddannelsesparate elever. På de skoler, hvor alle elever skal i praktik, vurderer de fleste lærere og ledere, at praktikken er en del af en dannelsesopgave, hvor eleverne får indsigt i arbejdslivet. Det er dog kun på et fåtal af de besøgte skoler, at erhvervspraktikken tænkes sammen med virksomhedsbesøg og de uddannelsesafklarende aktiviteter eller gøres til genstand for en projekt/synopseopgave efterfølgende.

AD 3: Uddannelse og Job varetages meget forskelligt på skolerne og har et bredere sigte end vejledning om erhvervsuddannelser

Uddannelse og Job har ikke i alle tilfælde særskilt fokus på at vejlede og informere om erhvervsuddannelser, men kan have et bredere samfundsmæssigt sigte. Faste forløb har et mere erhvervsrettet sigte og muliggør kobling mellem fag og uddannelsesafklaring.

Baseret på survey og interviews ses der en variation ift., om Uddannelse og Job ligger integreret i et fag eller har en særskilt plads i skemaet, fx i form af en Uddannelse og Job-uge. I en af de besøgte kommuner er UU købt ind til at varetage faget. Emnet varetages typisk af klassens kontaktlærer, dansklærer eller samfundsfaglærer. Blandt de besøgte skoler har der ikke været eksempler på, at lærere har modtaget særskilt kompetenceudvikling i forbindelse med varetagelsen af emnet. Besøgene viser, at der er stor variation i de aktiviteter, der ligger i Uddannelse og Job. Ud fra interviews ses det, at: 1) Uddannelse og Job varetages som en del af den ordinære undervisning fx i samfundsfag eller dansk, fx gennem analyse af noveller eller tekster der omhandler samfundsmæssige eller arbejdsmarkedsforhold; 2) Uddannelse og Job varetages gennem åben skole-samarbejder med virksomheder; 3) Uddannelse og Job afholdes som en temauge med besøg fra repræsentanter fra virksomheder og rollemodeller fra uddannelser; og 4) Uddannelse og Job har form af karrierelæringsforløb, hvor elever gennem et spil skal reflektere over uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder.

Enkelte kommuner har udnævnt ressourcepersoner eller uddannelsesambassadører blandt lærerne på skolerne til at varetage emnet og hjælpe deres lærerkolleger. En af disse ressourcepersoner fortæller, at det er meget gavnligt med et større videndelingsnetværk mellem ressourcepersoner på tværs af skolerne, da det kan give inspiration og indsigter til egen skole. Samtidig er det dog en udfordring, at der ikke alle steder er fulgt timer med i funktionen som ressourceperson, hvilket begrænser mulighederne for at lave forløb og samarbejdsrelationer, fx med virksomheder. Ressourcepersonen vurderer også, at en væsentlig forudsætning for, at Uddannelse og Job fungerer som uddannelsesafklaring er, at der kommer synlighed på den enkelte skole omkring de afklarende aktiviteter fx i form af et årshjul, der tydeliggør tidspunkt, formål og ansvarsplacering for de forskellige aktiviteter. Lærere på skoler, hvor der ikke er en ressourceperson, efterlyser også denne form for synlighed og overblik, da det opleves som en uklar opgave at tilrettelægge emnet i den almindelige undervisning. I den forbindelse peger både lærere og ledere på, at ledelsen også skal være aktiv ift. at fastlægge form og fokus på Uddannelse og Job, sådan at det ikke er den enkelte lærers ansvar at vurdere, hvilke aktiviteter og forløb, der skal ligge i emnet.

Samlet set viser skolebesøgene, at Uddannelse og Job i mange tilfælde ikke har et særskilt fokus på at informere og vejlede om erhvervsuddannelser – dette gælder i særdeleshed, når emnet er integreret i et fag og afholdes af en enkelt lærer. I disse tilfælde har Uddannelse og Job et bredere samfunds- og arbejdsmarkedsorienteret sigte. I de tilfælde hvor UU varetager Uddannelse og Job har emnet et mere fokuseret sigte på erhvervsuddannelser og beskæftigelsesmuligheder, men fordi det er adskilt fra fagene, fortæller både UU-vejledere og lærere, at efterbehandlingen af Uddannelse og Job i undervisningen kan blive udfordret. I en række af de besøgte kommuner har skoleforvaltningen valgt at gå en anden vej og udvikle færdige Uddannelse og Job-forløb, som skoler kan anvende i samarbejde med UU. Disse forløb er kendetegnet ved en langt højere grad af erhvervsrettet fokus, end der ses, når Uddannelse og Job varetages af en lærer. Forløbene indeholder både besøg på virksomheder, erhvervsuddannelser og færdigudviklede undervisningsforløb til forberedelse og efterbehandling i klassen. Dermed sikres sammenhængen mellem fag og uddannelsesafklaring. I en af kommunerne har man gode erfaringer med at lægge disse forløb i den understøttende undervisning i udskolingen, mens andre kommuner bruger åben skole som ramme for forløbene.

AD 4: Fagligt svage elever vejledes af UU, og skolerne oplever begrænsede muligheder for at udfordre fagligt stærke elevers valg⁴

Skolerne oplever ikke, at de har tilstrækkelige muligheder for at udfordre stærke elevers uddannelsesvalg i retning af EUD. Forældreinddragelse og praksisfaglige undervisningsforløb i samarbejde med erhvervsskoler har givet gode erfaringer på enkelte skoler.

Rammerne for vejledning fastlægger det tilbud, som hhv. fagligt stærke og svage elever, forstået som hhv. uddannelses- og ikke-uddannelsesparate elever, får. Det betyder, at der er individuel vejledning for ikke-uddannelsesparate elever, mens de uddannelsesparate elever selv skal opsøge vejledning, hvis de er i tvivl om deres uddannelsesvalg. Derudover får alle elever kollektiv vejledning af UU i klassen. Lærere og ledere oplever helt gennemgående, at de med ændringerne i vejledningsloven fik en ny opgave, men at der i de nuværende rammer ikke er tilstrækkelige muligheder for at udfordre fagligt stærke elever på deres uddannelsesvalg. Det betyder i lærere og lederes opfattelse, at mange elever, der kunne profitere af EUD, alligevel vælger STX uden at have fået udforsket dette valg.

Eleverne ville gerne have mere individuel vejledning, men er ikke sikre på om vejledning ville ændre deres valg fra STX til EUD. En del af de interviewede elever fortæller, at de vælger STX, men at de er i tvivl om, hvad de vil, og at gymnasiet giver mere tid til at træffe et valg, som de oplever er afgørende for deres fremtid. I den forbindelse fremhæver elever fra skoler, hvor der arbejdes med karrierelæring i vejledningen og undervisningen, at fælles diskussioner i klassen om uddannelse, motivation og interesser sætter gang i gode refleksioner, der er med til at kvalificere og nuancere deres uddannelsesvalg.

Ud fra survey og interviews ses det, at lærere og ledere på tværs af skoler vurderer, at undervisningen i højere grad forbereder til gymnasiet end erhvervsuddannelserne. Det skyldes, iflg. ledere og lærere, dels fagrækken og dels undervisningsformen, der ligner STX. Som tidligere beskrevet udtrykker lærere og ledere en forståelse af både prøveformer og de faglige mål, som i deres optik begrænser deres muligheder for at lave praksisrettet undervisning. Denne tolkning af de faglige mål betyder, at udskolingen bliver udpræget akademisk og "boglig" i lærernes beskrivelse. For de fagligt stærke elever, der ikke får individuel vejledning og særlige uddannelsesafklarende indsatser, betyder det iflg. lærere og ledere på flere skoler, at eleverne ikke får øjnene op for de muligheder, der ligger i EUD, og at valget derfor ofte falder på en af de gymnasiale uddannelser.

Både lærere og ledere på tværs af skoler vurderer, at en mere praksisfaglig undervisning i alle fag ville kunne vejlede flere stærke elever mod EUD, og de peger på, at kendskab til EUD er afgørende for at lærere kan lave en undervisning, der ligner det, elever møder på erhvervsskolerne. Enkelte skoler har gjort sig gode erfaringer med udvikling af undervisningsforløb til valgfag og udskolingslinjer med EUD-lærere, som giver mulighed for, at alle elever bliver udfordret på deres uddannelsesvalg i undervisningen.

Forældrenes holdning til ungdomsuddannelser er iflg. lærere og ledere en afgørende faktor, som kan være en udfordring for skolernes indsats for at nuancere elevers uddannelsesvalg i retning af andet end STX. I interviews fortæller forældre, at de har lagt vægt på at støtte deres barn i hans/hendes interesser. Samtidig fortæller forældre til elever, der har valgt STX og HHX, at de har vejledt deres barn til en gymnasial uddannelse, fordi barnet var bogligt stærk og burde udnytte sine evner på en måde, der giver flere muligheder senere hen.

Ledere, lærere og forældre deler vurderingen af, at forældrene ikke har tilstrækkelige forudsætninger til at vejlede eleverne om EUD, fordi det er et komplekst system. For at give forældrene bedre forudsætninger for at vejlede deres børn, arbejder flere skoler aktivt med at involvere forældrene i uddannelsesvalget fx gennem forældremøder, hvor forældrene introduceres til ungdomsuddannelser af kontaktlæreren og UU. På én skole arrangerer man derudover ekskursioner til arbejdspladser for forældre med henblik på at vise dem beskæftigelsesmulighederne i de erhvervsrettede uddannelser. Det, vurderer skolens leder og UU vejleder, er med til at lette presset på unge hjemmefra i forhold til at vælge noget andet end STX.

Refokusering af undervisning, prøver og uddannelsesafklaring med elevernes praksiseksponering for øje vil føre til øget EUD-søgning

○ Lav vurderet effekt
● Høj vurderet effekt

Indsatsområder	Problem & baggrund	Løftestænger	Søgning	Gennemførelsel	
<p>1 Forankring af målsætninger </p>	<ul style="list-style-type: none"> • Praksiseksponering begrænses i udskolingen pga. strukturelle forhold (fx prøveform, nationale tests og faglige mål) og lærernes mangel på praksisfaglig didaktik. • Der er et uudnyttet potentiale for praksiseksponering i folkeskolereformens rammer, som ikke gennemgående bruges med et erhvervsrettet sigte. • De obligatoriske uddannelsesafklarende elementer har et varierende udbytte pga. en for lav grad af planlægning og samarbejde mellem grundskoler, UU og ungdomsuddannelser. 	<p>6.1 Praksisdidaktik i undervisning og prøveformer</p> <p>Prøveformer med praktisk indhold kombineret med opkvalificering af lærere og udvikling af undervisningsmateriale kan bringe praksis ind i undervisningen.</p>	●	○	
<p>2 Information & vejledning </p>		<p>6.2 Erhvervsliv og -uddannelse skal ind i skolen</p> <p>Målrettet brug af reformens elementer til inddragelse af virksomheder og erhvervsskoler styrkes gennem ansvarsplacering i kommuner og på skoler.</p>	●	○	
<p>3 Tryghed & forudsigelighed </p>		<p>6.3 Grundskolen skal ud i samfundet</p> <p>De obligatoriske uddannelsessafklarende elementer bør styrkes gennem brug af koncepter og faste forløb.</p>	○	○	
<p>4 Attraktive EUD-forløb </p>					
<p>5 Fleksibel EUD </p>					
<p>6 Eksponering for praksis </p>					
<p>7 Målrettet 10. klasse</p>					
<p>8 Repositionering af EUD-brand </p>					

Folkeskolereformen og uddannelsesparathedsvurderingens nye krav om praksisfaglighed fordrer didaktisk nytænkning og implementering

Folkeskolereformen og den efterfølgende præcisering af kravene til uddannelsesparathedsvurderingen konkretiserer folkeskolens formål om at "forberede til videre uddannelse". Samtidig giver reformen nye rammer og muligheder for at udfordre eleveres uddannelsesvalg gennem et styrket didaktisk fokus på udvikling af de praksisfaglige elementer i undervisningen. Kommuner og skoler har dog kun i begrænset omfang udnyttet de nye rammer til en sammenhængende re-tænkning og implementering af udskolingens uddannelsesafklarende aktiviteter.

Folkeskolereformen og efterfølgende politiske initiativer præciserer de obligatoriske uddannelsesafklarende aktiviteter rettet mod udskolingens.

Folkeskolereformen giver samtidig nye rammer for at gennemføre de obligatoriske aktiviteter, men rammerne anvendes kun i begrænset omfang til uddannelsesafklaring og vejledning.

FAKTABOKS

En samlet pakke af uddannelsesafklarende aktiviteter:

- **Job og Uddannelse** er et obligatorisk emne, som skal indgå på alle klassetrin.
- Med den ny **uddannelsesparathedsvurdering (UPV)** lægges der vægt på, at UPV'en er den proces, der skal lede frem til, at eleverne i 9. klasse er valg- og uddannelsesparate. Fire dimensioner indgår i UPV'en: Faglige kompetencer, sociale og personlige kompetencer samt de praksisfaglige kompetencer.
- **Introduktionskurser** i 8. klasse er vejlednings- og undervisningsforløb, der skal bidrage til, at den unge bliver afklaret og motiveret for at vælge og gennemføre en ungdomsuddannelse efter 9. eller 10. klasse.
- **Studievalgsportfolio** skal skabe sammenhæng i den vejledning, der finder sted i udskolingens og i starten af ungdomsuddannelsen. Karrierelæring er centralt i arbejdet hermed.
- **Brobygning og praktik** er primært tilbud til de ikke-uddannelsesparate elever i 8. og 9. klasse samt elever i 10. klasse.

Reformen åbner en række nye muligheder med **understøttende undervisning, Åben Skole, nye udskolingslinjer og valgfag**, der skaber rammer for arbejdet med at gøre eleverne valg- og uddannelsesparate.

Både survey og casedata indsamlet i forbindelse med nærværende analyse viser, at kun en mindre andel af landets kommuner har foretaget en mere **sammenhængende re-tænkning**, hvor de nye undervisningsformer understøtter implementeringen af de uddannelsesafklarende aktiviteter og giver praksiseksponering i fagene. Dermed er der stadig tendens til, at fagenes mål og praksiseksponering forløber i separate spor i stedet for at gå hånd i hånd.

Manglende **ledelsesmæssigt** fokus på praksiseksponering i undervisningen og vejledningen, manglende **viden om EUD** blandt både lærere og ledere samt en **kultur og didaktik**, der ikke understøtter samarbejde mellem folkeskole og EUD, vurderes på baggrund af interviews at udgøre barrierer mod en effektiv implementering af de reformelementer, der kan fremme søgningen til EUD.

Obs! Den ny vejledningslov og kravet om, at elevernes praksisfaglige kompetencer skal indgå som en dimension i den tværgående vurdering, træder i kraft d. 1. august 2018.

Faglige mål og prøveformer opleves af lærere og skoleledere som barrierer for elevernes praksiseksponering

Reformens faglige mål og prøveformerne fremstår på de besøgte skoler som de centrale forhindringer for en øget praksiseksponering i udskolingen. Langt hovedparten af lærere og ledere oplever, at de faglige mål binder undervisningens form, og et fokus på at forberede eleverne til afgangsprøven betyder, at lærerne prioriterer de faglige mål over andre – mere praksisfaglige – aktiviteter.

Fagenes mål og prøveformer fokuserer undervisningen

Baseret på skolebesøg vurderes det, at de faglige mål og øget praksiseksponering ikke går hånd i hånd i udskolingen. Derimod opleves praksiseksponering på hovedparten af skolerne som et sideløbende element, der tager tid og fokus fra opnåelsen af fagenes mål, der nås gennem en bogligt eller akademisk præget undervisning. Samtidig tilrettelægges undervisningen, så eleverne forberedes til at bestå afgangsprøven. Prøvernes form og indhold opleves på langt størstedelen af skolerne som styrende for undervisningen, hvilket illustreres i de fremhævede citater.

Vi er underlagt krav om at gøre eleverne meget dygtige og klar til prøverne. Vi skal ikke "spilde" deres tid, når de skal til afgangsprøve.

Lærer

Prøveformen sætter grænser for elevernes praksiseksponering: Så længe vi har den samme afgangsprøve, kan vi ikke skrue op for det praksisfaglige.

Leder

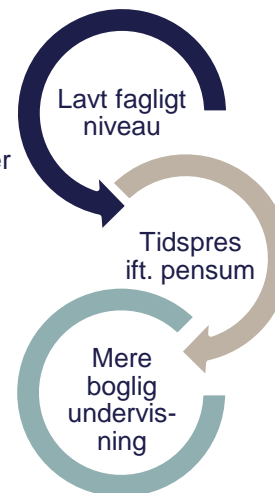
Praksis ligger slet ikke i målene og prøverne, så det er svært at klæde eleverne på til EUD.

Lærer

Lærere skruer op for tavleundervisning, når det faglige niveau er lavt

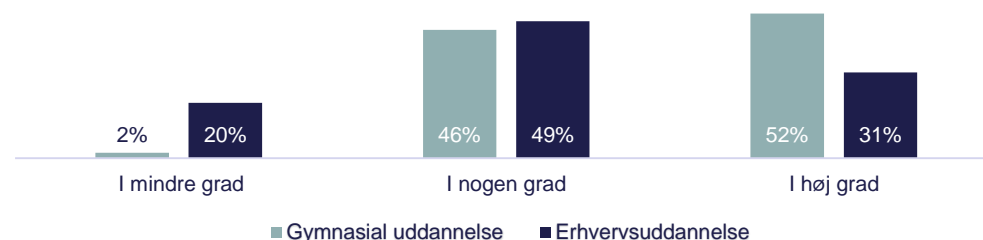
Casebesøgene viser, at faglige udfordringer i en klasse forstærker lærerens fokus på opnåelse af faglige mål og pensumgennemgang. I disse situationer får en mere klassisk tavleundervisningsform relativt mere plads, mens praksisfaglige undervisningselementer træder i baggrunden.

Samtidig bliver de obligatoriske aktiviteter, der skal gøre eleverne valparate, i mindre grad efterbehandlet i undervisningen.

Konsekvensen af skolernes tolkning af de faglige mål, som mål der opnås gennem boglig undervisning, er, at eleverne i højere grad forberedes til en gymnasial uddannelse end til EUD. Størstedelen af skolelederne i surveyen vurderer, at udskolingen primært forbereder til gymnasiale uddannelser. Dermed bliver EUD et mere ukendt valg for mange elever. I interviews peger lærere og ledere på, at arbejdsformen, studieteknikken og prøverne i udskolingen ligner gymnasiet, og at det skaber et positivt bias mod gymnasiet. EUD-kortlægningen og EVA (2015) understøtter denne pointe.

Skolen har fokus på, at undervisningen og vejledningen forbereder eleverne til... (n=256)

Praksisfaglighed er et uklart begreb på skolerne, og mangel på didaktik og materialer gør praksiseksponering afhængig af enkelte lærerkompetencer

Der er stor variation i, hvordan skolerne arbejder med praksiseksponering; både hvad angår omfang og type. Manglen på lærerkompetencer, didaktik og materialer gør, at praksiseksponerende forløb afhænger af enkelte læreres ideer. Det betyder samtidig, at praksisfaglighed afkobles fra undervisningen, fx gennem forløb rettet mod særligt svage elever og kun i mindre grad bruges som en vej til god undervisning for alle.

Alle interviewede lærerne oplever selv, at de inddrager praksis i deres undervisning, men interviewene viser stor variation i, hvad lærere og ledere forbinder med praksisfaglighed, som ses i nedenstående eksempler. Derfor bliver praksisfaglighed forskelligartet, ligesom det ofte bliver sideløbende til fagundervisningen snarere end at være en integreret undervisningsform, der retter sig mod faglige mål.

Samtidig fortæller lærere og ledere på de besøgte skoler om didaktiske og praktiske udfordringer ved praksisfaglig undervisning. Lærerne oplever, at de udfordres på forberedelsestiden til at lave praksisfaglige forløb, didaktik og formulering af mål. Det betyder dels, at læringsudbyttet ved den praksiseksponerende undervisning bliver utydeligt for lærere og elever, og dels at inddragelsen af praksis afhænger af individuelle lærerkompetencer.

For lærere og ledere betyder praksisfaglighed...

Lærere har brug for et brush-up på ungdomsuddannelsernes undervisning. Der er et manglende kendskab til de praksisrettede fag og EUD. Det bliver meget op til den enkelte lærer at arbejde praksisrettet.

Leder

Vi gør ret meget i fagene, men vi får ikke rigtigt italesat det for børnene, så det er uklart, hvilken læring de får.

Lærer

Det er jo svært at gøre et fag som historie praksisrettet. Det er jo mest kilder og tekster om noget, der er sket. Jeg er heller ikke så kreativ som lærer.

Lærer

Når elever får lov til at arbejde praktisk, er de virkelig engagerede, men det er sjældent, for det er sværere at forberede praksisrettet undervisning end det boglige.

Lærer

De fysiske rammer sætter grænser: Vi har ikke værksteder, så der er meget, vi ikke kan gøre.

Leder

I forbindelse med ændring af UPV defineres praksisfaglighed som:

- 1) praktiske færdigheder og kreativitet
- 2) arbejdskendskab, arbejdspladsfærdigheder og virkestrang
- 3) værkstedsfærdigheder
- 4) færdigheder i at kunne skifte perspektiv mellem del og helhed
- 5) færdigheder i at kunne anvende teorier i praksis.

Kilde: Interviews grundskoler; QVARTZ/RMC; EVA 2015 Skolernes arbejde med at forberede elever til ungdomsuddannelse, Lovforslag nr. L85 om ændring af lov om vejledning og uddannelse og erhverv samt pligt til uddannelse, beskæftigelse m.v. (UPV) (bemærkninger til § 1, nr. 3) samt lov 143 af 28.2.2018

Folkeskolereformen har givet muligheder for praksiseksponering i undervisningen, men implementeringsgraden varierer

De elementer i folkeskolereformen – fx Åben Skole, valgfag, linjer og understøttende undervisning – der understøtter praksiseksponering, benyttes i et varieret omfang, og på flere skoler er implementering sporadisk og sammenhængen til den fagopdelte undervisning er underudviklet. Det betyder, at der er et uudnyttet potentiale i de eksisterende rammer ift. at øge søgningen til erhvervsuddannelserne.

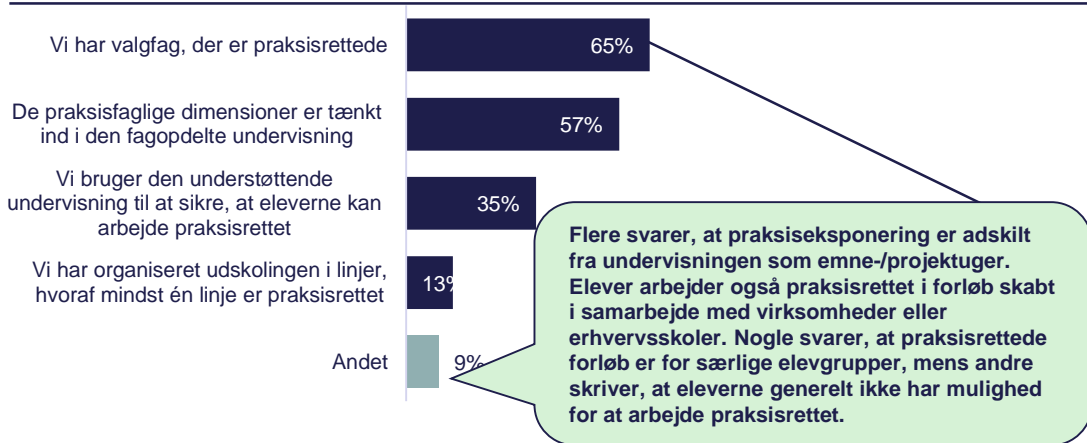
Praksisrettede valgfag bruges af de fleste skoler til at give eleverne mulighed for at arbejde praksisfagligt. Det peger både survey og interviews på. Imidlertid oplever over halvdelen af de besøgte skoler udfordringer med at koble valgfag til den øvrige undervisning. I praksis fungerer valgfag på en stor del af skolerne som et afbræk i skoledagen snarere end et integreret element.

De øvrige praksisunderstøttende elementer bruges iflg. surveyen i begrænset omfang: En mindre andel har lavet **linjer** (13 %) eller bruger **understøttende undervisning** til praksiseksponering (35 %). Interviews viser, at understøttende undervisning overvejende bruges til lektielæsning og fordybelse.

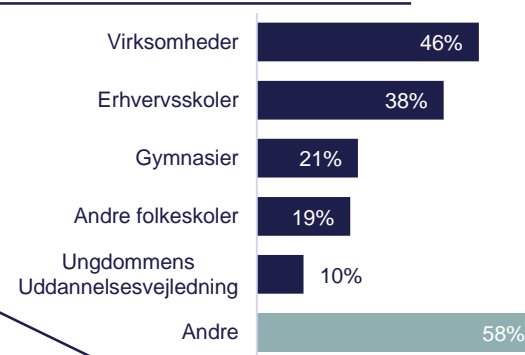
Åben Skole med erhvervsrettet fokus varierer mellem de besøgte kommuner:

I kommuner, hvor forvaltningen har en strategi for erhvervsrettet Åben Skole, anvender skolerne de muligheder, der er for forløb med virksomheder og erhvervsuddannelser. I andre kommuner oplever skolerne at mangle forvaltningsstøtte til erhvervsrettet Åben Skole, fx til at lave forløb med virksomhedsbesøg eller erhvervsskolesamarbejder. Når opgaven ligger decentralt på den enkelte skole, oplever ledere og lærere ikke at have tilstrækkelige ressourcer, overblik og netværk til at skabe samarbejdsrelationer med eksempelvis erhvervsuddannelser eller virksomheder.

Hvordan muliggør I, at eleverne kan arbejde praksisfagligt i forbindelse med undervisningen i udskolingen (n=256)

Hvem samarbejder I med ift. valgfag (n=125)*

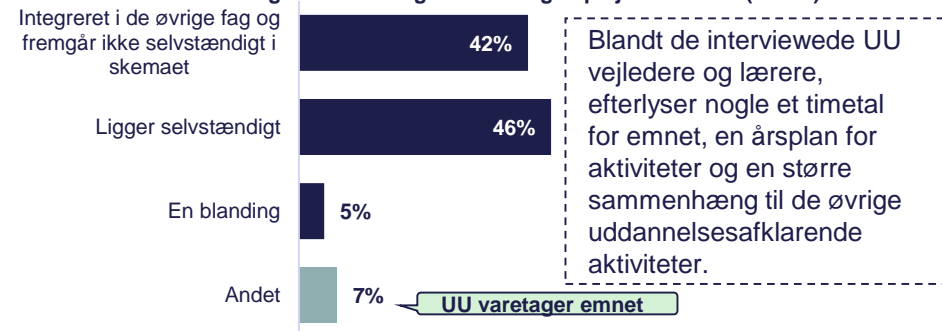

Det erhvervsrettede fokus i Uddannelse og Job udfordres, når lærere ikke kan trække på kommunale koncepter og tæt UU-involvering

I de casekommuner, hvor lærere har kommunalt udviklede forløb til rådighed og kan bruge UU, får Uddannelse og Job et tydeligere erhvervsrettet fokus. Hvis lærere til gengæld står alene med emnet, er det vanskeligt for dem at bringe emnet i spil, så elever informeres om erhvervsuddannelser og de beskæftigelsesmæssige muligheder. I disse tilfælde bliver fokus afhængigt af individuelle lærerkompetencer og interesser.

Uddannelse og Job er enten integreret i fagene eller ligger som et selvstændigt emne i udkolingen. Skolerne samarbejder især med UU om emnet, og i mindre grad med virksomheder og ungdomsuddannelser. Lærere på de besøgte skoler peger på udfordringer med fagets rammer og fokus, når de står alene med emnet. Det vurderes, at det erhvervsrettede fokus og kvaliteten af dette hænger sammen med graden af kommunalt fokus og koordination.

Howdan er Uddannelse og Job tilrettelagt i udkolingen på jeres skole? (n=257)

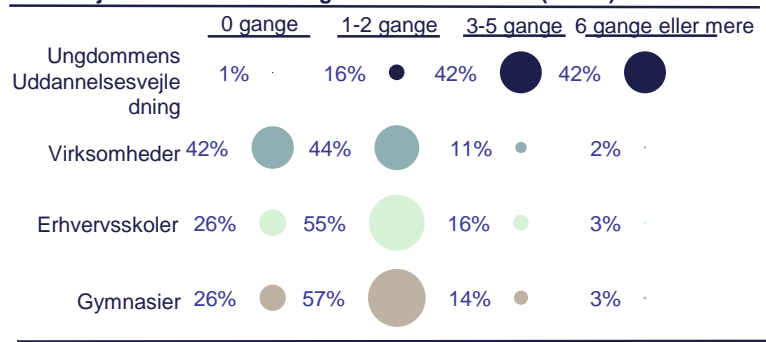
Vi fik at vide, at vi skal koble det ind i samfundsfag – det skal være dokumenteret i årsplanen. Vi kunne kopiere aktiviteter fra en mappe, men det blev vi ikke klogere af.
Lærer

Hvis man har et erklæret mål om at øge søgning til EUD, så skal der laves politiske mål oppefra. Herude er der ikke nogen, fx i forvaltningen, der tager ansvar for at koordinere noget.
Lærer

Manglende ledelsesmæssig beslutning om form, indhold og ansvar for U&J betyder, at emnet behandles usystematisk i fagene, og at koblingen mellem fag og erhverv bliver svag.

Manglende kommunal strategi for U&J betyder, at lærere oplever at mangle overblik over mulighederne, og at de ikke kan trække på kommunale ressourcer i deres aktiviteter.

Hvor ofte mødes I med følgende eksterne samarbejdspartnere ifm. med samarbejdet om Uddannelse og Job i løbet af et år? (n=257)

Uddannelse og Job bliver formet efter individuelle lærerkompetencer, viden og interesser

Det spiller ind i alle fag, men vi er nok ikke bevidste nok om at tale jobs, når vi fx har læst en novelle eller haft en person på besøg. Vi kunne godt blive bedre til at tale om uddannelse og arbejde.
Lærer

Jeg bruger KU's skoletjeneste i biologi, og når eleverne møder dem, får de øjnene op for EUX bioteknologi, hvor de kan komme direkte videre på KU. Men det er der ikke særligt mange lærere, der ved.
Lærer

Introduktionskursernes udbytte varierer, og brobygningens form støtter i mindre grad de ikke-uddannelsesparate elevers uddannelsesvalg

Introduktionskurser skal kvalificere og udfordre uddannelsesvalget og give eleverne indsigt i uddannelsen og undervisningen. Brobygning skal endvidere styrke elevernes motivation for ungdomsuddannelse og for at udvikle deres faglige, sociale og personlige kompetencer. Udfordringer omkring organisering og samarbejde betyder imidlertid, at elevernes udbytte af de uddannelsesafklarende forløb i mange tilfælde begrænses.

På baggrund af interviews vurderes det, at udbyttet af introduktionen til erhvervsuddannelser svækkes, når:

- eleverne helt kan fravælge erhvervsuddannelser. Survey og interviews viser, at praksis på nogle skoler er, at elever, som lærere vurderer fagligt stærke, ikke behøver at besøge EUD.
- EUD-besøget har karakter af underholdning og PR eller varetages af erhvervsskolelærere, der ikke viser engagement. Det betyder, at eleverne ikke får indblik i uddannelsen og dens muligheder.
- grundskoler og specifikke erhvervsuddannelser "parres" tilfældigt hvert år. Samarbejdet begrænses, og elevernes motivation daler, når de ikke kan vælge den hovedindgang, der interesserer dem mest.

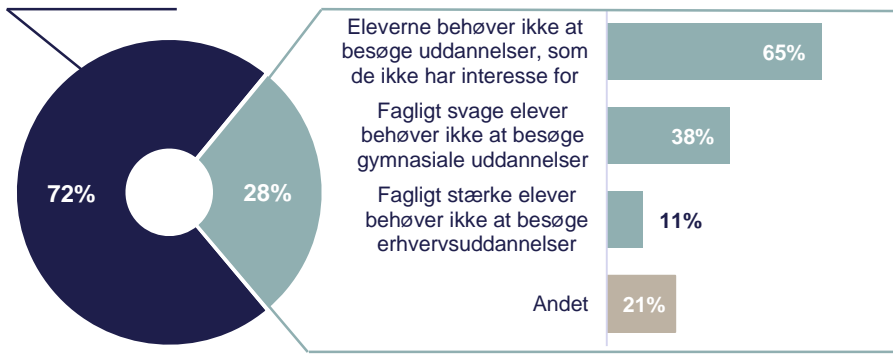
EUD-kortlægningen viser, at brobygning kan bidrage til uddannelsesafklaring, hvis brobygningen forberedes og efterbehandles. Praksis på de besøgte skoler er typisk, at UU varetager brobygningsforløb for ikke-uddannelsesparate elever, mens skolen i mindre grad er involveret. Surveyen viser, at skolelederne vurderer, at brobygning giver eleverne viden om uddannelser, men kun i mindre grad motiverer til faglig, personlig og social udvikling. Både lærere og UU peger til gengæld i interviews på, at brobygning kan virke demotiverende for de elever, der bliver sendt afsted.

De meget udfordrede elever kan iflg. skoleledere og lærere profitere mere af at være i praktik på en arbejdsplads sammen med en reduceret fagrække og få større motivation til at gennemføre grundskolen.

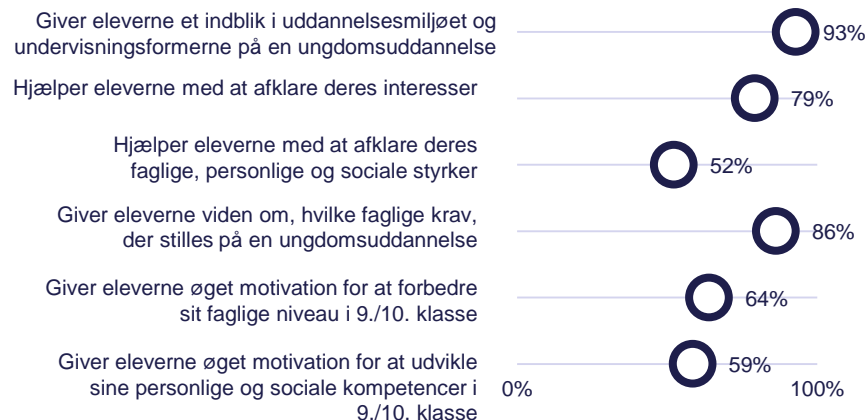
Deltager alle elever i introduktionskurser på både en erhvervsuddannelse og en gymnasial uddannelse? (n=265)

Ja, alle elever er på introduktionskursus

Nej, eleverne kan fravælge et af introduktionskurserne, hvis det ikke er relevant for dem

Andel respondenter, der er helt/delvist enig i, at brobygning...

Kilde: Interviews grundskoler og kommuner, survey udskolingsledere QVARTZ/RMC; Rambøll 2018 Kortlægning Styrket søgning og gennemførelse af EUD; Skovhus, Randi 2017: Vejledning – valg og læring

Praksisretning af undervisningens indhold og prøver vil gøre EUD til et mere genkendeligt valg for eleverne

Formål & indhold

Formål: Gennem øget praksisfaglighed i fagene og prøverne skabes der mere naturlige overgange fra grundskole til EUD, og eleverne får kvalificeret deres uddannelsesvalg i højere grad end nu.

Indhold:

- Prøveformen ændres centralt i udvalgte fag, så prøven indeholder praktiske elementer, som karaktergives.
- Lærernes praksisfaglige didaktik løftes gennem flere indsatser.
- Undervisningen i de(t) berørte fag justeres, så den i højere grad vil rumme praksisrettede aktiviteter, der forbereder eleverne til prøven.

Vidensgrundlag og hovedobservationer

Tyngde af vidensgrundlag: Vurderes til relativt højt og bygger på udsagn fra interviews med lærere, udskolingsledere og elever. På alle skoler er der spurgt ind til betydningen af faglige mål, prøveformer og didaktiske kompetencer ift. øget praksiseksponering.

- Interviewene viser i stor grad at prøverne former undervisningen, fordi skolerne vægter at forberede eleverne til afgangsprøven. Hvis søgningen til EUD skal øges, vurderer lærere og ledere på de besøgte skoler, at prøverne skal rumme praksisfaglighed.
- Ledere og lærere ønsker praksisrettet og varieret undervisning, men øget praksiseksponering ses som en modsætning til opnåelsen af fagenes mål og prøveforberedelsen. Kun få skoler har en organisering, hvor praksisfaglig didaktik understøtter opnåelsen af de faglige mål gennem varieret og praksisrettet undervisning.
- Lærerne oplever på over halvdelen af skolerne at de mangler didaktiske kompetencer og redskaber til at inddrage praksis i fagene, sådan at det understøtter faglige mål.

Effekten af indsatsområdet forstærkes af kommunal målsætning og opfølgning (1.1) og vil i sig selv forstærke effekten af rebranding (8.1), information og vejledning (2.1), erhvervsliv og –uddannelse ind i skolen (6.2) og grundskolen ud i samfundet (6.3).

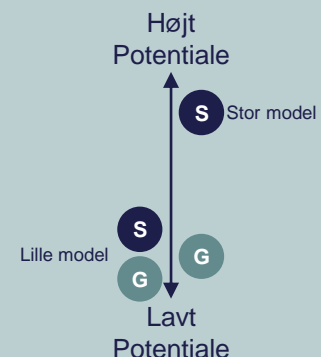

Skønnet potentiale

S Søgning

G Gennemførelse

- Potentialet ift. søgning er stort idet prøveformerne fokuserer på undervisningen i et fag
- Effekt på søgning 5+ år, effekt på gennemførelse 7-10+ år
- Initiativet kan skaleres og potentialet vil være højt ved en stor model med flere indsatser og tilsvarende lavt ved en lille model med få og begrænsede indsatser.

Implementeringsansvar

Stat

Der igangsættes forsøg med ændret prøve i udvalgt(e) fag
Der afsættes midler til relevante læreres opkvalificering.

Kommune

Kommuner understøtter skoleledelse ift. implementering af ny prøve, opkvalificering af lærere og faciliterer samarbejde mellem grundskoler og erhvervsskoler.

EUD

Erhvervsskoler og **grundskoler** indgår samarbejde om udvikling af undervisningsforløb til udskoling og mellemtrin, deltager i F&U og videndelingsnetværk.

Grundskolen

Skoleledelse og fagteam indarbejder ny eksamensform i fagundervisningen. Ledelse udvælger lærere til opkvalificering.

Prøveformer med praksiselementer åbner for et andet fokus i undervisningen og skaber sammenhæng mellem grundskole og EUD

Hvis prøveformen i udvalgte fag ændres til at inkludere praksisrettede elementer, som karaktergives, vil det få betydning for undervisningen i form af en øget praksiseksponering. Det vurderer både besøgte skoler og projektets ekspertgruppe. Lærere vil nemlig skulle forberede elever til prøvens elementer og form, og derigennem vil udkolingen i højere grad forberede til den undervisning, elever vil møde på en erhvervsuddannelse.

En prøve med praktiske elementer vil forme undervisningen i et fag, da det anspore lærere til at have praksiselementer i undervisningen, idet de skal indgå i bedømmelsen af elever. Det er vurderingen blandt flertallet af de besøgte skoler. Kun et fåtal af skolerne har konkrete ideer til, hvordan en sådan prøve kunne udformes, men en lille gruppe skoler peger på gode erfaringer med den nye fælles naturfagsprøve, som inspiration til en mere praksisfaglig prøve i et fag.

FAKTABOKS

Hvad er den fælles naturfagsprøve?

Som et led i folkeskolereformen besluttede folkeskoleforligskredsen i 2014 at igangsætte en større modernisering af folkeskolens prøver. På baggrund heraf er der i **de tre naturfag** udviklet en **ny fælles prøve**. Sigtet hermed er at bidrage til at udvikle en mere varieret og **anvendelsesorienteret undervisning**, der både styrker elevernes interesse for faget og det faglige niveau.

Evaluering af prøven viser, at der stadig er et udviklingspotentiale ift. øget praksisfaglighed i naturfagene, men at de fællesfaglige forløb af elevernes opleves som mere interessante, fordi de får mulighed for at arbejde med et emne ud fra flere vinkler og problemstillinger.

Den fælles naturfagsprøve giver en anderledes undervisning og prøve

Den fælles naturfagsprøve er god – den lægger op til andre læringsformer og er mere hands-on.

Leder

Naturfagsprøven er meget praksisnær og den får elever, der ikke er bogligt stærke, til at blomstre op og få gode karakterer – det kunne man gøre mere af i andre fag.

Lærer

EUD kortlægningen viser, at udkolingen struktur præger elevernes valg i retning af gymnasiet pga. strukturelle forhold omkring prøver, faglige mål og nationale test.

Anbefalet ændring

UVM igangsætter forsøg med ændret prøveform i et fag eller i flere fag som samlet prøve i stil med den fælles naturfagsprøve. Forsøget kan køres som pilotprojekt på et mindre antal skoler inden fuld udrulning.

Prøven skal rumme praksisfaglige dimensioner, hvor eleverne skal vise en praksisfaglig anvendelse af faget/fagenes centrale begreber. Der skal gives to karakterer i prøven, en praktisk og en teoretisk med henblik på, at det praksisfaglige vægtes på linje med elevernes beherskelse af fagets kompetencemål og faglige mål. Det vil være med til at understøtte et klarere sprog for praksisfaglighed blandt lærere, elever og forældre ifbm. uddannelsesvalg og UPV.

Forudsætningen for ændringen er, at lærere i de(t) relevante fag modtager didaktisk opkvalificering, relevante undervisningsmaterialer der rummer praksisfaglige forløb og mulighed for sparring med ministeriets læringskonsulenter forud for indførelsen af prøven.

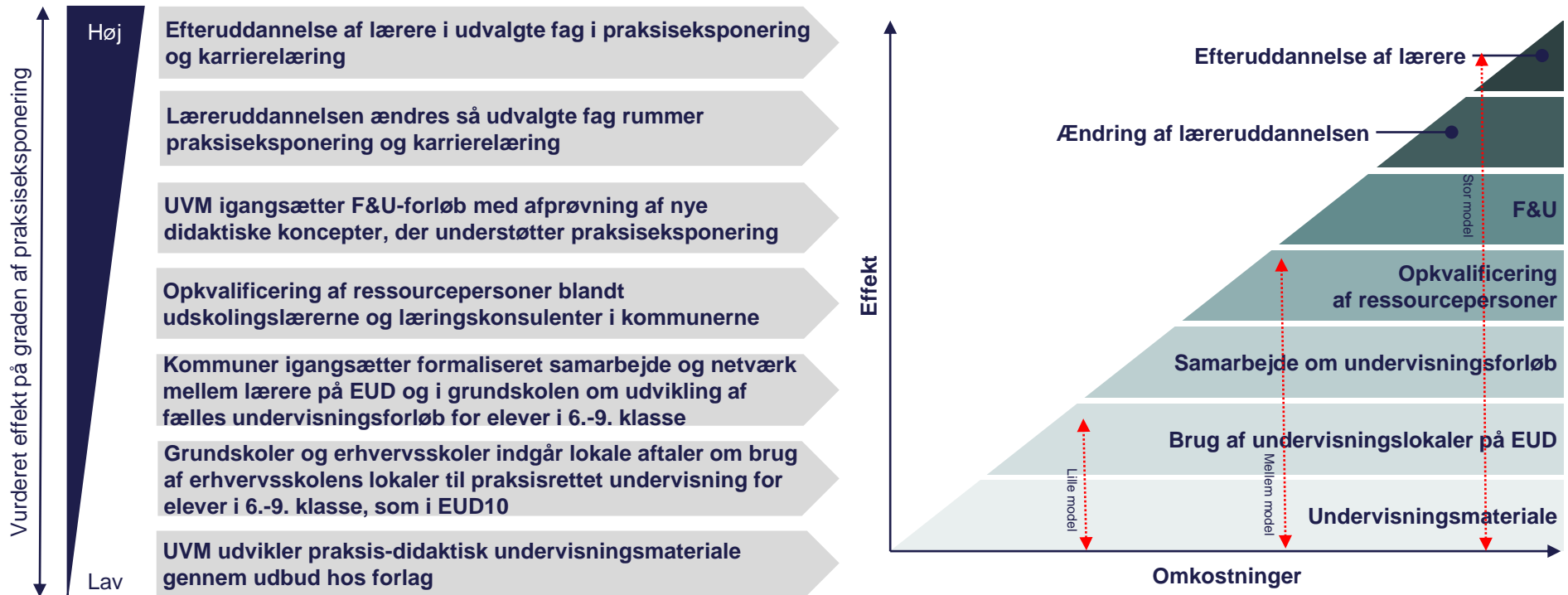
Samtidig er det afgørende, at skoleledelsen ansvarliggøres ift. implementering og justering af undervisningen, fx gennem en handleplan for fagets tilrettelæggelse og ændring som følge af prøven.

En øget grad af praksiseksponering sker gennem didaktisk opkvalificering, materialEUDvikling og samarbejde med erhvervsskoler

En øget grad af praksiseksponering kræver på de fleste skoler en re-didaktisering af fagenes indhold. Lærerne skal klædes bedre på til at benytte didaktiske greb og metoder, der tilgodeser denne type undervisning, og samarbejdet med erhvervsskoler skal styrkes. Re-didaktisering kan ske gennem større eller mindre modeller med forskellige udgiftsrammer. Uanset hvad skal indsatsen forankres lokalt hos ledelse og lærere.

EUD- kortlægningen peger på, at praksisbaseret undervisning bidrager til at øge elevernes færdigheder og parathed til at tage en EUD, fordi praksisbaseret og anvendelsesorienteret undervisning i grundskolen giver eleverne tidlige erfaringer med de undervisnings- og arbejdsformer, som anvendes på erhvervsuddannelserne. Derigennem gøres tilhørsforholdet og overgangen til EUD mere naturlig.

Problemløsende arbejdsform ruste eleverne til fremtidigt arbejdsliv, uddannelser og samfundsdeltagelse

På Mellervangskolen i Aalborg er udskolingens projektorganiseret. Gennem arbejdet med selv at opstille og løse problemstillinger, gerne i samarbejde med virksomheder, træner eleverne deres innovative og kreative evner, såvel som deres præsentationskompetencer. Arbejdsformen ruste eleverne til et arbejdsliv, hvor de skal kunne kombinere teori og praksis, tænke kreativt og formidle løsninger.

Formål med projektorganisering af udskolingens

HVAD?

- Projektorganiseringen udsprang af et ønske blandt lærerne om at arbejde mere problemorienteret i stedet for den traditionelle fagopdelte undervisning. Dette skal ses i forlængelse af skolens innovationsprofil.
- Ambitionen har været at bringe fagene ind i tværfaglige projekter, hvor eleverne arbejder med at lave problemformuleringer og løse problemerne - gerne i samarbejde med lokale virksomheder og foreninger.
- Organiseringen skal give eleverne innovative og kreative kompetencer, lære dem at arbejde kreativt med problemstillinger og løsninger og styrke deres præsentationsevner.

Efaringerne viser, at projektorganiseringen træner eleverne i at bringe deres viden i spil i virkelige sammenhænge og styrker deres mundtlige præstationer. Samtidig oplever skolen ikke, at man går på kompromis med opnåelsen af de faglige mål. Skolen ønsker fremadrettet mere samarbejde med virksomheder.

HVORDAN?

Gennem projektugerne får eleverne viden om erhverv, samfund og funktioner, som bidrager til deres egen refleksion over uddannelse og arbejdsliv. På nuværende tidspunkt giver organiseringen ikke i sig selv en øget søgning til EUD. Ledelsen vurderer, at en øget søgning til EUD kræver en indsats for forældrene, som har en stærk påvirkning af unges uddannelsesvalg.

Projektorganisering med en anderledes undervisning rammer eleverne

HVORFOR?

- Med organiseringen forsøger skolen at ramme en elevgruppe, der ikke får et stort udbytte af traditionel tavleundervisning og samtidig muliggøre et mere systematisk arbejde med innovation og kreative kompetencer ind i fagene.
- Ledelse og lærere vurderer, at også andre elevgrupper på andre skole ville kunne få et udbytte af organiseringen og fx blive bedre til præsentation og formidling.

Hele udskolingens er organiseret efter projektarbejdsformen, sådan at eleverne har fagopdelt undervisning 75% af tiden og projekt 25% af tiden. Nogle projektuger går på tværs af 7. og 8. årgang, mens andre afholdes i årgangene hver for sig. Udover projektugerne har eleverne "Kreativitet" som fag på skemaet.

HVEM?

Projektformen er lærerstyret, og ledelsen understreger vigtigheden af dette for elevernes udbytte.

I projektugerne arbejder eleverne med at opstille egne problemformuleringer. Virksomheder og lokalsamfund inddrages i nogle projekter, hvor eleverne skal arbejde med et problem, fx producere en prototype og præsentere løsninger.

Samarbejde med virksomheder og erhvervsskoler om valgfag giver en praksisfaglig didaktik og åbner for bredere uddannelsesvalg

På Strandgårdskolen i Ishøj giver Skills-hold rammerne for en praksisfaglig didaktik, hvor eleverne regner, læser, undersøger og analyserer, mens de arbejder med et erhvervsfagligt område. Samarbejdsrelationer med fx virksomheder, selvstændige og erhvervsskoler om fagene giver skolen bedre muligheder for at arbejde praksisrettet, og valgfagene er med til at kvalificere elevernes uddannelsesvalg.

Formål med Skills-hold

HVAD?

- Skills-holdene er en række obligatoriske valgfag, der har til formål at anspore til bredere uddannelsesvalg, med særligt fokus på erhvervsuddannelserne.
- Hvert hold dækker et fagområde, fx byggeri og anlæg, hvor eleverne løser opgaver, lærerne bringer relevante fag og begreber ind i undervisningen, og elevernes introduceres til de uddannelser der knytter sig til fagområdet.
- På Skills-holdene bruges en praksisfaglig didaktik, hvor eleverne skal regne, læse, undersøge og analysere, mens de arbejder. Denne læring kobles til uddannelsesvalg ved snakke om, hvad det vil sige at gå på EUD, være i lære / arbejde.

Behov for større viden om uddannelse og job

HVORFOR?

- De obligatoriske valgfag er et svar på den udfordring, at skolens elever har et begrænset kendskab til uddannelsesmuligheder udover STX og de forskellige beskæftigelsesmuligheder, der knytter sig til uddannelser.
- Skills-holdene skal ses i sammenhæng med skolens øvrige indsatser for også at øge forældres kendskab til arbejdsmarked og uddannelser.

Andelen af elever, der søger EUD, er steget på skolen over de seneste tre år. Ledelsen vurderer, at Skills-holdene er en del af forklaringen, men at valgfagene skal ses i sammenhæng med skolens øvrige indsatser, der understøtter elevernes valg- og uddannelsesparathed.

HVORDAN?

Valgfagene giver eleverne billeder på, hvad EUD kan være og føre til. Samtidig giver Skills-holdene nogle elever en øget motivation for de øvrige fag, da deres valgfag hjælper dem med at se formålet med fx matematik eller dansk.

HVEM?

- Alle elever i 7.-9. klasse skal følge et af fagene, som de vælger sig ind på efter en fælles præsentationsdag.
- Det er skolens lærere, der har ansvaret for oprettelsen af Skills-hold, og de har meget åbne rammer, så længe at faget giver en systematisk præsentation af uddannelser inden for et fagområde.
- Skills-holdene er baseret på en høj grad af samarbejde med det omkringliggende samfund, herunder erhvervsuddannelserne. Nogle hold varetages i samarbejde mellem erhvervsskole- og udskolingslærere – i nogle tilfælde også med lærlinge fra uddannelsen.

Folkeskolereformens rammer bør udnyttes bedre og bringe erhvervsskoler og virksomheder ind i undervisningen for at øge kendskabet til EUD

Formål & indhold

Formål: Søgningen til EUD skal øges gennem kendskab til EUD og de arbejds- og uddannelsesmæssige muligheder, som EUD giver.

Indhold:

- Åben Skole, understøttende undervisning og Uddannelse og Job skal implementeres kommunalt med et fokus på virksomheds- og erhvervsskolesamarbejde.
- Kommunerne skal udvikle strukturerede forløb og koncepter til de nye undervisningsformer, som skal efterbehandles i fagundervisningen.
- Kommunerne skal ansætte ressourceperson til koordinering af forløb.

Vidensgrundlag og hovedobservationer

Tyngde af vidensgrundlag: Vurderes til relativt højt, og bygger på udsagn fra lærere og udskolingsledere, survey blandt udskolingsledere og interviews blandt kommuner og UU-vejledere. På alle skoler er der spurgt ind til brugen af reformelementer til praksiseksponering og vejledning om EUD.

- Åben Skole og U&J varierer betragteligt i både omfang og fokus mellem kommuner, mens understøttende undervisning i de fleste skoler ikke bruges systematisk i et uddannelsesafklarende perspektiv.
- I kommuner hvor Åben Skole, understøttende undervisning og U&J tilrettelægges efter strukturerede forløb, der hænger sammen med kommunens skolestrategi, giver reformelementer en højere grad af praksiseksponering og uddannelsesafklaring.
- På skoler uden forvaltningsmæssig støtte oplever lærere og ledere ikke nok ressourcer, netværk og viden til at skabe gode forløb med virksomheder og erhvervsskoler.

Effekten af indsatsområdet forstærkes af kommunal målsætning og opfølgning (1.1) og praksisretning af undervisningens indhold og prøver (6.1). Den vil i sig selv forstærke effekten af rebranding (8.1), information og vejledning (2.1) og grundskolen ud i samfundet (6.3)

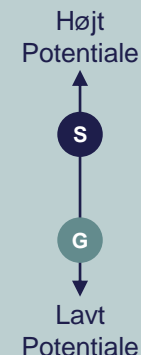

Skønnet potentiale

S Søgning

G Gennemførelse

- Indsatsen vil give en mere varieret skoledag med praksiseksponering
- Potentialet ift. søgning er væsentligt: Der er muligheder for øget praksiseksponering gennem reformelementerne sammen med andre indsatser
- Effekt på søgning 2-3 år, effekt på gennemførelse 5-10+ år

Implementeringsansvar

Kommune

Støtter skoleledelsesforankring af kommunal strategi, udarbejder strukturerede forløb og ansætter ressourceperson, der støtter samarbejde mellem erhvervsskoler og grundskoler. Støtter lokal kapacitetsopbygning ift. uddannelsesafklaring fx ved læringskonsulenter/UU.

EUD

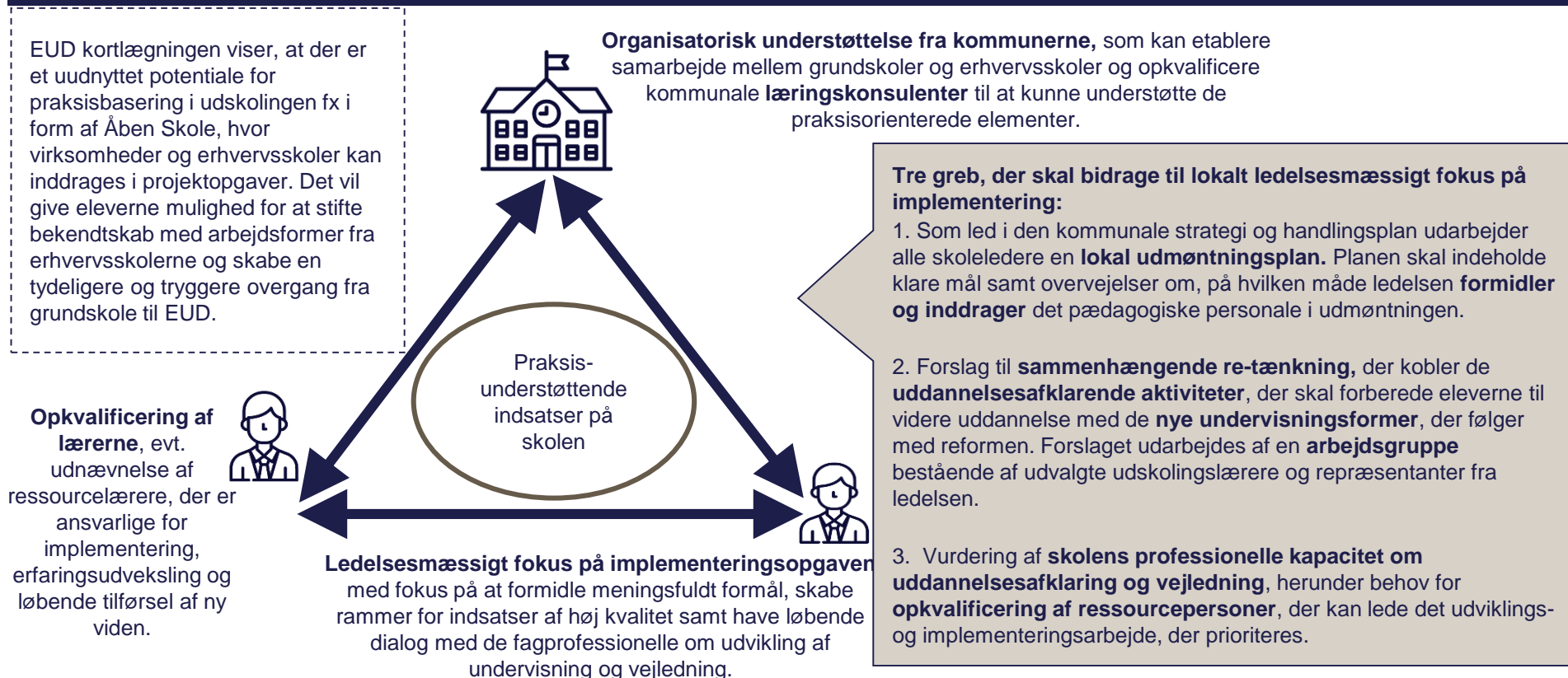
Erhvervsskoler og grundskoler samarbejder om Åben Skole og valgfag i udskoling og melletrin.

Grundskolen

Skoleledelse udarbejder plan for samtænkning af uddannelsesafklaring og undervisningsformer samt for lokal kapacitetsopbygning ift. afklaring og vejledning.

Der bør rettes øget fokus på implementeringen af de praksisunderstøttende elementer, der allerede er til rådighed

De lokale ledelser spiller en central rolle for, om skolerne anvender de muligheder, som reformens praksisunderstøttende elementer stiller til rådighed. Et mere systematisk ledelsesfokus skal sikre, at eksisterende muligheder udnyttes bedre.

Den lokale implementering skal kobles med den kommunale strategi- og handlingsplan for at have den ønskede effekt på søgningen til erhvervsuddannelserne.

Kommunale ressourcepersoner, der forbinder grundskolen med omverdenen, vil sikre forankring af ansvaret for Åben Skole aktiviteter

Kommunale ressourcepersoner kan bidrage til implementeringen af Åben Skole initiativer ved at formidle kontakten mellem grundskolen og omverdenen samt agere tovholder på koncepter.

Kommunale ressourcepersoner skal stå for at formidle kontakten mellem grundskole, erhvervsliv og erhvervsskoler...

Vi har brug for nogen, der sparker døren ind til grundskolerne.
- Leder, Erhvervsskole

ILLUSTRATION

... samt agere projektleder ift. udviklingen af tværgående, sammenhængende koncepter til brug i grundskolen...

Grundskolen har ikke ressourcerne til at sammensætte Åben Skole-forløb.

- Leder, Skole/ungdom

ILLUSTRATION

... hvilket vil bidrage til forankring af ansvaret for Åben Skole-aktiviteter, således at implementeringen heraf løftes

Bl.a. i Frederikshavn har man forankret ansvaret for kontakten mellem grundskole og omverden ved en erhvervsplaymaker med eksplicit fokus på EUD, mens Aarhus har et udskolingsnetværk.

Som et led i den ambitiøse strategi på området har man i Frederikshavn ansat en **erhvervsplaymaker** med

EUD-baggrund til at forbinde grundskolen med erhvervsrettede virksomheder i området. Erhvervsplaymakeren bliver også refereret til som **'Mr. 45%'**, da hans hovedansvar vedrør overgangen til erhvervsuddannelserne. Erhvervsplaymakeren bidrager både til udviklingen af koncepter, hvor fx **virksomhedsbesøg integreres i undervisningen** samt til at skabe forbindelsen mellem grundskoler og erhvervsliv fx gennem en **online datingportal**.

I større byer satses der i højere grad på netværk af ressourcepersoner til at løfte opgaven.

Dette er fx tilfældet i Aarhus, hvor man uddanner **en ressourceperson på hver grundskole** til at indgå i et **udskolingsnetværk**, der bl.a. har til opgave at være skolens omdrejningspunkt ift. indholdet i faget **Uddannelse og Job**. Netværket i Aarhus har dog **intet eksplicit fokus på overgangen til erhvervsuddannelserne**.

Dedikerede ressourcer med en **klar ansvarsbeskrivelse**, der omfatter et **eksplicit fokus på erhvervsuddannelsesområdet**, virker til at give det bedste resultat ift. søgning til erhvervsuddannelserne.

Kommunalt udviklede forløb med inddragelse af erhvervs- og grundskoler og erhvervsliv vil øge kvalitet og implementeringsandsynlighed

Hvis kommunen tager en ledende rolle ift. at udvikle sammenhængende koncepter, hvor erhvervsskoler og erhvervsliv inddrages, vil det gavne implementering, kvalitet og effektivitet.

Mange respondenter påpeger, at der er behov for færdigudviklede koncepter til brug i fagene, som grundskolen ikke selv kan løfte...

Lærerne har brug for planer og struktur.
- UU-leder

Kommunen har iværksat uddannelse af ressourcepersoner på hver folkeskole, som indgår i et netværk, der bl.a. har til ansvar at udvikle indholdet til Uddannelse og Job.
- UU-leder

Det har en stor impact, at man fra kommunens side hjælper med at tilrettelægge hyldevarer, som grundskolerne kan bruge i forbindelse med Åben Skole m.v.
- Leder, Skole/ungdom

... koncepterne vil kunne bidrage til øget effektivitet og kvalitet i fagene samtidig med, at sandsynligheden for implementering højnes

Fordele ved tværgående koncepter for Udd. og Job samt Åben Skole:

- **Effektivitet**, idet samme koncept kan bruges af flere
- **Feedback og kvalitet**, når samme koncept bliver afprøvet flere gange
- **Implementeringsandsynlighed** lærere, skoleledere og forvaltningschefer vurderer, at opgaven kun kan varetages, hvis grundskolen har adgang til færdigudviklede koncepter.

Bl.a. i Aarhus har man haft succes med et tværgående koncept med omdrejningspunktet at 'bygge et hus', mens man i København udbyder færdige forløb gennem Skoletjenesten.

Aarhus

I 2014 afsatte man i Aarhus Byråd 6.8 mio. kr. til at styrke de erhvervsrettede indsatser i udkolingen.

Midlerne er bl.a. blevet brugt til udviklingen og implementeringen af '**Byg et Hus**', som er et Åben Skole-koncept målrettet mellemtrinnet i grundskolen. Forløbet indeholder både klasseundervisning, besøg på erhvervsskolen og byggepladsen (erhvervslivet).

Konceptet er udviklet og drevet af Dansk Byggeri Østjylland, Aarhus Kommune og AARHUS TECH.

Gennem hele processen får eleverne lov at snuse til arbejdet som både murer, tømrer, maler og elektriker, så forhåbentlig kan det få nogle af eleverne til at overveje, om ikke en erhvervsuddannelse også kunne være en god vej at starte en karriere på.

- Formand, Dansk Byggeri Østjylland

København

I København Kommune udbyder man forløb/hyldevarer til brug i forbindelse med Åben Skole, som bl.a. tilrettelægges af Skoletjenesten. Tilrettelæggelsen sker i samarbejde med virksomheder og erhvervsskoler.

Understøttende undervisning er en oplagt ramme til strukturerede Uddannelse og Job-forløb, der kobler fagene til uddannelsesvalg

Uddannelse og Job kan styrkes ved at blive afholdt i den understøttende undervisning, hvor lærere og UU-vejleder samarbejder om tilrettelæggelsen af strukturerede forløb, der har sammenhæng til fag og til uddannelsesafklarende aktiviteter, uden fagene mister timer. Modellen sikrer rød tråd i forløbet og sammenhæng mellem fag og afklaring.

Uddannelse og Job ligger i en gråzone mellem fag og vejledning. Erfaringer fra skolerne tyder på, at emnet fungerer bedst, når der er tæt samarbejde mellem lærer og UU og ved brug af faste koncepter og forløb for emnet. Her skabes der kobling mellem erhverv og fag, og elever bliver udfordret på uddannelsesvalget.

Når UU-vejleder varetager U&J alene Kobling til fag

Når lærer varetager U&J alene Kobling til erhverv

Når lærer og UU samarbejder og bruger strukturerede forløb

Samarbejde om Uddannelse og Job i regi af understøttende undervisning muliggør sammenhængende, flerårige forløb, hvor fag og uddannelsesvalg sammentænkes.

Projekt "Samspil" i Horsens kommune er et formaliseret samarbejde mellem folkeskoler, erhvervsliv, ungdomsuddannelser og kommunen (herunder UU), som har til formål at give elever viden om virksomheder, job og uddannelser i Horsens, særligt inden for de erhvervsrettede uddannelser. Gennem karrierelæring udvikles elevernes valgparathed og forudsætninger for at vælge en ungdomsuddannelse.

Forløbet i udskolingen er 25 timer pr. år og består af virksomhedsbesøg, samt for- og efterbehandling i klassen. Forløbet findes på MinUddannelse og er igangsat af Horsens Alliancen og Uddannelsesalliancen. Virksomhedsbesøgene koordineres centralt i kommunen og har fokus på jobfunktioner og fag, der er vigtige for jobbet, så besøg kobles til skolens fag.

Uddannelse og Job kan styrkes ved:

- bekendtgørelsesændring for Uddannelse og Job, der giver fastere rammer fx gennem vejledende timetal og en fokusering af formålsbeskrivelsen, som tilgodeser EUD-målsætningen
- obligatorisk Uddannelse og Job-modul i læreruddannelsen, evt. i relation til udvalgte fag
- udvikling af kommunale Uddannelse og Job-forløb, der kan afholdes i den understøttende undervisning eller Åben Skole, og som relaterer til introduktionskurserne
- øget brug af resourcepersoner for Uddannelse og Job lokalt på skolerne
- forankring af overordnet koordinerende ansvar for Uddannelse og Job hos UU.

Samarbejde om innovation og bæredygtighedslinje øger interesse for EUD og kvalificerer uddannelsesvalg

På Højvangskolen i Horsens arbejder de med linjebaseret udskoling "Linjer i Sydbyen", herunder en såkaldt "EUX-linje", der har fokus på innovation og bæredygtighed. Linjen er struktureret som forlagt undervisning på erhvervsskolen med deltagelse af lærere fra grundskolen. Denne organisering muliggør en fælles praksis, der øger elevernes interesse for EUD og kvalificerer deres uddannelsesvalg.

Formål med Innovation og bæredygtighedslinjen:

HVAD?

- Give elever mulighed for at arbejde innovativt og få 'hands on'-erfaringer med praktisk arbejde og bæredygtighed.
- Kvalificere elevernes uddannelsesvalg.
- Opnå større kendskab til EUD for elever og lærere og derigennem få øjnene op for erhvervsskolernes potentiale.

Eleverne arbejder med ide- og produktudvikling og skaber produkter, som de kan sælge.

HVORDAN?

Erfaringerne viser indtil videre, at eleverne er glade for arbejde mere praksisrettet og kreativt med noget, de interesserer sig for. Den oplevede virkning af linjen fra grundskoleledere og -lærere er, at samarbejdet understøtter en frugtbar udveksling af pædagogiske tilgange og fagligheder, der bidrager til at skærpe viden om og forståelse for hinandens praksisser og for målgruppen. Samarbejdet muliggør udvikling af en fælles praksis, der kan bidrage til at skærpe elevernes læring i og interesse for EUD.

HVORFOR?

Den linjebaserede udskoling er en løsning på følgende problemer:

- Et lavt antal elever, der vælger EUD efter grundskolen
- Flere elever træffer det forkerte valg af ungdomsuddannelse. For nogle elever betyder det et omvalg, men for andre frafald.
- Grundskoleledelse – og lærere har begrænset viden om EUD.

HVEM?

I 7. klasse har eleverne tre forløb á 10 uger (1 dag/uge), hvor de afprøver tre forskellige linjer (ud af 10 mulige). Herefter vælger de én linje, som bliver permanent i 8. og 9. klasse.

Linjen 'Innovation og Bæredygtighed' finder sted på en erhvervsskole én dag om ugen. Erhvervsskolen har det overordnede ansvar for form og indhold i undervisningen, og de deltagende lærere fra grundskolen understøtter den pædagogisk-didaktiske praksis ift. målgruppen.

Linjebaseret udskoling og toning af fag øger praksiseksponering

På Frederiksbjerg Skole i Århus har de siden 2014 arbejdet med linjeopdelt udskoling og toning af øvrige fag. Linjerne kombinerer teori og praksis og giver eleverne mulighed for at arbejde kreativt og praksisnært.

Formål med linjerne:

HVAD?

- Samle elever i interessefællesskaber mhp. at øge motivation og fastholdelse
- Kvalificere elevernes uddannelsesvalg/træne dem i at foretage et kvalificeret valg
- Øge graden af praksiseksponering i udskolingen.

De fire linjer, som eleverne kan vælge i mellem, er: Medie & Kommunikation, Science, Art & Performance og Krop & Sundhed.

Alle linjer kombinerer teori og praksis.

HVORDAN?

Erfaringerne viser indtil videre, at andelen af elever, der falder fra i udskolingen, er faldet, og samtidig er der øget tilgang til udskolingen (fra tre til fire spor).

Den oplevede virkning fra ledelse og lærere er, at linjerne bidrager til i højere grad at engagere og fastholde eleverne på skolen, men de bidrager endnu ikke til at rykke elever fra STX til EUD.

Dette kræver ifølge ledelse og lærere en endnu mere fokuseret indsats, herunder et bedre samarbejde med erhvervsskolerne, samt rum til mere praksisfaglighed i udskolingen.

HVORFOR?

Den linjeopdelte udskoling er en løsning på følgende problemer:

- Skarp konkurrence fra privatskoler i lokalområdet ift. attraktivitet
- Stort elevfrafald i udskolingen (bl.a. pga. omvalg til privatskoler)
- Begrænset praksiseksponering i de ældste klasser.

HVEM?

Eleverne vælger én linje i slutningen af 6. klasse, som de følger til og med 9. klasse.

Linjeundervisningen foregår på skolen to timer ugentligt, og de øvrige fag tones mere eller mindre ift. linjen. Udvalget af linjer forsøges tilpasset med lærernes kompetencer, og der suppleres med eftervidereuddannelseskurser. Skolen samarbejder desuden med forskellige aktører i lokalmiljøet, heriblandt virksomheder og kulturelle institutioner, bl.a. Filmbyen, hvor medielinjen kan producere film.

Strukturerede forløb for uddannelsesafklarende aktiviteter bringer skolen ud i samfundet og øger elevernes viden om mulighederne ved EUD

Formål & indhold

Formål: Elevers velvilje overfor EUD afhænger af, at de får et godt og retvisende billede af erhvervsuddannelser og mulighederne heri.

Indhold:

- Kommuner og UU udvikler strukturerede forløb, der introducerer til EUD gennem introduktionskurser, Åben Skole, erhvervspraktik og Uddannelse og Job.
- Erhvervsskoler skal tilrettelægge introduktionskurser, så eleverne får indsigt i undervisning og uddannelser i en hovedindgang.
- Ikke-uddannelsesparate elever: Forløb med praktik, brobygning og lærerinvolvering.

Vidensgrundlag og hovedobservationer

Tyngde af vidensgrundlag: Vurderes til moderat/højt, og bygger på udsagn fra lærere, elever og ledere, survey blandt udskolingsledere og interviews blandt kommuner og UU-vejledere. På alle skoler er der spurgt ind til uddannelsesafklarende aktiviteter

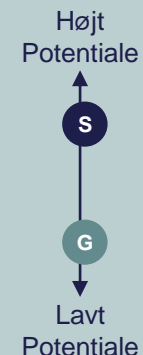
- Lærere, elever og lederes vurdering af udbyttet af introduktionskurser varierer afhængigt af besøgenes organisering. Udbyttet bliver lavt, når eleverne ikke kan vælge hovedindgang på EUD og ikke bliver præsenteret for undervisningen på uddannelserne. Elever vurderer, at virksomhedsbesøg giver et godt udbytte, fordi de møder repræsentanter for forskellige uddannelser og fag i virkeligheden.
- Strukturerede forløb, hvor introduktionskurser spiller sammen med Uddannelse og Job, Åben Skole og evt. erhvervspraktik, bruges i nogle af de besøgte kommuner og giver iflg. Ledere, lærere og UU-vejledere et godt udbytte ift. elevernes uddannelsesafklaring.
- Data indikerer at brobygning aktuelt fungerer mindre hensigtsmæssigt.

Skønnet potentiale

S Søgning
G Gennemførelse

- Eleverne vil få et mere retvisende billede af EUD i bedre introduktionskurser, hvilket vil øge søgningen
- Potentialet ift. søgning er moderat ift. at vise mulighederne ved EUD
- Effekt på søgning 2-3 år, effekt på gennemførelse 5-10+ år

Implementeringsansvar

- Stat** → Bekendtgørelse om introduktionskurser ændres, så elever skal besøge en EUD, og kvalitetskrav til besøgene skærpes.
- Kommune** → Kommuner udarbejder koncepter for introduktionskurser med kobling til Uddannelse og Job og Åben Skole.
- UU** → UU samarbejder med erhvervsskoler, grundskoler og virksomheder om introduktionskurser og brobygning.
- EUD** → Erhvervsskolerne udvikler introduktionskurser, så de præsenterer undervisning og uddannelsesmuligheder inden for hovedområderne.
- Grundskolen** → Skole og UU planlægger for- og efterbehandling af besøg.

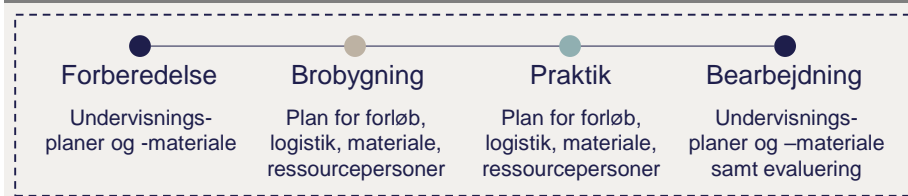

Effekten af indsatsområdet forstærkes af kommunal målsætning og opfølgning (1.1), praksisretning af undervisningens indhold og prøver (6.1) og erhvervsliv og –uddannelse ind i skolen (6.2). Den vil i sig selv forstærke effekten af rebranding (8.1), information og vejledning (2.1) og erhvervsliv og –uddannelse ind i skolen (6.2).

Kommunal udvikling af introduktionskurser med inddragelse af erhvervsskoler og erhvervsliv vil øge kvalitet og sikre implementering

Udvikling af færdige forløb, der indeholder planer for hele introduktionskurset, rummer et potentiale, som i dag kun udnyttes i ~35% af kommunerne – EUD fylder generelt fylder for lidt.

Koncepter skal indeholde en sammenhængende plan for forløbet, der involverer undervisning, planer for besøg mv.

Potentialet for udbredelse af koncepttilgangen er markant – kun 35% af kommunerne følger et regionalt koncept, og få har flere dage på EUD.

Stor variation i omfang og kvalitet af koncepter samt udbredelse på tværs af grundskoler i kommuner, hvor koncepterne ikke er obligatoriske at anvende

Færdige forløb bør udvikles i samarbejde mellem kommuner på regionalt niveau, da ikke alle kommuner indeholder en erhvervsskole – på tværs af kommuner påpeges en række best practice-elementer

Region Hovedstaden har i samarbejde med UU Kbh, Tårnby og Øresund skabt udviklingsprojektet "Fremtidens valg og vejledning" for at styrke unges valgkompetence og integrere vejledningen i undervisningen. En del af projektet har været fælles koncept for introduktionskurser for de deltagende skoler. Erfaringerne viser, at denne organiseringsform dels sikrer ressourceeffektivitet ift., at der er tilstrækkelige ressourcer til at udvikle forløb af høj kvalitet, dels sikrer, at alle aktører er forpligtede på samarbejdet, og dels at erhvervsskoler ikke skal forholde sig til flere forskellige koncepter fra de enkelte kommuner.

På tværs af kommuner har man haft succes med brug af rollemodeller og tæt integrerede forløb, hvor hele klassen og lærere inddrages.

Man har på tværs af kommuner og grundskoler haft succes med forløb, der indeholdt bestemte elementer;

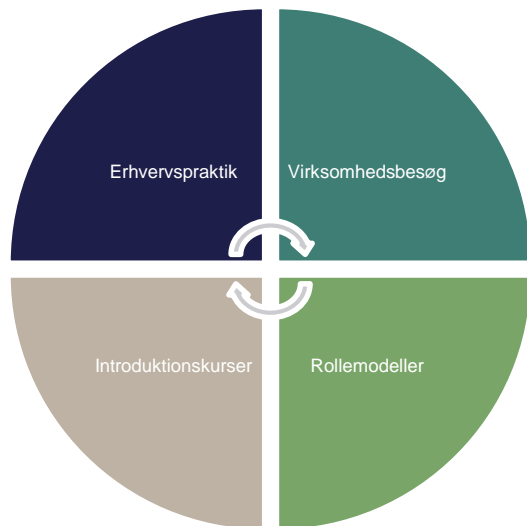
- Jævnaldrende **rollemodeller** fra erhvervsskolerne.
- Involvering af **hele klassen** i det samme forløb, hvilket giver forløbet et større aftryk i klassen samtidig med, at stigmatisering af enkeltpersoner eller grupper undgås.
- Involvering af **lærere** i besøg udenfor skolen, hvilket hjælper læreren til at integrere forløbet og samtidig fungerer informerende for læreren.
- Den såkaldte **40-20-40 model**, hvor 80% af tiden bruges på at forberede og bearbejde besøget, mens 20% af tiden bruges på selve besøget med henblik på at integrere besøget i undervisningen.

Når introduktionskurser knyttes til erhvervspraktik og Åben Skole, får eleverne et mere komplet billede af uddannelses- og arbejdsmuligheder

Introduktionskurser skal ikke stå alene, men skal knyttes sammen med fx erhvervspraktik og Åben Skole-forløb. På den måde får eleverne indsigt i de muligheder, der ligger i EUD. Elever peger selv på, at besøg på arbejdspladser er en god måde at lære om interesser, muligheder og uddannelsesveje, fordi de ser mere end én uddannelse og ser sammenhænge mellem arbejde og uddannelser.

De uddannelsesafklarende elementer bør sammentænkes i hele forløb, sådan at elever får indsigt i fagområdets uddannelses- og jobmuligheder. Dette kan systematiseres ved at sammentænke de uddannelsesafklarende aktiviteter og bruge folkeskolereformens rammer – og ved brug af strukturerede forløb udviklet kommunalt.

I få af de besøgte kommuner bruges erhvervspraktik målrettet til afklaring. Her er erfaringen fra UU, at sammenhæng mellem erhvervspraktik og andre afklarende elementer giver eleverne et mere sammenhængende indblik i brancher og uddannelser, såvel som indblik i arbejdspladskultur og kompetencer til at skrive ansøgninger og gå til jobsamtale.

EUD kortlægningen viser, at det har stor betydning, at elever møder forskellige professioner i virkeligheden. Det skyldes, at erhvervsskoler og virksomheder mere autentisk kan præsentere eleverne for forskellige uddannelser og brancher, ligesom de bedre kan fortælle om hverdagen og kulturen på uddannelse og arbejdsplads. Det bidrager til at afstemme elevernes forventninger til erhvervsuddannelser.

Introduktionskurserne satte mange tanker i gang, og nu hvor han skal i praktik, får han lov at arbejde med det han vil læse på EUD.

Forælder

Det vigtigste er at vide, hvad man vil og er god til. Man finder sine interesser, når man besøger arbejdspladser eller Skills og kan snakke med de voksne om deres valg.

Elev

Skolen connecter med de lokale virksomheder, som kommer med udfordringer. Eleverne byder ind med løsninger og kommer ud i virksomheden.

Forælder

Vi var på en byggeplads og skulle indrette et rum. Det var en rigtig god dag. Man lærte om alle folk på arbejdspladsen, hvad de laver og deres uddannelse. Det gav noget helt andet end skolen.

Elev

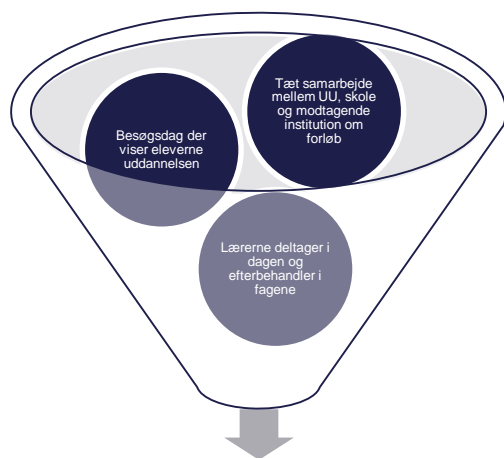
Vi fik besøg af ingeniører, der fortalte om deres arbejde og uddannelse. Det var spændende at høre, og vi lærte, at det er vigtigt at gøre sig umage i skolen for at få et spændende arbejde.

Elev

Fokus på karrierelæring i introduktionskurserne styrker elevernes læring og valgparathed

Når introduktionskurserne fungerer godt, er de tilrettelagt i et karrierelæringsperspektiv, hvor lærere, UU og ungdomsuddannelser har fokus på elevernes læring. Det er vigtigt, at lærere deltager, og at for- og efterbehandlingen centrerer sig om udviklingen af elevernes valgparathed, dvs. elevernes evne til at træffe valg, reflektere over valg og konsekvenser og relatere egne interesser og kompetencer til deres valg.

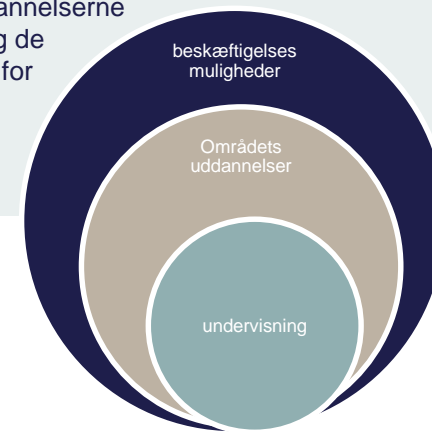
Det gode introduktionskursus

Karrierelæring og lærerdeltagelse muliggør udfordring af uddannelsesvalg og bedre vejledning om EUD

Casebesøgene viser, at når lærere har fokus på karrierelæring og deltager i introduktionskurserne styrker det for- og efterbehandlingen af besøgene. For det første får lærerne en didaktisk ramme, som gør, at de kan italesætte målene for elevernes læring. Dermed flyttes besøgets fokus fra enkeltstående oplevelser til bredere læring om uddannelse og arbejde. For det andet giver lærerens deltagelse viden og indblik i undervisningen på EUD. Denne viden kan læreren bruge som et fælles tredje med eleverne, ligesom indsigten giver læreren en øget ballast ift. at vejlede om forskellige ungdomsuddannelser, undervisningsform og miljø. Dermed får læreren bedre forudsætninger for at udfordre elevens uddannelsesvalg fx ved at italesætte et fags begreber i relation til erhvervsuddannelser.

Introduktionskurser der understøtter valgparathed:

- Kræver tæt samarbejde mellem UU, grundskoler og ungdomsuddannelser
- Kan styrkes ved kommunalt tilrettede karrierelæringsforløb for lærere
- Kan styrkes ved at gøre EUD-besøg obligatorisk på introduktionskurser for alle elever
- Skal være drevet af elevernes interesse for et område og skal organiseres sådan at elever kan vælge et hovedområdes GF1, hvor de introduceres til undervisningen, uddannelserne inden for området, og de jobs der ligger inden for området.

Karrierelæringsspil giver ord til valget

I Københavns Kommune har forvaltningen udviklet et forløb for udskolingsledere, UU og lærere, hvor et spil "For enden af regnbuen" sætter ord på sammenhængen mellem styrker, interesser, valg, uddannelser og arbejde. Spillet giver mulighed for at tale om uddannelsesvalg i undervisningen, og dermed får lærere mulighed for at udfordre og guide elever i uddannelsesvalget.

Brobygning for ikke-uddannelsesparate elever kan formes efter erfaringerne fra EUD10

Hvis brobygning skal fungere, skal UU og lærere samarbejde om sammenhængen mellem indsatser, der skal gøre eleven uddannelsesparat, og den daglige undervisning. Skoler og UU-vejledere peger på, at det nuværende system ikke fungerer optimalt.

Vi er frakoblet de ikke-parate. Det er UU, der tager sig af dem.

Lærer

Vi bruger brobygning, hvis der er nogle, der har brug for at komme lidt væk fra skolen.

Lærer

Det er et stempel, når det kun er få, der skal afsted.

UU-vejleder

Andre muligheder kan være mere brugbare:

Blandt de besøgte skoler peger en række skoler på, at mere skræddersyede tilbud er af større gavn for gruppen af ikke-parate elever. Det kan være en kombination af praktik og en reduceret fagrække, men også kombineret med besøg på erhvervsuddannelser. Lederne understreger, at det er vigtigt, at det tilbud, eleven får, tager udgangspunkt i de specifikke udfordringer, der gør eleven ikke-uddannelsesparat. Brobygning er således ikke altid svaret på elevens udfordringer, men eleven kan profitere mere af intensive læringsforløb, længere tids praktik og/eller reduceret fagrække.

EUD kortlægningen viser, at brobygning er et kernetema ift. at øge søgningen til EUD, fordi brobygning sikrer elevernes parathed ift. at vælge og påbegynde en erhvervsuddannelse. Kortlægningen viser, at brobygningen har en afklarende effekt – eleverne bliver mere bevidste om, hvad de vil og ikke vil. Endelig viser kortlægningen, at virksomhedsforløb giver eleverne indsigt i job og brancher. Sammen med brobygningen er praktik og virksomhedsbesøg dermed med til at kvalificere uddannelsesvalget og særligt øge søgningen til erhvervsuddannelserne.

Erfaringer fra EUD10 kan forme en anderledes brobygning: For 10.-klasseselever på EUD10 er 5 ugers brobygning obligatorisk. Interviews med ledere og lærere på EUD10-tilbud har afdækket følgende virkningsfulde elementer ved brobygningen:

- Brobygning er et fast element for alle i klassen; typisk afviklet med 1-2 dage ugentligt på brobygning i løbet af efteråret. Derfor har eleverne tid til at få grundigt kendskab til en eller flere linjer på EUD, og brobygningen er således med til at afklare, hvad de vil - og hvad de ikke vil.
- EUD10 har et fast, formaliseret samarbejde med en eller flere erhvervsskoler, og der sker typisk "brobygning på lærerniveau":
  - 10.-klasselærerne deltager og hjælper med at "oversætte" erhvervsskolens krav, undervisningsform mv. til 10.-klasseseleverne.
  - De faglærere fra erhvervsskolen, der varetager brobygningen, har forståelse for målgruppen af 10.-klasseselever og formår at inkludere dem i undervisningen.
- Det er oplevelsen, at mængden og kvaliteten af brobygningen skaber sammenhæng mellem viden fra de almindelige fag og praksis, så eleverne bruger deres boglige viden, når de løser praktiske opgaver i brobygningen, og bliver bedre til at trække på praksiseksempler i undervisningen i de boglige fag.

Agenda

Introduktion

Metodisk tilgang

Indsatsområder

1 Forankring af målsætninger

2 Information & vejledning

3 Tryghed & forudsigelighed

4 Attraktive EUD-forløb

5 Fleksibel EUD

6 Eksponering for praksis

7 Målrettet 10. klasse

8 Repositionering af EUD-brand

Delanalyse 4: Afdækning af brugen og betydningen af 10. klasse

Undersøgelsens indsatsområde 7 tager primært afsæt i delanalyse 4, som med udgangspunkt i viden fra registerdata, kvalitative interview og survey har til formål at afdække, hvordan de forskellige typer af 10. classes tilbud bliver brugt, og hvilken betydning de har for elevernes videre uddannelsesvalg samt deres personlige, faglige og sociale forudsætninger for at påbegynde og gennemføre en ungdomsuddannelse.

Følgende datakilder udgør grundlaget for delanalyse 4

Afdækningen af brugen og betydningen af de forskellige 10. klassestilbud udspringer af **delanalyse 4**.

På baggrund af afdækningen identificeres centrale udfordringer, der gør sig gældende for 10. klasseområdet, og som i samspil med indsigter fra de øvrige delanalyser er retningsgivende for **indsatsområde 7** og de dertilhørende **løftestænger** i den samlede analyse.

Afdækningen af brugen og betydningen af 10. klasse inddrager **flere datakilder**:

Registerdata fra Danmarks Statistik, STIL og kommunerne

Survey blandt kommunale skolechefer

Fokusgruppeinterview med lærere og ledere fra en række udvalgte, 10. klassestilbud (folkeskoler, frie grundskoler, efterskoler, EUD10 og 20/20 samt 10. klasse på erhvervsskoler) i de 10 casekommuner

Forældreinterviews med forældre til 10. klasseelever fra et udsnit af de interviewede 10. klassestilbud

Følgende undersøgelsesspørgsmål er udgangspunktet for delanalyse 4

1. Hvilke 10. klassestilbud findes i den enkelte kommune?
2. Hvilken 10. klassespøltik har den enkelte kommune, herunder den kommunale økonomi og beslutningsprocesser, på 10. klasseområdet?
3. Hvad karakteriserer de elever, der vælger de forskellige 10. klassestilbud, sammenlignet med de elever, som påbegynder en ungdomsuddannelse direkte efter 9. klasse?
4. Hvad er indholdet af de enkelte 10. klassestilbud?
5. Hvilke erfaringer har kommunerne med de forskellige 10. klassestilbud?
6. Samarbejder de enkelte 10. klassestilbud med ungdomsuddannelser og erhvervsliv?
7. Hvad betyder de forskellige 10. klassestilbud for elevernes faglige niveau?
8. Hvad betyder de forskellige 10. klassestilbud for elevernes valg af ungdomsuddannelse?
9. Hvad betyder de forskellige 10. klassestilbud for elevernes gennemførelse af ungdomsuddannelse?

Afdækning og analyse

Eksplorativ tilgang via undersøgelses-spørgsmål og hypoteser

Identifikation af **udfordringer og mulige løsninger** baseret på god praksis

Konkrete løftestænger

Kommunernes brug af og strategiske tilgang til 10. klasse er generelt ikke målrettet mod opnåelsen af specifikke mål for fx uddannelsesparathed

Delanalyse 4 viser, at kommunernes brug af 10. klasse er varieret. Der er få kommuner, der har målsætninger, og det er vanskeligt at få overblik over deres udgifter på området.

10. klassestilbud i den enkelte kommune

Registerdata viser, at kommunerne står for ca. 37 % af alle 10. klassespladser. Surveyen blandt kommunale skolechefer viser, at alle kommuner benytter almen 10. klasse, som typisk er organiseret som 10. klasse på en folkeskole eller i et 10. klassecenter. To tredjedele af kommunerne har elever i EUD10-klasser. Disse er typisk organiseret med beliggenhed på en erhvervsskole efter driftsoverenskomst, på ungdomsskole eller som en del af et 10. klassecenter. En femtedel af kommunerne bruger 20/20-ordningen, som også typisk ligger på en erhvervsskole, en ungdomsskole eller et 10. klassecenter. Derudover benytter kommunerne i mindre omfang også andre typer af 10. klassestilbud, fx 10. klasse i ungdomsskolens heltidsundervisning og andre specialiserede tilbud.

Registerdata afdækker, at ca. 53 % af alle 10. klasseelever går på efterskole. Knap 10% tager 10. klasse på en fri grundskole.

* Registeranalysen behandler data fra skoleårene 2015/16, 2016/17 og 2017/18.

Kommunal 10.-klassepolitik og- målsætninger

Surveyen blandt kommunale skolechefer viser, at det er de færreste kommuner, der har beskrevne kvantitative (1 %) eller kvalitative målsætninger (6 %) på 10. klasseområdet. De 10 interviewede casekommuner fortæller ligeledes, at der generelt ikke er en eksplicit strategi på 10. klasseområdet. Der er blandt mange kommuner ikke en refleksion over, hvor mange unge der bør gå i 10. klasse. Kommuner med en mere aktiv 10. klassepolitik er enten karakteriseret ved at have en demografi og et erhvervsliv, der nødvendiggør et fokus på at få uddannet faglært arbejdskraft, eller ved en stor bevidsthed om, at 10. klasse kan være en god business case for en gruppe af unge, der ellers ville være at finde i fx beskæftigelsessystemet el. lignende.

De fleste 10. klassestilbud, som er interviewet i forbindelse med besøg i undersøgelsens 10 casekommuner, opererer ligeledes ikke med beskrevne målsætninger for hvor mange elever, de ønsker bliver uddannelsesparate i løbet af 10. klasse. De fleste af de interviewede tilbud er samtidig ikke vidende om, hvorvidt deres kommune har en 10. klassepolitik, eller om der er kommunale målsætninger for, hvad eleverne bør være uddannelsesparate til efter 10. klasse. I den ene kommune, der har en eksplicit kvantitativ målsætning, er 10. klassestilbuddet tilsvarende bevidst om målsætningen, og bruger den aktivt i arbejdet med at få indgået aftaler om praktik med lokale virksomheder osv.

10. klassestilbuddenes målgruppe er relativt ens, men deres indhold og resultater i forhold til elevernes søgning mod EUD er forskelligt

Gennemførelsen af fokusgruppeinterview med forskellige typer af 10. klassestilbud i de 10 casekommuner har afdækket en stor variation i brugen af de uddannelsesafklarende og praksisrettede elementer, der er en del af 10. klasse. Det vurderes at have betydning for effekten af de forskellige 10. klassestilbud.

Karakteristika ved elever som vælger de forskellige 10. klassestilbud, sammenlignet med de elever, som påbegynder en ungdomsuddannelse direkte efter 9. klasse

Registerdata viser, at 10. klasseelever – med undtagelse af 10. klasseelever på efterskoler og frie grundskoler – på en række variable vedr. social og faglig trivsel og socioøkonomiske forhold ligger lavere end de elever, der går direkte videre på ungdomsuddannelserne efter 9. klasse. EUD10-elever har lavere karakterer fra folkeskolens afgangseksamen og lavere faglig trivsel end andre 10. klasseelever. Til sammenligning har 20/20-eleverne et højere karaktergennemsnit og en lidt højere faglig trivsel end EUD10-eleverne.

Indhold i og erfaringer med de enkelte 10. klassestilbud, herunder deres erfaringer med samarbejde med ungdomsuddannelser og erhvervsliv

Kvalitative interview med udvalgte, forskellige 10. klassestilbud i de 10 casekommuner afdækker, at 10. klassestilbuddene på tværs af typer deler et nogenlunde identisk formål, der fokuserer på uddannelsesafklaring, dannelse og faglig styrkelse af eleverne. Interviewene viser samtidig, at mængden af uddannelsesafklarende og praksisrettede elementer og graden samarbejde mellem 10. klassestilbuddene og ungdomsuddannelser og erhvervsliv er meget varierende.

Alle de interviewede EUD10- og 20/20-tilbud beskriver gode erfaringer med den øgede mængde af praksisrettet undervisning og fremhæver det tætte samarbejde med ungdomsuddannelserne som den klare styrke ved ordningerne. Den gode brobygning er typisk karakteriseret ved hyppig kontakt, som langt hen ad vejen er båret af leder/læreres personlige netværk på ungdomsuddannelserne og med de lokale virksomheder, fælles forståelse af og ansvar for brobygningsopgaven inkl. allokering af de lærere fra både 10. klasse og EUD/anden ungdomsuddannelse, der har de fornødne pædagogiske kompetencer til at målrette undervisningen til 10. klasseeleverne. Samarbejdet betyder desuden, at det flere steder er muligt for 10. klassestilbuddet at låne lokaler, der egner sig til praksisrelaterede opgaver, på fx erhvervsskolen.

For de interviewede erhvervsskoler med driftsoverenskomst eller 10. klassecentre, som både udbyder EUD10 og almen 10. klasse, gælder de gode erfaringer med samarbejdet både for EUD10-klasserne og de almene 10. klasser. Typisk vælger erhvervsskolerne at benytte mere brobygning end den obligatoriske uge i deres almene 10. klasser, på samme måde som i deres EUD10-klasser.

De interviewede kommunale ungdomsskoler samt 10. klassecentre med "linjer" fortæller generelt om lignende gode erfaringer med samarbejde om brobygning etc.

De interviewede ledere og lærere fra almene 10. klasser på folkeskoler, frie grundskoler og efterskoler fortæller typisk om en brug af uddannelsesafklarende og praksisrettede elementer, der begrænser sig til det obligatoriske niveau, og et mere sporadisk og begrænset samarbejde med ungdomsuddannelserne. Langt de fleste af disse typer af 10. klassestilbud samarbejder udelukkende med ungdomsuddannelserne om 1 uges brobygning. Flere fortæller, at de derudover har et formaliseret, tilbagevendende samarbejde med det lokale gymnasium om besøg, introaftener el. lign., uden at have tilsvarende samarbejde med EUD eller andre ungdomsuddannelser.

10. klassestilbuddenes målgruppe er relativt ens, men deres indhold og resultater ift. elevernes søgning mod EUD er forskelligt – *fortsat*

Med registerdata som primær kilde: karakteristika ved elever i 10. klasse samt effektanalyse af 10. klasses betydning for elevernes faglige niveau, valg og gennemførelse af ungdomsuddannelse

De forskellige 10. klassestilbuds betydning for elevernes faglige niveau

De kvalitative interview med ledere og lærere af 10. klassestilbud samt med forældre til 10. klasseelever afdækker, at der på tværs af 10. klassestilbuddene er et tydeligt fokus rettet mod at styrke eleverne fagligt i løbet af 10. klasse. For den gruppe af elever, der har ønske om at fortsætte på EUD, er der typisk et særligt fokus på at opnå karakteren 02 i dansk og matematik, og derved opfylde adgangskravene. De interviewede ledere og lærere fortæller på tværs af tilbud, at de oplever, at den største del af eleverne rykker sig fagligt i løbet af skoleåret.

Registeranalyse underbygger, at der generelt sker en positiv udvikling i elevernes faglige niveau i matematik og dansk hos de elever, der gentager folkeskolens afgangsprøve i 10. klasse. Elever, der går i 10. klasse på EUD10, udviser en signifikant positiv udvikling i deres faglige niveau i matematik. Betragtes EUD10-elevernes faglige udvikling i dansk, ses der ingen signifikant udvikling. Grundet den relativt lille analysepopulation er det dog ikke muligt at gennemføre en matching-analyse på dette resultatmål, og resultaterne må derfor siges at være af deskriptiv karakter.

Registeranalysen viser samtidig, at det at tage 10. klasse som EUD10 eller 20/20 ikke har signifikant effekt på, om eleverne rykker sig fra ikke at opfylde adgangskravet på 02 i dansk og matematik til at opfylde det, sammenlignet med andre 10. klassetyper. Sandsynligheden for at opnå adgangskravet til EUD på 02 i dansk og matematik er signifikant lavere for elever, der tager en almen 10. klasse på folkeskole, end for elever med samme karakteristika, der tager et andet 10. klassestilbud.

De forskellige 10. klassestilbuds betydning for elevernes valg og gennemførelse af ungdomsuddannelse

Registeranalysen viser, at elever, der går på EUD10 eller 20/20 har en større tilbøjelighed til at påbegynde en erhvervsuddannelse efter 10. klasse.

Der er ikke tilsvarende indikationer på, at 10. klasse på folkeskole eller det at tage en almen 10. klasse på erhvervsskole påvirker sandsynligheden for at vælge en erhvervsuddannelse. For 10. klasseelever på en erhvervsskole er der ingen signifikante effekter.

Registeranalysen viser samtidigt, at gennemførelse af EUD10 ikke har en signifikant effekt på elevens efterfølgende sandsynlighed for at gennemføre grundforløb 2 på en erhvervsuddannelse. Dette resultat til trods, så giver ledere og lærere på tværs af alle de interviewede EUD10 og 20/20-tilbud udtryk for, at de vurderer, at EUD10 og 20/20 styrker elevernes forudsætninger for at gennemføre GF1 og GF2.

Målretning af 10. klasse gennem øget brug af praksisorienterede elementer vil føre til en højere søgning til EUD blandt 10. klasseelever

○ Lav vurderet effekt
● Høj vurderet effekt

Indsatsområder

- 1 Forankring af målsætninger
- 2 Information & vejledning
- 3 Tryghed & forudsigelighed
- 4 Attraktive EUD-forløb
- 5 Fleksibel EUD
- 6 Eksponering for praksis
- 7 Måltrettet 10. klasse** **10**
- 8 Repositionering af EUD-brand

Problem & baggrund

- Registerdata viser, at EUD10 og 20/20-ordningen skaber højere søgning til EUD end andre 10. klassetypen, og vurderes af lærere og ledere at understøtte gennemførelse af grundforløbene.
- Survey blandt kommunale skolechefer afdækker, at udbuddet af 10. klasse er meget varieret, både ift. indhold og organisering.
- Kvalitative interview med kommunale skolechefer og ledere af 10. klassetilbud afdækker, at meget få kommuner har målsætninger for deres brug af 10. klasse, hverken hvad angår udbud af forskellige tilbud eller mål for uddannelsesparathed til hhv. gymnasiet og EUD.
- Kvalitative interview med ledere og lærere fra 10. klasser på folkeskoler, frie grundskoler og efterskoler afdækker, at disse 10. klassetilbud kun til dels udnytter de eksisterende muligheder for at bruge praksisrettede elementer såsom øget brobygning, tæt samarbejde med erhvervsskoler etc.
- For efterskolerne er der endvidere særlige forhold, der gør det sværere at bruge mulighederne.

Løftestænger

7.1 Målretning af 10. klasse mod ungdomsuddannelse

Alle 10. klassetilbud benytter 5 ugers brobygning samt praktik, og samarbejder fast med EUD. Der afvikles uddannelses-afklarende aktiviteter gennem hele skoleåret.

7.2 Målretning af 10. klasse på efterskole

Efterskolerne forpligtes til at sende eleverne i brobygning på ungdomsuddannelser nær elevernes bopæl.

7.3 EUD10 tages i brug i alle kommuner

I kommuner, hvor der indtil nu ikke har været elevgrundlag for at oprette EUD10-klasser, kan der indgås aftaler med nabokommuner om ordningen.

Søgning

Gennemførelse

Registeranalysen giver overblik over brugen af forskellige typer af 10. klasse

Forskellige 10. klassestilbud

Med afsæt i den institution, eleven er registreret på, er institutionstypen identificeret. Derudover anvendes de indsamlede data til at identificere EUD10- og 20/20-elever. Der skelnes mellem følgende typer af 10.-klassestilbud:

	Antal	Andel
10. klasse på efterskole	40.253	53,6 pct.
10. klasse på folkeskole	18.809	25,1 pct.
10. klasse på fri grundskole	7.344	9,8 pct.
10. klasse på kommunal ungdomsskole	5.340	7,1 pct.
10. klasse på erhvervsskole	833	1,1 pct.
20/20	307	0,4 pct.
EUD10	2.198	2,9 pct.
<i>I alt</i>	<i>75.084</i>	<i>100 pct.</i>

Note: Elever, der tager 10. klasse på en specialskole, efterskoler for elever med særlige behov mv. og øvrige 10. klassestilbud, svarende til 5.100 elever, medtages ikke i analysen.

Registeranalysen behandler data fra skoleårene 2015/16, 2016/17 og 2017/18.

Forskellige modelspecifikationer

Analysen tager afsæt i fem forskellige modelspecifikationer, der har til formål at teste, hvor følsomme resultaterne er overfor at medtage andre kontrolvariable:

- Model 1: Elevernes og forældrenes baggrundsoplysninger
- Model 2: Elevernes og forældrenes baggrundsoplysninger inkl. de nationale trivselsmålinger i 9. kl.
- Model 3: Elevernes og forældrenes baggrundsoplysninger, inkl. resultat fra folkeskolens afgangseksamen i 9. kl.
- Model 4: Elevernes og forældrenes baggrundsoplysninger, inkl. nationale trivselsmålinger i 9. kl. og resultat fra folkeskolens afgangseksamen i 9. kl.
- Model 5: Elevernes og forældrenes baggrundsoplysninger inkl. elevadfærd og –holdninger.

Datagrundlag

Analysen tager afsæt i følgende datakilder:

- Registerdata fra Danmarks Statistik
- Data fra Styrelsen for It og Læring (STIL)
- Data indhentet hos kommuner

Data indhentet hos kommuner

Grundet manglende detaljeringsgrad i elevregisteret vedr. type af 10.-klassestilbud herunder elever på EUD10 og 20/20, er der gennemført en dataindsamling blandt landets kommuner.

- 83 kommuner har indleveret data. Heraf har 25 kommuner ingen elever på hhv. EUD10 og 20/20. Dvs. der er modtaget elevdata fra i alt 58 kommuner.
- Der er indsamlet oplysninger for 4.381 elever, der har påbegyndt enten EUD10 eller 20/20 i skoleårene 2015/16-2017/18
- De 15 kommuner der ikke har indleveret data, er udeladt af analysen. Dvs. ingen elever fra disse kommuner indgår. Denne restriktive udvælgelse er nødvendig, da elever på EUD10 og 20/20 i disse kommuner ikke vil kunne skelnes fra elever i de almindelige 10.-klassestilbud. Yderligere er tre kommuner udeladt af analysen, da det ikke har været muligt at konvertere elevernes UNI-Login til CPR-nr., for efterfølgende at kunne flette på tværs af registre på individniveau.

Population

- Målgruppeanalyse: alle elever der påbegynder 10. klasse efter afsluttet 9. klasse
- Effektanalyse: alle elever med seneste 10. klasseforløb, som påbegynder et uddannelsesforløb.

Survey blandt skolechefer viser, at kommunernes udbud af 10. klasse er forskelligt, både hvad angår indhold og organisering.

Surveyen viser, at ikke alle kommuner har elever i EUD10-klasser, selvom det siden august 2015, hvor erhvervsskolereformen trådte i kraft, har været lovpligtigt for kommunerne at udbyde ordningen.

Foruden at benytte almen 10. klasse, har to tredjedele af kommunerne elever i EUD10-klasser*. Disse er typisk organiseret med beliggenhed på en erhvervsskole efter driftsoverenskomst, på ungdomsskole eller som en del af et 10. klassecenter.

En femtedel af kommunerne bruger 20/20-ordningen, som også typisk ligger på en erhvervsskole, en ungdomsskole eller et 10. klassecenter.

	Organiseringen af 10.-klassestilbud		Type af 10. kl. indeholdt i tilbuddet			
			EUD10	20/20	Alm. 10. kl.	Andre typer
Organisering/beliggenhed	På tværs af alle kommuner	100 % (n=82)	63 %	17 %	96 %	22 %
	10. klassecenter	55 %	76 %	22 %	100 %	22 %
	10. kl. - folkeskole	30 %	56 %	16 %	100 %	20 %
	Andet	24 %	60 %	15 %	90 %	35 %
	10. kl. – Ungdomsskolernes heltidsundervisning	22 %	83 %	22 %	100 %	44 %
	10. kl. - Erhvervsskole efter driftsoverenskomst	20 %	88 %	38 %	100 %	25 %
	Ved ikke	2 %				

*Rambøll har spurgt ind til svaret hos enkelte kommuner, der har svaret, at de ikke har EUD10, ligesom enkelte har forklaret svaret i fritestfelt. Svaret dækker i disse tilfælde over, at kommunen udbyder EUD10, men at der ingen elever er i ordningen i indværende skoleår.

FAKTABOKS

Almindelig 10. klasse består af obligatorisk undervisning i dansk, matematik og engelsk, en obligatorisk selvvalgt opgave og en uges obligatorisk brobygning. Alle 10. klasseelever skal desuden udfylde en uddannelsesplan. Dertil kan eleverne vælge mellem et varierende udbud af valgfag og op til fire ugers frivillig brobygning. 10. klasse foregår på folkeskoler/10. klassecentre, efterskoler, frie grundskoler, ungdomsskoler, husholdnings- og håndarbejds-skoler og nogle erhvervsskoler.

EUD10 er et erhvervsrettet klasseforløb som kommunerne er forpligtet til at tilbyde elever, der er motiveret for en erhvervsuddannelse, men ikke opfylder adgangsforudsætningerne eller er usikre på, om en erhvervsuddannelse er rette valg. EUD10-forløbet indeholder 20 ugers obligatorisk undervisning i dansk, matematik, engelsk og obligatorisk selvvalgt opgave, seks ugers obligatorisk brobygning til en erhvervsrettet ungdomsuddannelse og 14 ugers valgfri del med fag og elementer, der introducerer til hovedområderne inden for EUD.

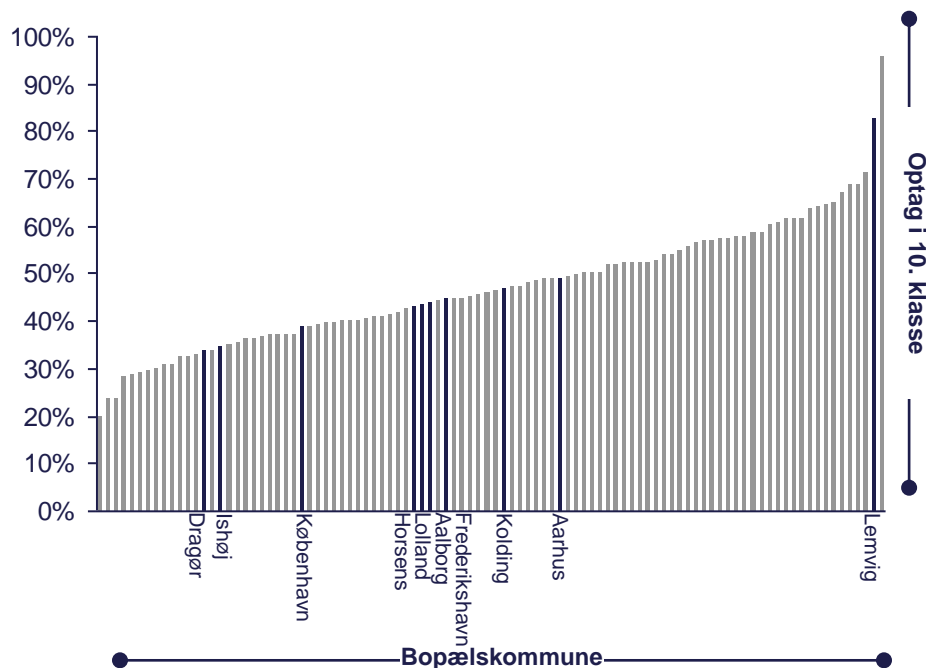
20/20-ordningen er en kombineret 10. klasse og første del af erhvervsuddannelsens grundforløb. Undervisningen skal tilrettelægges således, at eleverne efter det kombinerede skoleår har afsluttet såvel 10. klasse som grundforløbets 1. del fuldt ud.

Kommunerne har generelt ikke en strategisk tilgang til 10. klasse, som bruges i meget varierende grad

På trods af at 10. klasse udgør en væsentligt omkostning i det kommunale budget og udskyder tidshorisonten for tilgangen til arbejdsmarkedet, har de interviewede kommuner generelt ikke en eksplicit strategi for 10. klasseområdet. Kommuner med en mere aktiv 10. klassepolitik anser det for en god business case, at de unge tager 10. klasse.

Optaget på 10. klasse varierer i høj grad på tværs af kommuner fra Hørsholm på ~20% til Ærø på hele 96% af årgangen i 2017.

Andel af årgang, 2017

Langt de fleste af de 10 casekommuner fortæller, at der ikke er en ekspliciteret strategisk tilgang til, hvor mange elever der bør søge 10. klasse, eller hvad tilbuddet skal indeholde.

10. klasse er en række meget forskellige tilbud. Der bør være nogle meget klarere krav til 10. klasse, så de får en bedre løfteevne.
Centerchef for Skole og Dagtilbud, Kommune D

Der er ingen politisk holdning til 10. klasse.
Skolechef, kommune C

Det er et ideologisk valg, at man stiller 10. klasse til rådighed som et "modningsår". ... 10. klasse skal målrettes mere mod EUD, fx ved at placere dem på erhvervsskolerne.
Centerchef i børne- og ungdomsforvaltningen, kommune E

Det er op til 10. klasserne selv, hvad de vil udbyde.
Direktør, familie- og ungdomsforvaltningen, kommune H

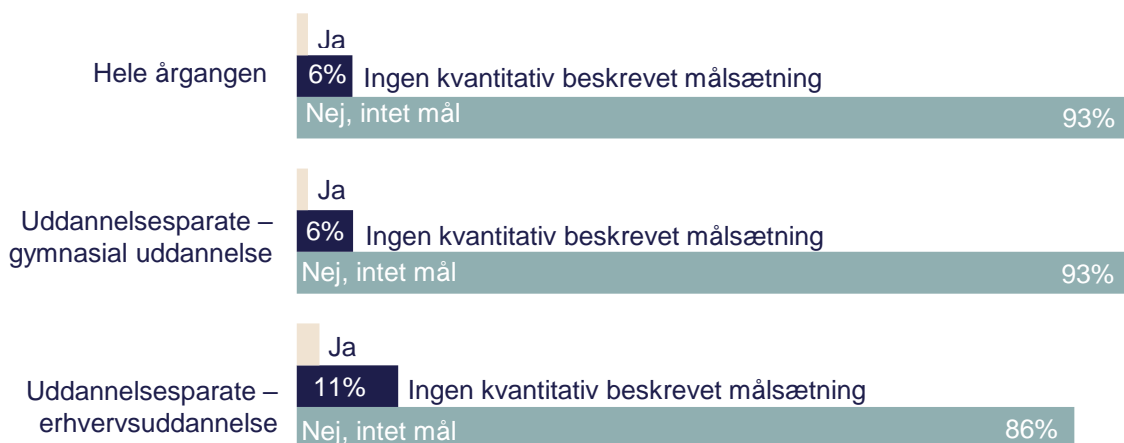
Samtidig afdækker surveyen blandt skolechefer manglende kommunalt overblik over udgifterne til 10. klasse. Kun ca. halvdelen af de adspurgte har besvaret spørgsmålet om kommunens udgifter. Heraf har mange svaret "ved ikke".

Mange 10. klassestilbud har ikke opsat mål for, hvor mange elever der bør blive uddannelsesparate, og efterlyser kommunale mål at styre efter

Surveyen blandt kommunale skolechefer viser, at det er de færreste kommuner, der har beskrevne kvantitative eller kvalitative målsætninger.

De fleste 10. klassestilbud, som er interviewet til undersøgelsen, opererer heller ikke med beskrevne målsætninger for hvor mange elever, de ønsker bliver uddannelsesparate i løbet af 10. klasse. Skolerne er samtidig ikke bevidste om, hvorvidt deres kommune har en 10. klassespøtlik, eller om der er kommunale målsætninger for, hvad eleverne bør være uddannelsesparate til efter 10. klasse.

Har kommunerne en målsætning for andelen af en årgang, som skal gå i 10. klasse?
(n=81 - Samlet) (n=80 - UP)

Ledere af 3 interviewede tilbud – en 10. klasse på folkeskole, en EUD10 og en 20/20-ordning – udtrykker et ønske om, at kommunen mere tydeligt melder ud, hvad der er formålet med 10. klasse på tværs af kommunens eksisterende tilbud. Deres forventninger er, at det vil gøre det lettere at etablere samarbejde med ungdomsuddannelser og erhvervsliv.

Ledere af 10. klassestilbud i kommune G, I, J

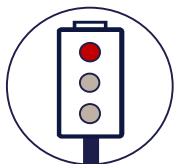
I en kommune, hvor målsætningerne er meldt klart ud, arbejder det interviewede 10. klassestilbud aktivt for at indfri disse målsætninger. Det opleves som en hjælp ift. fx etablering af erhvervspraktik, at kommunen har meldt en målsætning ud, som alle, inkl. erhvervslivet, må bakke op om at indfri.

Leder af 10. klassestilbud i kommune B

Kommunernes registreringspraksis på området er generelt mangelfuld og bør systematiseres

I forbindelse med Rambølls udsøgning og indsamling af de kommunale elevtal afspejler dialogen med kommunerne, at der generelt er en mangelfuld kommunal praksis i relation til registrering af elevforløb på de forskellige 10. klassestilbud.

Udfordringer med registreringspraksis

På baggrund af analysearbejdet med de to elevdatakilder (de centrale elevregistre og de kommunalt indberettede elevtal), er der blevet afdækket en række uoverensstemmelser i registreringen af eleverne.

Bl.a. viser analysearbejdet eksempler på, at:

- Elever kan stå registreret med **forskellige skoleår** på tværs af de to datakilder
- Elevernes påbegyndelse af 10. klasse **ikke er registreret** i det centrale elevregister, men fremgår af de kommunalt indberettede data
- Ikke alle elevers **unilogin** kan konverteres til cpr-numre.

Retvisende registrering af elever er afgørende, hvis det skal være muligt at gennemføre gode og valide analyser. Sådanne analyser er afgørende bl.a. ift. understøttelse og afdækning af politisk målopfyldelse.

Med afsæt i de identificerede udfordringer i den nuværende registreringspraksis, vurderes det, at der kan være behov for:

- Tydeliggøre ansvar omkring registreringspraksis på forskellige niveauer – uafhængigt af den kommunale organisering
- Klare retningslinjer for hvornår en elev indberettes. Fx skal alle elever, der påbegynder et uddannelsesforløb registreres, uanset hvor lang tid eleven er på den pågældende uddannelse.
- Retningslinjer for hvordan det angives, om en elev har påbegyndt et specifikt 10.-klassestilbud som EUD10- eller 20/20.
- Klarhed omkring de tidsmæssige perspektiv i indberetningen. Klar skæringsdato for hvornår skoleåret XX/XX indberettes til de centrale registre, samt tydelig dokumentation af, hvilke kommuner der ikke har indberettet rettidigt.

Målgruppeanalysen viser, at EUD10-elevernes folkeskolekarakterer og -trivsel er lavere end øvrige 10. klasseelever

EUD10-elever har sammenlignet med andre 10. klasseelever lavere karakterer fra folkeskolens afgangseksamen og lavere faglig trivsel. Til sammenligning har 20/20-eleverne et højere karaktergennemsnit og en lidt højere faglig trivsel end EUD10-eleverne. EUD10-eleverne vurderer støtte og inspiration lidt lavere, sammenlignet med andre 10. klasseelever. Elever der tager 10. klasse på en efterskole klarer sig signifikant bedre fagligt end andre 10. klasseelever.

	EUD10	20/20	Folkeskoler	Erhvervsskoler	Alm. efterskoler	Frie grundskoler	Kommunale ungdomsskoler	Direkte på EUD*	Direkte på gymnasial udd.**
Køn - Dreng	63 pct.	53 pct.	53 pct.	52 pct.	49 pct.	48 pct.	51 pct.	74 pct.	46 pct.
Alder i 9. kl.	15,4	15,3	15,3	15,3	15,1	15,1	15,4	15,4	15,1
Herkomst - Dansk	88 pct.	85 pct.	79 pct.	79 pct.	98 pct.	93 pct.	77 pct.	92 pct.	86 pct.
FSA - 9. klasse	2,5	3,3	3,1	3,2	4,7	4,1	3,0	3,3	5,3
Faglig trivsel***	3,3	3,4	3,4	3,4	3,7	3,6	3,4	3,5	3,9
Social trivsel	4,0	4,0	4,0	4,0	4,1	4,1	4,0	4,1	4,2
Støtte og inspiration	2,9	3,0	3,1	3,0	3,1	3,1	3,0	2,9	3,2
Ro og orden	3,7	3,8	3,7	3,7	3,8	3,8	3,7	3,7	3,9

Note: *Karakteristika for elever der påbegynder en erhvervsuddannelse direkte efter 9. klasse.

**Karakteristika for elever der påbegynder en gymnasial uddannelse direkte efter 9. klasse.

***Elevernes trivsel måles med afsæt i fire differentierede indikatorer. Faglig trivsel omhandler elevernes opfattelse af egne faglige evner, koncentrationsevne og problemløsningssevne. Social trivsel omhandler elevernes opfattelse af deres tilhørsforhold til skolen, klassen og fællesskabet, samt tryghed og mobning. Støtte og inspiration omhandler elevernes oplevelse af motivation og medbestemmelse, samt lærernes hjælp og støtte. Ro og orden omhandler elevernes oplevelse af ro og støj i klassen samt klasseledelse.

Populationen for målgruppeanalysen er alle elever, der påbegynder en 10. klasse efter 9. klasse i skoleårene 2015/16-2017/18. Dvs. der er tale om den umiddelbare påbegyndelse efter 9. klasse. For disse 10. klasseelever identificeres, hvilken 10. klassetype eleverne tager med afsæt i institutionsregistret og de indsamlede data hos kommunerne.

Målgruppeanalysen viser, at EUD10-eleverne har en svagere socioøkonomisk baggrund sammenlignet med andre 10. klasseelever

EUD10-eleverne har en svagere socioøkonomisk baggrund sammenlignet med andre 10. klasseelever. Dette slår igennem både på forældrenes højest fuldførte uddannelse samt indkomstniveau.

	EUD10	20/20	10. kl. på folkeskole	10. kl. På erhvervsskole	10. kl. på efterskole	Fri grundskole	Kommunal ungdomsskole	Direkte på EUD*	Direkte på gymnasial udd.**	
Morens alder v. fødslen	28,3	29,4	28,9	28,6	30,7	30,5	28,8	28,9	30,3	
Forældrenes indkomst	Høj	9 pct.	13 pct.	13 pct.	13 pct.	31 pct.	27 pct.	11 pct.	13 pct.	31 pct.
	Høj-medium	24 pct.	19 pct.	23 pct.	26 pct.	29 pct.	27 pct.	22 pct.	25 pct.	24 pct.
	Medium-lav	32 pct.	29 pct.	28 pct.	29 pct.	25 pct.	25 pct.	27 pct.	35 pct.	21 pct.
	Lav	35 pct.	39 pct.	36 pct.	33 pct.	16 pct.	20 pct.	40 pct.	28 pct.	24 pct.
Morens uddannelse	Grundskole	46 pct.	39 pct.	39 pct.	40 pct.	13 pct.	17 pct.	42 pct.	34 pct.	16 pct.
	Gymnasial udd.	7 pct.	9 pct.	9 pct.	11 pct.	13 pct.	13 pct.	8 pct.	8 pct.	14 pct.
	Erhvervsudd.	38 pct.	43 pct.	38 pct.	36 pct.	35 pct.	39 pct.	37 pct.	44 pct.	32 pct.
	KVU	2 pct.	2 pct.	3 pct.	3 pct.	5 pct.	5 pct.	2 pct.	3 pct.	5 pct.
	MVU	6 pct.	6 pct.	9 pct.	10 pct.	26 pct.	20 pct.	8 pct.	9 pct.	20 pct.
	BA, LVU, Ph.d.	1 pct.	2 pct.	2 pct.	2 pct.	9 pct.	8 pct.	3 pct.	2 pct.	13 pct.
Farens uddannelse	Grundskole	42 pct.	35 pct.	35 pct.	35 pct.	15 pct.	17 pct.	38 pct.	34 pct.	16 pct.
	Gymnasial udd.	3 pct.	6 pct.	6 pct.	5 pct.	8 pct.	9 pct.	7 pct.	4 pct.	11 pct.
	Erhvervsudd.	49 pct.	47 pct.	46 pct.	48 pct.	45 pct.	46 pct.	44 pct.	52 pct.	37 pct.
	KVU	3 pct.	4 pct.	5 pct.	5 pct.	8 pct.	7 pct.	4 pct.	4 pct.	7 pct.
	MVU	2 pct.	6 pct.	5 pct.	5 pct.	14 pct.	11 pct.	5 pct.	4 pct.	12 pct.
	BA, LVU, Ph.d.	1 pct.	3 pct.	3 pct.	3 pct.	12 pct.	10 pct.	3 pct.	2 pct.	17 pct.

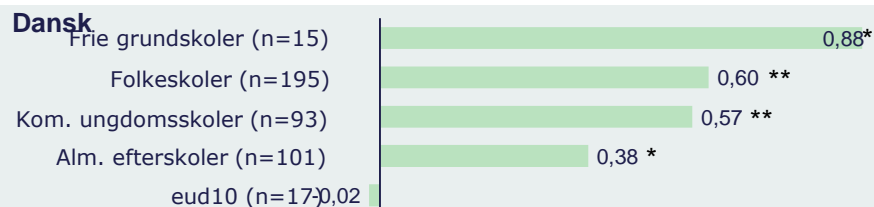
Note: *Karakteristika for elever der påbegynder en erhvervsuddannelse direkte efter 9. klasse.

**Karakteristika for elever der påbegynder en gymnasial uddannelse direkte efter 9. klasse.

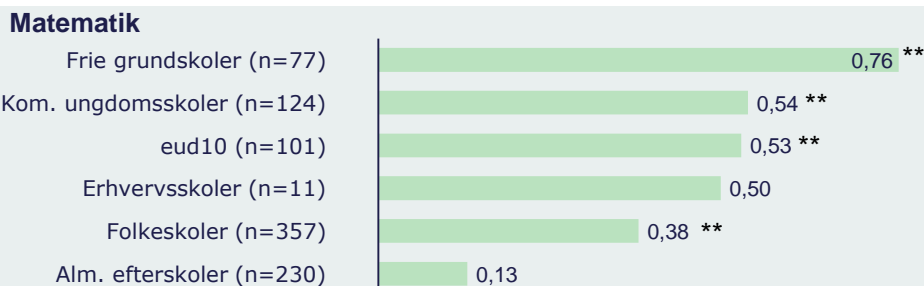
Elevernes faglige udvikling i de obligatoriske 10. klassefag dansk og matematik

En deskriptiv analyse viser, at der kan ses en positiv udvikling i fagligt niveau i matematik og dansk hos de elever, der gentager folkeskolens afgangsprøve (FSA9) i 10. klasse. Elever, der går i 10. klasse på EUD10, udviser en signifikant positiv udvikling i deres faglige niveau i matematik. Betragtes EUD10-elevernes faglige udvikling i dansk, ses der ingen signifikant udvikling.

Elevernes faglige udvikling i dansk og matematik målt ift. FSA9

For EUD10-elever, der tager danskeksamen i 10. klasse svarende til 9. klasseniveau, er der ingen signifikant udvikling sammenlignet med den karakter de fik i 9. klasse.

EUD10-elever som tager matematikeksamen i 10. klasse svarende til 9. klasseniveau, stiger i gennemsnit med en halv karakter, sammenlignet med deres karakter i 9. klasse.

*, ** indikerer signifikansniveauer på hhv. 5, 1 procent.

Forudsætninger for analysen

Baggrund

Analysepopulationen består af elever, der i 10. klasse gentager folkeskolens afgangsprøve fremfor folkeskolens 10. klasse prøve. Herved kan den faglige udvikling måles, da begge prøver er taget på samme niveau.

Analysen er afgrænset til at betragte dansk og matematik. For hvert fag er der beregnet et gennemsnit.

Det er nødvendigt, at der foreligger resultater for både 9. og 10. klasse. Hvis et af resultaterne mangler, frasorteres eleven.

Blandt elever, der har taget 10. klasse i skoleårene 2015/16 og 2016/17, er 644 elever registreret med karakterer i dansk i både 9. og 10. klasse.

Tilsvarende er 1.186 elever registreret med karakterer i matematik i både 9. og 10. klasse.

Metode

Grundet den relativt lille analysepopulation er det ikke muligt at gennemføre en matching-analyse på dette resultatmål. Resultaterne på den faglige udvikling er derfor af deskriptiv karakter.

I indeværende analyse er det ikke muligt at vide, om udviklingen i karakteren afspejler et fagligt løft grundet det pågældende 10. klassestilbud, eller blot afspejler, at eleven er blevet ældre, da afgangsprøven tages anden gang.

EUD10 eller 20/20 har ingen signifikant effekt på, om eleverne opnår 02 i dansk og matematik, sammenlignet med andre 10. klassestilbud

Registeranalysen viser, at det at tage 10. klasse som EUD10 eller 20/20 ikke har signifikant effekt på, om eleverne rykker sig fra ikke at opfylde adgangskravet på 02 i dansk og matematik til at opfylde det, sammenlignet med andre 10. klassestyper.

Sandsynligheden for at opnå adgangskravet til EUD på 02 i dansk og matematik er i én modelspecifikation signifikant lavere for elever, der tager en almen 10. klasse på folkeskole, end for elever med samme karakteristika, der tager et andet 10. klassestilbud.

Sandsynlighed for at opfylde adgangskravet om 02 i dansk og matematik efter 10. klasse alt efter type af 10. klassestilbud

Mørkeblå punkter repræsenterer signifikante effekter. Gule punkter repræsenterer insignifikante effekter.

Figuren præsenterer spændet af estimerne fra modelspecifikation 1 og 2. De præsenterede resultater er ikke signifikante for EUD10-elever og 20/20-elever.

For 10. klasseelever på erhvervsskole er koefficienten fra modelspecifikationen der inkluderer trivsel (modelspecifikation 2), som er statistisk signifikant. Det skal dog bemærkes, at der er tale om et lille antal observationer ($n=60$), hvorfor resultaterne er usikre.

For 10. klasseelever på folkeskole er koefficienten fra modelspecifikationen uden trivsel signifikant (modelspecifikation 1). Sandsynligheden for at opfylde mindstekravet om 02 i dansk og matematik, er således lavere for elever, der tager 10. klasse på en folkeskole end for elever med samme karakteristika, der tager et andet 10. klassestilbud.

Forudsætninger for analysen

Baggrund

Denne analyse undersøger, om typen af 10.-klassestilbud påvirker sandsynligheden for, at elever opfylder adgangskravet på 02 i dansk og matematik efter 10. klasse.

Målgruppen for analysen er elever, der ikke opfylder adgangskravet på 02 i dansk og matematik i 9. klasse. For denne gruppe ses der på, hvorvidt kravet er opfyldt, når de afslutter 10. klasse. En elev kan opfylde kravet i dansk i 9. klasse og i matematik i 10. klasse – eller omvendt – og således få adgang til EUD med karakterer fra to forskellige klassetrin.

I analysen er der taget udgangspunkt i den første påbegyndte uddannelse efter 10. klasse. Hvis en elev er registreret med flere 10. klasseforløb, er der taget udgangspunkt i det seneste forløb.

Analysen kan ikke påvise en faglig udvikling hos den enkelte, men kan vise, hvorvidt eleverne rykker sig fra ikke at opfylde adgangskravet på 02 – til at opfylde det. I analysen er det endvidere ikke muligt at vide, om udviklingen i karakteren afspejler et fagligt løft grundet det pågældende 10. klassestilbud, eller blot afspejler, at eleven er blevet ældre, da afgangsprøven tages anden gang, at der benyttes andre eksamensformer i 10. klasse, eller at der er sket en stigning i elevens motivation for at opnå et adgangsgivende resultat el. lign.

Metode

Analysen er gennemført ved hjælp af *propensity score matching* grundet fokus på repræsentativitet og generaliserbarhed.

Der konstrueres en dummyvariabel, der antager værdien 1, hvis mindstekravet er opfyldt, og 0 ellers. Der estimeres kun to modelspecifikationer, hvor karakterer fra 9. klasse ikke indgår, da det anvendes som et resultatmål.

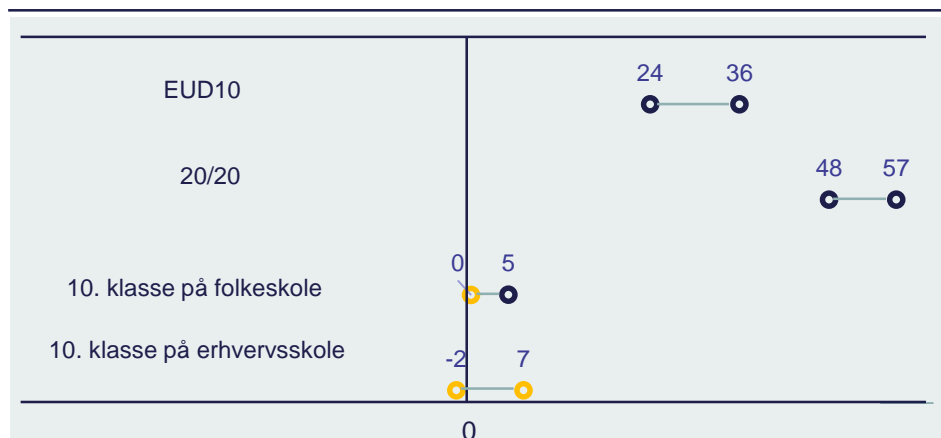
Metodemæssigt er det kun muligt at tage højde for de observerbare forskelle, der er mellem elever på forskellige typer af 10. klasser. Analysens resultater er kun dækkende for de kommuner, der har indrapporteret data. Frafaldsanalyse blandt kommuner peger på, at der ikke er systematiske afvigelser for de kommuner, der ikke har indrapporteret data. Der er derfor ikke grund til at tro, at resultaterne ville være markant anderledes, hvis de resterende kommuner var inkluderet.

Det er mere sandsynligt, at elever på EUD10 eller 20/20 vælger EUD, end elever med samme karakteristika, der tager et andet 10. klassestilbud

Dette resultat fremkommer relativt robust, uanset hvilken modelspecifikation, der benyttes, og må siges at være forventeligt og i overensstemmelse med intentionen med EUD10. Analysen tager ikke højde for den forhåndsselektion af EUD, der må antages at ligge i valget af EUD10.

Analysen af sandsynligheden for at vælge EUD efter 10. klasse på folkeskole, viser meget små og insignifikante resultater. Der er således ikke indikationer på, at 10. klasse på folkeskole påvirker sandsynligheden for at vælge en erhvervsuddannelse.

Sandsynlighed for at påbegynde EUD (pct.)

Mørkeblå punkter repræsenterer signifikante effekter. Gule punkter repræsenterer insignifikante effekter.

Elever der har taget 10. klasse som EUD10 har 24-36 pct. større sandsynlighed for at påbegynde EUD, end hvis de havde gået i et andet 10. klassestilbud. For 20/20-elever er sandsynligheden endnu højere, nemlig svarende til 48-57 pct.

Figuren præsenterer spændet af estimaterne fra de fire første modelspecifikationer. De præsenterede resultater er signifikante for EUD10-elever og 20/20-elever. For 10. klasseelever på en folkeskole, er det kun koefficienten på 5 pct. fra modelspecifikation 1, der er statistisk signifikant.

For 10. klasseelever på erhvervsskole er der ingen signifikante effekter.

Gennem kvalitative interview og desk research er det blevet afdækket, at mange af de erhvervsskoler, der udbyder almen 10. kl. efter driftoverenskomst, tilbyder såkaldte "GYM10"-klasser uden lovmæssigt ophæng som ved EUD10. Dette må antages at have negativ betydning for betydningen for, hvor mange af 10. klasseelever på erhvervsskole, der vælger EUD.

Forudsætninger for analysen:

Baggrund

Der tages udgangspunkt i den første påbegyndte uddannelse efter 10. klasse. Hvis en elev er registreret med flere 10. klasseforløb, tages der udgangspunkt i det seneste forløb. Resultatmålet i denne delanalyse er valg af erhvervsuddannelse.

Som det fremgår af de estimerede sandsynligheder, er der en positiv effekt af at vælge et 10.-klassestilbud som EUD10 eller 20/20 på sandsynligheden for at vælge en erhvervsuddannelse efter 10. klasse. Sandsynligheden er især høj for 20/20-elever. Det er i denne sammenhæng væsentligt at påpege, at elever på EUD10 og 20/20 må antages at have foretaget en forudgående selektion af EUD gennem deres valg af en erhvervsrettet 10. klassetype. Dette forhold kan der ikke tages forbehold for i registeranalysen. Samtidig indikerer kvalitative interview dog, at de elementer, der er obligatorisk indhold i EUD10 og 20/20 (øget brug af brobygning, tæt samarbejde med erhvervsskoler etc.), også er virkningsfulde i andre typer af 10. klasser, hvilket må styrke antagelsen om, at EUD10 og 20/20 øger sandsynligheden for søgningen til EUD.

Metode

Analysen er gennemført ved hjælp af *propensity score matching* grundet fokus på repræsentativitet og generaliserbarhed.

Metodemæssigt er det kun muligt at tage højde for de observerbare forskelle, der er mellem elever på forskellige typer af 10. klasser. I analysen anvendes supplerende datakilder, som fanger karakteristika som social- og faglig trivsel samt motivation for undervisning, minimeres risikoen for skævvredne estimater.

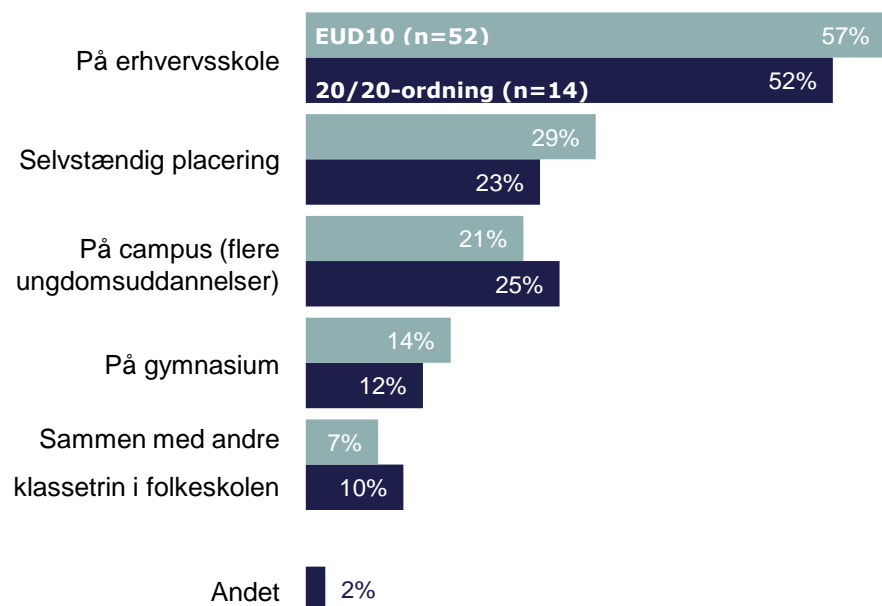
Analysens resultater er kun dækkende for de kommuner, der har indrapporteret data. Frafaldsanalyse blandt kommuner peger på, at der ikke er systematiske afvigelser for de kommuner, der ikke har indrapporteret data. Der er derfor ikke grund til at tro, at resultaterne ville være markant anderledes, hvis de resterende kommuner var inkluderet.

Som følsomhedsanalyse er det undersøgt, hvordan resultaterne ser ud, hvis 10. klasseelever på en folkeskole sammenlignes særskilt med 10. klasseelever på en erhvervsskole. Ved denne specifikation er effekterne forsat små og insignifikante.

Kvalitative interview afdækker gode erfaringer med EUD10 og 20/20, som motiverer og afklarer eleverne gennem tæt samarbejde med EUD

Registerdata viser, at 65 % af eleverne på EUD10 og 83 % af eleverne på 20/20-ordning søger EUD. De interviewede ledere og lærere fra 9 forskellige EUD10- og 20/20-tilbud vurderer, at det tætte samarbejde med og beliggenheden på/i nærheden af erhvervsskolerne er afgørende.

Størstedelen af EUD10 og 20/20 er organiseret med beliggenhed på en erhvervsskole eller sammen med andre ungdomsuddannelser

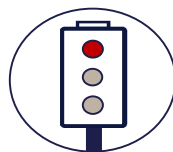
Det tætte samarbejde og beliggenhed tæt på erhvervsskolerne fremhæves som et afgørende element for ordningernes succes. Ledere og lærere på tværs af de 9 forskellige EUD10- og 20/20-tilbud, der er interviewet, fortæller at:

Det skaber genkendelighed og tryghed for eleverne, at de lærer erhvervsskolen at kende og får erfaringer med skolemiljøet, fagene, faglærerne og undervisningsmetoderne, inden de starter på EUD. Det styrker elevernes forudsætninger for at gennemføre GF1 og GF2.

Det er mængden og kvaliteten i brobygningsaktiviteter og undervisningen på "rigtige" EUD-fag, der gør den store forskel.

EUD10 og 20/20 giver eleverne mere viden om EUD og klæder eleverne godt på til at træffe et kvalificeret valg om, hvad de vil – og om hvad de ikke vil.

En enkelt erhvervsskole påpeger, at de 20/20-elever, der ønsker at starte på EUX, oplever forhindringer, der har en negativ virkning på deres motivation for at vælge EUX:

- Eleverne kan ikke starte direkte på EUX GF2, fordi de ikke har fået dansk, engelsk og matematik på c-niveau som en del af 20/20-ordningen
- EUX GF2 starter i vintersemestret, hvilket betyder, at eleverne får et halvt års "hul" mellem 10. klasse og EUX.

EUD10 har ingen signifikant betydning for sandsynlighed for at gennemføre grundforløb 2

Resultaterne af registeranalysen viser, at eksponering over for en EUD10 indsats ikke har en signifikant effekt på elevens efterfølgende sandsynlighed for at gennemføre grundforløb 2 på en erhvervsuddannelse. Analysen viser samtidig, at elever der tager 10. klasse på folkeskole er mindre tilbøjelige til at gennemføre grundforløb 2, end elever på andre 10. klassestilbud.

Ingen signifikant effekt

Resultaterne af registeranalysen viser, at eksponering over for en EUD10 indsats ikke har en signifikant effekt på elevens efterfølgende sandsynlighed for at gennemføre grundforløb 2 på en erhvervsuddannelse. Dette resultat er uafhængigt af modelspecifikation, og dermed ikke følsomt over for tilføjelsen af yderligere baggrundsfaktorer.

For elever der tager 10. klasse som 20/20 er det kun resultatet fra en modelspecifikation, der er signifikant. Det er modelspecifikationen med trivsel og uden folkeskolekarakterer, hvor resultatet viser en positiv effekt af 20/20. For de resterende tre modelspecifikationer er der ingen signifikante effekter.

For elever der tager 10. klasse på erhvervsskole, er det kun en modelspecifikation, der er signifikant. Det drejer sig om modelspecifikationen, hvor både trivsel og folkeskolekarakterer indgår. Dette resultat indikerer, at sandsynligheden for at gennemføre grundforløb 2 er ca. 54 pct. lavere, hvis man tager 10. klasse på erhvervsskole end et andet 10. klassestilbud. For de resterende modelspecifikationer er der ingen signifikante effekter.

Elever der tager 10. klasse på folkeskole er mindre tilbøjelige til at gennemføre grundforløb 2, end elever på andre 10. klassestilbud. Effekstørrelsen ligger i intervallet 5-7 pct.

I kvalitative interview med EUD10 og 20/20-tilbud giver ledere og lærere på tværs af alle de interviewede tilbud udtryk for, at de vurderer, at EUD10 og 20/20 styrker elevernes forudsætninger for at gennemføre GF1 og GF2.

Ledere og lærerne oplever, at det skaber genkendelighed og tryghed for eleverne, at de gennem deres år på EUD10 eller 20/20 lærer erhvervsskolen at kende og får erfaringer med skolemiljøet, fagene, faglærerne og undervisningsmetoderne, inden de starter på EUD. Og at det øger sandsynligheden for, at de også gennemfører grundforløbet.

Forudsætninger for analysen

Baggrund

Denne analyse har undersøgt, om typen af 10.-klassestilbud påvirker sandsynligheden for, at elever der vælger en erhvervsuddannelse, gennemfører grundforløb 2.

Analysepopulationen er elever, som påbegynder en erhvervsuddannelse efter 10. klasse. Resultatmålet i denne delanalyse er gennemførelse af grundforløb 2 indenfor 14 måneder fra gennemført 10. klasse.

Som det fremgår af de estimerede sandsynligheder, har hverken EUD10 eller 20/20-ordning en signifikant betydning for gennemførelse af grundforløb 2.

Metode

Analysen er gennemført ved hjælp af *propensity score matching* grundet fokus på repræsentativitet og generaliserbarhed.

Analysen er kun gennemført for årgang 2015/16, da det kun har været muligt at følge dem i en periode efter afsluttet 10. klasse. Da opfølgingsperioden er så relativ kort, kan vi kun betragte dette outcome for den første årgang efter EUD-reformen.

Analysen kan ikke sige noget om, hvorvidt resultatet vil se anderledes ud for de næste årgange, og analysen kan således med fordel gentages om et par år.

Ligeledes kan analysen ikke sige noget om de igangværende elever, samt hvorvidt og hvornår de gennemfører grundforløb 2.

De eksisterende rammer for 10. klasse gør det muligt at arbejde med elementer, der kan øge de unges søgning til EUD

Mange eksisterende elementer opleves som virkningsfulde af de 10. klassestilbud, der er gode til at bruge dem. Det er imidlertid svingende, hvor meget de forskellige tiltag bliver brugt. Især de interviewede almene 10. klasser på folkeskoler, frie grundskoler og efterskoler udnytter kun til dels de muligheder, der ligger i de eksisterende rammer for 10. klasse.

✓ Der er i casekommunerne gode eksempler på, at 10. kl. tilbuddene – også tilbud, der ikke er EUD10 eller 20/20 – er gode til at bruge elementer, der understøtter søgning til EUD ...

✗ ... Men de interviewede almene 10. klasser på folkeskoler, frie grundskoler og efterskoler – som repræsenterer den største andel af 10. klasseelever på landsplan – udnytter ikke til fulde de eksisterende muligheder

FAKTABOKS

Flere studier af middel og høj evidens viser, at:

- Brobygningsforløb har en afklarende effekt ift. elevernes erhvervs- og uddannelsesvalg.
- Forløb hos virksomheder og uddannelsesinstitutioner giver eleverne indsigt i forskellige jobfunktioner og styrker elevernes viden om og kendskab til forskellige uddannelsesmuligheder.
- Brobygningsforløb øger søgning mod EUD. Brobygning bidrager til at kvalificere elevernes uddannelsesvalg.

Kilde: Kortlægning: Styrket søgning og gennemførelse af EUD, Rambøll 2018

Vi har et godt samarbejde med erhvervsskolen om **brobygning**. Vores elever har én ugentlig dag på brobygning i 20 uger. De får prøvet forskellige linjer og fag og kommer ud i det rigtige skolemiljø. Især fungerer det godt på de fag, hvor faglæreren er god til det pædagogiske og forstår 10. klasseeleverne.

Leder af 10. klassecenter, kommune B

Vi bruger meget energi på at finde **praktik** til eleverne, hvis de viser bare den mindste interesse for det. Det er lærernes netværk hos de lokale virksomheder, der skaber praktikpladserne. Vores erfaring er, at eleverne "vokser", og deres motivation for at tage en ungdomsuddannelse bliver større, når de har set, hvad de kan bruge den til.

Lærer på ungdomsskole, kommune A

Vi samarbejder med kommunen, hvor vi kan, og udnytter, at der ofte er mulighed for at give dem nogle **realkompetencer** i form af fx et truckfører-bevis eller førstehjælpskursus, som giver dem et forspring ift. nogle bestemte erhvervsuddannelser og øger deres chance for at få et job. Dét, at få et diplom på noget de kan, er med til at afklare og motivere dem.

Leder af ungdomsskole, kommune G

- De "klassiske" 10. klasse-forløb på folkeskoler, frie grundskoler og efterskoler kan beskrives som "mere af det samme" – en fortsættelse af folkeskolen, som eleverne kender den fra 7.-9. klasse. Disse 10. klasser har typisk et erklæret bogligt eller direkte gymnasieforberedende fokus.
- Fem ud af de 10 interviewede kommuner har valgt at tilbyde en såkaldt "GYM10" uden lovmæssigt ophæng som ved EUD10. Yderligere to af kommunerne tilbyder gymnasierettede 10. klasselinjer kaldet "studieforberedende" eller "business 10".
- Flere af de interviewede 10. klassestilbud på folkeskoler, frie grundskoler og efterskoler fortæller, at de har et veletableret samarbejde med gymnasier om brobygning, introaftener m.v., uden at have en tilsvarende aftale med en erhvervsskole.
- Langt de fleste af de interviewede 10. klassestilbud på folkeskoler, frie grundskoler og efterskoler bruger en uges obligatorisk brobygning og tilbyder udelukkende mere brobygning og praktik i særlige tilfælde.
- Enkelte 10. klassestilbud forklarer deres begrænsede brug af brobygning og praktik med, at erhvervsskolerne ligger langt væk, at der er ikke virksomheder, der er egnet til praktik i nærområdet, eller at det er uklart, hvilke finansieringsmuligheder for den frivillige brobygning, der findes.
- For efterskolerne har det ifølge undersøgelsens ekspertgruppe betydning, at skolen mister dagstakst, hvis eleven tager hjem i forbindelse med brobygning, og derfor tilbyder de oftest en uges brobygning på skoler tæt på efterskolen, selvom det ikke vurderes at have samme positive indflydelse på søgning og gennemførelse.

Målretning af 10. klasse mod ungdomsuddannelserne kan øge fokusering af indhold rettet mod EUD i alle typer af 10. klassestilbud

Formål & indhold

Formål: At målrette alle 10. klassestilbud mere mod ungdomsuddannelserne, end det er tilfældet i de fleste 10. klasser på folkeskoler, frie grundskoler og efterskoler i dag.

Indhold:

- Alle 10. klassestilbud benytter 5 ugers brobygning på ungdomsuddannelser
- Alle 10. klassestilbud har et formaliseret samarbejde med EUD, såvel som med gymnasiale uddannelser, om introaftener, åbent hus m.v.
- Der afvikles uddannelsesafklarende aktiviteter gennem hele skoleåret
- Kommunerne understøtter 10. klasseområdet med klare målsætninger, og registrerer systematisk.

Understøttende observationer

Tyngden af vidensgrundlag: Vurderes til høj og bygges på registeranalyse, interviews med fra forskellige 10. klassestilbud, forældre til elever i 10. klasse, samt survey blandt skolechefer (svarprocent ~85%).

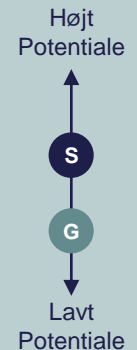
- EUD10 og 20/20 fungerer ifølge ledere og lærere godt og skaber stor søgning pga. især det tætte samarbejde med EUD og mængden af brobygning.
- Brobygning, praktik og andre uddannelsesafklarende aktiviteter opleves som meget virkningsfuldt ift. søgning af de typer af 10. klassestilbud, der er gode til at bruge dem.
- Flere interviewede forældre til 10. klasseelever fremhæver, at et brobygningsforløb har været afgørende for deres barns valg og har øget deres motivation.
- De 10. klassestilbud, der skaber mindst søgning til EUD, bruger typisk 1 uges brobygning samt praktik, Åben Skole m.v. i begrænset omfang. De har ofte samarbejde med gymnasier, men ikke EUD, om fx introaftener og åbent hus.

Potentialeskøn

S Søgning
G Gennemførelse

- Tiltaget vurderes at have moderat til høj effekt på søgningen og lille effekt på gennemførelse af EUD blandt gruppen
- Implementeringspotentialet vurderes at kunne indfris relativt hurtigt, da der er tale om øget brug af eksisterende rammer

Implementeringsansvar

Stat

Stiller viden til rådighed i form af fx inspirationskatalog om god brobygning, praktik, Åben Skole, Uddannelse & Job m.v.

Kommune

Udfærdiger målsætninger for brugen af 10. klasse og understøtter netværk/samarbejde mellem grundskolen og EUD

UU

Vejledning og etablering af brobygning og praktik til EUD på lige fod med vejledning, brobygning og praktik til STX

EUD

Øget samarbejde med grundskolerne, inkl. fx lokalEUDlån og lærersamarbejde og -udveksling i brobygningsforløb

Grundskolen

Benytter til fulde de eksisterende muligheder for brobygning, praktik, Åben Skole, Uddannelse og Job m.v.

Indsatsområdet har en snitflade til indsatsområde 1 vedrørende forankring af målsætninger, samt indsatsområde 6 vedrørende eksponering for praksis.

Målretning af 10. klasse mod ungdomsuddannelserne kan øge mængden af indhold rettet mod EUD i alle 10. kl. tilbud og derved øge søgning til EUD

Registeranalyse viser, at EUD10 og 20/20 skaber større overgang til EUD. Samtidig indkredser kvalitative interview, at øget brobygning og tæt samarbejde med EUD er de stærkeste virkemidler ift. at øge optaget på EUD. Derfor vurderes det, at en målretning indebærende øget obligatorisk brobygning for almene 10. klasser på folkeskoler, frie grundskoler og efterskoler vil øge optaget på EUD.

	EUD10	20/20-ordning	Alm. 10. klasse	Mulige elementer i en målrettet 10. kl.
Obligatorisk indhold	Dansk, matematik og engelsk på E-niveau OSO	Dansk, matematik og engelsk på E-niveau OSO	Dansk, matematik og engelsk på E-niveau OSO	Dansk, matematik og engelsk på E-niveau OSO
Brobygning	5 ugers brobygning fordelt med 1 dag ugentligt i 20 uger	1 uges obligatorisk brobygning. Mulighed for yderligere 4 uger	1 uges obligatorisk brobygning. Mulighed for yderligere 4 uger	5 ugers obligatorisk brobygning fordelt over hele skoleåret.
Erhvervs-Uddannelsernes grundforløb		Erhvervs-uddannelsernes grundforløb 1 (20 uger)		
Praktik Åben Skole Udd. og Job	Velimplementeret brug i perioden aug.-nov.	Velimplementeret brug i perioden aug.-nov.	Sporadisk brug i perioden aug.-nov.	Velimplementeret brug fordelt over hele skoleåret.
Samarbejde med ungdoms-uddannelser	Tæt samarbejde med EUD	Tæt samarbejde med EUD	Primært samarbejde med gymnasiale uddannelser	Beliggenhed på EUD eller campus. Tæt samarbejde med EUD og gymnasiale uddannelser.

Målretning gennem øget brug af brobygning og andre uddannelsesafklarende aktiviteter bakkes op af udsagn fra ledere og lærere fra EUD10 og 20/20 og fra de øvrige 10. klassestilbud, der er gode til at bruge de målrettede elementer, samt forældre til 10. klasselever.

Brobygning har været meget vigtig for ham, det kan man mærke, da han kommer hjem og fortæller om det. Han kan også stille spørgsmål til elever, som selv er i uddannelse. Det giver ham mere mod på selv at starte.

Forældre til elev i 10. kl. på ungdomsskole, kommune A

Vi kæmper med [eleverne] efter [uddannelsesparathedsvurderingen]. Dem som erklæres parate, gider ikke gøre en indsats mere. Dem der ikke får den, tænker "så kan det være lige meget". Deadline [for parathedsvurderingen] bliver overskriften, og fokus er rettet mod at nå i mål inden 1. december, fremfor på det gode indhold i undervisningen. Hvad med at ændre systemet, så nogle af aktiviteterne udskydes til senere.

Leder og lærer fra EUD10 og 10. klasse på folkeskole, kommune F

Det gode samarbejde med erhvervsskolen gør forskellen for, at en god brobygningsoplevelse rykker elevernes valg.

Det gode ved vores samarbejde med [EUD] er, at vi sender vores lærere med på brobygningen for at "oversætte", og de sætter de faglærere, der er gode til det pædagogiske, til at stå for brobygningen.

Leder af kommunalt 10. klassecenter med bl.a. EUD10, kommune A

Kilde: Interview; QVARTZ; RMC; 10. klassebekendtgørelsen; Kortlægning: Styrket søgning og gennemførelse af EUD (RMC 2018); Effekten af kommunale 10.-klassestilbud (EVA 2016); Effekter af 10. klasse i kommunale tilbud for påbegyndelse og færdiggørelse af ungdomsuddannelse (KORA 2016)

Kommunerne bør gennem en tydelig 10. klassepolitik og målsætninger på området understøtte en målretning af 10. klasse. Samtidig bør der ske en systematisering af kommunernes registreringspraksis på området.

Klare kommunale målsætninger er understøttende for, at kommunens 10. klassestilbud arbejder målrettet med at skabe en effekt i forhold til søgning og gennemførelse af EUD.

Kommunernes målsætninger for brugen af 10. klasse bør indeholde målsætninger vedrørende:

- Ekspliciteret formål med at udbyde 10. klasse, som afspejler kommunens demografiske sammensætning og behov.
- Mål for hvor mange elever, der bør blive uddannelsesparate til hhv. EUD og gymnasiale uddannelser efter 10. klasse.

- Udbud og vægtning af forskellige typer af 10. klassestilbud.
- Volumen i tilbuddene skal afspejle de overordnede målsætninger.

- Klare rammer for et kommunalt initieret samarbejde mellem grundskoler, erhvervsuddannelser og erhvervsliv, som understøtter 10. klassestilbuddenes brug af aktiviteter, der kan bidrage til at indfri målsætningerne.

Med afsæt i de identificerede udfordringer i den nuværende registreringspraksis vurderes det, at der kan være behov for:

- Tydeliggøre ansvar omkring registreringspraksis på forskellige niveauer – uafhængigt af den kommunale organisering
- Klare retningslinjer for hvornår en elev indberettes. Fx skal alle elever, der påbegynder et uddannelsesforløb registreres, uanset hvor lang tid eleven er på den pågældende uddannelse..
- Retningslinjer for hvordan det angives, om en elev har påbegyndt et specifikt 10.-klassestilbud som EUD10- eller 20/20.
- Klarhed omkring de tidsmæssige perspektiv i indberetningen. Klar skæring for hvornår skoleåret XX/XX indberettes til de centrale registre, samt tydelig dokumentation af, hvilke kommuner der ikke har indberettet rettidigt.

Case: Ungdomsskolens 10. klassecenter i Frederikshavn rykker eleverne tættere på EUD ved hjælp af brobygning

På ungdomsskolens 10. klassecenter i Frederikshavn har eleverne stor gavn af at deltage i 5 lektioners brobygning om ugen. Brobygningen lader sig gøre pga. 10. klassecenterets omfattende samarbejde med ungdomsuddannelser og andre aktører i kommunen. 45-50 % af 10. klasseeleverne fortsætter på EUD, og skolen oplever brobygningen som en afgørende faktor.

HVAD?

- Ungdomsskolens 10. klasse består af 17 obligatoriske lektioner i dansk, matematik og engelsk, ca. 6 lektioner i en række tilbudsfag/valgfag samt 5 lektioner ugentligt på brobygning indenfor 8 valgfri linjer: Natur & science, International, Idræt, Virksomhed & produktion, Medier, SOSU/pædagogisk, Butik, kontor & handel samt Maritim linje.
- Eleverne er ude af huset til undervisning på linjerne en dag ugentligt.
- Eleverne kan prøve kræfter med flere linjer i løbet af skoleåret.

HVORDAN?

- 45-50 % af eleverne fortsætter på EUD efter 10. klasse. Skolens leder vurderer, at brobygningen indvirker positivt på elevernes valg:
- De får en bedre fornemmelse for, hvad EUD indebærer, og hvilke uddannelser, EUD tilbyder.
- De snuser til flere forskellige uddannelser og bliver afklaret omkring, hvad de vil – og hvad de ikke vil.
- De bliver bekendte med og trygge i det sociale og undervisningsmæssige miljø, der kendetegner erhvervsskolen. Overgangen virker derfor overskuelig.

HVORFOR?

- Ca. 2/3 af eleverne på Ungdomsskolens 10. klassecenter er ikke uddannelsesparate og mangler afklaring ift. uddannelsesretning ved opstart. Skolen oplever, at det at få mulighed for at prøve flere forskellige ungdomsuddannelser i løbet af 10. klasse gør en forskel for disse unge.
- Frederikshavn Kommune har en målsætning om, at 45% af en årgang skal søge EUD. 10. klassecentret arbejder aktivt for at indfri denne målsætning.

HVEM?

- Brobygningen foregår i tæt samarbejde med et bredt udsnit af ungdomsuddannelserne i Frederikshavn, DGI Nordjylland, SOSU Nord og virksomheder i Frederikshavn Kommune. Det gode samarbejde er afgørende for at kunne tilbyde eleverne denne form for brobygning.
- På de brobygningsforløb på EUD der fungerer godt, spiller faglærerne ifølge ungdomsskolen en særlig rolle:
  - De har forståelse for målgruppen af 10. klasseelever og tilrettelægger undervisningen, så de inkluderes.
  - De skaber en tydelig sammenhæng mellem viden fra de almindelige fag og praksis, så eleverne bruger deres boglige viden, når de løser praktiske opgaver.

Målretning af efterskolernes 10. klassestilbud vil bidrage til en øget søgning blandt den store del af en 10. klasseårgang, der går hér

Formål & indhold

Formål: At målrette efterskolernes 10. klassestilbud mere mod ungdomsuddannelserne, end det er tilfældet i dag.

Indhold:

- Alle efterskoler etablerer et formaliseret samarbejde med EUD om "omkostningslave" aktiviteter såsom intromøder, åbent hus m.v.
- Brobygning afvikles så vidt muligt på de relevante uddannelser i/tæt på elevens bopælskommune
- Der afvikles uddannelsesafklarende aktiviteter gennem hele skoleåret.

Understøttende observationer

Tyngden af vidensgrundlag: Vurderes til høj og bygges på på registeranalyse, interviews med fra forskellige 10. klassestilbud inkl. efterskoler, samt forældre til elever i 10. klasse inkl. elever der går i 10. klasse på efterskole.

- Registerdata viser, at efterskolerne skaber begrænset søgning til EUD. Dette vurderes til at skyldes efterskolernes relativt stærke elevgruppe, samt ofte begrænsede brug af brobygning, praktik og øvrige muligheder for uddannelsesafklarende aktiviteter.
- De interviewede efterskoler samarbejder i begrænset omfang med erhvervsskolerne om introducerende arrangementer m.v.
- Erfaringerne fra EUD10 og 20/20-ordningen samt fra andre tilbud, der er gode til at bruge brobygning m.v., viser, at især det tætte samarbejde med EUD og mængden af brobygning øger elevernes interesse for EUD.

Skønnet potentiale

S Søgning
G Gennemførelse

- Ca. 53 % af en 10. kl.-årgang går på efterskole, hvoraf mange er bogligt stærke elever, og primært er i målgruppen for en gymnasial uddannelse
- En målretning af efterskolernes 10. kl. vurderes at have lille til moderat effekt på søgning og begrænset effekt på gennemførelse

Implementeringsansvar

Stat

Stiller viden til rådighed i form af fx inspirationskatalog om god brobygning, praktik, Åben Skole, Udd. & Job m.v.

Kommune

Understøtter netværk/samarbejde mellem efterskolerne, lokale virksomheder og EUD

UU

Vejledning og etablering af brobygning og praktik til EUD på lige fod med vejledning, brobygning og praktik til STX

EUD

Øget samarbejde med efterskolerne, inkl. fx lokalEUDlån og lærersamarbejde og -udveksling i brobygningsforløb

Efterskolen

Benytter til fulde de eksisterende muligheder for brobygning, praktik, Åben Skole, Uddannelse og Job m.v.

Løftestangen vedr. efterskolernes 10. klassestilbud spiller ind i den overordnede løftestang vedr. målretning af 10. klasse bredt set. Der er samtidigt snitflader til indsatsområde 1 vedrørende forankring af målsætninger, samt indsatsområde 6 vedrørende eksponering for praksis.

Målrretning af efterskolerne 10. klassestilbud vil bidrage til en øget søgning blandt den store del af en 10. klasseårgang, der går hér

En målrretning af 10. klasse inklusiv 10. klasse på efterskole indebærer, at efterskolerne i højere grad end i dag skal bruge elementer som brobygning, Åben Skole og praktik, og etablere mere samarbejde med ungdomsuddannelser.

Målrretning af 10. klasse mod ungdomsuddannelserne vil øge mængden af indhold rettet mod EUD i alle 10. kl. tilbud og derved øge søgning til EUD

En målrretning indebærer, at 5 ugers brobygning og tæt samarbejde med ungdomsuddannelserne – både gymnasiale og CUD – gennem obligatorisk for "almindelige" 10. klasser på folkeskoler, frskoler og efterskoler. Endvidere fordeles de uddannelsesafledende aktiviteter over en større del af årets løb.

	Publ. Åben Skole	20-25 ugers brobygning	Åben Skole 10. klasse	NY eller 10. klasse
Dagligt/ukl. tilbud	Dansk, matematik og engelsk på 5 timerne CUD	Dansk, matematik og engelsk på 8 timerne CUD	Dansk, matematik og engelsk på 8 timerne CUD	Dansk, matematik og engelsk på 8 timerne CUD
Brobygning	5 ugers brobygning bestående af 1 dag ugentligt i 20 uger	7 ugers udlægsbrobygning bestående af påbegyndelse i 5 uger	7 ugers udlægsbrobygning bestående af påbegyndelse i 5 uger	5 ugers udlægsbrobygning bestående af hele skoleåret
Praktik, uddannelses- og erhvervsforberedelse	Selvbetjening	Selvbetjening	Selvbetjening	Selvbetjening
Publ. Åben Skole inkl. eng. på 10. klasse	Valgfriemønstret bring i perioden eng. min.	Valgfriemønstret bring i perioden eng. min.	Språktilbud bring i perioden eng. min.	Valgfriemønstret bring bestående af alle skoleår (EUD) eller særlige samarbejdsforhold for at sikre åben uddannelsesforberedelse
Samarbejde med ungdomsuddannelser	Tæt samarbejde med EUD	Tæt samarbejde med EUD	Flere samarbejdsforhold med gymnasiale uddannelser	Bidrag til EUD eller samarbejde med EUD og gymnasiale uddannelser

10 | KORA | QVARTZ RMC

RAMBOLL QVARTZ

Efterskolerne 10. klassestilbud kan målrettes mere mod ungdomsuddannelserne, end det er tilfældet i dag. Der er identificeret visse efterskole-specifikke udfordringer, som ikke bør være barrierer for en styrket målrretning.

Ekspertgruppen tilknyttet Rambøll Management og Quartz' analyse påpeger, at efterskolerne i dag er forpligtet til at give deres 10. klasseelever 1 uges brobygning. Men hvis efterskolerne sender deres elever i brobygning i deres bopælskommune – hvilket i højere grad understøtter muligheden for søgning til den ungdomsuddannelse, de i givet fald vil gå på, når deres efterskoleår er slut – mister efterskolen dagstaksten på de dage, eleven er i brobygning. Dette kan udgøre en barriere for at give eleven den mest hensigtsmæssige brobygning.

- ➔ Efterskolerne bør være forpligtet til at give deres 10. klasseelever 5 ugers obligatorisk brobygning på samme måde som de øvrige typer af 10. klassestilbud, selvom skolen mister dagstakst, når eleven er i brobygning. En løsning på denne finansielle udfordring kan være at lade forældrebetalingen for en 10. klasseelev stige.
- ➔ Hvis efterskolen ikke kan tilbyde 10. klasseeleverne 5 ugers brobygning på en ungdomsuddannelse i elevernes bopælskommuner, bør skolen ikke kunne udbyde 10. klasse.

Case: Samarbejde mellem efterskole, erhvervsskole og erhvervsliv skal øge elevernes viden om og motivation for en erhvervsuddannelse

Projektet "E2E: fra efterskole til erhvervsuddannelse" er initieret af Region Syddanmark. Projektets overordnede mål er at sikre undervisningsmæssige tiltag på efterskoler, som bidrager til at flere efterskoleelever søger EUD. I alt 15 efterskoler og 10 erhvervsuddannelser deltager i projektet.

HVAD?

- 10. klasseeleverne på de involverede efterskoler bruger typisk ca. 10 timer ugentligt i op til 10 uger på at arbejde med en såkaldt Innovations-Brobygning-Opgave (IBO) – en nytænkning af den eksisterende Obligatorisk Selvalgt Opgave (OSO) i 10.kl. – hvor eleverne udvikler ideer til lokale virksomheder, som de selv kontakter for at undersøge, hvad de kan forbedre/nytænke for virksomheden i forhold til et udvalgt tema (sundhed, sikkerhed, bæredygtighed el.lign.).
- Eleverne tager deres IBO ide med i en særlig tilrettelagt IBO brobygning i erhvervsskolens værksteder, og de får undervejs feedback på deres opgaveløsning af både efterskolelærere, faglærere fra erhvervsskolen og fra de involverede virksomheder.
- Der er fokus på at inddrage både viden fra boglige fag og praksisfærdigheder i opgaveløsningen.

HVORDAN?

- Projektleder og involverede efterskoler vurderer, at eleverne – både de involverede 10. klassere, men også de øvrige elever – gennem skolens deltagelse i projektet får mere viden om og et mere positivt billede af EUD.
- Det er vurderingen, at projektet bidrager til, at flere 10. klasses elever søger EUD.
- Som et sekundært resultat af deltagelsen i projektet indgår efterskolerne et samarbejde med erhvervsskoler og lokale virksomheder, der vurderes at kunne fortsætte, også efter projektperioden er slut.
- Efterskolernes lærere vurderes at få større indsigt og viden om erhvervsuddannelserne, og er derfor fremadrettet bedre rustet til at yde kvalificeret vejledning til eleverne om mulighederne indenfor EUD.

HVORFOR?

- Projektet har til hensigt at udvide efterskoleelevernes viden om, motivation for og kendskab til erhvervsuddannelserne, så de i højere grad søger EUD.
- Eleverne har forventninger til brobygningen og fokuserer naturligt på fagligheden på erhvervsuddannelserne, fordi det skal forbedre deres IBO idé.
- Skabe relationer til erhvervsuddannelserne og positive oplevelser med brobygning, for at skabe bedre studiestart på erhvervsuddannelser
- Nytænkning af brobygningsforståelsen (erhvervsbrobygning i stedet for erhvervspraktik), så det også omhandler virksomhedsbesøg.
- Besøg hos virksomheder skaber reelle forestillinger om, hvor valg af ungdomsuddannelse kan føre til.

HVEM?

- De deltagende efterskoler samarbejder som en del af projektet med lokale erhvervsskoler og virksomheder om to indsatser for at:
  - give eleverne mulighed for at arbejde med og få viden om job og uddannelse gennem innovative forløb, der motiverer, skaber nye indsigter og tro på egne evner, handlekompetencer og ejerskab.
  - udbyde erhvervsrettede linjefag og mulighed for at benytte værksteder m.v. til arbejdet med faglige opgaver der relaterer sig til fagretninger på erhvervsuddannelser.
- Projektet er initieret af Region Syddanmark og gennemføres i perioden 1. juli 2017 – 31. august 2019 med støtte fra regionsrådet.

EUD10 skaber høj søgning til EUD. Kommunerne er lovgivningsmæssigt forpligtede til at tilbyde EUD10

Formål & indhold

Formål: De kommuner, der ikke gør brug af EUD10, skal udbyde og vejlede elever til ordningen.

Indhold:

- Alle kommuner tilbyder EUD10
- I kommuner hvor der indtil nu ikke har været elevgrundlag for at oprette EUD10-klasser, indgås der aftaler med nabokommuner om at udbyde ordningen
- UU og udskolingen vejleder om EUD10 til elever, der viser interesse for 10. klasse. Hvis kommunen ikke selv udbyder EUD10, vejledes der om EUD10 i nabokommunen.

Understøttende observationer

- **Tyngden af vidensgrundlag:** Vurderes til høj og bygges på på registeranalyse, landsdækkende survey blandt skolechefer (svarprocent ~85%), samt kvalitative interview med forskellige 10. klassetilbud inkl. EUD10 og 20/20.
- EUD10 og 20/20-ordningen fungerer ifølge ledere og lærere på ordningerne godt, især pga. det tætte samarbejde med EUD og mængden af brobygning. Registerdata viser, at ordningerne skaber høj søgning til EUD, sammenlignet med øvrige typer af 10. klassetilbud.
- Kommunerne er lovgivningsmæssigt forpligtede til at tilbyde EUD10. Survey viser, at ca. 2/3 af kommunerne bruger ordningen i skoleåret 2017/2018.
- Et udvalg af de kommuner, der ikke bruger EUD10, forklarer det med, at der i kommunen ikke er elevgrundlag for at oprette en EUD10-klasse, men der er imidlertid mulighed for at udbyde EUD10 i samarbejde med nabokommuner.

Skønnet potentiale

S Søgning
G Gennemførelse

- Udbredelsepotentialet er begrænset til et mindre antal elever i de kommuner (ca. 1/3), som ikke udbyder EUD10 i dag
- Den isolerede effekt af EUD10 vurderes til at være lille, da der er tale om en gruppe elever, der med stor sandsynlighed vil søge EUD, selvom de ikke går på EUD10

Implementeringsansvar

Stat

Stiller viden til rådighed i form af fx inspirationskatalog om god brobygning, praktik, Åben Skole, Uddannelse & Job m.v. Understøtter kommunalt netværk/samarbejde mellem grundskolen og EUD

Kommune

Vejledning og etablering af brobygning og praktik til EUD på lige fod med vejledning, brobygning og praktik til STX

UU

Øget samarbejde med grundskolerne, inkl. fx lokalEUDlån og lærersamarbejde og -udveksling i brobygningsforløb

EUD

Benytter til fulde de eksisterende muligheder for brobygning, praktik, Åben Skole, Uddannelse og Job m.v.

Grundskolen

Løftestangen vedr. EUD10 spiller ind i den overordnede løftestang vedr. måltretning af 10. klasse bredt set. Der er samtidigt snitflader til indsatsområde 1 vedrørende forankring af målsætninger, samt indsatsområde 6 vedrørende eksponering for praksis.

Agenda

Introduktion

Metodisk tilgang

Indsatsområder

1 Forankring af målsætninger

2 Information & vejledning

3 Tryghed & forudsigelighed

4 Attraktive EUD-forløb

5 Fleksibel EUD

6 Eksponering for praksis

7 Målrettet 10. klasse

8 Repositionering af EUD-brand

Repositionering af EUD's brand || EUD har et dårligt brand relativt til gymnasiet blandt en række forskellige aktører

Interviews med kommunerne, grundskolelærerne, grundskoleeleverne og særligt forældrene understreger, at EUD's brand er dårligt

- Som et led i analysen er EUD's brand blevet afdækket via interviews med kommunerne, grundskolelærerne, grundskoleeleverne og forældrene. Dette er blevet sammenholdt med desk research af en række tidligere gennemførte analyser, hvilket uddybes på de følgende sider.
- De gennemførte interviews med både kommunerne, grundskolelærerne, grundskoleelever og forældre peger på, at EUD har en dårlig brand position modsat de gymnasiale uddannelser. Dette er på trods af en ny erhvervsuddannelsesreform, der har forsøgt at adressere attraktiviteten af EUD, herunder særligt vedrørende ungemiljø, der bredt anses som central for perceptionen af de forskellige uddannelser.
- Interviews med kommunerne viser, at der er bred enighed blandt kommunerne om, at en af de vigtigste løftestænger for at øge søgning er at forbedre EUD's brand. Det påpeges, at EUD halter efter på prestige – 'samfundets' holdning er, at det ikke er for de dygtigste, men for de tungeste. Dertil er det sociale liv på EUD anderledes, elevgruppen er mindre homogen end på gymnasiet, og der er ingen fast klasse. Dertil er der en risiko for, at den unge kommer i praktik med kollegaer, der udelukkende er markant ældre end dem selv, hvilket konkret betyder, at praktikforløbet kommer meget langt væk fra et socialt ungemiljø. EUD giver heller ikke muligheden for at udskyde uddannelsesvalget på samme måde som gymnasiet gør, hvilket betyder, at unge som vælger EUD i vid udstrækning beslutter, om han/hun ønsker at være fx elektriker allerede som 15-16 år. I modsætning hertil har unge, der vælger gymnasiet, yderligere tre års tænketid før de skal vælge en uddannelse, der sætter en klar retning for deres fremtidige profession. Der ligger nogle faktiske udfordringer i EUD, som adresseres under indsatsområde 4 – attraktive EUD-forløb, men idet uddannelsesvalget i så høj grad er frit og formet af de unge (og deres forældres) perception, er det væsentligt, at brandet følger med.
- På tværs af interviews med UU og grundskolelærerne er der en bred opfattelse af, at grundskolelærerne har en stærk præference for gymnasiale uddannelser givet deres egen uddannelsesmæssige baggrund – og der hersker en forestilling om, at alle elever der kan også bør vælge en gymnasial uddannelse. Det påpeges også bredt i interviews, at grundskolelærerne ikke har viden nok til at tale EUD op. En undersøgelse fra EVA viser, at det kun er 12 pct. af lærerne i 8. og 9. klasse, der mener, at de har et godt kendskab til erhvervsuddannelserne. Derfor er det essentielt også at ramme grundskolelærerne i en repositionering af EUD's brand – så også de får et klart indtryk af den værdi, som erhvervsskolerne giver deres elever.
- Grundskoleeleverne er nøglebeslutningstagerne, men forskning, undersøgelser fra bl.a. EVA og interviews understreger, at forældrene i måske lige så høj grad også er nøglebeslutningstagerne. Interviews UU mv samt en analyse foretaget af Epinion viser, at forældrene er mere negative overfor EUD end de unge selv, hvilket potentielt illustrerer et forældet billede af EUD. En af de interviewede forældrene udtaler bl.a., at *"du står uden for det socialfællesskabet, hvis du vælger EUD"*. Undersøgelsen fra Epinion viser, at kun 4 pct. af forældrene anbefaler deres barn at tage på EUD, imens 30 pct. af de unge overvejer det. Derfor er særligt forældrene meget væsentlige i forhold til en repositionering af EUD's brand
- En første umiddelbar vurdering af det eksisterende kampagnelandskab indikerer, at der er væsentligt forbedringspotentiale ved at skabe konsistente og fælles budskaber om EUD, udarbejde og kommunikere en designmanual samt klare retningslinjer på tværs af nøgleaktører (fx skoler, kommuner, staten og arbejdsmarkedets parter) samt at definere kanalstrategier til udbredelse af budskaberne for hvert af de fire hovedområder. Vurderingen er foretaget ved at sammenholde eksisterende EUD-markedsføring med best practice inden for kommerciel marketing – særligt på konsistens. Derfor er der potentiale i en repositionering af EUD's brand. Det skal dog bemærkes, at kommerciel branding ikke 1:1 kan sammenholdes med branding af uddannelse, idet uddannelse opfattes som et afgørende valg i livet med stor personlig betydning. Det er dog uagtet vurderingen, at principper som konsistens, klare budskaber, kortfattet og ensartet levering og toning af brugerværdi mv. er ligeså relevant, når man brander en uddannelse, som når man brander kommercielt.

Behovet for en repositionering udspringer af den dårlige brand perception, der eksisterer på tværs af målgrupperne

○ Lav vurderet effekt
● Høj vurderet effekt

Indsatsområder

- 1 Forankring af målsætninger
- 2 Information & vejledning
- 3 Tryghed & forudsigelighed
- 4 Attraktive EUD-forløb
- 5 Fleksibel EUD
- 6 Eksponering for praksis
- 7 Målrettet 10. klasse
- 8 **Repositionering af EUD-brand**

Problem & baggrund

- Interviews viser, at EUD-brandet er dårligt blandt de unge, forældrene og grundskolelærerne på trods af, at erhvervsuddannelsesreformen har adresseret det sociale liv, mulighederne og sikkerheden i at vælge en EUD
- Brandingen af erhvervsskolerne er sket gennem en lang række forskellige kampagner uden opnåelse af den ønskede effekt på nationalt niveau

Løftestænger

8.1 **Repositionering af EUD-brand**

UVM igangsætter et repositioneringsprojekt af EUD, der kræver tre konkrete aktiviteter, som kan udføres internt eller eksternt

- 1) De fem vigtigste parametre for uddannelsesvalg etableres og valideres for hver af de tre målgrupper
- 2) Der forfattes en ny grundfortælling om EUD
- 3) Der skabes et fundament for eksekvering, hvor budskaber forfattes, designmanual udvikles og kanalstrategier fastlægges for hvert af de fire EUD hovedområder

Søgning

Gennemførelse

Erhvervsuddannelsernes brand er i dag dårligere end gymnasiets på en række parametre, der er afgørende for uddannelsesvalget

Undersøgelser fra bl.a. EVA påpeger på, at de afgørende faktorer i uddannelsesvalget er prestige, socialt liv og åbne muligheder...

- 1 **Prestige** 🏆 Signifikans
De unge ser i vid udstrækning erhvervsuddannelser som den man tager, hvis man ikke kan komme ind på gymnasiet
- 2 **Socialt liv** 👥
De unge ligger stor vægt på det sociale liv og ungemiljøet. Det sociale liv og ungemiljøet tillægges langt større vægt på gymnasierne end på EUD. Dette kommer blandt andet til udtryk via tre års sammenhængende klassefællesskab, studieture og fester på gymnasiet
- 3 **Åbne muligheder** 🚪
De unge frygter at begrænse deres muligheder for videreuddannelse senere. Mange af de unge vælger gymnasiet, da det har ry for at være et sikkert valg med åbne muligheder
- 4 **Sikkert valg** 📄
De færreste unge er utrygge ved manglende praktikpladser, omend det kan have en afskrækkende effekt, men primært for forældrene. De unges uddannelsesvalg er i højere grad styret af de ovenstående faktorer
- 5 **Løn** 💰
De fleste unge vurderer ikke løn til at have en væsentlig betydning for deres ungdomsuddannelse – hverken niveau eller horisont, når der sammenlignes med andre faktorer

... størstedelen af interviewene med grundskoleeleverne bekræfter, at de har en mere positiv umiddelbar opfattelse af gymnasiet end EUD. Nedenstående citater er udvalgt for at illustrere den overordnede vurdering

Eleverne på EUD er meget anderledes end mig. Jeg går meget op i at være dygtig i skolen, og det var slet ikke vigtigt for eleverne på EUD

Elev

Mine søskende går på universitetet, så det vil jeg også

Elev

Gymnasiet er et lettere valg, hvis man ikke ved, hvad man vil

Elev

Hvis man vælger gymnasiet, er det lige i nærheden, og dem man kender går der også

Elev

For mig har vejen altid heddet folkeskole-gymnasie-universitet – det har alle i min familie gjort

Elev

Yderligere indikerer interviewene, at forældre og familie spiller en stor rolle i forhold til påvirkning på de unges valg

Derudover har både forældre og lærere stor betydning for uddannelsesvalget, og de har ofte en stærk præference for gymnasiet...

Potentialet i at ændre forældrenes opfattelse af EUD er stort, da de har en afgørende betydning for de fleste unges uddannelsesvalg...

4%

Af de adspurgte **forældre** anbefaler deres barn at tage på EUD, ifølge undersøgelse fra Epinion

Dette er interessant, når man tager i betragtning, at 2025 målsætningen på søgning er 30%

30%

Af de adspurgte **unge** overvejer at tage på EUD efter folkeskolen, ifølge undersøgelse fra Epinion

18%

Af de unge søgte i 2017 ind på EUD

Forældrene er den største udfordring i forhold til at øge søgningen til EUD

Skole- og uddannelseskonsulent

Jeg har haft indflydelse på, at det blev STX, fordi jeg selv blev låst tidligt med en EUD

Forældre

FAKTABOKS

En undersøgelse fra Rambøll viser, at **forældre har stor betydning for de unges uddannelsesvalg**. Det er i høj grad **forældrenes forventninger og ambitionsniveau**, der styrer deres indflydelse. men der findes kun i **begrænset omfang viden om effekter af konkrete indsatser** målrettet forældre

... dette gælder ligeledes lærerne i grundskolen, som ifølge interviews har en stærk præference mod gymnasiet grundet deres egen baggrund

Folkeskolelærerne påvirker grundskoleeleverne mod gymnasiet, og lærerne vil gerne italesætte, at de forbereder deres elever godt til gymnasiet

UU-leder

Vi lærere skal også øve os i at tænke i erhvervsuddannelserne, for vi har selv gået på STX

Lærer

[...] man skal ændre kulturen i folkeskolen væk fra, at gymnasiet er det eneste rigtige

UU-leder

Hvis man er god nok til STX, så bør man også tage gymnasiet

Lærer

Det er vigtigt at lærerne [...] får indsigt i det erhvervsfaglige, og kan udbrede viden omkring EUD

Leder, Skole/ungdom

FAKTABOKS

En undersøgelse fra EVA viser, at **lærere spiller en væsentlig rolle** med hensyn til at påvirke unges **uddannelsesvalg**. Derudover er det kun **12% af lærerne i 8. og 9. klasse**, der mener, at de har et **godt kendskab** til erhvervsuddannelserne

... hvilket i nogen udstrækning kan tilskrives fordomme og forældede idéer – der eksisterer således et gab imellem perception og faktiske forhold

Med afsæt i interviews vurderes det, at der foreligger et potentiale grundet forskellen mellem opfattelsen og de faktiske forhold på EUD

 Perceptionen baseret på eksempler omhandlende den mest udbredte vurdering fra interviews med forældre og elever

 Faktiske forhold efter den nye erhvervsuddannelsesreform

1 Prestige

Han vil gerne på STX. Han har også nogle ambitioner

Forældre

Jeg er fokuseret på at være dygtig i skolen. Det er eleverne på EUD overhovedet ikke

Elev

Perceptionen stemmer overens med de faktisk forhold på parameteret prestige

2 Socialt liv

Hvis du ikke tager på STX, står du udenfor socialfællesskabet

Forældre

EUD er kun for mænd og nørdere [...], og der er nok så mange fester

Elev

- Klassehold med henblik på at øge fællesskabet
- Grundforløb (GF1) kun for de unge
- Vidensdeling for at skabe gode campus miljøer
- Adgangskrav, der gør elevgruppen mere homogen

3 Åbne muligheder

Man står godt med en STX. Man kan tage en EUD bagefter

Forældre

EUD er ikke en god ide, jeg vil gerne læsevidere bagefter

Elev

- EUX, der åbner muligheder, da man både kan arbejde som faglært eller læsevidere på samme vilkår som med en STX
- Udskydelse af valget af hovedområde til efter GF1
- Talentspor for de dygtigste elever

4 Sikker valg

Det er ikke svært at finde arbejde som håndværker

Forældre

Min storesøster går på STX, og hun kan hjælpe mig med lektierne

Elev

- Elever med et gennemført grundforløb kan færdiggøre uddannelsen, såfremt uddannelsen har skolepraktik
- Elever med et gennemført grundforløb på en uddannelse uden skolepraktik får tilbud om optagelse på GF2 i en uddannelse med skolepraktik

5 Løn

Man får en stabil løn som håndværker

Forældre

Jeg vil på STX, det er vigtigt med en god uddannelse, så man kan [...] tjene penge til at få et godt liv

Elev

- Unge, der vælger at tage en EUD, får løn hurtigere end STX elever
- Unge med en EUD har en højere timeløn end STX elever uden yderligere uddannelse

En række kampagner har forsøgt at adressere dele af problemstillingen men uden den ønskede effekt på det samlede brand

Der er gennemført en lang række kampagner af forskelligt omfang og varighed, der både forsøger at ramme forskellige målgrupper med forskellige budskaber via forskellige kanaler

EKSEMPLER

Kampagne	Beskrivelse	Kanaler	Illustrationer	Involverede parter
Muligheder i virkeligheden	Kampagnen har til formål at oplyse de unge og forældrene om erhvervsuddannelserne via fem unge, som fortæller om deres erhvervsuddannelsesvalg i små videoer	<ul style="list-style-type: none"> • Sociale medier • Hjemmeside • Biografer • Folkeskoler 		<ul style="list-style-type: none"> • Undervisningsministeriet • Kampagne udført af LeadAgency
Dit barns fremtid	Kampagnen har til formål at øge forældrenes kendskab til erhvervsuddannelser og derved give dem redskaber til at vejlede deres børn i uddannelsesvalget	<ul style="list-style-type: none"> • Sociale medier • Hjemmeside • Kampagnefilm vist på tv 		<ul style="list-style-type: none"> • Erhvervsskoler • De Danske Regioner • LO • DA
EUX student og faglært	Kampagnen har til formål at øge kendskabet til EUX. Kampagnen løber fra november 2017 til februar 2018	<ul style="list-style-type: none"> • Facebookside 		<ul style="list-style-type: none"> • Undervisningsministeriet • Kampagne udført af LeadAgency

Dette er blot et lille udpluk af de kampagner, der har adresseret EUD. Der findes en lang række andre kampagner med forskellige målgrupper, budskaber og kanaler, heriblandt;

Der er gang i mange initiativer fra mange forskellige aktører
Leder, Skole/ungdom

En repositioneringen vurderes til at have en betydelig effekt på relevante aktørers opfattelse af EUD's brand

Formål & indhold

Formål: EUD's brand skal forbedres betragteligt, således at der er et match mellem opfattelsen og virkeligheden

Indhold

National repositionering af EUD-brandet ved at...

...etablere de fem vigtigste parametre for uddannelsesvalg

...forfatte en ny grundfortælling

...skabe et fundament for eksekvering for hvert af de fire hovedområde

For at ændre de unges, forældrenes og lærernes fordomme om EUD

Vidensgrundlag og hovedobservationer

Tyngde af vidensgrundlag: Vurderes til begrænset/moderat og tager afsæt i vurdering af nuværende branding baseret på interviews med de forskellige grupper og egen vurdering. Mens løsningen for optimal branding tager afsæt i erfaring fra kommerciel branding og ikke branding af uddannelsesvalg eller fra best-practice fra case interviews

- De fleste case kommuner er blevet adspurgt angående EUD's brand. Dertil er de fleste grundskoleelever og -forældre blevet adspurgt indirekte til EUD's brand, mens en række grundskolelærer også er blevet adspurgt indirekte
- Interviewene med kommunerne, erhvervsskolerne, grundskolelærer, -elever og -forældre viser i høj grad: 1) at forældrene og grundskolelærer har stor indflydelse på den unges uddannelsesvalg og 2) at EUD's brand er dårligt fra kommunernes og forældrenes perspektiv. Mens interviewene i nogen grad viser, at EUD's brand er dårligt fra grundskoleelevernes perspektiv
- Undersøgelser fra EVA og Rambøll kortlægning understøtter i høj grad, at forældrene og lærerne har stor indflydelse på den unges uddannelsesvalg

Repositioneringen handler om at skabe en positiv følelse og perception af EUD og EUX. Dette går hånd i hånd med indsatsområde 2, 6 og 4. Indsatsområde 2 – Vejledning og information i form af kendskabet til EUD og EUX, indsatsområde 6 – Eksposering for praksis i forhold til at prøve faget i praksis og indsatsområde 4 – Attraktive EUD-forløb da de faktiske forhold skal være tilstede og leve op til en hvis standard

Potentialeskøn

S Søgning

G Gennemførelse

- Repositioneringen vil tage mindst 3-5 år med fokus på unge, forældre og lærere
- Grundet brandets forfatning vurderes potentialet til at være moderat for søgning og lavt for gennemførelse

Implementeringsansvar

Stat

Staten igangsætter en national repositionering af erhvervsskolerne for at sikre en konsistent historie på tværs af alle aktører

Kommune

UU

EUD

Grundskolen

Alle øvrige aktører skal adaptere kernebudskaberne og designmanualen i alt materiale og branding på området

Succesfuld lancering af et nyt produkt kræver en koordineret repositionering – dette gælder også erhvervsuddannelserne

Interviews viser at historien indadtil om erhvervsskolernes værditilbud er konsistent og indeholder nogle af de rigtige fortællinger...

På Aarhus Business College har man 1,000 mennesker samlet på samme lokation, her skaber man et ungdomsmiljø ved hjælp af bl.a. studenterfester og galla

Forstander

Det er vigtigt at skabe transparens om, at man også har et socialt miljø på EUD

Rekrutteringschef

EUD åbner muligheder. Du kan læse videre, blive selvstændig, faglært og arbejde i udlandet

Uddannelseschef

Best-practice ifølge QVARTZs Marketing Practice når man har forbedret et produkt betydeligt er at lave en repositionering af brandet

1 Klarlæg positioneringsparametrene for EUD

Dette opnås via tre surveys til de tre målgrupper, hvor der etableres og valideres på parametrene samt identificeres virkemidler til repositioneringen

2 Forfat en ny grundfortælling om EUD

Dette opnås ved at definere EUD's identitet, aspiration, værditilbud, formål og den tilsigtede position i uddannelsesmarkedet

3 Skab et fundament for eksekvering

Dette opnås ved at fastsætte og udvikle de budskaber, der ønskes kommunikeret omkring EUD, designmanualen og kanalstrategier

... men det vurderes, at der er brug for en national fortælling gennem et bredt forpligtende samarbejde mellem alle relevante aktører

2 gange om ugen

Fiskebranchens indsatser har til formål at få danskerne til at spise mere af sæsonens vildtfangede danske fisk

CASE

Indsatserne gennemføres via et tæt samarbejde mellem fiskere, fiskeproducenter, detailhandel, kantiner og grossister

Indsatserne gennemføres med støtte fra Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og Miljø- og Fødevarerministeriet

Voksne danskere har siden 2008 øget deres indtag af fisk med 68 procent

Repositioneringen af et brand forudsætter en etablering og validering af relevante positioneringsparametre på tværs af de tre målgrupper

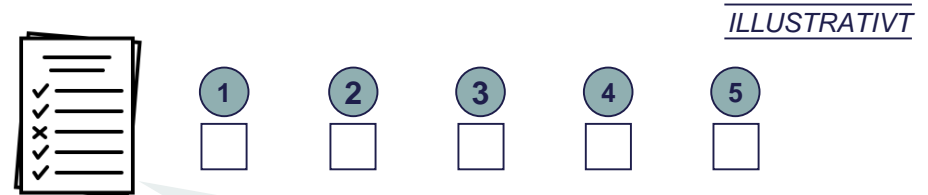
Første skridt i en repositionering er en grundig kortlægning af, hvilke fem parametre der er mest kritiske i forhold til søgning, tilgang og gennemførsels af en EUD, samt hvordan de tre forskellige målgrupper vurderer hvert af disse parametre

Først skal der laves et survey for at etablere hvilke parametre, der påvirker de tre forskellige målgrupper...

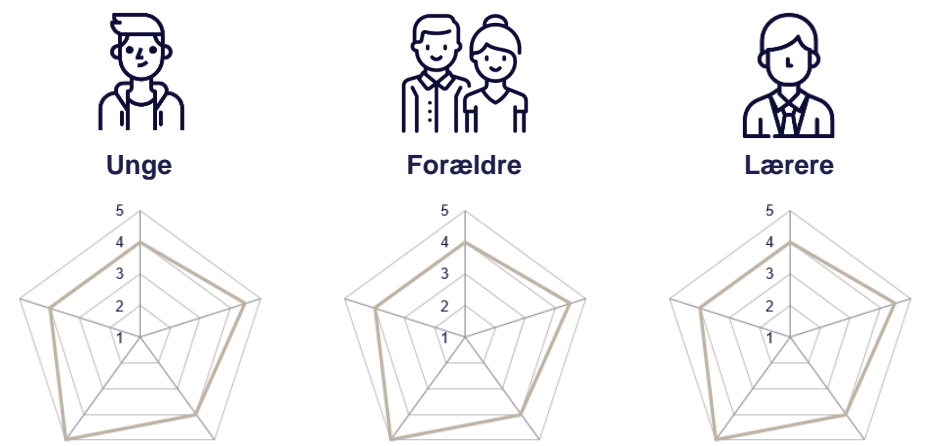
De tre målgrupper skal hver især prioritere disse 10 parametre fra 1-10 efter deres indflydelse på uddannelsesvalget

... dernæst skal der gennem yderligere et survey valideres, hvordan de forskellige målgrupper vurderer EUD ift. de etablerede parametre

De tre målgrupper skal hver især evaluere, hvordan erhvervsskolerne performer på hver enkelt parameter på en skala fra 1-5

1 Prestige ☐	6 Geografisk afstand ☐
2 Socialt liv ☐	7 Klar og logisk vej igennem ☐
3 Åbne muligheder ☐	8 Stærk fagkultur ☐
4 Løn ☐	9 Meningsfyldt ☐
5 Sikkert valg ☐	10 Undervisningsmetode ☐

Note: Løsningen er baseret på tidligere caseerfaring fra QVARTZ Marketing Practice

... samt en sammenfatning af det positioneringsmæssige udgangspunkt og identifikation af virkemidler til repositionering...

For at identificere om det er de faktiske forhold eller kommunikationen, der er problemet for hver af de fem parametre, skal der laves yderligere et survey. Her spørges de samme respondenter, om de vil revidere deres opfattelse af EUD baseret på en række kvalificeret viden

Dette tredje survey vil vise, om det er de faktiske forhold eller kommunikationen, der er problemet for hvert af de fem parametre

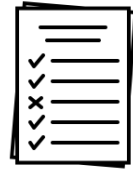
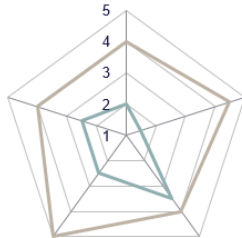
Åbne muligheder er et godt eksempel. EUX er blevet introduceret, som giver adgang til videregående uddannelser på lige fod med STX, men undersøgelse viser at kendskabet stadigvæk halter efter

Besvarelse 1
Besvarelse 2

ILLUSTRATIVT

Unge

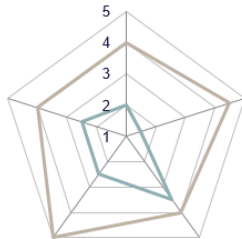

Eksempel: Vidste du, at elever med et gennemført grundforløb er sikret færdiggørelsen af en uddannelsen, såfremt uddannelsen har skolepraktik?

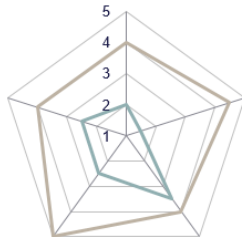
Ønsker du at **ændre din vurdering af parameteren 'Sikkert valg'** efter denne information?

Forældre

Lærere

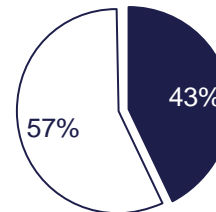

CASE

Praktisk Indhold

Teoretisk Indhold

EUX

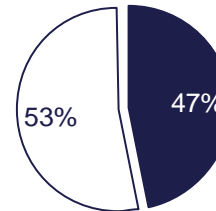

Af de

Unge

i aldersgruppen 12-17 år kender til EUX

Af

Forældrene

kender til EUX

Der er altså tale om et kommunikationsproblem, da mere end 50% af de unge slet ikke ved, hvad EUX er

... og en ny grundfortælling om erhvervsskolerne, der indeholder værdier, aspiration, værditilbud, formål og den tilsigtede position...

Med afsæt i interviews og initial evaluering af nuværende kampagner vurderes det, at der enten internt eller eksternt skal defineres en ny fælles grundfortælling for erhvervsskolerne

POSITION

...hvor vil EUD være kendt i uddannelses-markedet?

- **Redegør for EUD's tilsigtede brand position** via 2-3 kerne associationer, der skal vindes på over tid ved at være loyal overfor brand definitionen
- **Eksempel:** Prestigefuld uddannelse, stærkt socialt miljø, sikkert valg

FORMÅL

...hvilket større formål kan unge og forældre identificere sig med?

- **Skab følelsen af et større formål for EUD**, der resonerer med alle interessenter internt og eksternt
- **Eksempel:** EUD bidrager med kreativitet og nytænkningen i samfundet, og binder ideer sammen med handling

VÆRDITILBUD

...hvilken kerne værdiskabelse ønsker vi at give til de unge og deres forældre?

- **Definer de overordnede fordele ved at vælge EUD** via 3-5 differentierede eller sammenlignelige fordele, der er kommunikérbare, relevante og dokumenterede
- **Eksempel:** En verden af muligheder, den bedste faglige uddannelse

ASPIRATION

...hvad er en meningsfyldt vision for EUD?

- **Fastsæt EUD's interne aspiration** ofte af altruistisk karakter
- **Eksempel:** EUD ønsker at uddanne verdens dygtigste elever

IDENTITET

...hvem er vi? Hvad er vores DNA?

- **Definer EUD's grundlæggende karakteristika** via 3-4 'personlighedskarakteristika', der er konstante over tid
- **Eksempel:** EUD er fagligt- og arbejdsmarkedsorienterede

Note: Løsningen er baseret på tidligere caseerfaring fra QVARTZ Marketing Practice

... endeligt kræver en succesfuld repositionering, at de nuværende indsatser bliver evalueret, og at der skabes et fundament for eksekvering

Den første fase går på at evaluere alle nuværende indsatser for at beslutte, hvilke indsatser der skal beholdes, og hvilke der skal kasseres

Hvordan performer kampagne x ift. (1) en samlet grundfortælling og (2) på hver af de fem udvalgte parametre?

1 en ny grundfortælling om erhvervskolerne der indeholder værdier, aspiration, værditilbud, formål og den tilsigtede position...

2 Repositioneringen af et brand forudsætter en etablering og validering af relevante positioneringsparametre på tværs af de tre målgrupper...

1

2

}

Såfremt at kampagnen performer dårligt på de to, anbefales det at kassere den

Den anden fase går på at skabe et solidt fundament for eksekvering ved at definere budskaberne, designmanualen og kanalstrategierne for hvert af de fire EUD hovedområder

- 1 **Udvikling af budskaber** for at skabe en konsistent fortælling om den historie, der ønskes fortalt om EUD på tværs af alle aktører
- 2 **Udvikling af designmanual** for at sikre skabelsen af konsistent materiale på tværs af alle aktører

3 **Udvikling af kanalstrategier** for egne- og købte kanaler

Egne	
Købte	
Offline	Online

* Listen af indsatser er ikke udtømmende, men illustrerer blot et udpluk

Note: Løsningen er baseret på tidligere caseerfaring fra QVARTZ Marketing Practice

Som illustreret af EUX Business kan en national repositionering indenfor et specifikt hovedområde bidrage til en positiv udvikling i søgning

En national koordineret og konsistent fortælling om EUX business...

Beskrivelse af tiltag

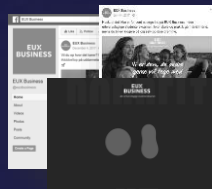
1 20 erhvervsskoler på tværs af landet er gået sammen i et nationalt branding initiativ

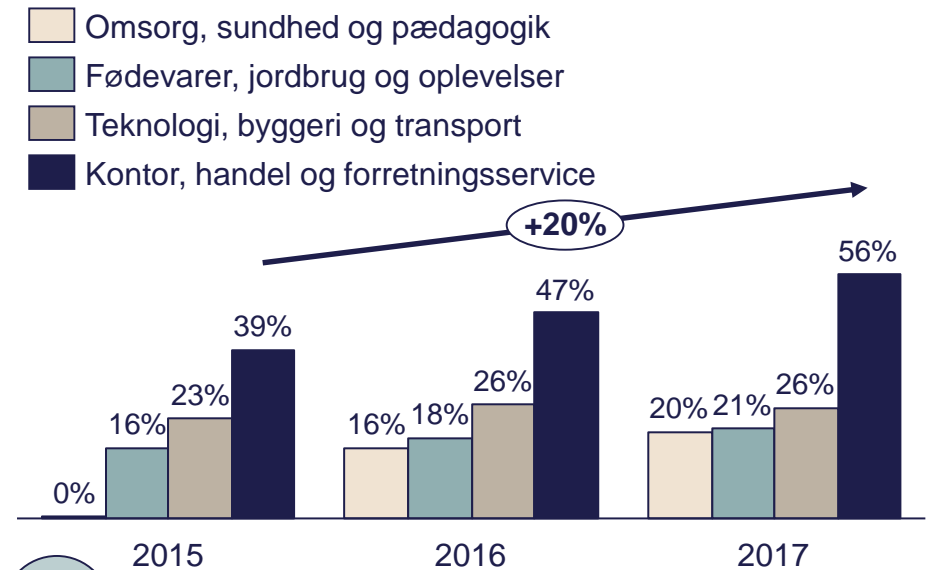
2 Fælles budskaber og videoer med rolle-modeller som har valgt og går på EUX Business

3 Fælles hjemmeside, designmanual og facebookside omkring EUX Business

... vurderes til at have bidraget til en flyvende start og en positiv udvikling i andelen, der vælger EUX business*

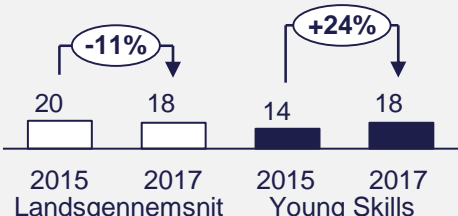
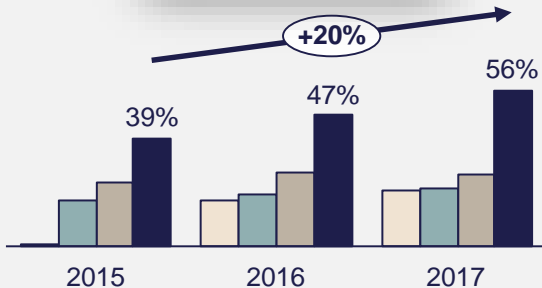

FAKTABOKS

Forskningen på området viser, at **erhvervsuddannelsernes rygte**, [...], har betydning for søgning og tilgang. Resultaterne indikerer, at **ungdomsmiljø også har betydning for erhvervsuddannelsernes image og tiltrækningskraft**, og med fordel kan tænkes ind i promoveringen af erhvervsuddannelserne

* Bemærk at to ud af fem EUX uddannelser (Finansuddannelsen og Kontor med specialer) kun kan gennemføres som EUX, men dette blev indført i 2015, hvorfor effekten af denne struktur i sig selv forventes at være begrænset i 2016 og 2017

Repositioneringen bør i høj grad bygge på fortællinger om rollemodeller, som har vist sig effektive i forhold til påvirkning af uddannelsesvalget

CASES

	Young Skills – Klædt på til en EUD 	EUX business – Rollemodeller 	Ung Youtuber – Rasmus Brohave
Beskrivelse	<p>Unge rollemodeller – fortællinger i øjenhøjde, hvor der høres om rollemodeller fra forskellige erhvervsuddannelser</p>	<p>Videoer med rollemodeller som har valgt og går på EUX Business, hvor der bl.a. ses unge, der har valgt at tage deres praktik i udlandet</p>	<p>En række film Hands-on har lavet i samarbejde med Rasmus, der stiller skarpt på erhvervsuddannelser i industrien</p> <p>I filmene besøges danske industri-virksomheder for at undersøge forskellige erhvervsuddannelser</p>
Illustration			
Effektevaluering	<p>I de fem 'Young Skills kommuner' er andelen af unge, der vælger en EUD steget</p> 		<p>+150,000 Visninger</p> <p>+240,000</p>

FAKTABOKS

Forskningen på området viser, at det **øger erhvervsuddannelsernes tiltrækningskraft** og status, når **indsatser fremhæver elever på en erhvervsuddannelse**, som udviser engagement og opnår gode resultater inden for deres fag.

Vi har stor tiltro til rollemodeller. Det har en effekt *UU-leder**

Kampagner der viser livsforløb med succesfulde individer, med EUD baggrund, vurderes til at have en stor effekt *Ekspertinterview*

* Størstedelen af casebesøgene fremhæver rollemodeller som et stærkt middel ift. at øge søgningen til EUD
 Kilde: EUX business, eux.dk; UG, 2017, 'Slutevaluering af Young Skills'; Youtube, Rasmus Brohave; RMC, 2016 & 2018, 'Videnskortlægning'; Ekspertinterviews; QVARTZ/RMC

Effekten af en repositionering forventes styrket, hvis den suppleres med væsentlige forbedringer af praksiseksponering, information og vejledning

Synergi i styringen af erhvervsuddannelsernes brand

Repositioneringen har gensidige afhængigheder med andre initiativer. Virkningen bliver stærkest ved at kombinere fakta, følelse og praksis eksponering

Indsatsområde 2 – Information & Vejledning

Fakta: Den deskriptive information skal integreres i repositioneringen for at gøre op med de mange fordomme på området

Indsatsområde 8 – Repositionering af EUD-brand

Følelse: Er kritisk for at nedbryde de fordomme, der eksisterer omkring erhvervsuddannelserne samt for at opbygget prestige og en samfundsmæssig anerkendelse

Indsatsområde 6 – Eksponering for praksis

Praksis eksponering: Det praktiske kendskab til faget er vigtig for, at den unge får set og prøvet, hvad det vil sige at blive og være erhvervsuddannet

Kilder

- BCG, 2013, 'Analyse af vejledningsindsatsen i overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse'
- CEFU, 2015 'Unge uddannelsesvalg i tal'
- Choice, 2017, 'En platform for en ny fortælling'
- Danske Regioner, 2015, 'Analysenotat – Sammenhæng mellem gennemførelsen af erhvervsuddannelser og elevernes afstand til deres erhvervsskole'
- Epinion, 2013, 'Geografisk uddannelsesdækning og søgning til uddannelserne i Region Hovedstaden'
- EVA 2012, Resultater af skolepraktik
- EVA, 2015, 'UU Brugerundersøgelse'
- EVA, 2015, 'Skolers arbejde med at forberede elever til ungdomsuddannelse'
- EVA, 2016, 'Effekten af kommunale 10.-klassestilbud'
- EVA, 2016, 'Tre ting kan få de unge til at vælge en erhvervsuddannelse'
- EVA, 2017, 'Evaluering af korte uddannelsesaftaler i erhvervsuddannelserne'
- EVA, 2017, 'Uddannelsesvalg i 8. Klasse'
- KORA & EVA, 2017, 'Grundforløb på erhvervsuddannelserne efter reformen'
- KORA, 2016, 'Effekter af 10. klasse i kommunale tilbud for påbegyndelse og færdiggørelse af ungdomsuddannelse'
- KORA, 2017, 'En længere og mere varieret skoledag – implementerings- og effektundersøgelser'
- Law, Bill, 2006, 'En teori om læring i forbindelse med uddannelses- og erhvervsvejledning' (Kap. 10 i Watts, mfl (2006) Uddannelses- og erhvervsvejledning. Teori og Praksis)
- Oxford Research, 2016, 'Evaluering af Fremtidens valg og vejledning'
- Rambøll, 2018, 'Videnskortlægning'
- Rambøll 2018, Kortlægning – Styrket søgning og gennemførelse af EUD'
- Rambøll 2018: 'Evaluering og følgeforskning: indførelse af den ny fælles prøve i fysik/kemi, biologi og geografi – prøvens betydning for undervisningens form og indhold'
- Rambøll 2017, 'Evaluering af projekter i pulje til vidensunderstøttelse af implementering af EUD-reformen'
- Regeringen, 2014, 'Aftale om bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser'
- Riisager, Merete, 2017, 'Lovforslag nr. L85 om ændring af lov om vejledning og uddannelse og erhverv samt pligt til uddannelse, beskæftigelse m.v. (UPV)'
- Skovhus, Randi, 2017, 'Vejledning – valg og læring'
- Topsø Larsen, Karin, 2017, 'Erhvervsuddannelser holder på unge'
- UG, 2017, 'Slutevaluering af Young Skills'
- UVM, 2014, 'Vurdering af elevernes personlige og sociale forudsætninger'
- UVM, 2016, 'Vejledning i anvendelse af § 51, stk. 1, i lov om erhvervsuddannelser'
- UVM, 2017, 'Ny kampagne skal øge kendskabet til eux'
- UVM, 2018, 'Muligheder i virkeligheden'